

Dr. AL. BUIA

**PLANTELE NOASTRE
MEDICINALE**

HELICON, TIMISOARA

EDITURA POPORUL ROMÂN

D-lui Dr. Gh. Herman
Omagiu colegial
de scrie

Plantele noastre medicinale

Indrumări practice privitor la cunoașterea,
adunarea și întrebuințarea lor,
cu 21 planșe cuprinzând 105 plante ilustrate în culori

de

Dr. Alexandru Buia

Profesor la Facultatea de Agronomie
din Cluj-Timișoara

EDITURA „POPORUL ROMÂN”

Timișoara IV., Bulevardul Berthelot Nr. 2.

1 9 4 4

INTRODUCERE

În formarea credințelor și superstițiilor populației rurale, plantele au constituit dela început un element important. Astfel, în rândurile populației rurale, care își petrecea cea mai mare parte din viață pe câmp, în contact cu natura, s'a plămădit medicina populară „băbească“, potrivit căreia fiecare „buruiană“ are o importanță oarecare. Ea se menține și azi în unele locuri sub o formă destul de vie. Chiar în orașe mari ca : Sibiu, Galați, Timișoara etc., în piețele publice, se pot întâlni adesea adevărate „tarabe farmaceutice“, în cari oamenii fără pregătire specială vând plante medicinale dând și o rețetă de întrebuințare pentru fiecare. Tot acești bizari „farmaciști“ stabilesc, bineînțeles, mai întâi și diagnosticul tuturor pacienților care se adresează la aceste miraculoase „întreprinderi de însănătoșare“.

În unele cazuri, rețetele ce le întâlnim în medicina populară sunt bune, fiind stabilite pe o practică și experiență îndelungată. De cele mai multe ori, însă, sunt departe de adevărul științific medical, fiind importante doar pentru literatura populară, pe care o împodobesc cu o serie de poezii, descântece, bocete etc. care se cântă, sau numai se recită în timpul aplicării „tratamentului“.

Paralel cu medicina populară „băbească“ și adesea din adevărurile descoperite de ea, s'a înfiripat însă și o veritabilă știință a plantelor medicinale.

Intr'adevăr „virtuțile“ medicinale, pe care le au unele plante, au stârnit interesul și curiozitatea oamenilor de știință încă din vremurile imemorabile. În operele vechi ale filosofilor din perioada antică, care obișnuiau să adune la un loc toate cunoștințele vremurilor lor, aflăm adesea, pasagii importante asupra plantelor medicinale. Hippocrate (n. 460 a. Chr.), Theophrastus (sec.

II-lea a. Chr.), Dioscoride (sec. I d. Chr.) etc. s'au făcut nemuritori, printre altele chiar prin priceperea și munca uriașă mobilizată în această direcție.

În decursul veacurilor mulți medici, farmaciști, botaniști, chimiști sau numai simpli amatori, studiind acțiunea plantelor în vindecarea diferitelor boli, au contribuit metodic și armonic la înălțarea și progresul acestei științe. Dintre aceștia s'au distins în mod deosebit: Caius Plinius (n. 23 d. Chr.), Marc Aurelius Cassiodor (n. d. Chr. 480), Isidorus Hispalensis, Beda Venerabilis (680—735), Hrabanus Maurus (776—856), Hildegard von Bingen (1098—1179), Albertus Magnus (1193—1280), Otto von Brunfels († 1534), Leonhard Fuchs († 1556), Hieronymus Bock († 1554), Carolus Clusius († 1609), Petrus Andreas Matthioli († 1577), Conrad Gesner (1516—1565), Kaspar Bauhin (1560—1624), Theophrastus Paracelsus (1493—1541), Albrecht von Haller (1708—1777), Sebastian Kneipp (1821—1897), Johann Künzle, Fr. Decaux, B. Pater.

Dintre Români, în trecut, cu studiul farmaceutic și medicinal al plantelor s'au ocupat: Prof. Dr. D. Grecescu (1841—1910), Florian Porcius (1816—1906), Zach. C. Panțu (1866—1934), Prof. Dr. Th. Solacolu (1876—1940) etc., iar dintre contemporani: General G. P. Grințescu, Prof. Al. Borza, Prof. I. Prodan, Prof. Tr. Săvulescu, Ing. agr. S. Sofonea, Dr. A. Potlog, Ing. agr. A. Răuță, Dr. Gh. Bujorean, Dr. E. Topa, Dr. Th. Goina, Dr. I. Alexi, O. Niculescu, V. Butura, A. Arvat etc.

Azi combaterea diferitelor boli cu ajutorul binefăcător al plantelor (*Fitoterapia*) constituie o știință și o indeletnicire practică care se folosește cu mult succes nu numai în spitale, clinici, ci și în medicina casnică a fiecărei familii, care cunoaște plantele medicinale și întrebuințarea lor.

La noi în România, printre numeroasele bogății naturale, se află sute de specii de plante, care formează materia primă pentru fabricarea diferitelor medicamente. Azi, în vremurile excepționale prin care trecem, pe lângă foloasele personale, cunoașterea și adu-

narea acestor plante pe seama instituțiilor sanitare militare, constituie o contribuție importantă, pe care și cel mai umil Român poate s'o aducă la marea operă de reconstrucție a scumpei noastre Patrii.

Prezenta lucrare s'a tipărit prin sprijinul material al Camerelor de Agricultură din județele: Timiș-Torontal, Cluj-Turda, Arad și Olt, cari au binevoit a 'cumpăra anticipat, câte un important număr de exemplare. Onoraților Conducători ale acestor instituții, le exprim și în acest loc mulțumirea și recunoștința mea întreagă.

Domnului Prof. N. Roșu, îi exprim deasemenea vtile mele mulțumiri pentru amabilitatea cu care a primit spre publicare, prezenta broșură în editura Domniei Sale.

Aprilie 1944.

Autorul

TĂLMĂCIREA TERMINILOR TEHNICI FOLOSIȚI IN ACEASTĂ LUCRARE

Aculeu = ghimpe, spin.

Adventiv = organ apărut întâmplător pe diferite părți ale plantei, de ex. rădăcinile care apar pe tulpini se numesc adventive.

Afrodisiace = (medicamente) care ațâță instinctul sexual.

Albuminurie = boala pricinuită de apariția albuminei în ud.

Alcaloizi = substanțe azotate, de multe ori otrăvitoare.

Altern = indicațiune care arată așezarea frunzelor câte una la un rod.

Anemoree = încetarea sau împuținarea menstruației la femei, deși nu se află în stare binecuvântată.

Anemie = starea bolnăvicioasă cauzată de împuținarea globulelor roșii din sânge.

Angină = inflamația faringelui și a gâtului care îngreunează respirația și înghițirea.

Antiafrodisiace = (medicamente) care potolesc instinctele sexuale.

Antidiareic = (medicament) care oprește urinarea.

Antiepileptic = (medicament) care combate epilepsia.

Antinevralgice = (medicamente) care combat nevralgiile.

Antiscorbutice = (medicamente) care combat scorbutul.

Antiparazitare = (medicamente) care combat paraziții.

Antireumatice = (medicamente) care combat reumatismul.

Antiseptice = (substanțe) care omoară microbii vătămători.

Antispasmodice = (substanțe) care combat spasmele.

Antisudorifice = (substanțe) care împiedecă asudatul.

Antrax = boală produsă de un microb special. Se mai numește : dalac, buba rea etc.

Anuale = (plantele) care trăiesc numai un an.

Aparat digestiv = totalitatea organelor care ajută și îndeplinesc mistuirea mâncărilor.

Aparat urinar = totalitatea organelor care ajută la eliminarea udului.

Arbust = copăcel, tufă.

Aromatic = plăcut mirositor.

Arterioscleroză = boală care se manifestă prin întărirea și îngroșarea pereților arterelor.

Ascendent = se zice despre un organ care după ce a parcurs un drum orizontal se îndreaptă în sus.
 Astmă = boală a căilor respiratoare care împiedică respirația.
 Astringent = (medicament) care strânge, face pungă gura.
 Basedow (Boala lui Basedow) = creșterea anormală a glandei tiroide, însoțită de tremurări speciale etc.
 Bechice = (medicamente) care combat tusa.
 Bisanual = bienal = (plantă) care trăește 2 ani.
 Bractee = frunzișoare membranoase, care învelesc mugurii sau stau la baza florilor.
 Bulb = tulpină subpământeană scurtă, în ale cărei frunze s'a depozitat o materie de rezervă oarecare, de ex. ceapa.
 Bronșită = inflamația pielii bronhiilor din plămâni.
 Calcaros = (pământ) văros.
 Calcifuge = (plante) cărora nu le place pământul văros.
 Calmant = (medicamente) cu acțiune liniștitoare.
 Caliciu = învelișul cel mai din afară al florilor, reprezentat prin foliole numite sepal.
 Campanulat = (organ) în formă de clopot.
 Canal urinar = drumul pe care iese udul.
 Capitol = gruparea florilor la un loc pe un cap comun.
 Cardiotonic = (medicament) care întărește inima.
 Carminativ = (medicament) care alungă vânturile din mațe.
 Cataplasma = oblojeală.
 Catar pulmonar = boală ce se manifestă prin inflamația mucoaselor plămânilor.
 Catartice = (medicamente) cu ușoară acțiune purgativă.
 Cespitoase = (plante) care cresc la un loc formând tufe adunate și poartă mai multe frunze la bază.
 Choree = stare nervoasă care se manifestă printr'un joc involuntar al mușchilor.
 Concreșcut = crescut împreună.
 Condimente = plante care se pun în mâncări pentru a le da gust.
 Congestie = îngrămădirea sângelui într'un loc oarecare.
 Constipație = încuierea mațelor cu deosebire a mațului gros.
 Contagios = molipsitor.
 Contuzie = vânătăie.
 Convalescență = starea de însănătoșire a unui pacient după o boală lungă.
 Convolut = răsucit.
 Cordat = de forma inimei.
 Coriaceu = de forma pielei.
 Corola = învelișul intern și colorat al florilor, format din foliolele numite petale.

Corosiv = (medicament) care arde, roade.
 Cosmetic = (substanța) care înfrumusețează fața, părul etc.
 Crampe = dureri de stomac pricinuite de zbârcirea mușchilor.
 Crenate = (frunze) cu margini dințate, dinții sunt obtuși la vârf și perpendiculari pe marginea frunzei.
 Cuneiform = în formă de ic sau pană.
 Curativ = (medicament) vindecător.
 Dalac = boală molipsitoare frecventă la cai, boi, oi.
 Debilitate = stare de slăbiciune.
 Decurent = (frunze) care își culcă și aderă limbul, parțial sau total, la ramul pe care se afă.
 Depurativ = (medicament) care curăță organismul în special sângele de impurități.
 Dermatoze = numire generală pentru bolile de piele.
 Desicativ = (medicament) care are însușirea de a usca, de a suge de ex. sudoarea sau zeama rănilor.
 Diabet = boala care se manifestă prin trecerea zahărului în urină.
 Diaree = urdinare, eliminarea fecalelor în stare apoasă.
 Digestie = mistuire.
 Disenterie = boală molipsitoare care se manifestă prin urdinare, dureri mucozități etc.
 Dispepsie = boală de stomac și mațe, caracterizată prin dureri și mistuiri anevoioase.
 Diuretic = (medicament) care grăbește și ușurează ieșirea udului.
 Doză = porția dintr'un leac care se ia odată.
 Drog = numele generic ale organelor plantelor care se întrebuințează în medicină.
 Dropică = idropizie = boala apei, îngrămădire de apă sub piele.
 Febre = friguri.
 Febrifuge = (medicamente) care au însușirea de a alunga frigurile.
 Fermentație = dospire.
 Filtrare = strecurarea unui lichid.
 Flatulant = (gaz la stomac) care produce balonări.
 Flebită = boală ce se manifestă prin umflarea membranei interne a vinelor.
 Flori albe = poală albă, scurgerile mucoase pe care le au femeile cu deosebire cele limfatice.
 Foliaceu = (organ) de forma frunzei.
 Foliolă = partea componentă a unei frunze compuse.
 Fortifiant = (medicament) întăritor.
 Frisoane = friguri.
 Fungicide = substanțele care combat ciupercile vătămătoare.
 Furuncul = buboiu.
 Fusiform = (organ la plante) de forma fusului.

Gastrită = inflamația mucoasei stomacului.
 Gastro-enterită = aprinderea mucoasei stomacului și a măselelor.
 Glucozizi = substanțe de o compoziție chimică anumită, care de multe ori sunt veninoase.
 Hipertrofiare = creșterea și dezvoltarea anormală a unui organ.
 Icter = gălbănire.
 Imbricate = (organe) care se acoperă unele pe altele întocmai ca șindriile pe acoperișul caselor.
 Indigestie = încetinirea, întreruperea sau chiar oprirea mistuirii.
 Induziu = cămașa care acoperă sporii la ferigi.
 Inflamație = aprindere.
 Inflorescență = modul de grupare și așezare a florilor la o plantă.
 Infundibuliform = (organ) în formă de pâlnie, de ex. floarea la volbură.
 Inhalatie = tragerea prin nas, gură a unor aburi sau gaze.
 Insecticid = (substanță) care omoară insectele.
 Intermitent = (friguri) care încetează și încep din nou.
 Ipocondrie = turburare nervoasă care face pe cineva să-și închipuie că-i bolnav.
 Intoxicare = otrăvire.
 Involucru = reunirea de frunzișoare care se află la baza inflorescenței.
 Isteria = stare nervoasă, bolnăvicioasă, care se manifestă printre altele prin izbucnirea dintr'odată în plâns și râs.
 Laciniat = divizat în benzi lungi, drepte și regulate.
 Laringita = inflamația membranei mucoase a laringelui.
 Laxativ = (medicament) care are însușiri purgative ușoare și fără dureri.
 Limfatism = boală caracterizată prin paliditatea feței, slăbiciune generală.
 Litiază = boală caracterizată prin mici pietricele la ficat, rinichi și plămâni.
 Malarie = frigurile de baltă.
 Melifer = bun pentru pășunea albinelor.
 Menopauză = oprirea normală și definitivă a menstruației.
 Marcotaj = înmulțire la plante prin ramuri, care se îndoaie și îngroapă în pământ, iar după ce s'au format rădăcinile se separă de planta mamă.
 Meteorism = umflarea pântecului la rumegătoare datorită îngrămădirii gazelor produse prin mâncarea cantităților mari de trifoi, lucernă etc.
 Migrenă = durere de cap, localizată la tâmplă.
 Mucilaginos = (organ) care conține un lichid vâscos.
 Mucoasă = pielea foarte subțire a unui organ cum este de ex. mucoasa stomacului.
 Narcotic = (substanța) care adoarme, ametește.
 Neuralgie = durere simțită dealungul unui nerv.
 Obezitate = îngrășarea anormală a unei persoane.
 Oblojeală = așezarea pe o rană sau parte bolnavă a corpului, a unei plante sau organ crud ori anume preparat.

Oftalmie = aprinderea pielii care căptușește pleoapele.
 Organ = o parte componentă a unei ființe, plantă, animal, om.
 Organism = totalitatea organelor ce formează o ființă.
 Palpitații = bătăile puternice și neregulate ale inimei.
 Pastilă = medicament în formă de bomboană.
 Pectoral = (medicament) bun pentru piept.
 Peren = (plantă) care trăiește mai mulți ani.
 Peritonită = aprinderea pielii ce căptușește partea dinăuntru a pântecului.
 Petale = părțile colorate (învelișul intern) a unei flori, care împreună formează corola.
 Pleurezie = aprinderea pielii ce căptușește coșul pieptului și înfășoară plămânii.
 Preparat = forma anume pregătită în care se folosește planta medicinală.
 Preventiv = (medicament) care preîntâmpină boala.
 Rahitism = boală caracterizată prin încovoierea și dezvoltarea anormală a oaselor.
 Receptacul = vârful îngroșat sau altfel modificat al codiței florilor.
 Revulsiv = (medicament) care are puterea de a îngrămădi cât mai mult sânge într'un loc oarecare.
 Rizom = tulpină subpământeană care seamănă cu rădăcina.
 Rubefiante = (substanțe) care înroșesc pielea.
 Sciatica = starea bolnăvicioasă caracterizată prin dureri mari la șale.
 Scorbut = boală ce se arată prin sângerarea gingiilor și slăbirea puterilor mușchilor.
 Silicvă = fruct de forma păstăii împărțită dealungul în două printr'un perete central.
 Sinapism = oblojeală cu făină de muștar, în etc. Produce iritații.
 Sincopă = încetarea imediată a bătăilor inimii.
 Sol = pătura de pământ dela suprafață, care se lucrează în vederea cultivării plantelor.
 Spasm = zgârcirea, contractarea nevoită a mușchilor.
 Stimulent = care reînsuflește puterea unui organ.
 Stolon = tulpini târătoare care în contact cu pământul produc rădăcini.
 Stomacal = bun pentru întărirea stomacului.
 Stupefiant = (medicament) care are însușirea de a încetini lucrarea creierului și a corpului.
 Subarbust = copăcel mic cu baza lemnoasă și tulpina ierboasă.
 Subteran = subpământean.
 Suc = zeama plantelor.
 Sudorific = (medicament) care provoacă sudoarea.
 Sufocare = înăbușire.
 Sugel = umflătura în jurul unghiei dela deget, însoțită de dureri mari.
 Surmenaj = oboseala peste măsură a creierului sau a corpului.

Tonic = întăritor.

Topic = (medicament) care se folosește sub formă de oblojeală ca să aline durerea într'un loc pe corp.

Toxic = otrăvitor.

Trânji = emeroizi, umflături în partea de jos a mațului gros și la anus care adesea sângerează.

Tub digestiv = aparat digestiv.

Tubercul = rădăcina subpământeană umflată, plină cu substanțe de rezervă, de ex. cartoful.

Tuberculoză = oftică.

Tumoare = umflătură.

Ulcer = rană deschisă la suprafața pielii sau a organelor interne de ex. la stomac.

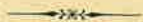
Vermifug = (medicament) care omoară sau alungă viermii din mațe.

Vesicante = (substanțe) care au însușirea de a produce bășici pe piele.

Vivace = (plante) care trăiesc mai mulți ani.

Vomitiv = (medicament) care produce vărsături.

Vulnerare = care vindecă rănilor.

I. INDRUMĂRI GENERALE

A) CULEGEREA, USCAREA, CONSERVAREA ȘI INTREBUINȚAREA PLANTELOR MEDICINALE

CUNOAȘTEREA PLANTELOR ȘI A ORGANELOR INTREBUINȚATE ÎN MEDICINĂ

Nu toate plantele se bucură de proprietăți medicinale. Cunoașterea precisă a plantelor medicinale și identificarea lor în natură este prima și principala operație, care trebuie executată minuțios și cu foarte multă grijă, înainte de a trece la celelalte lucrări cum sunt: colectarea, uscarea etc.

Cei cari nu au suficiente cunoștințe pentru îndeplinirea acestei lucrări este recomandabil să se adreseze unui specialist sau, în lipsa acestuia, să se folosească de un herbar de plante medicinale sau de cărți (determinatoare) potrivite, cari cuprind descrierea detaliată și exactă a respectivelor plante.

Odată cu recunoașterea pe teren trebuie știut care părți ale plantei se folosesc în medicină. De cele mai multe ori nu toate organele unei plante conțin substanța medicinală ce ne interesează. Astfel această substanță se poate afla numai în rădăcină (*radix*), bulbi (*bulbus*), rizomi (*rhyzoma*), tubercul (*tuber*), tulpini (*caulis*), frunză (*folia*), flori (*flores*), fruct (*fructus*), semință (*semen*), muguri (*gemmae*), pedunculi florali (*stipites*), coajă (*cortex*), lemn (*lignum*), vârfuri înflorite (*summitates*). Lucrul acesta trebuie cunoscut la fiecare plantă pentru a nu colecta decât părțile ce ne interesează. Dealtfel și în comerț drogurile sunt cunoscute sub ter-

minologii binominale, a căror primă componentă o formează tocmai denumirea latină a organului respectiv, de ex. *Radix Arnicae* (rădăcină de arnică), *Bulbus Colchici* (bulb de brândușă), *Folia Althaeae* (frunză de nălă mare), *Flores Verbasci* (flori de lumânărică), *Semen Carvi* (semințe de chimion), *Stipites Cerasorum* (cozi de vișine) etc. Când la o plantă tulpina și frunzele au importanță deopotrivă, drogul poartă denumirea de *herba* (iarbă) de ex. *Herba absinthii* (iarbă de pelin).

CÂND SE ADUNĂ PLANTELE MEDICINALE ?

Dela germinare (încolțire) până la completa dezvoltare și fructificare se petrec în plantă o serie de transformări chimice. Substanțele preexistente dau naștere la noi produse, pentru ca acestea la rândul lor să se transforme mai departe. Unele produse se formează foarte repede, altele în schimb mult mai încet. Dat fiind că din punct de vedere medical, au importanță numai anumite substanțe (*principii activi*) se recomandă, ca recoltarea plantei să se facă numai la data când substanța respectivă se află formată în plantă în cantitatea cea mai mare.

Din acest considerent diferitele părți ale plantelor pe cari le folosim nu se pot culege la aceeași dată. Normele generale referitoare la epoca de recoltare sunt următoarele :

Rădăcinile și tulpinele subterane (rizomi, bulbi, tuberculi) se adună primăvară sau toamna, înainte sau după terminarea perioadei de vegetație activă, în epoca de repaus, când planta se află în stare de viață latentă (dormindă). Numai în acest timp rădăcinile și celelalte organe subpământene, conțin mai puțină apă, fiind în schimb mai bogate în substanțele medicinale căutate. Dacă survin perioade călduroase în timpul iernii se pot recolta și în aceste perioade.

La plantele bisanuale (care se dezvoltă complet în timp de 2 ani) recoltarea organelor subpământene se face în toamna anului prim.

Dela plantele vivace sau perene (care trăesc mai mulți ani), adunarea acestor organe subpământene, începe să se facă numai

după ce plantele au ajuns la completa dezvoltare, având vârsta de 2—6 ani. Calitatea cea mai bună o prezintă la vârsta de 2—3 ani. Rădăcinile și celelalte organe subpământene, dacă sunt prea bătrâne devin tari, fibroase și de multe ori se îmbolnăvesc deprecindu-se astfel.

Dela aceste norme generale există multe excepții, care vor fi specificate la fiecare plantă în parte. De ex. tuberculii (cepele) dela brândușa de toamnă, (*Colchicum autumnale*) se adună vara în Iulie-August, când frunzele încep să se vestejească. Tot vara, în toiul înfloritului se culeg tuberculii dela poroinic (*Orchis morio*) și omag (*Aconitum napellus*). Exclusiv toamna se colectează rădăcinile de pădărie (*Taraxacum officinale*), mătrăgună (*Atropa belladonna*) etc.

Organele subpământene ale plantelor anuale se adună în timpul înfloririi.

Tulpinile aeriene cu frunze și flori se culeg în epoca înfloritului (chiar în timpul înfloririi, unele înainte sau după înflorire) până sunt încă nelignificate (neînlemnșate).

Lemnul se adună primăvara, când scoarța se desface ușor.

Scoarțele se recoltează numai primăvara, când începe circulația sevei.

Frunzele se adună numai pe vreme uscată, cu puțin înainte de înflorire sau chiar în timpul ei, cu sau fără codițe. Noaptea de obicei frunzele se îmbogățesc în alcaloizi, deaceia dimineata reprezintă timpul cel mai potrivit pentru colectare, totuși pentru unele este mai recomandabil să se adune seara. În general frunzele tinere se pot aduna oricând.

Florile se culeg la data când se deschid și sunt complet formate. Acest lucru trebuie respectat mai ales atunci când se adună numai petalele, cum este cazul la lumânărică (*Verbascum phlomoides*), macul sălbatec (*Papaver rhoeas*) etc. Uneori florile se culeg în stare de boboci sau numai când încep să se ofilească. Colectarea se va face totdeauna pe timp uscat. Este bine să nu fie udate de ploaie nici chiar de rouă.

Fructele în general se adună la data când sunt definitiv coapte. În unele cazuri speciale se adună înainte de coacere de ex. fructele (capsulele) dela macul de grădină (*Papaver somniferum*).

Semințele se culeg după ce s'au copt, odată cu fructele.

Mugurii se adună primăvara, înainte de desfacerea lor.

Vârfurile vegetative se adună în toiu înfloririi.

RECOLTAREA

Lucrarea de recoltare a plantelor medicinale este o operație simplă, putându-se face de multe ori cu mâna. În unele cazuri se pot folosi unelte cum sunt plugurile, sapele, casmalele, coasele, secerile, bricegile etc.

Ori cum se va face recoltarea, se va avea grijă ca prin această operație să nu stârpim plantele sau organele care ne procură părțile pe care le folosim în farmacie și medicină. Deci nu se va rupe și nu se vor colecta decât plantele și organele absolut indispensabile. În cazul recoltării plantelor întregi împreună cu rădăcinile lor, se va avea grijă să se lase, din loc în loc, indivizi care să ne asigure perpetuarea plantei.

Rădăcinile și tulpinile subterane (*Rizomii, tuberculii, bulbii*) se scot din pământ cu plugul, sapa etc. Se curăță bine de pământ și de obicei se spală. Sunt cazuri când spălarea nu numai că nu-i recomandabilă, ci este dăunătoare, producând dizolvarea substanței medicinale de ex. la rădăcinile de alcana (*Radix Alkannae*). Organele subterane se curăță de rădăcinile mici și subțiri precum și urmele de frunze sau părți bolnave, pe care eventual le-ar avea. Pentru cazul când scoarța nu are căutare, se desface de pe organe și se îndepărtează. Astfel curățate se taie în bucăți lungi de 12-15 cm și dacă e nevoie se și crapă (în lungime) pentru ca bucățile să nu aibă o grosime mai mare de ceea a unui deget. Se adună și se transportă spre a fi uscate în saci sau lăzi fără a le prea înghesui.

Tulpinele aeriene cu frunze și flori, se pot cosi, secera, tăia cu briceagul sau smulge cu totul din pământ. Dela plantele

mai mari și mai lemnoase se taie numai ramurile mai subțiri. Materialul astfel recoltat se adună în snopi mici sau mănunchiuri și astfel se transportă spre a fi uscat.

Florile se culeg de obicei, cu mâna. Pentru unele cum este mușetelul (*Matricaria chamomilla*) se pot folosi piepteni speciali, altele se taie cu cuțitul sau foarfeci, având grijă ca pedunculul floral (codița) să fie cât mai scurt. Transportul pentru a fi uscate se face cu multă grijă în lăzi sau coșuri fără a se îndesa și încălzi.

Frunzele se adună cu mâna sau se taie, așezându-le în saci sau coșuri. Frunzele mari se adună una câte una. Cele mai mici, se taie cu ramuri cu tot sau chiar planta întreagă, de pe care, se adună apoi cu mâna frunzele, înainte de a le așeza la uscare. Nu se adună decât frunzele sănătoase, neatacate de ciuperci sau mâncate de insecte.

Dacă recoltarea s'a făcut împreună cu codițele lor, nu se vor așeza frunzele la uscat înainte de a li se fi îndepărtat acestea. În cazul când distanța la locul de uscare e mare, mai mult de 6 ore de drum, frunzele după 6 ore de drum, tot din 2 în 2 ore se scot din saci, coșuri etc. și se întind pe foi de cort, pături etc., lăsându-le astfel să se răcorească.

Fructele se recoltează cu mâna sau se taie cu foarfeci sau cu cuțite. Se adună fiecare fruct separat sau se pot tăia ramurile sau chiar plantele întregi, de pe care se adună apoi fructele înainte de a fi puse la uscat sau separarea de tulpini, se face numai după ce au fost definitiv uscate.

Semințele. Se culeg împreună cu fructele sau separat prin scuturare, rupere sau tăiere. Transportarea lor spre a fi uscate se face cât mai repede pentru a nu se descompune substanțele, care le dau căutare în medicină.

Mugurii se adună cu mâna sau se taie cu un cuțit direct de pe copaci, sau tăiem ramuri, de pe care se desprind apoi mugurii.

USCAREA

Spre a se putea păstra timp mai îndelungat, plantele sau organele adunate, trebuie să fie uscate. Se obțin droguri de bună

calitate dacă uscarea se face în condițiuni potrivite, fără ca plantele să-și piardă culoarea și mirosul lor natural, păstrându-și astfel în întregime și principii activi, cărora se datorește valoarea lor medicală.

Uscarea se execută de obicei în bune condițiuni la *umbră* în încăperile sau locurile uscate și bine aerisite. Podurile caselor, șoproanele, magaziiile, hambarele, camerele nelocuite și orice alte încăperi uscate, curate și bine aerisite constituie locuri potrivite pentru uscarea. Aerisirea sau ventilația este bine să se facă nu sus, ci jos chiar la înălțimea materialului plasat aici spre uscarea.

În aer liber, sub umbrele, sau alte apărători contra soarelui, când timpul este frumos se poate executa deasemeni uscarea. Cuptoarele de pâne, uscătoriile de tutun, hamei și uscătoriile speciale în care putem produce un curent continuu de aer cald de o anumită temperatură oferă posibilitatea, ca indiferent de starea timpului, uscarea să se facă în timpul cel mai scurt și în cele mai bune condițiuni.

Uscarea direct la soare nu se face decât, în cazuri speciale, care se vor arăta. Acestea se referă cu deosebire la rădăcini, bulbi lemni și scoarțe.

Temperatura normală medie de uscarea este de 30°—40°. În uscătoriile speciale, plantele care conțin ca principii activi diferiți glucozizi și alcaloizi, se pot usca rapid la temperaturi ridicate de 50°—70°. Plantele aromatice nu-i permis să fie supuse la temperaturi mai ridicate de 45°.

În locurile destinate pentru uscarea, plantele se pot așeza pe pături, foi de cort, pânze, gratii de nuiele, trestie sau tulpini de floarea soarelui uscate și împletite. Sunt convenabile pentru manipulare dimensiunile de 2 m lungime și 1 m înălțime. Aceste gratii se pot suprapune ca și polițele unui dulap, lăsând între ele numai distanța necesară pentru aerisire.

Nu este recomandabil ca plantele mirositoare să se usuce împreună căci își vor influența reciproc mirosul. *Nici într'un caz nu este bine ca să se usuce plantele otrăvitoare împreună cu cele neotrăvitoare.*

Plantele sau organele acestora se așează spre uscarea în straturi groase de 2—4 degete potrivit procentului de apă pe care-l conțin.

În timpul uscării, care durează dela una până la trei săptămâni, plantele este recomandabil să se întoarcă odată sau de mai multe ori.

Uscarea, care trebuie avut grijă să se efectueze uniform, s'a terminat când plantele devin sfărâmicioase și ușoare pierzând 50—80% din greutatea lor.

Rădăcinile, rizomii, bulbii, scoarțele, precum și alte organe carnoase sau lemnoase, se usucă mai bine în cuptoare sau uscătorii speciale, în care prin aerul încălzit, se usucă complet și foarte rapid aceste organe. Din 2—3 kgr rădăcini sau rizomi neuscați se obține 1 kgr drog uscat.

Frunzele și tulpinile se usucă foarte bine pe cale naturală în locurile umbrite, mai sus amintite (poduri, hambare etc.), așezându-le în straturi subțiri și întorcându-le în fiecare zi sau tot în a 2-a zi. Tulpinile purtătoare de frunze se mai pot usca legându-le în mici mănunchiuri care se atarnă de sfori, cuie, prăjini etc.

Florile și vârfurile înflorite se cere să fie uscate într'un timp cât mai scurt, fără să-și piardă culoarea, mirosul și principii activi pe care îi conțin. Uscarea acestora se face în bune condițiuni în cuptoarele de pâne ușor încălzite sau în orice loc umbrat dar uscat și puternic aerisit. Peste gratiile rezervate uscării acestor organe se așează, adesea, hârtie pe care se întind florile în straturi subțiri, având grija ca petalele, sau alte organe care s'ar fi lipit laolaltă, în timpul transportului, să fie deslipite pentru a preîntâmpina mucegăirea. Întorsul acestor organe, între timp, se va face cu grijă pentru a nu se produce fărâmițarea drogului. Din 5—12 kgr frunze sau flori proaspete obținem 3—6 kgr uscate.

Fructele se usucă în hambare împreună cu semințele sau separat, după cum au sau nu căutare ambele organe. Din 1,200—1,400 kgr semințe proaspete se obține 1 kgr uscate.

RECOLTAREA ȘI USCAREA PLANTELOR OTRĂVITOARE

După cum se știe multe plante medicinale ca: stirigoaia (*Veratrum album*) spânzul (*Helleborus purpurascens*), măsălărița (*Hyoscyamus niger*), mătrăguna (*Atropa belladonna*) sunt otrăvitoare. Din acest considerent manipularea lor trebuie făcută cu multă precauțiune.

Culegătorii unor asemenea plante vor avea grijă, ca în timpul lucrării să nu mânânce, să nu-și atingă cu mâinele gura, ochii, nasul. La terminarea operațiunii își vor spăla bine mâinile cu săpun.

Părțile îndepărtate dela aceste plante se vor lăsa pe câmp sau se vor arde, ori îngropa în pământ.

Nu se vor adună deodată plante otrăvitoare cu cele neotrăvitoare.

Uscarea acestor plante se face în aceleași condițiuni enunțate mai sus, dar separat de cele neotrăvitoare. Locul în care s'a petrecut uscarea acestor plante se curăță bine, adunând și arzând resturile rămase.

PĂSTRAREA, ÎMPACHETAREA ȘI EXPEDIEREA PLANTELOR USCATE

Drogurile bine uscate se păstrează în borcane, pungi de hârtie, saci sau lăzi căptușite cu hârtie, ținută nu lipită. Toate acestea se vor așeza în locuri uscate.

Plantele se păstrează bine dacă au fost complet uscate și bine așezate spre conservare. Organele care absorb repede umezeala cum sunt de ex. florile de lumânărică se păstrează în lăzi căptușite cu hârtie în care, pe fund și în pungi separate, fără să atingă drogul, se așează var nestins, care are capacitatea de a absorbi umezeala din aer. Aceste pungi cu var se înlocuiesc pe măsură ce varul în contact cu umezeala se pulverizează.

Pentru a le feri de distrugerea insectelor, așezăm drogurile în cutii de metal în care înainte de a le închide hermetic așezăm și un mic vas cu eter, benzină, sulfură de carbon, ferindu-ne tot

timpul de foc. După câteva zile se aerisesc. Pentru a nu le denatura mirosul natural, plantele aromatice nu pot fi supuse acestui procedeu.

Atunci când plantele nu se utilizează în gospodăria proprie, ele trebuie împachetate și expediate centrelor mai mari de colectare și valorificare.

Împachetarea se face în saci, lăzi căptușite cu hârtie etc. dar numai după ce ne-am convins că drogul respectiv este perfect uscat.

Tulpinile și frunzele în cantități mari se pot presa întocmai ca și fânul în baloturi mari.

Pentru ca drogul să nu se sfarme trebuie umezit nițel înainte de împachetare.

La noi în România principalii cumpărători de plante medicinale, dela care se pot primi tot felul de informațiuni în legătură cu prețul, transportul pe C. F. R. etc. sunt:

București: Cooperativa de plante medicinale „Romanița”, B-dul Mărăști 61; Oficiul de aprovizionare farmaceutic Str. Bațiștei 14, Drogueria D. Nestor, Piața Sf. Gheorghe; Laboratorul Dr. Al. Iteanu, Str. Vasile Lascăr 5-7; Laboratorul „Chemix” Str. G-ral Berthelot 14; Soc. Anon. „Sava”, Puțu cu apă rece 65.

Timișoara: Al. Fischer, Str. Ungureanu 14; U. F. A. comerț en gros de mărfuri medicale și laborator chimic.

Iași: Laboratorul Dr. Racovița.

Orăștie: Cooperativa de plante medicinale „Digitalis”.

Galați: Farmacist D. Grozea, depozit de medicamente „en gros”.

Brașov: Drogueria „Anphora” etc.

INTREBUIȚAREA

Foarte multe plante medicinale, ca teiul, mușețelul, socul, coada șoricelului etc. se pot folosi direct fără ezitare, în orice cămin, sub formă de: cataplasme (oblojeli), spălături, băi, ceaiuri, siropuri, sucuri, vinuri, prafuri, fumegații, fricțiuni etc. Plantele otrăvitoare ca: brândușa de toamnă, macul, omagul, stirigoaia etc. nu

se utilizează decât după prescripția medicului și adesea sub formă de preparate special fabricate.

Fiecare plantă se utilizează la combaterea uneia sau a mai multor boli, după cum una și aceeași boală se poate combate cu mai multe plante. În unele cazuri însăși denumirea românească a plantei indică boala contra căreia se utilizează de ex. buruiănă de lungoare, ciumărea, floare de friguri, măsălăriță, pojarniță, vătă-mătoare, negelariță etc.

B) CULTURA PLANTELOR MEDICINALE

Cu toate că în România cresc sălbatec câteva sute de plante medicinale, totuși zeci din aceste specii se și cultivă.

Cultura acestor plante a luat la noi o dezvoltare deosebită după războiul mondial din 1914—1918, când valorificarea acestor produse a început a se face mai rațional și deci rentabilitatea cultivării plantelor medicinale a devenit superioară altor culturi.

Azi avem în țară următoarele centre de cultură și experimentare a plantelor medicinale și aromatice: La *București*, Institutul de cercetări agronomice, pe lângă care se află un laborator și un câmp de experiențe cu plante medicinale și aromatice: La *Cluj*, pe lângă Stațiunea de Ameliorarea plantelor și controlul semințelor funcționa o secție de plante medicinale. La *Brașov*, avem un centru de cultură a mentei (*Mentha*) organizat de Societatea „Leo” din Dresda, care la Bod-Brașov, dispune și de o fabrică pentru distilarea mentei. La Chișinău există o stațiune de plante medicinale condusă de Camera de Agricultură a județului Lăpușna. Camera de Agricultură Timiș-Torontal dispune de asemenea de o stațiune de plante medicinale.

Pe lângă aceste centre un număr mare de specialiști, agricoli amatori etc. se ocupă cu ameliorarea și cultura diferitelor plante medicinale și aromatice.

Cultura acestor plante ca și a tuturor plantelor în general este influențată de sămânță, sol, climă și metode culturale.

SĂMÂNȚA

De calitatea și sănătatea semințelor depinde toată reușita culturii, după justiția proverbului: „Ceeace semeni, aceea răsare”. Proveniența sămânței este lucru important. Pe cât este posibil se va procura sămânța numai din regiunea în care se intenționează executarea culturii sau din regiuni cu relief și climă identice cu a stațiunii noastre.

Pentru procurarea semințelor, amatorii este bine să se adreseze Centrelor de cultură sus amintite.

Desigur, înainte de a se arunca în pământ trebuie analizate: puritatea, puterea de germinare și sănătatea semințelor. Nu se vor cumpăra și sămăna decât semințele cărora analizându-le acești factori, constatăm că se prezintă bine.

Atunci când reproducerea și înmulțirea plantelor se face prin butași se vor respecta aceleași reguli în ce privește proveniența, sănătatea și capacitatea lor de prindere (înrădăcinare).

SOLUL ȘI CLIMA

Pentru a ști care soluri convin mai mult diferitelor plante se vor recunoaște solurile în care cresc ele sălbatic.

În general se știe că pământurile bune, bogate în humus, sunt potrivite pentru cultura tuturor plantelor medicinale, dacă permite, bineînțeles clima. O preferință a diferitelor plante față de aceste soluri se manifestă după cantitatea de lut, nisip sau var pe care-l au. Astfel în pământurile ușoare, nisipoase și uscate reușesc bine: plantele dela care se recoltează organe ce se dezvoltă în pământ (rădăcini, bulbi, tuberculi etc.), plantele anuale care cer o însămânțare timpurie, plantele cari conțin alcaloizi și glucozizi de ex.: măsălărița, mătrăguna, sunt mai bogate în aceste substanțe atunci când se cultivă în asemenea terenuri ușoare.

Plantele, la care se urmărește cu deosebire producția de frunze, reușesc bine în pământurile semigrele, cu un procent mijlociu de lut și bogate în humus.

În pământurile grele și umede, bogate în mult lut, se dezvoltă bine plantele veninoase din Familia Umbelliferelor cum este cucuta.

În schimb plantele aromatice din aceeași familie de ex.: angelica (*Arangelica officinalis*), chimenul (*Carum carvi*), feniculul (*Foeniculum vulgare*), anasonul (*Pimpinella anisum*), prezintă o calitate mai superioară, atunci când sunt cultivate în soluri uscate. Toate plantele, cari conțin un ulei volatil, plăcut mirositor, preferă aceste soluri.

În pământurile văroase este recomandabil să se cultive în primul rând plantele dela care urmărim obținerea de flori, fructe și semințe. Reușesc deasemeni bine în aceste soluri unele Leguminoase, Labiate și Papaveracee.

Factorii climaterici au o influență covârșitoare asupra calității plantelor medicinale, cu deosebire a celor care conțin uleiuri volatile. Plantele medicinale sunt sensibile cu deosebire față de temperatură, curenți atmosferici, expoziții și umiditate atmosferică.

Majoritatea plantelor medicinale luate în cultură preferă un climat călduros, liniștit, lipsit de vânturi mai ales reci. Expoziția sudică convine cu deosebire plantelor care își au originea în țările mai călduroase și preferă mai multă lumină.

Praful de pe marginea șoselelor și mirosul neplăcut care emană dela diferite întreprinderi industriale, comerciale etc., este dăunător în special pentru plantele aromatice.

PREGĂTIREA TERENULUI

Se execută lucrările preliminare obișnuite ori cărei culturi. Locurile în cari pentru prima dată se face o cultură de plante medicinale, trebuie desfundate la o adâncime de 40—80 cm. Dacă solul și subsolul au o compoziție uniformă, amestecarea pământului dela orizonturi diferite se poate face fără nici un pericol. În caz contrar se va mărunți pământul fără să se răstoarne și amestece diferite straturi și orizonturi între ele.

În primii ani se vor cultiva plante mai puțin pretențioase, ale căror rădăcini și alte organe subpământene în mod normal nu pătrund prea adânc în pământ, cu deosebire când solul nu are grosimea suficientă. După 2—3 ani se pot cultiva și plante mai pre-

tențioase și ale căror organe subpământene își procură hrana dela adâncimi mai mari.

Dacă terenul a fost bine arat toamna, atunci de obicei primăvara numai se mărunțește terenul cu grape și cultivatoare.

INSĂMÂNȚAREA

Se face direct în câmp sau se pregătesc întâi răsaduri, în straturi, răsadnițe, lăzi etc.

a) *Sămânatul direct în câmp*. Se face primăvara sau toamna cu mașina în rânduri, mai rar prin împrăștiere. Cantitatea de sămânță la ha. adâncimea și distanța între rânduri precum și epoca semănatului variază dela o plantă la alta.

b) *Semănarea în răsadnițe*. Unele din culturile plantelor medicinale, la noi, nu reușesc dacă se seamănă direct în câmp. În acest caz se pregătesc prima dată răsaduri din sămânță în straturi, răsadnițe, lăzi etc. potrivit normelor din legumicultură și floricultură.

Plantarea răsadurilor în câmp, la locul definitiv, se face când tinerile plante au format 3—8 frunzulițe, după ușurința cu care se prind fiecare. Dacă răsadurile n'au o dezvoltare suficientă spre a fi plantate în locul de cultură, le transplantăm în alt loc, dar tot în răsadnițe sau strat; în felul acesta se stimulează creșterea și întărirea tinerilor plante. Această transplantare se poate face odată sau de mai multe ori.

Plantele la care urmărim producția de frunze este recomandabil să se transplanteze de mai multe ori, căci prin aceasta se întârzie formarea florilor, dezvoltându-se în schimb mai multe organele frunzoase.

Înainte de plantare la locul definitiv, se vor aerisi răsadnițele pentru ca tinerile plante să se obișnuiască cu temperatura câmpului în care vor fi plantate. Răsadurile uneori se ciupesc tăindu-li-se vârfurile tulpinilor și a rădăcinilor.

Săditul la locul definitiv se face după o ploaie sau în ajunul ei. Dacă sădirea se face pe timp uscat se va face pe cât posibil seara. Se udă bine fundul gropilor, iar pentru a le feri de arșița

soarelui, în timpul zilei se acoper plantele proaspăt sădite cu rogojini, crengi etc. până ce tinerile plante se prind.

Plantarea se face cu mâna, introducând planta în gropițele făcute cu un țaruș (plantator) apoi se adună și îndeasă pământul în jurul plantelor, udându-le în același timp.

c) *Răsadurile din butași și marcote.* Se pregătesc asemănător celor din horticultură și floricultură, fiind mai departe îngrijite și folosite întocmai ca și răsadurile provenite din semințe.

d) *Puieții plantelor lemnoase și sublemnoase.* Se formează și îngrijesc după normele generale ale pomiculturii, iar plantarea lor la locul definitiv se face tot după aceleași norme.

LUCRĂRILE DE ÎNGRIJIRE A CULTURILOR

Plivitul, prășitul. Menținerea curată a culturilor și stârpirea buruienilor constituie prima și principala lucrare. Aceasta se realizează prin pliviri sau prășile. Odată cu stârpirea buruienilor prin prășit se mărunțește și afânează terenul spre a se împiedeca evaporarea apei din sol, executându-se în același timp, dacă e nevoie și lucrarea de mușuroire.

Prima prașilă se va efectua numai la suprafață spre a nu stânjeni înrădăcinarea tinerilor plante. Numărul prașilelor este în funcție de apariția buruienilor, natura solului și a plantei cultivate.

Prășitul la plantele sămănate în rânduri se poate face cu plugul prășitor sau cu sape, la cele sămănate prin împrăștiere se poate executa numai cu sapele.

Răritul. Pe măsură ce cresc plantele trebuie rărite spre a se putea desvolta mai bine. Aceasta lucrare se face odată cu prășitul sau mai bine după terminarea acestei lucrări. Se vor îndepărta în primul rând plantele bolnave, cele slab dezvoltate, ofilite, strâmbe sau anormal dezvoltate. Lucrarea de rărire a plantelor se execută odată sau de mai multe ori după împrejurări, care diferă dela o specie la alta.

Combaterea paraziților vegetali și animalii. Cu deosebire plantele delicate exotice luate în cultură la noi sunt adesea atacate de: cuscută, mană, făinare, rugină, tăciune, bacterii, gândacul

grâului, diferite insecte etc. Pentru a asigura o rentabilitate culturii se vor lua toate măsurile preventive spre a împiedeca apariția acestor dușmani sau dacă plantele sunt bolnave se vor combate imediat potrivit normelor generale de combaterea acestor boli.

Alte lucrări de îngrijire. În fiecare an se vor completa golurile survenite. După terminarea fiecărei recolte se va ara sau săpa printre rânduri.

La plantele cu tulpini slabe și în regiuni cu vânturi puternice se vor pune tutori.

Plantelor dela cari recoltăm numai frunze și rădăcini sau alte organe subpământene, li se vor rupe florile pe măsură ce se formează spre a se folosi toată substanța nutritivă numai la formarea acelor organe, cari sunt folosibile.

La plantele rezervate să producă semințe se vor lăsa să se desvolte numai ramurile bine dezvoltate, care rodesc, celelalte se vor ciupi sau chiar tăia în întregime.

Plantele bisanuale și perene, care nu suportă gerul de peste iarnă, cu deosebire cele aduse din țări calde, se acoper toamna cu pământ, băligar, paie etc., iar primăvara aceste materiale de protecție vor fi îndepărtate.

ÎNGRĂȘĂMINTE, ASOLAMENT, ROTAȚIE

Problema îngrășămintelor în cultura plantelor medicinale este nițel mai complicată decât la alte culturi. Fenomenul de formare a diferitelor organe la plante are nevoie de substanțe chimice deosebite. Ori adesea dela o plantă, în medicină, se folosesc florile, frunzele și rădăcinile, de unde rezultă că este necesar să se aplice îngrășămintele care să cuprindă toate substanțele necesare pentru creșterea și dezvoltarea acelor diferite organe.

Plantele cultivate pentru producerea de flori, fructe și semințe au nevoie de îngrășămintele fosfatice și mai puțin potasice.

Plantele dela care recoltăm tulpini și frunze cer în primul rând îngrășămintele azotoase și apoi potasice.

Pentru plantele cultivate în vederea obținerii de rădăcini sau alte organe subpământene (rizomi, bulbi, tuberculi) se recomandă îngrășămintele potasice și fosfatice.

Asolamentul și rotația trebuie respectate și aici potrivit normelor generale practicate în agricultură. Alături de metodele culturale, o rotație rațională a culturilor contribuie la valorificarea mai bine a terenului și combaterea diferitelor boli, sporind astfel producția.

C) CLASIFICAREA PLANTELOR MEDICINALE

Studierea și deci împărțirea plantelor medicinale se poate face după mai multe criterii (puncte de vedere). Astfel ele se pot grupa :

a) După organele (părțile) care se folosesc în medicină. Examineate după acest considerent plantele se împart în grupe separate după cum au căutarea în medicină: rădăcinile, tulpinile, frunzele, florile, semințele etc.

b) După timpul când se adună. Judecate din acest punct de vedere, distingem plante de vară, de primăvară, de toamnă etc. După acest considerent se întocmește și calendarul plantelor medicinale.

c) După locul unde cresc. Plantele cresc sălbatec sau se pot cultiva în regiuni diferite, potrivit pretențiilor climaterice, pe care le au. Astfel distingem plante de apă, și locuri mlăștinoase, de câmpie, de deal, de munte etc.

d) După durata vieții. Se împart în plante anuale (care trăiesc un an), bisanuale (care trăiesc 2 ani), vivace sau perene (care trăiesc mai mulți ani). Aceste din urmă la rândul lor pot fi ierboase, lemnoase etc.

e) După caracterele botanice. Această clasificare este cea mai științifică și în același timp cea mai practică când este vorba de recunoașterea plantelor.

f) După substanțele care le conțin și acțiunea lor de vindecare, de ex.: plante purgative, diuretice etc.

Această grupare este cea mai aproape de medicină, din acest considerent credem necesar s'o reproducem aici.

GRUPAREA CHIMICO-FIZIOLOGICĂ

După substanțele (principii activi) pe care le conțin și acțiunea de vindecare ce o au se împart în următoarele grupe :

Diuretice. De aceasta grupă aparțin plante care au o însușire de a înlesni urinarea, de ex.: pirul (*Agropyron repens*), ci-reșul (*Cerasus avium*), porumbul (*Zea Mays*), umbra iepurelui (*Asparagus officinalis*), petrunjelul (*Petroselinum sativum*), feniculul (*Foeniculum vulgare*), parachernița (*Parietaria officinalis*), mesteacănul (*Betula alba*), frasinul (*Fraxinus excelsior*), crețușca (*Filipendula ulmaria*), coada calului (*Equisetum arvense*), ienu-părul (*Juniperus communis*), socul (*Sambucus nigra*), ceapa (*Allium cepa*), strugurii negri (*Ribes nigrum*), mărul (*Malus communis*).

Depurative. Sunt plantele care au calitatea de a stimula funcțiunea rinichilor și pielii, curățind organismul, în special sângele, de diferite impurități. Aici aparțin: limba mielului (*Borago officinalis*), brusturul (*Arctium lappa*), lăsniciorul (*Solanum dulcamara*), vioreaua (*Viola tricolor*), săpunărița (*Saponaria officinalis*), cimișirul (*Buxus sempervirens*), morcovul (*Daucus carota*).

Purgative. Se numesc acele plante care au însușirea de a provoca și ușura deșărtarea pântecelui prin eliminarea fecalelor de ex.: Crușânul (*Rhamnus Frangula*), verigariu (*Rhamnus cathartica*), mutătoarea (*Bryonia dioica*), veninarița (*Gratiola officinalis*), cupa vacii (*Calystegia sepium*), trepădătoare (*Mercurialis annua*), fereguța (*Polypodium vulgare*), cuscuta mică (*Cuscuta epithymum*), prunul (*Prunus domestica*), malva (*Malva silvestris*).

Antisudorifice. Se cuprind la aceasta grupă plantele care au puterea de a opri sau micșora transpirația (asudarea) cu deosebire în cazurile tuberculoase. Așa sunt: Jalea (*Salvia officinalis*), buretele de iască (*Polyporus officinalis*).

Vermifuge. Plantele acestea prin medicamentele ce le conțin combat viermii intestinali. Aici aparțin: feriga (*Dryopteris filix mas*), bostanul (*Cucurbita pepo*), usturoiul (*Allium sativum*), spilcuțele (*Tanacetum vulgare*).

Tonice astringente. Sunt acele plante care au proprietatea de a întări organismul manifestând în același timp o acțiune nepăcută (astringentă) asupra tubului digestiv. Datorită taninului pe care-l conțin au și influență antiputridă (opresc putrezirea). De aici fac parte: Chiparosul (*Cupressus sempervirens*), gorunul (*Quercus robur*), castanul (*Aesculus hippocastanum*), moșmonul (*Mespilus germanica*), gutuiul (*Cydonia vulgaris*), afinele (*Vaccinium myrtillus*), nucul (*Juglans regia*), răculețul (*Polygonum bistorta*), troscoțelul (*Polygonum aviculare*), dintele dracului (*Polygonum hydropiper*), tătăneasa (*Symphytum officinale*), traista ciobanului (*Capsella bursa pastoris*), urzica moartă (*Lamium album*), urzica (*Urtica dioica*), cebareaua (*Sanguisorba minor*), răchitanul (*Lythrum salicaria*).

Tonice amare. Aceste plante au proprietăți întăritoare și aperitive. Aici aparțin: Ghințura (*Gentiana lutea*), cnicusul (*Cnicus benedictus*), dracila (*Berberis vulgaris*), fumarița (*Fumaria officinalis*), pelinul (*Artemisia absinthium*), ungurașul (*Marrubium vulgare*), hameiul (*Humulus lupulus*), vinca (*Vinca minor*).

Stimulante. Sunt acele plante care au calitatea de a excita pofta de mâncare fiind în același timp și tonice cum sunt: anasonul (*Pimpinella anisum*), angelica (*Angelica archangelica*), isma bună (*Mentha piperita*), isma verde (*Mentha viridis*), cimbrul de câmp (*Thymus vulgaris et Th. serpyllum*), hreanul (*Cochlearia armoracia*).

Antispasmodice. Aceste plante au proprietatea ca prin acțiunea lor să împiedece spasmele (zgârcirea mușchilor), să reguleze impresiunile sensoriale și funcțiunile motrice (de mișcare). Așa

sunt: Dedițeei (*Anemone pulsatilla*), păducelul (*Crataegus oxyacantha*), vâscul (*Viscum album*), odoleanul (*Valeriana officinalis*), roinița (*Melissa officinalis*), măghereanul (*Majorana hortensis*), romaniță (*Anthemis nobilis*), portocalele (*Citrus aurantium*).

Cardio-vasculare. Din plantele astfel denumite se pregătesc medicamente întăritoare de inimă și vase de sânge, combătând bolile acestor organe. Astfel sunt: Degețelul (*Digitalis purpurea*), cornul secării (*Secale cornutum*), ruscuța (*Adonis vernalis*), lăcrămioarele (*Convallaria majalis*), lucșăul (*Sarothamnus scoparius*).

Bechice-pectorale. Sunt acele care combat tusa și au o acțiune binefăcătoare asupra aparatului respirator. Aici aparțin lumănărița (*Verbascum thapsus*), macul (*Papaver rhoeas*), nalba mare (*Althaea officinalis*), podbealul (*Tussilago farfara*), lemnul dulce (*Glycyrrhiza glabra*), mușchiul de munte (*Cetraria islandica*), pinul (*Pinus silvestris*), bradul (*Abies alba*), cioboșica cucului (*Primula officinalis*), amăreala (*Polygala vulgaris et P. amara*), silnicul (*Glechoma hederacea*), iarba mare (*Inula Helenium*), roua cerului (*Drosera rotundifolia*), brâncuța (*Sisymbrium officinale*).

Emenagoge. Plantele emenagoge au însușirea de a provoca menstruația și a-i normaliza debitul. Aici aparțin: pelinarița (*Artemisia vulgare*), sofranul (*Crocus sativus*), pătrunjelul (*Petroselinum sativum*), hilimica (*Calendula officinalis*), cruciulița (*Senecio vulgaris*).

Topice. Sunt plantele, care se aplică sub formă de cataplasmă (oblojele) în diferite regiuni ale corpului pentru alinarea durerilor. Aici aparțin: muștarul negru (*Sinapis nigra*), muștarul alb (*Sinapis alba*), rostopasca (*Chelidonium majus*), vindeceaua (*Beltonica officinale*), pojarănița (*Hypericum perforatum*), pecetea lui Solomon (*Polygonatum officinale*), arnica (*Arnica montana*), fluerătoarea (*Tamus communis*).

Narcotice. Aici aparțin plantele, care au calitatea ca prin introducerea în organism să producă amețeli și adormiri pe un timp oarecare, cum sunt macul (*Papaver somniferum*), salata (*Lactuca sativa*) etc.

Moderatoare a sistemului nervos. Sunt acele plante care au proprietăți calmante, modificând unele funcțiuni pendinte de sistemul nervos (secrețiuni, spasme, reacțiuni dureroase etc.) Aici aparțin: Mătrăguna (*Atropa belladonna*), măsălărița (*Hyoscyamus niger*), ciunăfaia (*Datura stramonium*), zârna (*Solanum nigrum*), omagul (*Aconitum nappeus*), brândușa de toamnă (*Colchicum autumnale*), cucuta (*Conium maculatum*), stirgoaia (*Veratrum album*) etc.

* * *

Prezenta lucrare este scrisă cu gândul de a da posibilitate celor interesați în primul rând să cunoască plantele de leac. Pentru atingerea acestui scop, orînduirea și gruparea plantelor s'a făcut după caracterele lor botanice.

1. Cornul secării (*Claviceps purpurea*). — 2. Mușchiul de munte (*Cetraria islandica*).
3. Feriga (*Dryopteris Filix-mas*). — 4. Pedicuța (*Lycopodium clavatum*).

II. INDRUMĂRI SPECIALE

FUNGI

Cornul secării - Claviceps purpurea (Fries) Tul.

Clonțul babii, Colțari, Pintenul secării, Mana secării — Pl. I, fig. 1

Descrierea: Este o ciupercă parazită ce se încuibează în ovarele tinere ale florilor, de obicei, de secară și mai rar ale altor cereale sau ierburi, care face ca în locul unui bob (fruct) sănătos să se desvolte un corn rigid, negru la exterior și alb la interior, lung de circa 1—4 cm. Acest corn, ce reprezintă corpul propriu zis (sclerot) al ciupercii: faza de rezistență sub care iernează, constituie în același timp un drog foarte căutat în comerțul farmaceutic sub numele de *Secale cornutum*. Se fac și culturi artificiale prin infectarea florilor tinere de secară cu spori de ciupercă.

Recoltarea: Se face cu puțin înainte de seceriș, când corpul ciupercii adică cornul (sclerotul) este matur. Se poate aduna și la treerat sau imediat după treeratul secării. Prin treerare însă drogul se rupe în mai multe bucăți pierzându-și din calitate.

Separarea drogului de boabele de secară se face foarte ușor, așezând amestecul de secară și cornul secării într-o soluție de apă și sare de bucătărie. Boabele de secară se așează la fund, în timp ce cornul secării se ridică la suprafață. Este chiar necesar să se facă această separare, dat fiind că drogul este otrăvitor și infectează făina. Dealtfel otrăvirile cu cornul secării, erau în vechime destul de frecvente, boala fiind cunoscută sub numele de *ergotism*.

Calitatea drogului se recunoaște făcând prin el o secțiune transversală. Materialul de calitate superioară prezintă în secțiune o culoare complet albă, cu un strat violet spre exterior.

Uscarea și păstrarea: După ce se aleg numai scleroții întregi (cei rupți se aruncă), uscarea se face la soare, în camere încălzite sau poduri uscate. Se păstrează în loc uscat, în borcane de sticlă bine închise.

Intrebuințări: Este recomandabil să se valorifice în primul an. În medicina casnică nu se utilizează decât după prescripția medicului, deoarece conține mai multe substanțe otrăvitoare ca: sphacelinul, ergotininul, cornutinul etc. În comerțul farmaceutic aceste substanțe au însă mare căutare fiind utilizate la fabricarea medicamentelor bune în provocarea avorturilor, contra scurgerilor de sânge, hipertensiunii, urinărilor continui sau ca narcotizante etc.

Văcălia moliftului - *Polyporus officinalis* (Will.) Fr.

Este o ciupercă parazită care crește pe trunchiurile bătrâne ale bradului și moliftului.

În medicină se folosește ciuperca întreagă contra transpirațiilor la tuberculozi, fără a provoca alte secrețiuni. Se administrează sub formă de infuzie (1-5 gr văcălie uscată la $\frac{1}{2}$ litru apă), praf, pilule speciale etc.

Puhaiul - *Lycoperdon bovista* L.

Gogoășe

O ciupercă de forma și mărimea unei pere sau chiar mai mare, ce se dezvoltă pe pământ foarte repede după ploaie. La început este de culoare albă, cu timpul devine brunie și în urmă neagră. În aceasta din urmă stare conține în interior o mare cantitate de praf negru (sporii) care se utilizează contra scurgerilor de sânge și scrofulozei.

LICHENES

Mușchi de munte - *Cetraria islandica* (L.) Achar.

Mușchiu creț, Jebghiu de munte — Pl. I, fig. 2

Descrierea: Are corpul (talul) foliaceu, cartilaginos, foarte divizat și ramificat, erect sau ascendent cca de 10 cm înălțime, cu marginile încrețite. Culoarea este cenușiu-verzuie sau galben-brun-

castanie, pe partea superioară și albicioasă pe cea inferioară. Apoteciile (alveolele cu spori) sunt dispuse oblic pe marginea lobilor talului, având formă de mici scuturi.

Răspândirea: Este foarte mult răspândit prin pășunile de munte.

Organele folositoare: Lichenul întreg - *Lichen Islandicus*.

Colectarea și uscarea: Se poate aduna în orice timp al anului. După uscare, care se face foarte ușor la umbră, drogul își păstrează calitățile timp îndelungat.

Proprietăți și întrebuințări. Conține o substanță nutritivă lichenina (amidonul de lichen) și alta amară centrarina, care-l fac foarte căutat. Are proprietăți febrifuge, vermifuge și tonice.

Ceaiul, fiertura, siropul și marmelada din acest mușchiu combat: vărsăturile, febrele, constipația, insolația. Aceleași preparate pregătite din mușchiul din care s'a îndepărtat substanța amară (îndepărtarea se face prin fierbere și spălare) combat bolile de piept, plămâni, răgușală, laringita, diareea etc. În farmacie se pregătesc niște pastile pectorale speciale.

Brânca - *Lobaria Pulmonaria* (L.) Hoffm.

Descrierea: Lichen frunzos cu corpul (talul) mare de 10—40 cm. lobat, cu lobii mai lungi decât lați. Pe fața inferioară prezintă culoarea galben brunie, iar pe cea superioară verzie.

Răspândirea: Se află pe stânci și copaci, cu deosebire pe fagi.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Lichen Lobarial*.

Intrebuințări: Intocmai ca și mușchiul de munte se folosește contra catarului pulmonar, tuberculozei, reumatismului, histeriei etc.

POLYPODIACEAE

Feriga - *Dryopteris Filix-mas* (L.) Schot.

Spăta dracului — Pl. I, fig. 3

Descrierea: Plantă înaltă de 30—140 cm cu rizom puternic dezvoltat pe care se păstrează, sub formă de scvame, urmele frunzelor din anii precedenți. Frunzele oblong-eliptice, ternat-compuse

cu foliolele (fronzele) obtuse, crenat-dințate dar nearistate. Sorii sunt dispuși pe foliolă în 2 rânduri paralele cu nervura. Pețiolul frunzelor foarte scurt, îndesuit, scvamat.

Răspândirea: Foarte comună prin păduri cu deosebire în cele de fag și molift.

Organele folositoare: Rizomul — *Rhizoma filicis maris*. Calitatea bună se recunoaște după culoarea verde, pe care o prezintă rizomul în secțiunea transversală (când este proaspăt).

Colectarea și uscarea: Se recoltează în lunile Februarie—Aprilie sau Septembrie—Noembrie. Uscarea se face la umbră în straturi groase de 3—5 cm. Nu se păstrează mult, de aceea trebuie comercializat în cel mult un an după colectare.

Intrebuințări: Din drogul, uscat se prepară *distolul* și *galbinolul* etc., medicamente mult întrebuințate contra combaterii viermelui dela oi: *Distomum hepaticum* (gălbeaza) și a altor panglici intestinale.

Năvalnicul - *Phyllitis Scolopendrium* (L.) Newm.

Limba vacii, Limba vecinei, Limba cerbului, Filuța, Barba șarpelui, Limbar
Pl. II, fig. 5

Descrierea: Are un rizom subțire, neregulat din care se ridică frunzele lungi de 20—40 cm, care spre deosebire de celelalte ferigi, aici sunt întregi lanceolate, cel mult pe margini dințate sau mai exact crenate. Sorii linear-alunșiți, paraleli între ei, sunt dispuși oblic între nervura mediană și marginea frunzei.

Răspândirea: Crește în locuri stâncoase și umede, prin păduri cu deosebire în etajul montan, având preferință pentru regiunile calcareoase.

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Scolopendrii*.

Colectarea, uscarea: Se recoltează în Iulie—Septembrie. Uscarea se face la umbră. Frunzele așezate în straturi subțiri se întorc de mai multe ori. În modul acesta obținem un drog de calitate bună.

Intrebuințări: Conține o substanță amară cu pronunțate proprietăți diuretice și astringente. Sub formă de ceai sau fiertură se întrebuințează contra diareelor, tusei, răcelilor de piept, bolilor canalului urinar, ale splinei, ale ficatului etc.

Fereguța - *Polypodium vulgare* L.

Feriga dulce, Iarbă dulce de munte — Pl. II, fig. 4

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, frunzele lanceolate, penatipartite, sunt late de 2—5 cm, cu lobi obtuși. Grupele de sporangii (Sorii) sunt dispuse pe ambele părți ale nervurei mediane dela lobi.

Răspândirea: Crește spontan prin păduri, pe ziduri vechi, șanțuri, crepăturile stâncilor etc.

Organele folositoare: Rădăcina și rizomul — *Radix et Rhizoma Polypodii*.

Timpul colectării: Toamna și primăvara întocmai ca și rizomul dela ferigă.

Intrebuințări: Cataplasmele cu fereguță vindecă crăpăturile degetelor dela picioare, mâni și sânuri. Sub formă de pilule, extract sau decoct combate insuficiențele biliare.

Anexă. În medicină se mai caută frunzele dela ferigile: capilaria (*Adiantum capillus Veneris* L.) și acul pământului (*Asplenium Trichomanes* L.)

EQUISETACEAE

Coadă calului - *Equisetum arvense* L.

Barba ursului, Barba sasului, Coadă iepei, Coadă mânzului Codâie, Iarbă de cositor, Părul porcului — Pl. II, fig. 2

Descrierea: Plantă ierbacee, lipsită de frunze, cu 2 feluri de tulpini. Primăvara se desvoltă tulpinele simple brune, fertile (poartă în vârf spice cu spori). Indată după fructificare, aceste tulpini fertile putrezec și în locul lor apar alte tulpini sterile, mai subțiri, verzi, mult ramificate, având ramurile laterale dispuse în verticile. Frunzele foarte mici, solzoase, sunt dispuse la noduri.

Răspândirea: Fânețe, câmpuri, ogoare lutoase și umede.

Organele folositoare: Tulpinele sterile verzi — *Herba Equiseti*.

Recoltarea: Vara în lunile Iulie, August. Uscarea se face la umbră.

Intrebuințări: Se utilizează contra reumatismului, bolilor bășiceii udului, pietrelor la rinichi, arterosclerozei, desenteriei. Se mai folosește ca diuretic și întăritor în tuberculoză. Se ia sub formă de

ceai (4 gr drog la $\frac{1}{2}$ litru apă). Contra menstruațiilor puternice și ca hemostatic în hemoragiile aparatului digestiv, se va da în doză de 40—60 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă. Contra reumatismului se fac băi.

LYCOPODIACEAE

Pedicuța - *Lycopodium clavatum* L.

Cornișor, Iarba ursului, Brânca ursului, Chedicuță, Pedică — Pl. I, fig. 4

Descrierea: Plantă mică de 30—60 cm. târătoare, ramificată, prevăzută cu frunze mici linear-lanceolate, lung acuminate, îndesuite pe tulpină, ce poartă în vârf 2 spiculețe, (rar 1 sau mai multe) în care se dezvoltă spori de forma unui praf galben.

Răspândirea: Crește în regiunea pădurilor de fag și molift.

Organele folositoare: Sporii (praful din spice) — *Pulvis Lycopodii*.

Colectarea și uscarea: Recoltarea se face în Iunie—August, tăind spicele cu o parte din codița lor. Uscarea se face la soare sau la aer cald. După uscare spicele se imblătesc. Separarea semințelor (sporilor) de impurități se face prin cernere sau ciuruire.

Intrebuințări: Drogul are proprietăți sicative și diuretice. Sub formă de praf se folosește contra opăriturilor și iritațiilor de piele, cu deosebire la copii. Sub formă de infuzie (1 linguriță de cafea drog la $\frac{1}{2}$ litru apă) combate cistita și bolile de rinichi.

În industrie se folosește la focurile bengalice.

ABIETACEAE

Ienupărul - *Juniperus communis* L.

Ialovăț, Cetină, Inibahar — Pl. II, fig. 1

Descrierea: Copăcel de 1—2 (—12) m înălțime, cu frunze 3-verticilate, aciculare, țepoase, totdeauna verzi, așezate aproape perpendicular pe ramuri (patente). Florile, de sex diferit, se deschid în Aprilie, Mai. Fructul o boabă (bacă falsă) neagră, de mărimea unei mazere, prezentând deasupra o creștătură în 3 muchii, se coace numai în al 2-lea an.

Răspândirea: Mult răspândit în etajul montan, prin pășuni, locuri stâncoase, zăvoaie și păduri. Rar se coboară și în etajul campestru și inferior.

Organele folositoare: Fructele—*Baccae Juniperi*.

Timpul recoltării: Se recoltează când sunt coapte în lunile Septembrie—Decembrie, culoarea boabelor să fie neagră nu verde.

Recoltarea și uscarea: Se scutură copăcelul sau se lovesc ramurile cu un băț. Fructele se adună pe o pânză sau hârtie. Dacă e posibil, se aleg fructele normal dezvoltate și coapte, cernându-le prin site. Uscarea se face la soare sau în camere încălzite.

Intrebuințări: Drogul are proprietăți diuretice. Sub formă de ceai se recomandă contra scorbutului, durerilor de stomac, reumatismului și idropiziei. Se mai poate da sub formă de infuzie în doză de 5‰ sau extract 1—5 gr pe zi. Uleiul: *Oleum Juniperi*, ce se extrage din fruct, după *Dr. Zaharia* reprezintă un bun medicament contra gălbănirii (icterului) pietrilor din ficat și contra bolilor bășicii udului.

Se mai utilizează la aromatizarea lichiorurilor, murăturilor etc.

Cetina de negi - *Juniperus Sabina* L.

Sabină

Descrierea: Arbust tufos cu frunzele aciculare, 3-verticilate, totdeauna verzi și culcate pe ramuri (imbricate). Fructele asemănătoare cu cele dela ienupăr.

Organele folositoare: Crengile tinere și fructele — *Herba (Summitates) et Baccae Sabinae*.

Răspândirea: Crește sălbatic în Carpații orientali, C. meridionali, Munții Bihorului etc. Se cultivă ca plantă ornamentală.

Intrebuințări: Se folosește la combaterea: hemoragiilor interne, verminelor intestinale, florilor albe, ulcerărilor canceroase, scabiei, erisipelului, vegetațiilor sifilitice etc. Se poate lua sub formă de infuzie (1 lingură praf la $\frac{1}{2}$ litru apă). Întrucât planta este veninoasă, este recomandabil, a se utiliza numai după prescripțiile medicului. Are utilizare și în medicina veterinară.

Bradul alb - *Abies alba* Mill.

Organele folositoare: În medicină au căutare mugurii și ramurile tinere - *Gemmae et Summitates Abietinae*.

Timpul colectării: Se adună în Ianuarie—Aprilie, când sunt acoperiți încă cu rășină. Uscarea se execută în încăperi încălzite sau în cuptoare.

Răspândirea: Regiunea montană și subalpină a Carpaților.

Intrebuințări: Sub formă de ceai combate: guturaiul, reumatismul, bronșita, catarul pulmonar, pecinginele și erupțiunile pielii; curăță sângele. Se poate folosi și sub formă de sirop, băi etc.

Anexă. Proprietăți aproape similare cu ale bradului au și mugurii dela pin (*Pinus montana*, *P. silvestris*) molift (*Picea excelsa*), crinul de stânci (*Larix decidua*) etc.

GRAMINEAE

Pirul - *Agropyron repens* (L.) Beauv.

Pl. II, fig. 3

Descrierea: Iarbă înaltă de 20—150 cm., vivace, cu rizom bine dezvoltat. Inflorescența spic, având spiculețele dispuse singular, cu partea lată spre axă, spre deosebire de ierbălușă (*Lolium Perenne*), la care spiculețele sunt așezate cu muchia spre axă.

Răspândirea: Foarte comun prin grădini și locuri cultivate; aproape toate ogoarele sunt năpădite de această plantă.

Organele folositoare: Părțile din pământ ale plantei - *Rhizoma Graminis* sau *R. Agropyri*.

Timpul colectării: Martie, Aprilie, ori Septembrie, Octombrie.

Recoltarea: Se face înainte sau odată cu executarea arăturilor de primăvară sau toamnă. După recoltare se spală cu apă, se îndepărtează părțile verzi (tulpinile, frunzele) și se usucă la umbră, în locuri uscate și bine aerisite.

Intrebuințări: Sub formă de ceai sau decoct (20 gr la 1 litru apă) combate bolile de rinichi, ficat, ale canalului urinar, gălbinarea, guta, cataralele pulmonare, tuberculozele incipiente; curăță sângele.

1. Ienuperul (*Juniperus communis*). — 2. Coadă de cal (*Equisetum arvense*). — 3. Pirul (*Agropyron repens*). — 4. Fereguța (*Polypodium vulgare*). — 5. Năvalnicul (*Phyllitis scolopendrium*).

Trestia - Phragmites communis Trin.

Stuf, Stuh

Descrierea: Iarbă perenă, înaltă de 1—3 m, cu paniculă foarte dezvoltată. Spiculețele cu 2—5 flori brun întunecate și păroase la bază.

Răspândirea: Crește pe marginea lacurilor și râurilor în curgătoare.

Organele folositoare: Părțile subpământene — *Radix (Rhizoma) Phragmitis*.

Timpul colectării: Aprilie, Mai ori Sept., Octombrie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai combate: reumatismul, bolile căilor urinare, iar sub formă de oblojele se utilizează la vindecarea rănilor și inflamațiilor.

Porumbul - Zea Mays L.

Organele folositoare: Barba porumbului - *Stigmatis Maydis*.

Timpul colectării: Se adună când sunt mature și încep să se vestească. Se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură, sirop etc. combate: guta, reumatismul, albuminuria, cistita, bolile rinichilor, bășiceii urinare și canalului urinar.

Anexă. Tot la această familie aparține Vițelarul (*Anthoxanthum odoratum*). Drogul dela această plantă, cunoscut sub numele de *Herba Anthoxanthi*, se folosește în combaterea bolilor de splină și ficat.

ARACEAE

Obligeana - Acorus Calamus L.

Calm, Speribană, Trestie mirositoare — Pl. III. Fig. 1

Descrierea: Plantă ierboasă, înaltă de 60—150 cm, cu frunze întregi, linear-lanceolate, asemănătoare cu cele dela papură. Inflorescența racemoasă de forma unui pînten (spat). Rizomul noduros, cărnos, este așezat orizontal în pământ. Originară din Asia, s'a introdus în Europa și celelalte continente.

Răspândirea: La noi se află pe marginea râurilor, a bălților, lacurilor etc. numai în regiunile joase.

Organele folositoare: Rizomul — *Rhizoma Calami*.

Recoltarea: Rizomii se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie—Octombrie. Se spală cu apă rece, se curăță de peri și coajă apoi se usucă. Ambalarea se face în saci.

Intrebuințări: Conține uleiul eteric: oleum calami și alte substanțe ca acorin, calamin, pe care se bazează întrebuințarea plantei în medicină. Se utilizează sub formă de infuzie (1 lingură drog la 1 litru apă) la combaterea: bolilor de stomac, răceală, indigestii, gazelor stomacale, scrofulozei, reumatismului, bolilor nervoase, hipochondriei, scorbutului, idropiziei și hemoragiilor.

Se folosește deasemeni la pregătirea diferitelor parfumuri, licheoruri și prăjituri.

Rodu-pământului - Arum maculatum L.

Barba lui Aron, Călințar, Căcoșoacă, Piciorul vițelului, Porumbul cucului, Unguroaică

Descrierea: Plantă perenă, ierboasă, înaltă de 15—40 cm cu tulpina dreaptă neramificată. Frunzele hastate, concolore sau maculate. Florile unisexuate, monoice așezate la vârful tulpinii pe un ax scurt și gros (spat). Fructele boabe roșii.

Răspândirea: Crește spontan prin pădurile din etajul inferior și campestru.

Organele folositoare: Frunzele și rădăcinile — *Folia et Radix (tubera) Aronis*.

Timpul colectării: Frunzele se adună în timpul înfloririi: Mai-Iulie, iar rădăcinile în Septembrie, Octombrie.

Intrebuințări: Planta fiind veninoasă este recomandabil a se folosi numai după indicațiile medicului. Sub formă de infuzie (1-2 linguri praf la 1 litru apă), combate: reumatismul, catarele bronchiale, idropizia, tusa. Se poate folosi și sub formă de ceai.

LILIAŢEAE.

Stirigoaie - Veratrum album L.

Stereogaie, Strigoaie — Pl. III, fig. 3

Descrierea: Plantă ierboasă, perenală, cu rizom, înaltă de 50-150 cm și frunze întregi eliptice. Florile albe-verzui dispuse într'un racem compus, asemănător cu cel dela porumb.

Răspândirea: Crește în pășuni și fânețe cu deosebire în regiunile deluroase și muntoase.

Organele folositoare: Părțile subpământene — *Rhizoma (Radix) Veratri*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie ori Septembrie-Noembrie. După spălare se usucă la soare. Ambalarea se face în saci.

Intrebuințări: Fiind o plantă otrăvitoare nu-i recomandabil să o utilizăm în medicină casnică, decât după îndrumările unui specialist. Cu toate acestea populația dela țară o întrebuințează mult sub formă de băi, spălături, contra râiei (scabiei) și păduchilor la vite, ftiriaziei capului, prurigului și pitiriaziei.

Intreprinderile farmaceutice pregătesc din acest drog diferite insecticide și substanțe antispasmodice.

Brândușa de toamnă - Colchicum autumnale L.

Brândușa morților, Bălară, Ruscea, Ceapa Cioarei, Nuscele — Pl. III, fig. 2

Descrierea: Plantă ierboasă înaltă de 8-25 cm. În pământ are bulb (ceapă). Inflorește toamna și produce fructe primăvara. Frunzele întregi îngust-eliptice sau lanceolate, late de 0,5-5 cm, apar primăvara odată cu fructele. Florile liliachii. Fructul este o capsulă.

Răspândirea: Crește prin fânețe și pășuni umede.

Organele folositoare: Semințele și cepele — *Semen et Tubera Colchici*.

Recoltarea: Semințele se adună odată cu fructul întreg (capsulă) în Mai, Iunie, când sunt numai pe jumătate coapte. Capsulele adunate se usucă la soare, în care timp se coc și semințele primind o culoare neagră. Semințele se scot din fructe prin zdrobirea capsulelor. Cepele: *Tubera colchici* se adună înainte de înflorire

în Iunie - August, se spală și se usucă la umbră, întregi sau tăiate în bucăți.

Întrebuințări: Fiind otrăvitoare, nu se va întrebuința în medicina casnică. În farmacii se prepară tinctura și extractul de colchicin, care se utilizează contra gutei în primul rând, apoi contra astmei, reumatismului, ulcerărilor sifilitice etc.

Ghimpele - *Ruscus aculeatus* L.

Ghimpe pădureț — Pl. III, fig. 4

Descrierea: Subarbust totdeauna verde, cu rizom oblic, târâtor, cu fibre radicale foarte lungi, groase și cărnoase. Tulpina tare, cilindrică striată și ramificată în partea superioară. Ramurile lățite în formă de frunze (filocladii), terminate în spini sunt verzi și sessile. Frunzele sunt reduse la simpli solzi. Florile verzui mici unisexuate, dioice sunt dispuse pe nervura mediană a frunzei (filocladii). Fructul este o boabă roșie.

Răspândirea: Crește în pădurile din Transilvania, Banat, Oltenia, Muntenia etc. La noi în România este o plantă ocrotită prin lege.

Organele folositoare: Rizomul - *Rhizoma Rusci*.

Recoltarea: Se scoate din pământ toamna sau primăvara. Uscarea se face la aer încălzit sau la umbră.

Întrebuințări: Sub formă de ceai sau fiertură combate guta, scrofulele, dropica, cloroza, gălbinarea etc. Articol puțin căutat.

Pecetea lui Solomon - *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce *Cerceluși, Coada Cocoșului, Clopoșele, Cocoș, Iarbă de dureri*

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, nepăroasă (glabră), cu rizom orizontal, târâtor, alb, cărnos, tulpina unghiulară, spre partea superioară cu 2 margini ascuțite. Frunzele alterne, ovale, sau eliptice și amplexicaule. Florile îndreptate în jos, albe verzii, dispuse câte 2-3 la subțioara frunzelor din vârful tulpinii. Fructele sunt boabe de culoare violaceu-albăstrie.

Răspândirea: Crește spontan prin toate pădurile noastre cu deosebire în etajul campestru.

Organele folositoare: Rizomul - *Radix Polygonati* sau *Sigilli Solomonis*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie și se usucă chiar la soare.

Întrebuințări: În medicina populară se folosește contra buboanelor și sugeilor. Se ia sub formă de fiertură sau cataplasme pregătite din rizom copt sub cenușă și amestecat cu untură de porc.

În medicină științifică se utilizează contra loviturilor și vânătăilor sub formă de cataplasme sau decoct (50 gr la 1 litru de apă).

Lăcrămioarele - *Convallaria majalis* L.

Georgițe, Floarea turcului, Sufletele, Mărgăritărel, Cerceluș, Clopoșele

Descrierea: Plantă mică, perenă, ierboasă, cu tulpina neramificată prevăzută cu 2 frunze întregi, eliptice sau lanceolat eliptice. Florile albe plăcut mirositoare, dispuse într'un racem unilateral, atârână în jos. Fructul o boabă.

Răspândirea: Cresc sălbatec în toate pădurile noastre din etajul inferior și campestru. Se cultivă și ca plantă de podoba.

Organele folositoare: Frunzele, rădăcina și florile deopotrivă — *Folia, Rhizoma et Flores Convallariae*.

Colectarea: Culegerea și uscarea se face obișnuit pentru fiecare organ în parte. Rădăcinile se scot în Februarie—Aprilie, Septembrie—Noembrie. Frunzele se culeg odată cu florile în Aprilie—Iunie.

Întrebuințări: Drogul sub formă de ceai, sirop, praf etc. combate: guta, palpitațiile inimii, migrenele, dropica și reumatismul.

Anexă. Tot din această familie fac parte: aiul sau usturoiul (*Allium sativum*) și ceapa (*Allium cepa*) care se utilizează mai mult de condimente în alimentație. Constituie în același timp medicamente contra diferitelor boli cum sunt: catarele bronchiale, diareea, tensiunile etc. Consumarea lor crudă în mare cantitate însă nu este recomandabilă, mai ales pentru cei cari suferă de stomac și femeile ce alăptează copii. Esențele de usturoi se elimină nu numai prin sudoare ci și prin exalație pulmonară și secreția laptelui. Laptele femeilor care consumă usturoi produce colicele infantile la sugaci.

DIOSCOREACEAE

Fluerătoarea - *Tamus communis* L.

Napi porcești de pădure, Napii porcului de pădure, Viță neagră — Pl. III, fig. 5

Descrierea: Plantă perenă, ierbacee cu rădăcina fusiformă și tulpina volubilă. (Se înfășoară în jurul plantelor din apropiere). Frunzele cordiforme, lung pețiolate și alterne. Florile galbene verzii, unisexuate-dioice, sunt dispuse în raceme axilare. Fructul o boabă roșie.

Răspândirea: Crește prin păduri și tufișuri umbroase de preferință în părțile sudice ale țării.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Tami*.

Recoltarea: Se adună primăvara sau toamna, înainte de înflorire sau după terminarea perioadei de vegetație.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți purgative și diuretice. Sub formă de praf se utilizează la combaterea gutei și a pietrei la rinichi. Are deasemeni capabilitatea de a stimula circulația limfei și a combate vânătaile.

AMARYLLIDACEAE

Zanacardeaua - *Narcissus Pseudonarcissus* L.

Căprine, Coprine, Ghiocel de grădină — Pl. IV, fig. 4

Descrierea: Plantă ierboasă, vivace, bulboasă, cu tulpina lipsită de frunze tulpinale (scapiformă), turtită, bimuchiata. Florile solitare, mari galbene situate la vârful tulpinii, se dezvoltă în Martie, Aprilie; fructul capsulă.

Răspândirea: La noi se află ca plantă cultivată pentru ornament. În Bucovina se află și spontană.

Organele folositoare: Florile — *Flores Pseudonarcissi*.

Recoltarea: Se adună, pe vreme frumoasă, în toiu înfloritului (Martie, Aprilie) și se usucă la umbră sau aer cald.

Intrebuințări: Sub formă de ceai sau infusie (1—2 gr la 125 gr apă) combate: tusea măgărească, astma, epilepsia, diarea cronică. Cepele sub formă de oblojeli vindecă bolile de piele. Planta fiind veninoasă este bine să se folosească numai cu avizul medicului.

IRIDACEAE

Șofranul - *Crocus sativus* L.

Pl. IV, fig. 1

Descrierea: Este o plantă originară din Persia, mult asemănătoare brândușei de primăvară. Frunzele numeroase se dezvoltă odată cu florile, pe care adeseori le întrec în lungime. Laciniile perigonului palid-violete, eliptice. Stigmatetele divizate în 3 lacinii de 1—4 cm lungime, inegal denticulate. Fructul o capsulă ovală triunghiulară.

Răspândirea: În România se află numai ca plantă cultivată.

Organele folositoare: Stigmatetele *Stigmata Crocii*. Pentru a obține un kgr. drog de șofran este nevoie de 14—16.000 flori, ceea ce face să fie foarte scump.

Recoltarea și uscarea: Florile nu durează decât 2—3 zile. În acest timp stigmatetele se adună și usucă pe o sită de păr deasupra unui jăratec.

Intrebuințări: Se utilizează ca excitant antispasmodic, contra astmei, isteriei, tusei convulsive etc. Are căutare în bucătărie ca foarte prețios aromatic și condiment. În industrie este un foarte rar și scump colorant.

Faptul că drogul reprezintă o porțiune mică din plantă, iar cultura plantei este încă destul de deficilă, adesea șofranul se falsifică cu stamine dela șofranul sălbatec (*Crocus vernus* Wulf. em. Kern.) și cu petale dela șofranul fals (*Carthamus tinctorius* L.), macul de grădină, (*Papaver somniferum* L.), arnica (*Arnica montana* L.), odógaci (*Saponaria officinalis* L.)

Anexă. Tot din această familie fac parte: stânjeneii sau gâltanele (*Irîș germanica*, *I. florentina* etc.), dela care se utilizează în măsură mică rizomii.

ORCHIDACEAE

Poroinicul - *Orchis morio* L.

Bujor, Untu vacii, Sculătoare, Germânaeiță — Pl. IV, fig. 6

Descrierea: Plantă ierboasă, înaltă de 25—40 (—60) cm, cu tuberi bine dezvoltați. Tulpina simplă erectă, cu frunze oblong-

lanceolate. Florile purpurii, rozee, rar albe, pintenat, dispuse în racem la vârful tulpinii.

Răspândirea: Fânețe, pășuni, tufișuri etc.

Organele folositoare: Dela aceasta specie ca și dela restul speciilor de *Orchis* se utilizează tuberii, care se vând în comerțul farmaceutic sub numele de *Salep*.

Recoltarea: Se adună toamna sau primăvara, după sau înainte de perioada de vegetație.

Intrebuințări: Fiert cu apă, lapte sau zeamă de carne constituie un aliment ușor, recomandabil pentru convalescenți sau aceia ce suferă de iritație gastro-intestinală ori urinară.

În medicina trecutului și azi în unele locuri, populația rurală îi atribuie proprietăți afrodisiace (excitant al org. sexuale) recomandând tuberii rotunzi femeilor, iar pe cei palmați bărbaților.

Anexă. Calitatea de a excita organele sexuale o atribuie populația rurală încă și tuberilor speciilor de ură (*Gymnadenia*), stupiniță (*Platanthera*) și *Himantoglossum*. Aceasta din urmă este o plantă foarte rară și în România ocrotită prin lege.

SALICACEAE

Plopul negru - *Populus nigra* L.

Descrierea: Copac înalt, cu coroana extinsă. Frunzele triangular-ovale, acuminate (ascuțite), serate, mai lungi decât late, nepăroase. Florile roșietice negricioase dispuse în amenți.

Răspândirea: Crește pe lângă râuri, prin lunci, zăvoaie și alte locuri umede. În medicină au căutare mugurii.

Organele folositoare: Mugurii și coaja - *Gemmae* et *Cortex Populi*.

Recoltarea: Are loc în Februarie, Martie. Coaja se adună numai de pe ramurile tinere.

Intrebuințări: Se utilizează proaspăt sau uscat la fabricarea unor medicamente bune pentru combaterea reumatismului, gutei, durerilor de șale (ischias), hemoroizilor, bolilor de stomac și intestine.

1. Obligeana (*Acorus Calamus*). — 2. Brândușa de toamnă (*Colchicum autumnale*).
3. Stirigoaia (*Veratrum album*). — 4. Ghimpele (*Ruscus aculeatus*). — 5. Fluerătoarea (*Tamus communis*).

1. Sofranul (*Crocus sativus*). — 2. Salcia albă (*Salix alba*). — 3. Gorunul (*Quercus Robur*). — 4. Zanacardea (*Narcissus Pseudonarcissus*). — 5. Hameiul (*Humulus Lupulus*). — 6. Poroinicul (*Orchis morio*).

Salcia albă - *Salix alba* L.

1. Răchită albă — Pl. IV, fig. 2

Descrierea: Din marele număr de specii de răchită, ce se află la noi în România, răchita albă se recunoaște foarte ușor după frunze, cari sunt aici păroase pe ambele fețe, cu deosebire partea inferioară este lucitor-mătășos-alb și alipit păroasă.

Răspândirea: Arbore mult răspândit prin zăvoaie, prundișuri umede, pe marginea râurilor, a lacurilor.

Organele folositoare: Se utilizează coaja de pe ramurile tinere, — *Cortex Salixi*.

Recoltarea și uscarea: Se adună în Martie, Aprilie. Uscarea se face la umbră sau într-o cameră încălzită ori pe un cuptor.

Întrebuințări: Drogul conține tanin și un glicosid amar *salicina* care-l fac util în medicină. Înainte de descoperirea chininei, a avut o întrebuințare foarte mare în combaterea frigurilor, malariei, afecțiunilor pulmonare și dezinteriei.

Are aceleași proprietăți ca și chinina, însă cu o putere de acțiune redusă aproape la jumătate. Prezintă însă avantajul față de chinină, că nu atacă stomacul.

În farmacie are și azi foarte multe întrebuințări datorită calităților ei tonice, astrigente și antiseptice. Se utilizează sub formă de pulbere (2-3 gr înainte de masă luate în vin, miere sau sirop) decoctie sau transformat în salicină, acid salicilic și sărurile lui. Acidul salicilic și cu deosebire salicilatul de sodă sunt antitermice și antinevralgice. Ele sunt considerate și azi medicamente suverane în combaterea reumatismului articular, acut și în accesele gutoase. Ca antiseptic se folosește în chirurgie și higenă.

Anexă. Asemănător cu răchita albă este răchita verde (*Salix fragilis* L.) care dispune de aceleași proprietăți medicinale. La răchita verde ramurile se rup foarte ușor, nu sunt elastice ci fragile, după ceeace se recunoaște ușor. Aproape aceleași proprietăți dar cu o eficacitate mai redusă au și restul speciilor de răchită.

Nucul - Juglans regia L.

Răspândirea: Arbore fructifer cultivat pentru fructele sale. Crește și sălbatec în unele părți ale României, de ex. în județele Severin, Mehedinți, Gorj etc.

Organele folositoare: Frunzele și coaja *Folia et Cortex Juglandis*.

Recoltarea și uscarea: Se adună în Iunie, Iulie. Coaja se adună numai de pe ramurile tinere și de preferință toamna. Drogul se usucă numai la umbră și în straturi subțiri (uscarea la soare înnegrește frunzele depreciindu-le valoarea).

Intrebuințări: Ceaiul (1 mână drog la un litru apă), vinul și siropul, preparate din frunze de nuc se utilizează contra scrofulozei, anemiei, diabetului și tuberculozei. Contra scrofulozei se pregătește și o alifie specială de nuc. Se mai recomandă sub formă de decoct la curățirea sângelui. Sub formă de băi și spălări cu fiertură concentrată se folosește contra căderii părului.

Din fructele tinere verzi se pregătesc dulcețuri și conserve. Coaja se utilizează în vopsitorie și cosmetică.

Mesteacănul alb - Betula pubescens Ehrh.

Descrierea: Copac drept, cu coaja albicioasă. Se confundă adesea cu mestecănușul pendul (*Betula pendula Roth*). Ramurile tinere și frunzele pe dos, cu deosebire nervurile sunt catifelat păroase la mestecănușul alb, pe când mestecănușul pendul este lipsit de această perositate.

Răspândirea: Crește spontan prin păduri, locuri umede, turbării și sfagnete cu preferință în regiunile muntoase și deluroase.

Organele folositoare: Mugurii, frunzele și coaja - *Gemmae, Folia et Cortex Betulae*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Mai, Iunie, mugurii în Martie, coaja în Martie, Aprilie și numai de pe ramurile tinere. Se utilizează proaspeți sau uscați.

Intrebuințări: Ceaiul din foi de mestecănuș accelerează circulația, curăță sângele și constituie un bun diuretic (curăță căile urinare și ușurează urinarea); combate albuminuria și reumatismul. Primăvara lemnul emană o sevă dulce, din care în țările unde sunt întinse păduri de mestecănuș, se prepară un sirop, ce ține locul zahărului. Prin fermentare seva dă vin și oțet. Seva curată se utilizează deasemeni contra bolilor bășiceii urinare și reumatismului.

Aninul negru - Alnus glutinosa (L.) Gaertn

Arinul negru

Descrierea: Copac comun care se deosebește prin coaja negricioasă, frunzele obovate și la vârf știrbite (emarginate). La arinul alb coaja este albicioasă, iar frunzele ovate ori eliptice la vârf sunt ascuțite (acute).

Răspândirea: Crește sălbatic prin lunci, marginea râurilor, lacurilor etc.

Organele folositoare: Coaja și frunzele — *Cortex et Folia Alni*.

Recoltarea: Coaja se despoaie de pe crengile tinere (4-5 ani) în Februarie-Aprilie sau Septembrie-Noembrie. Frunzele se adună înainte de formarea fructului.

Intrebuințări: Drogul proaspăt sau uscat se bucură de proprietăți antireumatice și sudorifice. Coaja se utilizează și în vopsitorii (pentru lână în special).

Gorunul - Quercus Robur L.

Pl. IV, fig. 3

Descrierea: Copac înalt, puternic ramificat. Frunzele cu lămina sinuată îngustată spre bază, cordat auriculată. Gorunul are florile pețiolate și frunzele sesile (fără pețiol) spre deosebire de stejar (*Quercus petraea* = *Q. sessiliflora*) la care frunzele sunt pețiolate și florile sesile.

Răspândirea: Formează păduri întinse în regiunea de șes și de dealuri urcându-se până la altitudinea de cca. 600 m.

Organele folositoare: Ramurile tinere de 2-4 ani — *Cortex Querci*.

Recoltarea: Se despoaie de pe copaci în Martie, Aprilie și mai rar Octomvrie, Noemvrie. Uscarea se face la soare în etuve, cuptoare etc.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți astringente. Pe vremuri se întrebuința alături de salce în locul chininei. Azi sub formă de ceai sau praf combate diareea. Sub formă de decoct (100 gr la un litru apă) se recomandă contra metritei, leucoreei, hemoroizilor, blenoragiei etc.

MORACEAE

Hameiul - Humulus Lupulus L.

Pl. IV, fig 5

Descrierea: Planta vivace, volubilă (urcătoare) cu răsucire spre stânga. Frunzele 3—5 lobate (asemănătoare cu cele dela vița de vie). Are două feluri de flori (mascul și femele).

Răspândirea: Crește în toată țara prin crânguri, zăvoaie, pe lângă ziduri, garduri etc.

Organele folositoare: Vârfurile vegetative și conurile femele — *Summitates et Strobuli Lupuli*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloririi, Iulie, August. Uscarea se execută la umbră.

Intrebuințări: Lăstarii tineri sau vârfurile vegetative constituiesc un medicament antiscorbutic și diuretic, iar în bucătărie se utilizează drept legumă ca sparanghelul.

Pe înflorescențele femele: *Strobuli Lupuli* (conuri de hamei) se află niște glande, care se desprind ușor de plantă dând o pulbere fină galbenă: *Lupulina*, care se utilizează ca medicament în farmacie și în industrie la fabricarea berii.

Lupulina printre altele are proprietăți antiafrodisiace, tonice, stomacale și diuretice. Combate insomnia, nervositatea. Are deosemeni acțiune moderatoare asupra funcțiunilor genitale; din acest considerent se utilizează în combaterea blenoragiei, onanismului, spermatozei etc.

Anexă. Tot din această familie mai face parte smochinul (*Ficus carica L.*), care la noi crește spontan numai în Defileul Dunării, aproape de Vârciorova și în câteva localități din Dobrogea. În medicină fructele de smochin sunt recunoscute ca remedii emoliente și pectorale-bechice etc. Latexul este utilizat contra ningeilor.

URTICACEAE

Urzica mare - Urtica dioica L.

Descrierea: Plantă ierbacee perenă, acoperită cu peri urticanți. Tulpina dreaptă, erectă, ramificată, cu frunze opuse, oblong-cordiforme, acuminate, adânc, serat-crenate. Florile unisexuate dioice sunt dispuse în panicule axilare, mai lungi decât pețiolii frunzelor. Fructul o achenă comprimată.

Răspândirea: Plantă ruderală, foarte comună dela mare la munte, prin locuri necultivate, pârloage, șanțuri, pe lângă garduri și drumuri etc.

Organele folositoare: Frunzele și rădăcinile — *Herba et Radix Urticae majoris*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Martie—Iunie sau chiar mai târziu, iar rădăcinile în Septemvrie, Octomvrie. Uscarea se face la umbră.

Intrebuințări: Ceaiul (2—3 cești pe zi în doză de 40 gr la 1 litru apă) și suc proaspăt din frunze (cca 90 gr pe zi) combat dezechilibrul, tusea mătărească, emoftizia, scurgerile de sânge, reumatismul, bolile de piele, diareea și diabetul, iar fiertura cu rădăcini se utilizează contra căderii părului.

Planta tânără se folosește în alimentație ca salată sau zarzavat.

Urzica mică - Urtica urens L.

Urzicea, Urzica iute

Descrierea: Plantă anuală mai mică decât urzica mare, cu frunze mici, profund serate dințate și flori monoice.

Răspândirea: În aceleași locuri cu precedentă.

Organele folositoare: Frunzele și rădăcinile — *Folia et Radix Urticae minoris*.

Intrebuințări: Sub formă de ceai combate hemoragiile capilare, pierderile uterine, diarea și desenteria.

Parachernița - Parietaria officinalis L.

Grăul potârnicilor — Pl. V, fig. 1

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă acoperită cu peri neutricanți. Tulpina dreaptă înaltă de 20—100 cm poartă frunze păroase, întregi, lung pețiolate, alungit ovale, ascuțite atât la bază cât și la vârf. Florile verzii dispuse axilar sunt poligame (există flori: femele, masculine și hermafrodite).

Răspândirea: Crește spontan pe ziduri, locuri umbroase, grohotișuri etc.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Parietariae*.

Recoltarea: Se adună în Iunie—Septembrie. Este de calitate mai superioară planta adunată din locuri însorite. Se utilizează proaspătă sau uscată. Uscarea se va efectua numai la umbră.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți emoliente și răcoritoare. Sub formă de ceai, fiertură, suc, sirop etc. combate bolile rinichilor, bătășii udului, dropica, tusea măgărească etc.

LORANTHACEAE

Vâscul - Viscum album L.

Vâscul alb — Pl. V, fig. 2

Descrierea: Mic arbust, parazit, totdeauna verde, de forma unui boschet orizontal sau atârnat, cu tulpina foarte ramificată dichotomică. Frunzele mici, obtuse. Florile galbene verzui, monoice sau dioice, sunt dispuse în glomerule terminale. Fructul o boabă albă, conține o singură sămânță.

Răspândirea: Planta parazitează pe meri, peri, sălci, plop, salcâmi etc., mai rar pe stejari.

Organele folositoare: Planta întreagă, drogul fiind cunoscut sub numele de *Lignum et Fructus Visci*.

Recoltarea și uscarea: Adunarea se face tot timpul iernii. Uscarea se face la umbră. Păstrarea fructelor se face separat.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf etc. combate: isteria, bolile de nervi, astma, paralizia, epilepsia, arteroscleroza etc. În medicina științifică se întrebuințează foarte puțin.

Din fructe se prepară un ulei pentru prins paseri. Vâscul este un bun furaj pentru vite, chiar pentru vacile cu lapte.

Druzii preoții vechilor popoare celtice atribuiă acestei plante proprietăți cu totul misterioase ca de ex: că vindecă orice boală și produce fertilitate la orice ființă. Aceasta superstiție se păstrează, în unele locuri, chiar și azi.

ARISTOLOCHIACEAE

Pochivnicul - Asarum europaeum L.

Chiperul lupului, Popilnic, Lingura popii — Pl. V, fig. 4

Descrierea: Plantă mică, ierbacee, perenă cu rizom târător. Tulpina scurtă de 10—15 cm, în vârf poartă 2 frunze mari, reniforme, coriacee și lung pețiolate. Între frunze aproape de pământ, poartă o floare purpuriu deschisă. Fructul este o capsulă.

Răspândirea: Crește spontan prin păduri umede.

Organele folositoare: Rădăcina și frunzele — *Radix et Folia Asari*.

Recoltarea: Rădăcinile se adună în Septembrie, Octombrie, iar frunzele în Aprilie, Mai.

Intrebuințări: Azi se mai întrebuințează ca purgativ numai în medicina populară. După unii specialiști prezintă aceleași proprietăți medicinale ca și planta exotică mult utilizată mai ales în Brazilia: *Chephaelis ipecacuanha*.

POLYGONACEAE

Troscotișelul — Polygonum aviculare L.

Soriș, Târsoacă — Pl. V, fig. 3

Descrierea: Plantă anuală mică, în parte culcată la pământ, mult ramificată, cu ramuri subțiri. Frunze întregi eliptic-lanceolate sau linear-lanceolate, așezate la noduri, care aici au o tunică mem-

branoasă (*Ochrea*). Florile roșietice, verzi sau albe sunt dispuse singurate sau câte 2-4 la subțioara frunzelor.

Răspândirea: Crește prin locuri necultivate, drumuri, pâloage etc.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Polygoni*.

Recoltarea: Se adună în Mai, Iunie când planta este înflorită. Se usucă la umbră.

Intrebuințări: Drogul are proprietăți diuretice, astringente, purgative și depurative (curăță sângele) etc. Se poate lua sub formă de ceai, fiertură, dar în cantități mici (până la $\frac{1}{2}$ litru pe zi) căci produce dureri de stomac. Combate diareea desenteria, bolile de rinichi și și ale bășiceii udului.

Răculeț — *Polygonum Bistorta* L.

Cârligați, Iarbă roșie, Rădăcina șerpilor, Nodurariu — Pl. V, fig. 5

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu rizomul gros și răsucit în formă de S. Tulpina dreaptă, neramficată are frunzele ovale și florile albe roșiatice dispuse într'un spic terminal. Fructul o nuculă.

Răspândirea: Crește prin pășunile umede din munți.

Organele folositoare: Rizomul — *Rhizoma Bistortae*.

Recoltarea: Se adună în Februarie-Aprilie sau Septemvrie-Noemvrie. Uscarea se face la soare.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf, plămădeală în spirt sau vin negru combate: diareea, desenteria, florile albe, scurpările de sânge, scurgerile interne de sânge, hemoroizii. Se poate folosi și sub formă de gargară contra inflamațiilor gurii și gâtului.

Specia cunoscută în știință sub numele de *Polygonum hydropiper* L. se folosește în combaterea reumatismului, curățirea sângelui și regularea menstruațiilor.

Reventul - *Rheum officinale* Baill.

Rabarbură

Descrierea: Planta crește spontan în Sud-Estul Tibetului și China. Aici a fost descoperită de misionarii catolici francezi în

1. Parachernița (*Parietaria officinalis*). — 2. Vâscul (*Viscum album*). — 3. Troscotețul (*Polygonum aviculare*). — 4. Pochivnicul (*Asarum europaeum*) — 5. Răculețul (*Polygonum Bistorta*).

1867. Prin intermediul Consulului francez Dabry a ajuns în grădina botanică a Facultății de Medicină din Paris, condusă de Prof. H. Bailon. De aici s'a răspândit apoi prin cultură în restul Europei.

Este o plantă vivace, ierbacee, înaltă până la 3 m, cu frunze mari (1 m) oblong - cordiforme, 5—7 lobate. Florile sunt mici, verzi, dispuse în panicule. Fructul este o achemă cu 3 aripi membranoase, de culoare brună roșcată.

Organele folositoare: Rizomii — *Rhizoma Rhei*.

Cultura: Reușește bine în terenurile argilo-nisipoase și aluviuni cu reacțiune neutră. Se seamănă toamna sau primăvara, cu mâna sau mașina în rânduri sau în cuiburi, la distanța de 80-100 cm. Distanța pe rând de 50-70 cm. Ingrășămintele chimice sau gunoiul putred se dau numai toamna. Cultura durează 9-13 ani. Producția anuală este de 2000-3000 kg la ha.

Recoltarea: Recoltarea rizomilor începe numai în anul al 4-lea și se face toamna. Se curăță de coajă, se crapă în mai multe bucăți. Uscarea se face la soare sau în uscătorii artificiale la 40-50° C.

Intrebuințări: Are calități: purgative, laxative, aperitive, stomahale, vermifuge, tonice amare, topice vulnerare etc.

Combate indigestiile, desenteria, constipația (pentru cei ce suferă de constipație cronică n'are efect) diareele bilioase, deranjările de stomac, de ficat, icterul, anemia, dispepsia etc.

Formele sub care se poate lua sunt: Praful, în doză mică de 0,5—0,75 gr e tonic și stomahal, în doză mare de 2-5 gr e purgativ, (se poate lua cu pâine, supă, lapte, miere, apă; seara sau de mai multeori pe zi). Plămădeala se pregătește din 5—10 gr drog și 1/4 l. apă. Se lasă împreună cca 4 ore până se colorează în galben. (Se ia înainte de mâncare 0,5—1 litru pe zi). Vinul de revent în doză de 10—60 gr drog la 1 litru vin negru este deasemeni bun (doza de 10—25 gr e stomahală, iar cea de 25—60 gr e purgativă). Sub formă de decoctie se mai utilizează la vopsirea părului, căruia îi imprimă o culoare blondă și un luciu caracteristic.

Se întrebuințează și în medicina veterinară, având aceleași efecte. La animalele cele mai mari se dă în cantitate de 200—250 gr praf, la cele mai mici doze numai de 10—20 gr, iar animalelor mijlocii doze intermediare.

În comerțul farmaceutic se află sub numele de: Extractum Pulvis, Siropus et Tintura Rhei.

Din petiolul frunzelor se fac compoturi, torte, dulcețuri. Frunzele și tulpinile tinere se consumă crude sau fierte.

Nu-i recomandabil să consume revent sau se utilizeze drogul medicinal cei ce suferă de hemoroizi sau au dureri la bășica udului.

Anexă. În cultură se mai întâlnesc speciile: *Rh. Rhaponticum* L., *Rh. Emodi*, *Rh. palmatum var tanguticum* Rgl. care se bucură de proprietăți medicinale aproape similare cu *Rh. officinale* Baill.

Tot din această familie fac parte: *Stevia*, *Dragaveii* și *Măcrișul* (*Rumex crispus* L., *R. alpinus* L., *R. Patientia* L., *R. Acetosa* L.) dela care în medicină se întrebuințează rădăcinile având proprietăți tonice, astringente, depurative, antiscorbutice, laxative etc.

CHENOPODIACEAE

Spanacul tămâios - *Chenopodium ambrosioides* L.

Ceai de Mexic, Lobodă tămâioasă, Spanac turcesc

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă cu rădăcina fibroasă. Tulpina ramificată, înaltă de 40—60 cm, cu frunze oblong-eliptice. Flori mici verzui dispuse în glomerule. Toată planta răspândește un miros plăcut de rășină. Originară din Mexic, la noi se află ca plantă cultivată și uneori subspontană.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini, semințele — *Herba et Semen Chenopodii ambrosioides*.

Cultura: Preferă terenurile nisipo-calcaroase, grase. Semănatul se face direct în câmp, în Martie, Aprilie sau se formează mai întâi răsad. Distanța între rânduri este de 30—40 cm. Cantitatea de sămânță necesară la ha este de 3—5 kg. Sămânța fiind mică se amestecă cu nisip sau pământ fin și se îngroapă foarte puțin în pământ, sau chiar nu se îngroapă de loc, ci numai se tăvăluște sau apasă cu o scândură

Spanacul tămâios răsare încet, deaceia se va plivi chiar dela început de mai multe ori.

Recoltarea: Se face tăind plantele (cu coasa, secera) când sunt în plină floare adică în Iulie, August și se usucă la umbră sau aer încălzit. Pentru sămânță, planta se taie și adună în snopi, atunci

când fructele sunt coapte. Uscarea se face la umbră atârând snopii în cuie. După uscarea snopii se bat cu mlăciu sau bețe și semințele se aleg prin cernere și vânturare.

Intrebuințări: Planta se bucură de proprietăți carminative, antispasmodice, digestive, emenagoge, stimulente, expectorante, stomahale, tonice, sudorifice, vermifuge etc.

Combate: bolile de nervi, durerile de stomac, astma, viermii din intestine, choreea și isteria.

Formele sub care se ia sunt: Ceaiul, uleiul volatil, plămădeală etc. Ceaiul în doză mică (10—15 gr herba sau 8 gr semințe la 1 litru apă) e sudorific, carminativ etc. În doză mare (15—30 gr herba sau 10—15 gr semințe) este vermifug. Uleiul volatil, care se extrage prin presarea semințelor se poate lua pe zahăr, cu lapte, apă etc. în doză de cca 10 picături. Plămădeală se face cu 20—30 gr herba sau 15—20 gr semințe, care se așează timp de 20—30 ore într'un litru de vin.

Tot din acest drog în America se prepară un lichior special.

Anexă: Tot din aceasta familie mai face parte: Spanacul Ciobanului (*Chenopodium Bonus-Hernicus* L.) ale cărui frunze constituie un surogat al spanacului, fiind în același timp și medicinale. — Tămâița (*Chenopodium Botrys* L.), care sub formă de ceai, praf, sirop (din frunze) etc. se întrebuințează la combaterea catărului pulmonar, viermilor intestinali, astmei etc.

CARYOPHYLLACEAE

Ipcărigea - *Gypsophila paniculata* L.

Gișpariță, Iperige, Ipsorită

Descrierea: Plantă vivace, ierbacee, cu tulpina ramificată, având frunzele lineare sau lanceolate. Florile mici, albe, multe la număr, sunt dispuse într'o paniculă extinsă.

Răspândirea: Crește în locurile nisipoase din regiunea Dunării.

Organele folositoare: Rădăcinile — *Radix Gypsophylae paniculatae*.

Cultura: Înmulțirea se face prin semințe, cari se pot semăna direct în câmp (toamna sau primăvara) ori formând mai întâi răsaduri. Distanța între

rânduri în câmp este de circa 80 cm, iar între plante pe rând de 70—80 cm. Preferă solurile argilo-nisipoase. Producția anuală la ha este de circa 2.000 kg rădăcini uscate.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie ori Sept., Octomvrie, se usucă la soare.

Întrebuințări: Drogul are calități: depurative, emeto-catartice, aperitive, antireumatice, expectorante, sudorifice, stimulente, tonice etc. Sub formă de ceai, fiertură, praf etc. combate anemia, astma, guta, reumatismele cronice, bolile de ficat, splină, stomac, piele, linfantismul etc.

Se mai utilizează și la fabricarea săpunurilor fine.

Săpunărița - Saponaria officinalis L.

Odogaci — Pl. VI, fig. 1

Descrierea: Plantă vivace, ierbacee cu rizom ramificat și tulpină dreaptă, Frunzele opuse, oblong-lanceolate ascuțite și concescute la bază. Flori rozee, rar albe, dispuse în corimbe fasciculate. Fructul o capsulă oblongă cu numeroase semințe.

Planta întreagă conține un glicozid: *saponina*, care o face căutată în medicină.

Răspândirea: Crește pe lângă garduri, drumuri, marginea râurilor etc.

Organele folositoare: Vârfurile florale, frunzele și rădăcina — *Folia, Summitates et Radix Saponariae*.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură, sirop etc. se utilizează contra catarului pulmonar, tusei, bolilor de piele, gutei, reumatismului, scrofulozei. Are deasemenea proprietăți sudorifice și depurative.

Rădăcina se mai întrebuințează în spălătorii pentru scoaterea petelor de grăsimi din haine, și la fabricarea săpunurilor.

Feciorica - Herniaria glabra L.

Iarba fecioarei, Iarba surpăturii

Descrierea: Plantă vivace, mică, culcată pe pământ, cu frunze eliptice sau ovale. Florile mici dispuse în glomerule la subțioara frunzelor.

Răspândirea: Crește în locuri nisipoase, pe prundișuri, surpături etc.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Herniariae*.

Recoltarea: Se adună în Mai, Iunie și uscarea se face la umbră.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, praf etc. se recomandă la combaterea: bolilor de rinichi, a bășiceii udului, dropiceii și la curățirea sângelui.

NYMPHAEACEAE

Nufărul galben - Nuphar luteum (L.) Sibth. et Sm.

Pl. VI, fig. 2

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu rizom viguros, are frunze cordat ovate, de 2 ori mai lungi decât late, iar florile galbene.

Răspândirea: Se află în apele stătătoare sau lin curgătoare din regiunea câmpiei.

Organele folositoare: În trecut, în comerțul farmaceutic, rizomul se căuta foarte mult. Azi se caută mai puțin.

Recoltarea: Se adună în Septemvrie-Octomvrie.

Întrebuințări: Se utilizează ca emolient și astringent. Din flori se face dulceață și șerbet de nufăr, care aromatizate cu vanilie sunt socotite ca având proprietăți afrodisiace.

Nufărul alb - Nymphaea alba L.

Plută, Plămână albă, Titva apelor — Pl. VI, fig. 3

Descrierea: Plantă de apă, ierbacee, perenă. Diferă de nufărul galben, prin florile mari, albe, plăcut mirositoare și frunzele lung pețiolate cu limbul mai lat și rotunzit. Rizomul deasemenea mai puternic, mucilaginos, amar și astringent, conține o mare cantitate de feculă.

Răspândirea: Apele stagnante și lin curgătoare.

Organele folositoare: Rizomul — *Rhizoma Nymphaeae albae*.

Întrebuințări: Mai demult se utiliza contra diareelor mucoase, dezenteriei și blenoragiei. Azi se utilizează mai puțin.

Ruscuța primăvărată - Adonis vernalis L.

Primăvăratecă, Spânz neadevărat, Dediței galbene — Pl. VI, fig. 4

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, de 20—40 cm înaltă, cu frunze alterne, pețiolate. Limbul frunzelor oblong-ovate, bipenat, secțat în o mulțime de segmente îngust-lineare (seamănă cu a mărului). Florile mari, galbene, dispuse singular, au 5—6 sepale verzi și mai multe petale oblongi, întinse, galbene-aurii. Fructul e o achenă.

Răspândirea: Foarte comună în câmpii cu deosebire în câmpia Transilvaniei, regiunea Danubiană și Sudul Moldovei. Preferă locurile uscate și argiloase.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Adonidis vernalis*.

Recoltarea și uscarea: Adunarea se face în timpul înfloritului în Martie-Mai, iar uscarea se face la umbră. Nu se adună planta cu rădăcini pentru a nu micșora valoarea drogului și mai ales pentru a-i asigura conservarea în regiunea din care se adună.

Întrebuințări: Ruscuța este una din cele mai importante plante medicinale ce crește spontan la noi. *Herba Adonidis vernalis* conține glicozidul *adonidin*, care are acțiune foarte eficace asupra inimii. În farmacie se pregătesc din acest drog mai multe medicamente foarte bune contra bolilor de inimă cum este miocardita etc. Aceste preparate au și un efect activ diuretic, prin ceea ce întrec preparatele obținute din degețelul roșu. (*Digitalis purpurea* L.). Drogul se mai utilizează în combaterea arterosclerozei, nefritei și uremiei (intoxicarea sângelui prin urină).

Nu se întrebuințează în medicina casnică. Este însă foarte mult căutată în comerțul farmaceutic atât la noi în țară cât și în străinătate.

Negrilica - Nigella sativa L.

Negrușcă, Cernușcă, Negroaică, Chimen-negru — Pl. VI, fig. 5

Descrierea: Plantă ierboasă, anuală, înaltă de 20—35 cm, puțin ramificată. Frunzele alterne, profund 2—3 penat-sectate, cu segmentele foarte înguste, lineare. Florile singuratice, azurii, sunt dis-

puse terminal. Fructele, capsule acoperite cu peri glanduloși și crescute dela bază până la vârf. La noi în România negrilica este o plantă cultivată devenind în ultimul timp și subspontană.

Organele folositoare: Semințele — *Semen Nigellae sativae*.

Cultura: Cultura ei este foarte ușoară, reușind în toate solurile. Se înmulțește prin semințe care se seamănă primăvara, în Martie, Aprilie, direct în câmp, în rânduri la distanță de 25—30 cm. Lucrările de întreținere se reduc la plivit și prășit. Producția la ha este de circa 1000 kg semințe. Sunt mai multe varietăți de cultură: cea mai valoroasă este cea cu semințe negre.

Recoltarea: Se face, tăind și adunând planta în snopi, cari după ce se usucă, se bat sau se îmblătesc.

Întrebuințări: Semințele conțin un ulei volatil, cu pronunțate proprietăți: diuretice, aperitive, carminative, emenagoge, excitante, digestive, întăritoare etc.

Sub formă de fiertură, vin sau pâne (pregătite din făină de grâu și negrușcă, sau peste pânea necoaptă de grâu se presară semințe de negrilică) combate bolile de stomac, bolile de piept și viermii intestinali. Se mai întrebuințează la aromatizarea pâinei și brânzei de Brăila.

Spânzul - Helleborus purpurascens W. et K.

Spâns, Barba lupului, Bojoței, Iarba nebunilor, Ouăle popii, Spânț, Spân

Descrierea: Plantă perenă ierboasă, cu tulpina dreaptă, cu frunze palmat-sectate, purtând 5—7 segmente, ce se îngustează lent spre bază (cuneate). Florile sunt singuratice, regulate, mari, purpurii verzi pe partea internă și livide purpurii pe cea externă. Fructul e reprezentat prin 5—10 folicule.

Răspândirea: Crește prin păduri, locuri pietroase și poienile din regiunile deluroase și muntoase.

Organele folositoare: Rizomul — *Rhizoma (Radix) Hellebori*.

Recoltarea: Se adună în Februarie—Aprilie ori Iulie—Octombrie.

Întrebuințări: Conține un glicozid: *heleborina*, pe care se bazează proprietățile lui medicinale. În comerțul farmaceutic este

recunoscut ca un anestezic energic, fiind utilizat deasemeni în combaterea gutei și a idropiziei. Drogul este otrăvitor, deci recomandat a se utiliza numai după prescripția medicului.

Omagul - *Aconitum Napellus* L.

Omeac, Toadea, Coif, Mărul lupului — Pl. VII, fig. 4

Descrierea: Plantă perenă, frutescentă (de jumătate lemnoasă) înaltă de 50—150 cm. În pământ posedă un tuber napiform. După înflorire alături de tuberul vechi apare un nou tuber, care în anul viitor va înlocui pe cel vechi. Frunzele alterne, pețiolate sau sesile 3—5 profund și neregulat palmat-sectate. Florile sunt dispuse în raceme terminale având culoarea violet-închisă sau albastru deschisă.

Răspândirea: Crește prin pășunile stâncoase, subalpine și pe marginea pădurilor din etajul montan.

Organele folositoare: Frunzele și tuberculele — *Folia et Tubera (Radix) Aconiti*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Iunie, înainte de înflorire, iar tuberii în Martie, Aprilie ori Septembrie, Octombrie.

Intrebuințări: Din acest drog se pregătesc medicamente eficiente contra: nevralgiilor, gingivitei, otitei, astmei nervoase, bolilor de piept și beșicii udului.

Omagul este o plantă veninoasă, deaceia în medicina casnică se va întrebuința numai cu mare grijă, putându-se pregăti sirop, ceai, praf sau plămădeală în vin.

Proprietăți aproape similare au și speciile: *Aconitum anthora* L., *A. variegatum* L., *A. moldavicum*, Hacq. etc.

Nemțisorul de câmp - *Consolida regalis* S. F. Gray

Buruiană de făcut copii, Gâlceavă, Pintenar, Mărarul câmpului

Descrierea: Plantă ierboasă, anuală, înaltă de 20—100 cm, cu frunze fidate în lacinii liniare. Florile albastre ori rozee sunt pinnate (una din petale este transformată într'un cornet).

Răspândirea: Crește spontan prin sămănături, marginea drumurilor etc.

1. Săpunarița (*Saponaria officinalis*). — 2. Nufărul galben (*Nuphar luteum*). — 3. Nufărul alb (*Nymphaea alba*). — 4. Ruscuța primăvărată (*Adonis vernalis*). — 5. Negrilica (*Nigella arvensis*).

1. Rostopasca (*Chelidonium majus*). — 2. Macul de grădină (*Papaver somniferum*).
3. Macul roșu (*Papaver Rhoeas*). — 4. Omagul (*Aconitum Napellus*).

Organele folositoare: Florile — Flores Consolidae regalis.

Recoltarea: Se culeg pe măsură ce se deschid din Mai până în Septemvrie. Uscarea se execută la umbră sau aer încălzit.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, tinctură alcoolică etc. combat guta, astma, bolile bășicii udului, rinichilor etc. Nemțișorul de câmp fiind o plantă veninoasă este recomandabil a se utiliza numai cu prescripția medicului.

Tot din aceasta familie mai fac parte: Orbanțul (*Actaea spicata*) dela care în medicină se întrebuințează fructele și rizomii. — Curpenul de pădure (*Clematis Vitalba*) dela care se utilizează în medicina populară frunzele. — Grâșorul (*Ranunculus Ficaria L.*) Tulpina și frunzele acestei plante sub formă de ceai se întrebuințează în combaterea gripelor, durerilor de gât, hemoroizilor etc. Frunzele se folosesc și în alimentație drept salată.

PAPAVERACEAE

Macul de grădină - Papaver somniferum L.

Mac mare, Mac cultivat, Asasiu, Somnișor — Pl. VII, fig. 2

Descrierea: Plantă ierboasă, anuală, cu rădăcina fusiformă și tulpina cilindrică, dreaptă, foarte puțin ramificată spre vârf, înaltă de 60—180 cm. Florile singuratice albe, gălbui sau de altă culoare se deschid în Iunie-August. Fructul o capsulă globuloasă. Toate părțile plantei, afară de semințe conțin un suc lăptos grețos și veninos, din care se extrage opiu calmant și somnifer excelent.

Organele folositoare: Semințele și opiul — *Semen et Opium Papaveris.*

Cultura: Reușește bine după prășitoare și leguminoase. Semănatul se face în Martie, Aprilie, direct în câmp. Cantitatea de semințe ce se dă la ha, variază între 2—8 kg după cum semănatul se face în cuiburi, rânduri sau prin împrăștiere. Cantitatea de recoltă la ha este de 15—35 hl. semințe. Pentru extragerea de opium este recomandabilă varietatea: *Papaver somniferum var. album*, care are semințe albe, iar pentru extragerea de ulei din semințe se cultivă mult *P. somniferum var. nigrum*, care are semințele cenușii.

Recolta: Durata vegetativă a macului este de 125—135 zile. Se recoltează prin secerare sau cosire, atunci când semințele sunt

coapte. Varietățile a căror semințe se scutură vor fi recoltate cu grijă. După uscare în snopi se sparg capsulele eliberându-se semințele.

Întrebuințări: Această plantă se cultivă mult la sate pentru producerea de semințe, utilizate în alimentație. În medicină se utilizează capsule tinere, din care se prepară *opiul*. Capsulele mature nu conțin decât urme de opium, totuși la recoltarea semințelor de mac, putem valorifica și capsulele, ce se cumpără de către farmacii.

Extragerea opiului se poate face foarte ușor prin incisii sau tăeri superficiale în capsulă din care se scurge în felul acesta un lichid lăptos. Lăsând câteva ore acest lichid, în contact cu aerul, o parte din apa de constituție se evaporă, rămânând o materie negricioasă moale: *opiul*, ce se poate păstra un timp oarecare învelit în frunze tot de mac.

În medicina casnică opiul nu se va întrebuința decât după prescripția medicului. În farmacie se utilizează la prepararea unor substanțe foarte căutate ca: morfina, codeina, pseudomorfina, tebaina, papaverina etc., care se bucură de calități calmante, excitante, narcotice, stupefiante, bechice, pectorale etc.

Din semințe se extrage un ulei comestibil și industrial.

Macul roșu - Papaver Rhoeas L.

Mac de câmp, Mac iepuresc, Mac sălbatec, Păpăruie — Pl. VII, fig. 3

Descrierea: Plantă anuală, iarbacee, înaltă de 30—60 cm, cu flori solitare roșii. Se deosebește de macul cultivat prin perositatea pronunțată, ce o prezintă pe frunze și tulpină (Macul cultivat este nepăros) și prin dimensiunile mai reduse ale florii.

Răspândirea: Crește ca buruiană în holdele de grâu, pârlage, câmpuri uscate etc.

Organele folositoare: Florile (petalele) — *Flores Rhoeadalis*.

Recoltarea și uscarea: Se culeg numai petalele în Iunie, Iulie. Uscarea se face la umbră. Drogul este de bună calitate, dacă prin uscare petalele și-au păstrat culoarea lor naturală. Păstrarea este recomandabil să se facă într-o ladă închisă și captușită cu hârtie.

Întrebuințări: În medicină este căutat pentru proprietățile sale sudorifice, emoliente, ușor calmante și pectorale. Se administrează

sub formă de infusie sau sirop. Se utilizează cu deosebire contra tusei și în provocarea transpirației. Drogul fiind veninos este recomandabil să se folosească numai după prescripțiunile medicului.

Rostopasca - Chelidonium majus L.

Negelariță, Rostopast, Iarbă de negi — Pl. VII, fig. 1

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală, cu frunze penate și flori galbene aurii, dispuse umbeliform. Infloreste în Aprilie—Septembrie. Fructul o capsulă lineară. Planta întreagă conține un lapte galben-portocaliu, acru și veninos.

Răspândirea: Crește pe lângă drumuri, ziduri, locuri umede, umbroase și în pârlage.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Chelidonii*.

Recoltarea: Se adună în ajunul înfloririi, în lunile Mai-August. Plantele adunate din locurile sorite sunt de calitate mai bună decât cele din umbră. Uscarea se execută la umbră.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, suc etc. se folosește în combaterea bolilor de ficat, splină, dropice, epilepsiei, scrofulozei; alină durerile produse de cancer la stomac etc. Cu suc proaspăt obținut din plantă țărani noștri vindecă negeii, bătăturile etc. Se va folosi numai după indicațiile medicului.

Fumarița - Fumaria officinalis L.

Fumul pământului, Iarbă de curcă, Săftărea

Descrierea: Plantă anuală, ierboasă, înaltă de 20—60 cm. Frunzele imparipenate cu segmente lanceolate. Florile rozee ori purpurii sunt dispuse în raceme terminale, laxe. Infloreste în Mai-Septembrie. Fructul o siliculă mică.

Răspândirea: Comună prin locuri ruderaie și cultivate.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Fumariae*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului și se usucă la umbră.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, sirop etc. se folosește în medicina populară contra: scorbutului, bolilor de ficat și piele, la

copii contra pecinginilor, bubelor de lapte și bubelor dulci. În medicina științifică se folosește ca tonic și depurativ, sub formă de infuzie (50 gr la 1 litru apă).

CRUCIFERAE

Traista ciobanului - *Capsella Bursa-pastoris* (L.) Medik.

Paștele cailor, Punga ciobanului, Tășculiță, Buruiană de friguri, Straița popii

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală, cu o rozetă de frunze dințate sau pinatifide, întinse pe pământ, cu tulpina dreaptă, înaltă de 10—50 cm. Are flori mici albe, dispuse în racem, care se deschid în Mai-Septembrie; fructe (silicule) triunghiulare.

Răspândirea: Buruiană foarte răspândită prin pârloage, locuri ruderaie, culturi, pe lângă drumuri etc.

Organele folositoare: Planta întreagă, fără rădăcină — *Herba Capsellae*.

Recoltarea: Se face în toiul înfloritului. Uscarea se execută la umbră, legând tijele în snopi mici, care se atarnă de o sfoară.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, (30—60 gr drog la 1000 gr apă) sirop, plămădială în vin etc. combate durerile de stomac, pierderile de sânge, pietrele de rinichi, scorbutul, bolile de stomac și ficat; în mod deosebit este eficace în normalizarea menstruației.

Usturoița - *Alliaria officinalis* Andr.

Vindecuță, Iarbă de lingoare, Frunza voinicului, Iarbă de boale, Aișoară

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală, înaltă de 30—70 cm cu frunze întregi reniforme (cele inferioare sunt grosier repand-crenate). Florile mici albe, dispuse în raceme terminale. Fructul o silică patruunghiulară. Întreaga plantă frecată între degete desvultă un miros puternic de usturoi.

Răspândirea: Crește prin locuri umede, prin păduri, delamare până la munte.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Alliariae*.

Recoltarea: Se adună în ajunul înfloririi, în Aprilie, Mai.

Intrebuințări: Dispune de calitate antiscorbutică și vermifugă. Sub formă de ceai, sirop etc. combate viermii intestinali și ușurează urinarea. Sub formă de salată verde combate diareea și tensiunea ridicată.

Muștarul alb - *Sinapis alba* L.

Muștar bun, Rapiță bună

Descrierea: Plantă anuală, ierbacee, înaltă de 25—39 cm acoperită cu peri aspri. Frunzele pețiolate, pinatifide, cu 3—5 lobi ovali, neegali dințiți, flori galbene dispuse în raceme alungite. Fructele silicve cilindrice, rostrate, acoperite cu peri rigizi. Semințele sunt galbene sau roșietice-gălbenui. Este o plantă meliferă.

Răspândirea: Sălbatică, crește prin semănături. Se află mult și în cultură.

Organele folositoare: Semințele — *Semen Sinapis albae*.

Cultura. Semănatul se face în Martie, Aprilie, dându-se 10—15 kg (când se seamănă cu mâna prin împrăștiere) sau 6—10 kg la ha (când se seamănă cu mașina în rânduri). Distanța între rânduri este de 30—40 cm. După semănat se tăvăluște. Recoltarea se face când semințele sunt coapte. La această dată fructele sunt galbene brune, iar semințele sunt tot galbene.

Recoltarea: Planta se seacă adunându-se în snopi, care după uscare se treieră. După treierare semințele se pot usca la soare. Producția la ha este de cca 2000 kg semințe și 900—1400 kg paie. Greutatea hl a semințelor este 65—60 kg.

Intrebuințări: Semințele acestei plante sunt utilizate ca revulsiv extern în combaterea constipațiilor de natură atonică-gastro-intestinală. Se pot utiliza și în medicina casnică, luându-se semințele întregi sau făină în cantitate de 2—3 linguri băute cu puțină apă rece. Sub această formă este antinevralgic combatând durerile de cap, ochi, urechi și catarul bronchial.

Tot din semințele acestei plante se pregătește muștarul.

Muștarul negru - *Brassica nigra* (L.) Koch.

Muștarul de câmp, Rapiță de muștar — Pl. VIII, fig. 3

Descrierea: Se deosebește de muștarul alb prin următoarele: Planta este mai mare (1,50 m). Frunzele inferioare sunt lirate, cele superioare lanceolate întregi. Fructele (silicvele) lungi numai de

1,5—2,5 cm nepăroase, stau alipite de pedunculi; semințele sunt roșietice brunii.

Răspândirea: În stare sălbatică crește pe marginea drumurilor și prin semănături. Se ia și în cultură după aceleași norme ca și muștarul alb.

Organele folositoare: Semințele — *Semen Sinapis nigrae*.

Recoltarea: Se cosește, secără sau smulge în Iulie, August, când semințele sunt în pârgă.

Intrebuințări: Drogul se bucură de calități: antiscorbutice, antiseptice, diuretice, depurative, laxative, purgative, vesicante, rubefiante etc. Se folosește la fabricarea sinapismelor vezicante. Făină de muștar, negru, amestecată cu apă rece și aplicată pe tegumente, determină usturime ardentă însoțită de dureri, congestie locală și roșeață, ce poate ajunge până la vesicație sau chiar mortificarea părții respective.

Este un excitant energetic și grabnic, care poate da un impuls fluxului menstrual dificil etc.

Sub formă de făină, semințe, fiertură etc. în doze mici, ajută digestia, în doze mai mari 20—40 gr e purgativ, combătând constipația. Se poate folosi și contra reumatismului, nevralgiilor și ca regulator al menstruației. Se utilizează și ca nutremânt pentru paseri și îngrășământ pentru culturi.

Năsturelul - *Nasturtium officinale* R. Br.

Bobâlnic, Sănătatea corpului, Creson, Hreniță, Măcriș de baltă

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu frunze nepăroase (glabre), 2—7 penate, cu tulpina radicanță (din loc în loc emite rădăcini), înaltă de 25—80 cm. Florile mici albe se deschid în Mai—Septembrie. Fructele sunt silicve cilindrice, puțin curbate, lungi de 1—2 cm.

Răspândirea: Crește spontan în locuri umede și miăștinoase. În unele țări se cultivă foarte mult.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini: *Herba Nasturtii*.

Recoltarea: Se adună în Aprilie—Noembrie.

Intrebuințări: Drogul *Herba Nasturtii* se folosește la combaterea diabetului, dropice, scorbutului, rachitismului, linfatismului, bolilor aparatului digestiv, urinar, scrofulelor și eczemelor. Se ia sub formă de salată verde, suc proaspăt, sirop etc.

Hreanul - *Cochlearia armoracia* L.

Chrean, Hirean, Irean, Rădăcină sălbatică — Pl. VIII, fig. 1

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu rizom gros cărnos și frunze inegal sectat-penate (cele superioare aproape întregi). Florile mici albe sunt dispuse în racem paniculat. Fructele silicule globuloase sau ovale.

Răspândirea: Cultivată și sălbătică în locurile de cultură.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Cochleariae Armoraciae*.

Recoltarea: Se adună în Octombrie, Noembrie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, suc, sirop, vin, rădăcină crudă etc., se folosește contra scorbutului, pietrei la rinichi, catarurilor bronchiale, reumatismului etc.

Se folosește și în alimentație sub diferite forme.

DROSERACEAE

Roua Cerului - *Drosera rotundifolia* L.

Descrierea: Plantă carnoasă, ierboasă, perenă, înaltă de 4—25 cm, cu frunzele, cel puțin de 3 ori mai scurte decât tulpina, așezate în rozetă, la baza tulpinii. Florile mici, alburii, dispuse în raceme scorpioide, terminale; se deschid în Iulie, August.

Răspândirea: Crește spontan prin livezile umede și turbării.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini, drogul fiind cunoscut sub numele de *Herba Roris solis*.

Recoltarea: Se adună în ajunul înfloririi în Iulie, August. Uscarea drogului se face la umbră sau în încăperi încălzite.

Intrebuințări: Sub formă de plămădeală în alcool, praf, sirop, tinctură etc. combate: tusea măgărească, dropica, bolile de stomac, sifilisul, arteroscleroza, leziunile pulmonare etc.

CRASSULACEAE

Iarba de șoaldină - *Sedum acre* L.

Buruiană de trânti, Sărpântă, Trântână, Șoaldină, Sărpăriță, Supariță
Pl. VIII, fig. 2

Descrierea : Plantă perenă, mică, de 5—15 cm înălțime, grasă, cu frunzele mici ovale, la vârf obtuse și sesile. Florile galbene-aurii, dispuse în corimbi terminali, se deschid în Mai-Iulie. Toată planta are un gust ușor acru.

Răspândirea : Crește sălbatică prin locuri pietroase și nipoase, vii, ziduri etc.

Organele folositoare : Planta verde, proaspătă sau uscată — *Herba Sedi acris*.

Recoltarea : Se adună în timpul înfloririi, în Mai-Iulie. Uscarea se face numai la aer cald.

Intrebuințări : Se folosește numai în medicina populară sub formă de cataplasme, contra trântilor, bătăturilor, arsurilor, crăpăturilor de buze, sâni etc.

Urechelnița - *Sempervivum tectorum* L.

Iarba ciutei, Iarbă de urechi, Iarbă groasă, Jintură, Iarba tunului, Varză de stâncă

Descrierea : Plantă perenă, cărnoasă, înaltă de 10—60 (-100) cm, cu tulpina ramificată spre vârf, iar la bază poartă o rozetă de frunze cărnoase. Florile rozee sau roșii sunt dispuse corimbifer la vârful tulpinii. Petalele de 2 ori mai lungi decât sepalele. Fructul capsulă.

Răspândirea : Crește sălbatică pe stâncile calcaroase din munți. Uneori cultivată pe acoperișul caselor.

Organele folositoare : Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Sempervivi*.

Recoltarea : Se adună în Iunie—August.

Intrebuințări : Sub formă de suc etc. are aceleași întrebuințări ca și iarba de șoaldină. Se folosește și contra durerilor de urechi.

1. Hreanul (*Cochlearia armoracia*). — 2. Iarba de șoldină (*Sedum acre*). — 3. Muștarul negru (*Brassica nigra*). — 4. Strugurii negrii (*Ribes nigrum*).

SAXIFRAGACEAE

Strugurii negri - *Ribes nigrum* L.

Agriș negru, Coacăz negru, Smorodîn — Pl. VIII, fig. 4

Descrierea: Arbust mic tufos, înalt de 0,4—2 m, lipsit de spini, cu frunzele 3—5 lobate, pe dos glandulos punctate. Florile verzii, (în interior roșietice) dispuse în raceme axilare, pendule. Fructul este o boabă neagră.

Răspândirea: Crește spontan prin pădurile din munți.

Organele folositoare: Frunzele și fructele — *Folia et Fructus Ribisi nigri*.

Recoltarea: Frunzele se culeg în luna August, pentru a nu stânjeni desvoltarea fructelor. Când urmărim numai recolta de frunze, adunarea acestora este recomandabil să se facă în toiu înfloritului adecă în Mai, Iunie. Fructele se culeg în Septembrie, Octombrie, când sunt complet coapte.

Intrebuințări: Frunzele sub formă de ceai, fiertură etc., iar fructele sub formă de sirop, licheor etc. se folosesc la combaterea bolilor: ficatului, splinei, canalului urinar, gâtului, aparatului digestiv; combat deasemenea răceala, tusea, reumatismele cronice.

Anexă. Tot la această familie aparțin agrișii (*Ribes Grossularia* L.), strugurașii oșii-coacăzele (*Ribes rubrum* L.) ale căror fructe sunt comestibile. — Sopârlița albă (*Parnassia palustris* L.) se folosește în combaterea bătailor de inimă și a epilepsiei. Este folositoare întreagă planta.

ROSACEAE

Porumbarul - *Prunus spinosa* L.

Coțobrel, Mărăcine, Spin, Scorombar — Pl. IX, fig. 3

Descrierea: Arboraș mic de 1—3 (-5) m înălțime, foarte spinos cu flori numeroase, singuratice, albicioase. Frunzele întregi obovate sau lanceolate, apar după înflorire (sau odată cu ele). Fructele sunt boabe negre, violacee, mari de 10—15 mm, acre, astringente.

Răspândirea: Este foarte răspândit în România, dela țărmul Mării Negre până la cca 1000 m altitudine, cu deosebire pe marginea pădurilor, prin tufișuri, pe lângă drumuri etc.

Organele folositoare: Florile și anume numai petalele — *Flores Pruni spinosae*.

Recoltarea: Se culeg în Martie, Aprilie, când porumbarul este complet înflorit. Adunarea petalelor se face pe timp uscat, cu mâna sau se scutură, pe o pânză întinsă sub copac.

Intrebuințări: Petalele uscate alcătuiesc un drog, ce se poate utiliza și în medicină casnică sub formă de ceai, sirop, suc proaspăt, tinctură etc. Sub aceste forme drogul combate: diareea, desenteria, anemia, bolile de piept, florile albe etc.

Cireșul - *Prunus avium* L.

Descrierea: Arbore fructifer, înalt de 3—20 m. Frunzele oblongi-ovate sau eliptice, pe dos mai mult sau mai puțin pubescente; pețiolul la vârf are 2 glande. Florile albe, lung pedunculate, grupate mai multe la un loc, poartă mai multe bractee la bază. Fructele drupe.

Organele folositoare: Codițele (pedunculii) fructelor — *Stipites Cerasorum*.

Recoltarea: Se face odată cu a fructelor. Se spală și usucă la umbră sau aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură etc. combate: inflamațiile canalului urinar, anemia, bolile de piept, cloroza etc.

Aceeași întrebuințare are și vișinul: *Prunus Cerasus* L.

Păducelul - *Crataegus Oxyacantha* L.

Mărăcin alb, Gheorghin — Pl. IX, fig. 2

Descrierea: Arbust spinos, de 2—5 (—12) m înălțime, ramificat, cu frunze nepăroase, obovat-cuneate, 3—5 lobate; lobii de-așea străbat $\frac{1}{4}$ din lățimea laminei. Florile albe roșietice, dispuse în umbele. Fructele ovate, roșietice.

Răspândirea: Este foarte răspândit la noi pe marginea pădurilor, prin crânguri, atât în etajul montan cât și cel campestru.

Organele folositoare: Se caută mai mult florile și mai puțin fructele — *Flores et Fructus Crataegi*.

Recoltarea: Florile se adună în Aprilie—Iunie, când sunt complet desfăcute și se usucă numai la umbră, întinse în straturi subțiri. Fructele se adună când sunt complet mature.

Intrebuințări: Sub formă de ceai etc. se folosesc contra bolilor de inimă (palpitații, nervozități, cardiace) arterosclerozei, umflăturilor congestive dela menopauză, poalei albă.

Cerențelul - *Geum urbanum* L.

Crânceș, Rădicioară, Cuișoriță — Pl. X, fig. 1

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, înaltă de 25—135 cm. cu flori galbene. Frunzele inferioare, aripate, pețiolate, cu 1—3 perechi de foliole romboidale, neegal-lobate, cele superioare trifoliolate. Florile galbene-aurii, singuratice. Fructele păroase dispuse în capitol.

Răspândirea: Crește prin tufișuri, livezi, pe lângă garduri locuri umbroase și umede.

Organele folositoare: Rădăcina și vârfurile înflorite — *Radix (Rhizoma) et Summitates Geii urbani*.

Recoltarea: Vârfurile înflorite se adună în Mai—Iulie, iar rădăcinile în Septembrie, Octombrie. Vârfurile înflorite se usucă la umbră. Rădăcinile spălate, se pot usca și la soare. Rădăcina zdrobită mărunț, sub formă de ceai, sau infuzie se utilizează contra dispepsiei, diareei, bolilor stomacale și de ficat. În trecut se utiliza și contra malariei, sifilisului și scrofulozei. Vârfurile înflorite sub formă de ceai (10 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) combat febrele intermitente, durerile nervoase, scurgerile de sânge.

Fragii - *Fragaria vesca* L.

Pomnițe, Fragi de pădure

Descrierea: Plantă mică, ierboasă, perenă cu frunze trifoliolate. Florile albe, se deschid în Mai, Iunie. Fructele așezate pe un receptacul globulos cărnos, care formează partea comestibilă.

Răspândirea: Crește prin poienile pădurilor și pe coline.

Organele folositoare: Frunzele, rizomii și fructele. *Folia Rhizoma et Fructus Fragariae*.

Recoltarea: Frunzele, împreună cu tulpinele, se adună când planta începe să înflorească în Iunie—August. Rădăcinile se adună în Septembrie, Octombrie, sau în Martie, Aprilie, iar fructele când sunt complet coapte. Uscarea se face la umbră.

Intrebuințări: Fructele proaspete, cu zahăr, în vin etc. combat: bolile de rinichi, guta, reumatismul, inflamațiile, canalului urinar. Fiertura cu frunze (câte o linguriță de supă, odată la 3—4 ore) combate: diareea cronică, emoragiile interne, catarul pulmonar. Rădăcina sub formă de praf vindecă inflamațiile ficatului.

Sclipeții - *Potentilla erecta* (L.) Raeusch

Scrântitoare

Descrierea: Plantă mică, ierboasă, perenă culcată la pământ, sau erectă, cu rizom bine dezvoltat. Frunzele 3—5 foliolate, sunt sesile sau scurtpețiolate, iar florile mici galbene cu 4 sepale și 4 petale (tetramere). Fructele mici, nuciforme.

Răspândirea: Crește sălbatică prin tăeturile de păduri, tufișuri, pășuni umede etc.

Organele folositoare: Rizomul și rădăcinile *Radix (Rhizoma)* — *Potentillae erectae*.

Recoltarea: Se recoltează în Septembrie—Noembrie. După ce se spală, se usucă la soare sau aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf, plămădeală în vin (70 gr la litru. După 8 zile de măcerare, 1—3 păhăre pe zi) etc., combat diareele cronice, florile albe, desenteria, emoragiile interne, neputința de a ține udul, inflamațiile gurii și gâtului, guturaiul.

Coadă racului - *Potentilla Anserina* L.

Pl. IX, fig. 1

Descrierea: Plantă mică, ierbacee, perenă, culcată la pământ, frunzele imparipenate, cu foliolele pe margini dințate, pe pagina superioară verzi, iar pe cea inferioară argintii păroasă. Florile galbene, se deschid în Mai—August.

Răspândirea: Crește prin locuri umede, pe lângă râuri, prin șanțuri, gropi etc.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Herba Anserinae*.

Recoltarea: Se adună în Mai—Septembrie și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf etc. combate cu foarte multă eficacitate diareea.

Cinci degete - *Potentilla reptans* L.

Iarba degetelor — Pl. IX, fig. 4

Descrierea: Plantă ierboasă, târătoare, perenă, cu frunzele digitiforme, compuse din 5 foliole sesile. Florile galbene, dispuse câte una, se deschid în Mai—August.

Răspândirea: Crește sălbatică prin locuri umede.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Herba Potentillae reptans*.

Recoltarea: Mai—Septembrie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf etc. vindecă reumatismele, diareea, desenteria, frigurile etc. Se poate folosi și contra inflamațiilor gurii sub formă de gargară.

Turița mare - *Agrimonia Eupatoria* L.

Gălbinaie de germe, Turicioară — Pl. IX, fig. 5

Descrierea: Plantă ierbacee, păroasă, perenă, înaltă de 30—100 cm. Frunzele întrerupt-penatisectate, cu foliolele oblong-lanceolate, serate dințate pe margini. Florile galbene-aurii, numeroase, dispuse într'un racem lung spiciform, se deschid în Iunie—August.

Răspândirea: Crește sălbatică prin tufișuri, crânguri, livezi etc.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Agrimoniae*.

Recoltarea: Se adună plantele înflorite în Iunie—August și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură, praf etc. combate diareea, bolile de stomac, de sânge, amigdalita, bolile de ficat, splină, rinichi și cu deosebire răgușala și astma.

Crețușca — Filipendula Ulmaria (L.) Maxim.

Pepeneauă, Barba caprei, Taulă, Smântânică — Pl. X, fig. 4

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, înaltă de 80—150 (—200) cm. Frunzele întrerupt-penate, au foliolele mari ovale, întregi sau lobate, pe margini inegal dințate; peste tot sau numai pe pagina inferioară argintiu păroase. Florile albe, odorante, dispuse în corimb, se deschid în Iunie-August.

Răspândirea: Crește sălbatică pe marginea apelor, prin fânețe umede.

Organele folositoare: Vârfurile florale — *Summitates Ulmariae*.

Recoltarea: Se adună în ajunul deschiderii florilor (Mai-August) și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură, combat dropica, neputința de a urina, desenteria, nevralgiile, reumatismul articular, guta etc.

În medicină are aceeași întrebuințare și Aglica (*Filipendula hexapetala* Gilib.) plantă asemănătoare mult cu Crețușca, de care se deosebește prin aceea că este mai mică (30—80 cm înălțime), are fibrele rădăcinii la capete tuberiform îngroșate, iar frunzele nepăroase (glabre). Este foarte răspândită în toate fânețele.

Măcieșul - Rosa canina L.

Rug, Trandafir sălbatic, Căcădar, Ruje — Pl. X, fig. 3

Descrierea: Arbust tufos, înalt de unu sau mai mulți metri, prevăzut cu spini lași la bază și la vârf recurbați. Frunzele imparipenat-compuse, cu foliole eliptice sau ovale. Florile rozee, rar albe, plăcut mirositoare, se deschid în Iunie. Fructele lungărețe roșii.

Răspândirea: Crește prin tufișuri, câmpuri, coaste, dealuri, drumuri, garduri.

Organele folositoare: Florile, fructele întregi sau numai semințele — *Flores, Fructus et Semen Rosae*.

Recoltarea: Florile se culeg în Mai, Iunie, pe când sunt încă în mugur și se usucă la umbră. Fructele se culeg coapte. Se desfac, semințele se usucă separat, iar cămașa fructului se usucă la aer cald.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf, dulceață, șerbet etc. combate bolile canalului urinar, ficatului, rinichilor, desenteria, constipația, scuiările de sânge etc.

Aproape aceleași proprietăți medicinale au toate speciile de trandafiri, cultivați și sălbateci.

Murul - Rubus fruticosus L.

Rug de mure, Amură

Descrierea: Arbust prevăzut cu spini drepți sau recurbați. Tulpina anguloasă, dreaptă sau curbată, cu frunze palmat-compuse din 5 foliole verzi, păroase pe pagina inferioară. Florile albe sau rozee, dispuse corimbifer, se deschid în Iunie, Iulie. Fructele cărnoase, compuse, negre.

Răspândirea: Plantă comună prin păduri, tufișuri, locuri necultivate etc.

Organele folositoare: Frunzele și fructele — *Folia et Fructus Rubi fruticosi*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Mai, Iunie și se usucă la umbră. Fructele se culeg coapte.

Intrebuințări: Atât preparatele din frunză cât și cele din fructe combat: diarea, desenteria, amigdalita, angina etc.

Smeurul - Rubus idaeus L.

Rug de munte, Rug de smeură, Rugul jidovului, Mana jidovului, Smeurar — Pl. X, fig. 2

Descrierea: Arbust cu tulpina dreaptă sau curbată, prevăzută cu spini drepți. Frunzele de pe ramurile sterile cu 5 foliole, cele ale ramurilor fertile mai adesea cu 3 foliole; rar frunzele au 7 foliole. Toate foliolele sunt ovale, mucronate, dințate și alb păroase (tomentoase) pe fața inferioară. Florile albe, dispuse în panicule, se deschid în Mai, Iunie. Fructele cărnoase, compuse, roșii.

Răspândirea: Crește prin păduri și tăeturile de păduri din regiunea montană.

Organele folositoare: Frunzele și fructele — *Folia et Fructus Rubi idaei*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Mai, Iunie și se usucă la umbră. Fructele se adună coapte.

Intrebuințări: Au aceleași întrebuințări ca și murul.

Anexă: Tot din fam. Rosaceae mai fac parte: gutuiul (*Cydonia vulgaris* Pers). Florile, fructele și semințele (*Flores, Fructus et Semen Cydoniae*) combat diareea, desenteria cronică, debilitatea la stomac și intestine, bolile de piept etc. — Crețișoarele (*Alchemilla vulgaris* L.) care (*Herba Alchemillae*) combate diareea, scurgerile de sânge, diabetul etc.

LEGUMINOSAE

Lemnul dulce - *Glycyrrhiza glabra* L.

Gliceriza, Rădăcină dulce, Iarbă dulce

Descrierea: Plantă vivace, înaltă de 80—170 cm. Are frunze imparipenate și flori pedicelate dispuse în raceme globuloase, albe sau albastrii. Fructul o legumă glabră (nepăroasă), lungă de 2—3 cm.

Răspândirea: Crește spontan în Dobrogea și Sudul Basarabiei. În unele locuri se cultivă.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Glycyrrhizae* sau *R. Liquiritiae*.

Cultura: Reproducerea se face prin sămânță dispersată în rânduri, la distanțe de 40—60 cm între rânduri, sau prin bucăți de rădăcini, care se plantează în șanțulețe, sau sub brazdă, tot la aceeași distanță. Cultura lemnului dulce durează 10—20 ani. Recoltarea rădăcinilor începe în anul al 3-lea lăsând, din distanță în distanță, plante neatinse, pentru a se regenera singur. Producția la ha este de 1500 kg.

Recoltarea: Scoaterea rădăcinilor se execută în Septemvrie, Octomvrie cu hârlețe sau pluguri de desfundare. Rădăcinile spălate se usucă la soare sau în uscătorii artificiale. În comerț rădăcinile se clăsează după grosimi, se cojesc, se taie în bucăți mici, ori se pulverizează.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: digestive, diuretice, emoliente, expectorante și laxative. Cele mai cunoscute preparate obținute din acest drog sunt: *Pulvis Liquiritiae*, *Extrac-*

1. Coadă racului (*Potentilla Anserina*). — 2. Păducelul (*Crataegus Oxycantha*).
3. Porumbarul (*Prunus spinosa*). — 4. Cinci degete (*Potentilla reptans*). — 5. Turta
mare (*Agrimonia Eupatoria*).

1. Cerențelul (*Geum urbanum*). — 2. Smeurul (*Rubus idaeus*). — 3. Măcieșul (*Rosa canina*). — 4. Crețușca (*Filipendula Ulmaria*).

tum Liquiritiae, Pasta Liquiritiae. Se recomandă contra: catarului pulmonar, bolilor de gât, rinichi, bolilor tubului digestiv, canalului urinar precum și la îndulcirea diferitelor medicamente. În medicina casnică se poate folosi sub formă de ceai sau infuzie (20—50 gr drog pulverizat la 1 litru apă). Tot din acest drog se prepară zahărul negru, bomboanele „Reglisse“. Se întrebuințează deasemeni la aromatizarea berii, tutunului și bomboanelor. — Lemnul dulce păros (*Glycyrrhiza echinata* L.) se bucură de aceleași proprietăți medicinale, însă în măsură mai redusă.

Sulfina - *Melilotus officinalis* (L.) Lam. em. Thuill.

Molotru, M. galben, Iarbă de piatră, Trifoi mare, Sulcină

Pl. XI, fig. 6

Descrierea: Plantă bienală, meliferă, cu tulpina dreaptă nepăroasă, înaltă de 80—200 cm. Frunzele trifoliolate, cu foliolele obovate sau eliptice și serate. Florile galbene, dispuse în racene alungite, ajung la maturitatea în Mai-August, Fructul o legumă scurtă.

Răspândirea: Crește prin livezi, câmpuri, marginea drumurilor, sămănături, fânețe.

Organele folositoare: Ramurile florifere — *Summitates Meliloti flavi* sau *Herba Meliloti*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului (Mai-August) și se usucă la umbră.

Sub formă de ceai (30—50 gr la 1 litru apă) fiertură etc. se folosește contra tusei, guturaiului, isteriei, bolilor de nervi colicilor etc.

Populația rurală o așează în dulapuri, în case, printre haine etc. pentru a alunga insectele.

Osul iepurelui - *Ononis spinosa* L.

Sudoarea calului, Asudul calului, Sudoarea capului, Sălășitoare, Dormotin

Pl. XI, fig. 5

Descrierea: Plantă perenă, de jumătate lemnoasă (subfrutescentă) spinoasă, înaltă de 20—60 cm, ramificată cu rădăcină lungă (-60) cm și groasă. Frunzele trifoliolate, cu foliole lungi-ovale, nepăroase (rar puțin păroase), pe margini denticulate. Florile așezate câte 1—2

subțioara frunzelor, cu deosebire la vârful ramurilor spinose. Fructul o legumă mică.

Răspândirea: Crește spontan prin fânețe și pășuni sterile, margini de drumuri etc.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Ononidis*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie—Noembrie. După ce se curăță de pământ, se crapă, taie în bucăți subțiri și scurte, apoi se usucă la soare sau aer cald.

Întrebuințări: Sub formă de ceai (1 mână plină la 1 litru apă) combate bolile canalului urinar și bășicii udului, idropizia, guta, reumatismul, guturaiul etc. Acest drog este căutat mai mult în Europa centrală și mai puțin la noi.

Coroniștea - *Coronilla varia* L.

Ciocârlan, Cunună, Cununiță, Floare de trânti, Unglia găinei, Sămăchiște

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, erectă sau culcată la pământ, lungă de 30—120 cm, cu frunze imparipenate compuse din 8—12 perechi de foliole eliptice sau obovale. Florile albe, rozee dispuse în glomerule umbeliforme se deschid în Mai-Iulie. Fructele sunt legume tetragonale.

Răspândirea: Crește prin fânețe, tăeturi de păduri, rărituri etc.

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Coronillae*.

Recoltarea: Se adună în Mai-Iulie, înainte de înflorire sau în timpul acesta. Se usucă la umbră sau aer încălzit.

Întrebuințări: Se folosește contra bolilor de inimă. Planta fiind veninoasă nu se va întrebuința decât după prescripțiile medicului.

Ciumarea - *Galega officinalis* L.

Iarba ciumei, Scrântitoare

Descrierea: Plantă perenă, ierboasă, nepăroasă, înaltă de 40—100 cm. Frunze imparipenate, compuse din 7—11 foliole lanceolate. Florile (se deschid în Iunie-August) liliachii, dispuse în raceme, axilare și terminale, mai lungi decât frunzele. Fructul o legumă lungărească.

Răspândirea: Crește prin lunci, livezi, fânețe și crânguri.

Organele folositoare: Vârfurile florale — *Summitates Galegae*.

Recoltarea: Se adună în toiu înfloritului (Iunie—August).

Întrebuințări: Se bucură de proprietăți diuretice și calmante, ceea ce face ca în comerțul farmaceutic internațional se constituie un articol căutat. Se întrebuințază și contra diabetului.

Anexă. Tot la aceasta familie mai aparțin: Iarba de vătămătură (*Anthyllis vulneraria* L.). Se utiliza în trecut contra vătămăturilor, azi se întrebuințează contra rănilor și la curățirea sângelui.

Fasolea Soia (*Soja hispida* Moench.) se recomandă în alimentarea diabeticilor. Ea tinde a deveni una dintre cele mai importante plante de cultură, din care se prepară făină, brânză, lapte, grăsimi etc. — Fasolea (*Phaseolus vulgaris* L.) combate idropizia și diabetul.

GERANIACEAE

Greghetin - *Geranium pratense* L.

Ciocul berzei, Pliscul cucoarei

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu tulpina dreaptă înaltă de 30—50 cm, spre vârf glandulos păroasă. Frunzele digitat lobate aproape până la bază, având lobi înguști, linear oblongi. Florile mari, liliachii rar albe (uscate purpurii) se deschid în Iunie—August. Fructul lung glandulos-păros.

Răspândirea: Crește prin fânețe umede și umbroase, cu deosebire muntoase.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Geranii*.

Recoltarea: Se adună în Septembrie, Octombrie și se usucă la umbră sau aer cald.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, praf, fiertură, combate piatra din bășica udului și canalul urinar, emoragiile interne, diareea cronică. Sub formă de cataplasme vindecă rănilor și alină durerile produse de trânti.

Năprasnica - *Geranium Robertianum* L.

Priboi căpresc, Inchegătoare

Descrierea: Plantă iarbacee, anuală, puturoasă, cu tulpina roșietică, înaltă de 30—40 (—70) cm, cu peri orizontali. Frunzele pal-

matisectate cu 3—5 foliole pețiolate, penatipartite, cu lobii încis-crenați. Flori roșietice așezate câte 2 la vârful pendunculilor. Fructele în formă cioc lungi de 2 cm.

Răspândirea: Crește prin locuri umede, prin păduri, pe lângă stânci, ruine etc.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Herba Geranii Robertianii*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului: Iunie—August.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1 lingură la $\frac{1}{2}$ litru apă) se folosește contra diareelor cronice, scurgerilor de sânge și bolilor bășiceii udului, idrapiziei. Sub formă de gargară combate inflamațiile gurii și a gingiilor.

RUTACEAE

Virnanțul - *Ruta graveolens* L.

Rută — Pl. XI, fig. 2

Descrierea: Plantă sublemnoasă, înaltă de 40—70 cm cu tulpina ramificată. Frunzele sesile, compus aripate. Florile galbene, dispuse în corimb. Fructul o capsulă deshiscentă aripată.

Răspândirea: Nu crește sălbatecă. Se cultivă ca plantă aromatică, meliferă și medicinală.

Organele folositoare: În medicină se utilizează frunzele și tulpinele — *Herba et Folia Rutae*.

Cultura: Semănatul se face direct în câmp toamna sau primăvara, la distanță de 40—70 cm între rânduri, dându-se cam 5—8 kg la ha. Se poate înmulți și prin butași și împărțirea tufelor. În timpul plivitelui plantele se pot rări până 35 cm pe rând. O cultură de rută durează 15—20 de ani, putând recolta anual la ha cca 1000 kg frunze sau 2000 kg tulpini cu frunze.

Recoltarea: Frunzele se adună în ajunul înfloritului, începând din al doilea an. Se poate și secera toată partea aeriană. Uscarea se face la aer cald sau la umbră cât mai repede.

Intrebuințări: Este o plantă veninoasă, care se bucură de proprietăți: antispasmodice, calmante, excitante, emenagoge, vermifuge, diuretice, rubefiante, vulnerare, stimulente etc. Nu se poate folosi decât după prescripția medicului.

Din uleiul: *Oleum Rutae*, se pregătesc o serie de medicamente cari combat: isteria, bătaile de inimă, amețelile, debilitatea generală, frigurile intermitente. Frunzele de rută au capacitatea de a alunga și distruge animalele rozătoare și gândacii. Sub formă de fiertură se folosește la combaterea păduchilor și purecilor la plante.

POLYGALACEAE

Amăreala - *Polygala amara* L.

Serapiriță, Iarbă lăptoasă, Sopârliță — Pl. XI, fig. 1

Descrierea: Plantă perenă ierboasă, mică, înaltă de 5—20 cm cu frunze alterne, îngust lanceolate; cele radicale dispuse în rozetă. Florile albastre azurii constitue raceme terminale. Fructul capsular turtit.

Răspândirea: Crește spontan în pășunile din regiunea sub-alpină și alpină.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Herba Polygalae amarae*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloririi (Iunie—August) prin smulgere. Plantele adunate de pe coastele înșorite sunt de calitate mai superioară. Uscarea se execută la umbră sau aer încălzit.

Intrebuințări: Planta verde sau uscată sub formă de ceai, sirop, praf etc. combate astma, bronșita cronică, catarul pulmonar, tusea, gripa, pneumonia; excită pofta de mâncare și secrețiunea laptelui.

Proprietăți aproape identice au și speciile: *Polygala vulgaris* L. și *P. comosa* Schk.

EUPHORBIACEAE

Ricinul - *Ricinus communis* L.

Rișin, Rășin, Căpușe, Iarba boerului

Descrierea: Plantă anuală, înaltă de 1,5—2,5 m cu tulpina dreaptă fistuloasă, ramificată, cilindrică, de culoare roșietică. Frunzele mari, lucitoare, peltat-orbiculare, palmatilobate cu 5—7 lobi serați, ascuțiți. Florile monoice, dispuse în racemi terminali; cele

masculi sunt galbene, situate la bază, iar cele femele roșietice, așezate imediat deasupra celor masculi. În România înfloresc în Iulie, August. Fructele spinoase sau netede, lungi de 13—15 mm se coc în Septembrie—Noembrie.

Răspândirea: Originară din Asia sau Africa, unde planta este vivace, crescând înaltă până la 15 m, la noi este introdusă în cultură ca plantă anuală pentru scopuri industriale și medicinale.

Organele folositoare: Semințele — *Semen Ricini*.

Cultura. La noi reușește numai în părțile sudice ale României, în soluri adânci și bogate. Preferă cu deosebire îngrășământul natural; bălăgarul. Se seamănă direct în câmp în Aprilie, Mai, cam odată cu porumbul. Distanța între rânduri este de 70—150 cm, iar între plante, pe rând de 45—100 cm. Cantitatea de semințe necesară la 1 ha este de 8—15 kg, după cum semănatul se face prin împrăștiere, cu mașina în rânduri, sau în cuiburi. În timpul perioadei de vegetație se prășește de 3—4 ori, cu care ocazie se lasă numai câte un fir în fiecare cuib. Soiurile timpurii se ciupesc. Producția la ha este de 1000—1500 kg.

Recoltarea: Se face începând din August, pe măsură ce se coc fructele. La maturitate, fructele au învelitoarea uscată și niște dungi alburii pe fundul adânciturilor. Semințele recoltate după căderea brumelor nu mai germinează, sunt însă bune pentru ulei. Unele soiuri la maturitate își scutură semințele, altele ca *Ricinus sanguineus* nu-și scutură semințele, fiind mai valoroase din acest punct de vedere. Uscarea semințelor se face la soare sau în încăperi încălzite.

Intrebuințări: Semințele se bucură de proprietăți: purgative, revulsive, emetocartice, emenagoge etc.

Uleiul de ricin este un bun purgativ contra indigestiilor și altor turburări stomacale. Combate constipația, viermii intestinali etc.

Uleiul de ricin se mai folosește în industrie la ungerea motoarelor, luminat, tăbăcitul pieilor. Turtele obținute prin stoarcerea uleiului nu se vor da spre mâncare animalelor fiind otrăvitoare, sunt proprii însă pentru îngrășatul solurilor.

Anexă. Tot la această familie aparține Trepădătoarea (*Mercurialis annua* L.) care se folosește ca purgativ din vremuri imemorabile.

La familia Buxaceae aparține Cimișirul (*Buxus sempervirens* L.), arbust ornamental cultivat la noi. Frunzele și coaja (*Folia et Cortex Buxi*) se utilizează pe vremuri alături de salcie, în locul chininei în combaterea frigurilor palustre, reumatismului, sifilisului precum și ca sudorific și purgativ.

La fam. Anacardiaceae aparține scumpia (*Cotinus Coggygria* Scop.). Coaja acestui copăcel (*Cortex Coggygriae*), posedă calități astringente și ușor antiseptice. Pe vremuri se utilizează contra ulcerărilor bucale, faringiene, precum și ca febrifug. Azi se întrebuințează numai în medicina populară.

AQUIFOLIACEAE

Laurul - *Ilex aquifolium* L.

Descrierea: Arboraș înalt de 1—5 (-12) m, cu frunze întregi, coriacee, sempervirescente, ovale sau eliptice, pe margini ondulat spinos dințate, fiind dispuse altern. Florile dioice sau poligame, albe sau roșietice, sunt dispuse în glomerule (dichazii) axilare. Fructul drupaceu, roșietic, mai mare decât un bob de mazăre.

Răspândirea: Plantă sudică de regiuni călduroase. În România se află sălbatică numai în județul Arad, aproape de comuna Zimbru în locul numit „Dosul Coșului“. Din acest loc nu este voie să fie adunată fiind ocrotită prin lege (contravenienții sunt aspru pedepsiți). Se află adesea cultivată prin grădini ca plantă ornamentală.

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Ilexis*.

Intrebuințări: Sub formă de ceai combate: gripa, bronșita, pneumonia, idropizia, reumatismul, guta, diareea, colicele etc.

RHAMNACEAE

Crusânul - *Frangula Alnus* Mill.

Crasci, Lemn cânes, Crusci, Crăsiei, Pasachină, Pațachină — Pl. XI, fig. 3

Descrierea: Arbust ramificat, înalt de cca 4 m, lipsit de spini. Frunzele întregi, eliptice sau obovate, la vârf ascuțite sau uneori rotunjite. Florile albe-verzii, mici, sunt dispuse câte 2—3

la subțioara frunzelor. Fructele sunt boabe mici, verzi la început și negre când sunt coapte.

Răspândirea: Crește prin păduri, lunci, tufișuri.

Organele folositoare: Coaja — *Cortex Frangulae*.

Recoltarea și uscarea: Primăvara se aleg ramurile sănătoase și tinere pe care, cu briciagul, se fac două inele la distanța de 5—15 cm între ele. Se despică apoi coaja în lung și se desface. Uscarea se face la aer încălzit. În cuptorul de pâine, puternic încălzit se usucă foarte bine. (Uscarea înceată nu e bună). Drogul este uscat atunci când se sfarmă ușor.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf ori diferite extracte pregătite în farmacie, constituie un purgativ excelent, fără a provoca nici un fel de iritație.

Verigariu - *Rhamnus cathartica* L.

Părul ciutei, Salbă moale, Spinul cerbului

Descrierea: Arbust înalt cca de 3 m, cu ramurile opuse spinoase. Frunzele întregi pețiolate, rotund-ovale pe margini fin dințate (serulate), la bază uneori ușor cordiforme. Florile poligame sau dioice-galbene-verzui, sunt dispuse în fascicule pe ramurile laterale. Fructele drupe globuloase, negre.

Răspândirea: Crește prin păduri și tufișuri.

Organele folositoare: Fructele proaspete sau uscate — *Fructus R. catharticae*.

Recoltarea: Se adună în Septemvrie, Octomvrie, când sunt coapte.

Intrebuințări: Sub formă de decoct, suc, sirop etc., combate constipația, fiind un purgativ foarte puternic. Curăță deasemeni sângele.

TILIACEAE

Teiul alb - *Tilia tomentosa*

Teiul argințiu — Pl. XI, fig. 4

Descrierea: Arbore înalt, bine ramificat, cu frunzele întregi, oblic-subrotund-cordiforme, serate-dințate, acuminat. Florile gălbui,

1. Amăreala (*Polygala amara*). — 2. Virnanțul (*Ruta graveolens*). — 3. Crusânul (*Frangula alnus*). — 4. Teiul alb (*Tilia tomentosa*). — 5. Osul iepurei (*Ononis spinosa*). — 6. Sulfina (*Melilotus officinalis*).

foarte odorante, sunt dispuse în corimbe multiflore. Fructele lemnoase, ovale. Această specie se deosebește de celelalte specii de tei prin aceea, că vlăstarii tineri, pediceli florali, pețiolii frunzelor precum și frunzele pe dos sunt foarte păroși (dens tomentoși, există și peri stelați).

Răspândirea: Crește prin păduri în părțile sudice ale României.

Organele folositoare: Florile cu sau fără bractee — *Flores Tiliae* (cum bracteis et sine bracteis).

Recoltarea: Se culeg în toiul înfloritului (Mai, Iunie) pe timp frumos. Florile recoltate fără bractee prezintă o calitate mai superioară. Se usucă la umbră.

Întrebuințări: Acest drog este foarte mult căutat atât la export cât și pentru consumul intern. Se poate folosi și în medicina casnică cu foarte mult succes ca emolient și sudorific. Sub formă de ceai, combate: răceala, durerile de cap, amețelile, isteria, ipochondria, bolile nervoase. Se întrebuințează și ca surogat al ceaiului veritabil.

Celelalte specii de tei, ca teul mare (*Tilia platyphyllos* Scop.) teiul pădureț (*Tilia cordata* Mill.) etc. posedă aproape aceleași proprietăți medicinale, dar de o calitate mai inferioară decât teiul alb, ale cărui flori conțin un miros și un ulei special.

Din coaja tulpinii și a ramurilor se fabrică frânghii.

MALVACEAE

Nalba - Malva silvestris L.

Nalba mică, Colăceii popii, Colăceii babei — Pl. XII, fig. 3

Descrierea: Plantă ierbacee, erectă de 80—100 cm înaltă, perenă. Frunzele simple lung pețiolate, palmatilobate cu 5—7 lobi ascuțiți, cu marginea neegal dințată. Florile mari, azurii sau albastre purpurii, rar albicioase, cu petalele bilabiate. Caliciul este dublu. Fructul orbicular, deprimat este format dintr'o capsulă multilobulară.

Răspândirea: Foarte comună pe lângă garduri, drumuri, pârloage etc.

Organele folositoare: Frunzele și florile — *Folia et Flores Malvae silvestris*.

Recoltarea: Frunzele se recoltează la sfârșitul înfloritului, iar florile în lunile Iunie—August. Uscarea se face la umbră. În unele țări ca Belgia, Franța se cultivă.

Întrebuințări: Atât frunzele cât și florile acestei plante sub formă de băi, oblojeli, cataplasme, decoctie, infusie se utilizează ca emoliente contra catarului intestinal, furunculilor (buboaielor). Sub formă de ceai (6—10 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) combate guturaiul bronchial, catarele cronice, pneumonia, afecțiunile tuberculoase, amigdalita.

Cașul popii - Malva rotundifolia L.

Caș, Nalbă mică

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală cu tulpina ramificată. Se deosebește de nalbă prin aceea că este mai mică și are tulpina în parte culcată la pământ (prostrată). Florile rozee-albicioase, de asemenea mai mici, sunt așezate câte una sau mai multe la subțioara frunzelor. Fructul de forma unui caș.

Răspândirea: Crește prin locuri cultivate, pe lângă garduri, drumuri etc.

Organele folositoare: Frunzele și florile — *Folia et Flores Malvae rotundifoliae*.

Întrebuințări: Are aceleași proprietăți și întrebuințări ca și nalba (*Malva sihestris*).

Nalba mare - Althaea officinalis L.

Nalba de luncă

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, viguroasă, înaltă de 80—150 cm, ramificată, peste tot moale, des și albicios păroasă. Rădăcina groasă, conică, ramificată, dispusă oblic sau orizontal. Frunzele cărnoase, păsloase, lung pețiolate, simple, ovate sau 3—5 lobate. Florile axilare, foarte scurt pedicelate sau sesile, palid rozee sau albicioase. Fructul compus din carpele monosperme dispuse radial.

Răspândirea: Este foarte răspândită la noi în toată țara pe marginea râurilor, în locuri umede cu deosebire în regiunea danubiană.

Organele folositoare: Frunzele, florile și rădăcina — *Folia, Flores et Radix Althaeae*.

Cultura. Fiind o importantă plantă medicinală se ia și în cultură. Se înmulțește prin semințe. Semănatul se face cu mașina. Distanța între rânduri e de 50—70 cm, distanța pe rând este de 30—40 cm. La un ha e nevoie de 4—6 kg semințe. Nu se va folosi pentru semănat o semință mai veche de 2—4 ani, fiindcă peste aceasta dată nu-și mai păstrează puterea de germinare. În regiunile secetoase, semănatul se va face toamna târziu, așa că răsăritul plantei va avea loc numai în primăvara anului viitor. Se poate semăna și primăvara, cu deosebire în regiunile cu umiditate mare sau mijlocie. La noi reușește mai bine dacă se seamănă în lăzi sau paturi calde, de unde când plantulele au 5—6 frunze se plantează la locul definitiv. Înmulțirea se poate face și cu rădăcini. Din rădăcinile ce se scot spre comercializare alegem pe cele de 4—5 ani, pe aceste le tăiem astfel ca fiecare să aibă 1—2 ochi, apoi le plantăm la adâncime de 20 cm și la distanțele sus-amintite. Reușește bine în solurile bogate în substanțe nutritive și umede.

Lucrările de întreținere se reduc la distrugerea buruienilor și stropirea cu fungicide și insecticide. Se poate trece cu prășitoarea mecanică printre rânduri. Durata culturii este de 3—5 ani. După aceasta dată, rădăcinile nu mai au o apreciazabilă valoare medicinală. Producția la ha este de 800—1200 kg frunze, 80—150 kg flori și 1500—2500 kg rădăcini. După cultura de nalbă mare, care sărăcește puternic solul în substanțe nutritive, e bine să urmeze în cultură o leguminoasă. Este recomandabil să se utilizeze soiurile mai precoce pentru a le feri de atacurile insectei *Podagrica Malvae* și rugina: *Puccinia Malvacearum*.

Recoltarea: Frunzele (care au căutare mai mare) se adună, când sunt complet formate. Dela plantele cultivate putem obține 2—3 recolte de frunze pe an, care se usucă totdeauna la umbră. Florile se adună în toată înfloritului (Iunie—August) și se usucă tot la umbră.

Rădăcinile (au aproape aceeași valoare ca și frunzele). Se adună în Septembrie, Octombrie. Din cultură rădăcinile se recoltează numai în anul al 2-lea. Cele mai bune sunt rădăcinile secundare groase de 2—3 cm (rădăcinile principale sunt de obicei prea lemnoase).

Scoaterea rădăcinilor se face cu hârlețe, sau a celor din cultură, cu pluguri de desfundare. După ce se spală, rădăcinile se

cojesc. Resturile dela decojire se pot amesteca cu pleavă și da ca nutremânt animalelor, chiar vacilor cu lapte.

Rădăcinile cojite se usucă la soare sau în uscătorii speciale.

Întrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: laxative, calmante, emoliente, mucilaginoase, topice, pectorale etc. Ca emolient, nalba mare este una din cele mai prețioase plante din România.

Se întrebuințează la combaterea: catarului, tusei, bronșitei, anginei, inflamațiilor la stomac și intestine, gastritei, desinteriei, răgușelii, gripei, guturaiului, peritonitei, înveninărilor cu substanțe corosive, bolilor canalului urinar și în general bolilor ce produc inflamațiuni.

Se utilizează sub formă de ceai (20—40 gr frunze, rădăcini sau flori uscate la 1 litru de apă) câte 2—4 cești pe zi, praf, inhalatii sau gargară (50—100 gr rădăcină de nalbă la 1 litru apă, fierde împreună) oblojeli, spălături. Sub aceste din urmă două forme se recomandă în special contra trănșilor, usturimilor la șezut, erupțiilor de piele, pojar, scarlatină, buboaie. Cu fiertură din acest drog se poate face și clisme la copii. Tot la copii mici, în timpul când le cresc dinții, pentru alinarea durerilor, este bine să li se dea să mestece în gură bucăți de rădăcini decojite. Cataplasmele cu rădăcini sau frunze proaspete, tocate, vindecă tăieturile, buboaiele, rănila etc.

Din rădăcină în farmacii se prepară un sirop special contra tusei.

Nalba de grădină - *Althaea rosea* (L.) Cav.

Nalbă roșie, Rujalină, Nalbă mare de grădină

Descrierea: Plantă înaltă de 1,5-3 m, originară din orient, bisanuală sau vivace. Frunzele mari cordiforme, cu 5—7 lobi, anguloși, pe margini crenate. Florile mari simple sau învoalte, cu petalele mari, mai late decât lungi, se ating între ele, de culoare purpurie, rar galbene sau albe, sunt sesile nepedunculate, dispuse axilar în lungi spice terminale. Fructul cu o margine membranoasă sulcată.

Răspândirea: În România se află numai ca plantă cultivată (foarte rar sălbăticită în Moldova).

Organele folositoare: Florile — *Flores Althaeae roseae*.

Cultura. Înmulțirea și reproducerea se face prin semințe. Terenul se ară adânc toamna, iar primăvara se lucrează numai cu cultivatorul și grapa. Însemințarea se face cu mașina în rânduri la adâncime de 2—4 cm și la distanță de 60—80 cm între rânduri. Cantitatea de semință ce se dă la ha este de 6—10 kg. Sămânța e bine să nu fie mai veche de 2 ani. Lucrările de întreținere constau din plivit, prășit și rărit. Cultura durează cca 3 ani, după care timp trebuie refăcută. Soiurile cele mai bune înfloresc, chiar în primul an, sunt productive și imune față de rugină. Producția de flori, fără caliciu, la ha este de 500—800 kg.

Recoltarea: Cum la aceeași plantă nu toate florile ajung la maturitate deodată, recoltarea se face în lunie—August, paralel cu mersul înfloritului. Uscarea se face la umbră sau în uscătorii speciale. Florile complet uscate se sfărâmă strânse în palmă.

Întrebuințări: Are aproape aceleași proprietăți și întrebuințări ca și nalba mare. Se poate utiliza și în medicina casnică sub formă de ceai, gargară sau inhalatii, cu deosebire contra guturaiului bronchial, inflamațiilor gurii, gâtului, precum și ca purgativ.

Pe cale industrială se extrage un produs cu care se colorează vinurile, parfumurile, apele gazoase etc.

Anexă. Aceleași efecte medicinale, dar într'o măsură mai redusă, le au și alte plante din această familie ca: Nalba rumenă (*Althaea pallida* W. et K. Pl. XII, fig. 5) Salvia albă (*Lavatera thuringiaca* L.) etc. — Arborele Boabab (*Adansonia digitata* L.) este o plantă exotică ce crește în Africa ecvatorială. Fructele acestui copac despre care se crede că trăește mai mult ca toate plantele (5000 ani), au o întrebuințare alimentară și medicală deopotrivă.

GUTTIFERAE

Pojarnița - *Hypericum perforatum* L.

Sunătoare, Iarba lui Sft. Ion — Pl. XII, fig. 4

Descrierea: Este o plantă ierbacee, vivace. Tulpina dreaptă, 2 muchiată. Frunzele întregi, opuse, oval-oblongi, întunecat punctate. Florile galbene-aurii dispuse corimbifer la vârful tulpinei, sunt pe tipul 5 (5 sepale, 5 petale, stamine numeroase, stile 3). Fructul o capsulă ovală cu 3 loje.

Răspândirea: Crește prin fânețe uscate și prin mărăcinișuri.

Organele folositoare: Florile și vârfurile înflorite — *Flores et Summitates Hyperici*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului în Iunie—August. Florile se recoltează în ajunul deschiderii, înainte de a se scutura și pierde aroma. Uscarea se face la umbră: florile întinse pe o suprafață oarecare, iar vârfurile plantei legate în mănunchiuri.

Intrebuințări: Drogul combate bolile de fiere, de stomac, de gât, de ficat, astmă, isteria, bolile bășiceii udului, ulcerul, hiperaciditatea, catarurile-pulmonare, ca antiseptic se poate utiliza contra rănilor și arsurilor. Se poate administra sub formă de ceai, (1—2 linguri de supă pline cu drog la 1 litru apă), licheor (plămădeală cu poarniță în spirt) ulei sau preparate speciale.

VIOLACEAE

Trei-frați-pătați - *Viola tricolor* L.

Barba împăratului, Panseluțe de câmp, Tămăioară sălbatecă — Pl. XII, fig. 2

Descrierea: Plantă anuală, excepțional bianulă, ierbacee. Tulpina ramificată, înaltă de 15—30 cm. Frunzele bazale lung pețiolate, sunt ovale sau cordate; cele tulpinale sunt lanceolate sau lineare. Stipelele foliacee, lirate, pinatifide, cu lăcinia mijlocie mai mare și crenată. Florile singuratice, lung pedunculate, galbene, albastre sau tricolore, sunt dispuse axilar la subțioara frunzelor. Inflorescențele în Mai, August. Fructul capsular.

Răspândirea: Crește în întreagă România, cu deosebire în locurile pietroase și ca buruiiană în culturi.

Organele folositoare: Planta întreagă cu rădăcină — *Herba et Radix Violae tricoloris*. Drogul adesea este cunoscut și sub o terminologie veche improprie: *Herba Jaceae tricoloris*.

Recoltarea: Se face când planta este înflorită (Mai—Octombrie). Cele cari au florile albastre și tricolore au mai mare valoare medicinală. Planta se smulge cu rădăcini sau se taie, adunându-se fără rădăcini (în care caz se usucă mai ușor); se spală bine. Uscarea se face la umbră.

Intrebuințări: Ceaiul pregătit din acest drog curăță sângele, combate idropizia, reumatismul articular, fiind deasemenea recomandabil pentru copii, suferinzii de eczeme și cărcei. Fiertura și

sucul proaspăt vindecă bolile de piele ale bășiceii udului și canalului urinar.

Aproape aceleași proprietăți le au rudele acestei plante cu care se și confundă foarte ușor: *Viola saxatilis* Sehm., *V. arvensis* Kit., *V. luteola* Schur etc.

Vioreaua mirositoare - *Viola adorata* L.

Toporași, Micșunea, Hioară, Tămăioară — Pl. XII, fig. 1

Descrierea: Mică plantă ierbacee, fără tulpină, perenă, cu stoloni lungi. Frunzele lat-ovale sau reniform cordate, adânc cordiforme. Stipelele oval-lanceolate, cu margini dințate. Florile odorante, violet, roșietice sau albe, lung pendiculate, singuratice, stau aplecate în jos. Fructul capsulă globuloasă.

Răspândirea: Crește pe marginea pădurilor, livezi, tufișuri, poieni etc.

Organele folositoare: Frunzele, florile și rădăcinile — *Folia, Flores et Radix Violae adoratae*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Martie, Aprilie; florile în Aprilie, Mai (când sunt complet formate). Uscarea acestora se face la umbră sau aer cald. Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie, se curăță de pământ (se spală dacă e nevoie), se taie părțile aeriene apoi se usucă în camere încălzite sau mai bine în cuptor.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1—2 linguri drog praf la 1/2 litru apă), fertură etc. are proprietăți emoliente, pectorale și diaforice. Fiertura de frunze combate tusa măgărească. Ceaiul din flori este recomandabil contra catarului, bronșitei, reumatismul articular. Sucul din frunze e laxativ și vomitiv. Drogul provenit din rădăcini este purgativ și vomitiv.

Anexă. Tulicina (*Daphne Mesereum* L.) plantă din fam. Thymelaeaceae, se bucură de unele proprietăți medicinale datorită căroră avea căutare în trecut.

UMBELLIFERAE

Chimionul - Carum Carvi L.*Chimion de câmp, Chimion sălbatic, Chimișor, Secărică, Secărea*

Descrierea: Plantă bisanuală, cu tulpina dreaptă, înaltă de 30—100 cm, ramificată spre vârf. Tulpina unghiulară, rădăcina fusiformă. Frunzele bipenatipartite, cu foliolele penatífide, multipartite, având lobii lineari. Florile umbelate multiradiate, mici, de culoare albă sau roșietice, lipsite de involucru și adesea și de involucl, se deschid în Mai, Iunie. Fructul o diachemă alungit-eliptică, lungă de 3—5 mm.

Răspândirea: Crește sălbatic prin câmpii și fânețe, adesea se cultivă.

Organele folositoare: Semințele — *Fructus Carvi*.

Cultura: Se înmulțește prin sămânță. Semănatul se face direct în câmp, primăvara în Martie, Aprilie sau toamna. Cantitatea de semințe la ha este de 14—16 kg (în rânduri la 25—30 cm distanță) sau 4—5 kg (în cuiburi 20—30 cm distanță). Dat fiind că în anul prim nu produce semințe ci numai rozete de frunze, este recomandabil a se semăna cu o plantă protectoareă întocmai ca și trifoiul. Planta protectoare poate fi o cereală sau o plantă medicinală anuală cu vegetație scurtă de ex: muștarul, coriandrul, anasonul.

Reușește bine în solurile bogate, puțin vâroase. Pregătirea terenului depinde de planta premergătoare și planta protectoare cu care se seamănă. Vegetează și se dezvoltă bine după prășitoare îngrășate cu băligar, (direct nu este recomandabil să se îngrășe chimionul cu băligar). Prima arătură e de 18—25 cm adâncime sau chiar mai adâncă când nu urmează după o prășitoare. A doua arătură se face mai în față și numai cu puțin înainte de semănat. Terenul astfel arat, apoi grăpat și tăvălugit, este suficient pregătit pentru însemnarea de toamnă. Dacă semănatul se face primăvara este recomandabil să se mai facă o arătură înainte de grăpare. Se poate semăna și în răsădnițe ori straturi speciale, de unde să se transplanteze mai târziu în câmp. Aceasta operație nu-i economică și nici recomandabilă decât în regiuni cu primăveri foarte ploioase, unde buruienile năpădesc repede cultura chimionului abia răsărit.

Lucrările de întreținere a culturii sunt: plivirea buruienilor și răritul chimionului dacă a fost semănat prin împrăștiere și prășirea între rânduri după recoltarea plantei protectoare. Îngrășămintele chimice care se dau adesea sunt de natură potasică și fosfatică, acestea măresc calitatea și cantitatea uleiului care se obține din semințe. Producția la ha este de 800—1800 kg semințe și 2.000—2.500 kg paie. Greutatea hl a semințelor e de 36—50 kg.

1. Vioreaua mirositoare (*Viola odorata*). — 2. Trei frați pătați (*Viola tricolor*). — 3. Nalbă (*Malva silvestris*). — 4. Pojară (*Hypericum perforatum*). — 5. Nalbă rumenă (*Althaea pallida*).

Recolta: Recolta se face în anul al 2-lea, în lunile Mai, Iunie când semințele încep să se coacă. Coacerea se face neuniform și dacă așteptăm ca toate fructele să ajungă la maturitate, avem un procent mare de pierderi (-50%) prin scuturare. Recoltarea se face cu mașina de secerat sau cu secera, de preferință dimineața pe rouă sau după o ploaie, pentru a nu avea pierderi prin scuturare. Plantele secerate se leagă în snopi, care se așează în grămezi cu vârful în sus, iar după 2—3 zile se pot treiera. Treieratul se face cu bețe, mlăcie (îmblăcie) sau cu mașina (batoza) micșorând viteza tobei pentru a nu se sparge semințele.

Semințele vânturate se usucă și se păstrează în saci.

Proprietăți: Semințele de chimion conțin 3—6% ulei eteric în care intră ca principal component carvonul. Fructele de chimion sunt cunoscute ca: aperitive, carminative, digestive, diuretice, emenagoge, lacticifere, stimulente, stomahale etc. În medicină se utilizează contra indigestiilor, diareei, nevralgiilor, colicilor și crampelor stomacale. Ușurează secrețiunea laptelui, a udului, normalizează menstruația și stimulează pofta de mâncare. În medicina veterinară se utilizează contra colicelor și meteorizației.

Se administrează sub formă de: ceai (25—75 gr semințe la un litru de apă), ulei volatil (1—3 picături pe o bucată de zahăr sau în o lingură de apă, această doză se recomandă de 3—4 ori la zi), făină de chimen (0,5—1 gr de 3—4 ori la zi), lichior (câte un mic păhărel înainte de masă). Prepararea licheorului se face astfel: 40—50 gr semințe puțin zdrobite se pun într'un litru alcool de 60%. După 7—9 zile se strecoară și se amestecă cu 250 gr sirop de zahăr. Pentru cei suferinzi de inflamații stomacale ori intestinale nu este recomandabil acest lichior.

În bucătărie se utilizează semințele ca aromatizant și condiment amestecându-se în bucate, pâine, cârnați etc. Rădăcinile dela chimenul ameliorat se utilizează ca salată sau zarzavat întocmai ca păstărnacul, morcovul și țelina. Uleiul *Oleum carvi* se utilizează și în industria parfumurilor. În timpurile mai noi se întrebuințează la aromatizarea fânului și pășunei animalelor.

Anasonul - *Pimpinella Anisum* L.

Anison, Anis, Bădean — Pl. XIII, fig. 2

Descrierea: Plantă anuală, aromatică, înaltă de 30—80 cm. Tulpina cilindrică fistuloasă, ramificată, are frunzele bazilare rotunzit cordate, Frunzele dela mijlocul tulpinei sunt penate, cu foliole late; frunzele tulpinale superioare trilobate sau imparipenate cu foliolele foarte îngustate. Florile mici, albe, dispuse în umbel compuse, se desvoltă în Iunie—Septembrie. Fructele ovoide, periforme, de 3—5 mm lungi, compuse din 2 achene convexe verzui-cenușii, păroase și aromatice.

Răspândirea: Este originară din Asia Mică sau Africa Nordică. La noi se află numai cultivată.

Organele folositoare: Fructele — *Fructus Anisi*.

Cultura: Se reproduce prin seminte. Preferă solurile bogate, ușoare și puțin vâroase cu expoziția sudică. Pregătirea terenului constă dintr'o arătură de toamnă și mărunțirea solului în primăvară cu un cultivator sau cu o grapă grea. Semănatul se face la adâncime de 2—3 cm cu mașina în rânduri la distanță de 25—35 cm, dând o cantitate de 12—15 kg la ha, sau cu mâna prin împrăștiere dând 18—25 kg la ha. Plantele premergătoare cele mai bune sunt prășitoarele. Reușește bine și după păioase dacă se îngrașă bine terenul cu gunoi de grajd.

Lucrările de întreținere se reduc la plivit, prășit și apărarea contra maladiilor. Prășitul se poate face cu sapa sau cu mașina printre rânduri. Dintre dușmanii anasonului, *Cuscuta* este cel mai periculos. Ramurile sau plantele infectate de *Cuscuta* este recomandabil să se distrugă în întregime (prin ardere sau îngropare în pământ la mari adâncimi) pentru a feri restul culturii de infecție. Frunzele anasonului sufăr în măsură mai redusă și de *Plasmopara nivea* și *Puccinia Pimpinellae*. Producția la ha este de 600—1200 kg și 1200—2500 kg paie. Greutatea hl este de 34—38 kg.

Recoltarea: Coacerea fructelor este neuniformă întocmai ca și la chimion provocând scuturarea semințelor. Din acest considerent lucrările de recoltare și treierare se execută la fel ca și la chimion.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: afrodisiace, carminative, aromatice, diuretice, emenagoge, digestive, vermifuge, antispasmodice, lacticifere, stimulente, expectorante etc. Se întrebuințează contra bolilor de stomac și intestine, migrenelor nervoase,

răgușelii, amețelii pricinuite de digestii neregulate, astmelor nervoase, constipațiilor, la curățirea sângelui și curățirea căilor urinare.

Se administrează sub formă de ceai (10—40 gr semințe la 1 litru de apă), făină (în cantitate de 0,5-1 gr amestecată cu miere, vin, lapte sau apă), cataplasme (pregătite din frunzele crude, zdrobite în unt) aburi (produși prin fierberea semințelor), lichior (40 gr fructe de anason + 450 gr sirop de zahăr + 1 litru rachiu. Amestecul acesta se lasă împreună 5 săptămâni apoi se filtrează. (Se ia câte un pahărel după fiecare masă). În industria farmaceutică se fabrică încă un sirop special și un ulei cunoscut sub numele de *Oleum Anisi vulgaris*. Siropul se administrează câte 20—60 gr zilnic, iar uleiul volatil câte 2—10 picături pe o bucată zahăr sau în apă.

Uleiul de anason se mai utilizează la prepararea unor licheouri, ape, paste și prafuri de dinți, în cofetării, în industria bombanelor.

Se utilizează și în alimentația animală. Semințele sporesc producția de lapte. Turtele rămase după stoarcerea uleiului precum și paieile constituie deasemeni un aliment apreciabil pentru animalele domestice.

Petrinjei de câmp - *Pimpinella saxifraga* L.

Petrinjei sălbateci

Descrierea: Plantă perenă, ierboasă, înaltă de 15—60 cm, cu tulpina fin striată. Frunzele radicale lung pețiolate sunt penatisectate, cu semințele sesile, ovale și dințate, cele tulpinale aproape sesile. Infloarește în Iulie—Septembrie. Florile albe sunt dispuse în umbel compuse. Involucru și involucelul lipsesc. Fructul lat-eliptic, de 2—3 mm lung.

Răspândirea: Crește în toată România prin fânețe și pășuni cu deosebire în locurile pietroase.

Organele folositoare: Rădăcina și fructele — *Radix et Fructus Pimpinellae minoris*.

Recoltarea: Fructele se recoltează în August—Octombrie, iar rădăcinile se adună în Martie, Aprilie și Septembrie, Octombrie.

Intrebuințări: Planta are proprietăți medicinale asemănătoare anasonului, utilizându-se cu deosebire în combaterea idropiziei, guturailui și inflamațiilor la rinichi.

Angelica - Angelica Archangelica L.

Angelină, Anghelină, Buciniș — Pl. XIII, fig. 1

Descrierea: Plantă perenală, foarte aromatică cu rădăcina groasă. Tulpina cilindrică, sulcată, fistuloasă, înaltă de 1—2 m. Frunzele mari, bipenatisectate cu foliolele cordiform-ovale, neegal serate dințate, au la bază o vagină mare, puternic umflată. Florile numeroase, albe verzui, întocmesc o umbelă compusă. Infloresce în Mai, Iunie. Fructul o diachenă ovoid anguloasă.

Răspândirea: Crește spontan, pe lângă păraie, râuri și pădurile montane și subalpine. În multe părți se și cultivă.

Organele folositoare: Se întrebuințează rădăcinile, fructele și mai puțin frunzele — *Radix, Fructus et Folia Angelicae Archangelicae*.

Cultura: Se înmulțește prin semințe direct în câmp sau prin răsadnițe de unde se transplantează mai târziu. Semănatul trebuie să se facă imediat după recoltarea seminței, pentru că aceasta își păstrează foarte puțin capacitatea de germinație. Preferă locurile bogate, adânci cu subsol umed, ușor și nisipos. Prima arătură de desfundare trebuie să fie adâncă de 30 cm. Distanța între rânduri e de 70—80 cm, iar între plante pe rând de 40—60 cm.

Lucrările de întreținere constau din mușuroit, prășit și tăierea tulpinilor deasupra primului nod caulinar, când urmărim numai recolta de rădăcini. Producția la ha este de 1500—3000 kg rădăcini uscate, 250—300 kg semințe și 6000—10.000 kg tulpini cu frunze verzi.

Recoltarea: Recoltarea rădăcinilor se face în Septembrie—Noembrie sau Martie, Aprilie. În cazul când planta este cultivată, recoltarea are loc în anul al 2-lea, 3-lea, 4-lea sau chiar al 5-lea. Rădăcinile spălate și tăiate în bucăți groase de 4—7 cm și lungi de 20—25 cm se usucă la soare, sau în camere puțin încălzite. Frunzele se culeg în Mai, Iunie, înainte de înflorire, iar uscarea lor se face numai la umbră. Fructele se culeg în August, Septembrie la data când sunt mature. Greutatea hl a fructelor este 14—16 kg.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: cardiotonice, antiseptice, aromatice, antispasmodice, diuretice, emenagoge, carminative, digestive, excitante, sudorifice, stomahale, iritante, stimulente.

Angelica sub formă de conserve (Tulpinele tinere curățate de epidermă și tăiate în bucăți de 8—10 cm se țin în apă fierbinte 10—20 minute, apoi se strecoară și se fierb câteva ore în sirop cu zahăr. Se păstrează în borcane de dulceață) în cantitate de 20—50 gr pe zi, combate: catarul cronic, scrofurile, guta, scorbutul, febra tifoidă, durerile de cap. Vinul de angelică (un litru de vin alb + 40 gr rădăcini uscate sau 60 gr rădăcini crude, plămădite împreună 6—10 zile) în cantitate de 50—100 gr pe zi, după masă este digestiv. Ceaiul (1 litru apă + 30 gr rădăcină sau semință) se poate utiliza contra: vărsăturilor spasmodice, colicelor la intestine, anemiei, dispepsiei etc. Fiertura cu rădăcini proaspete (1 litru apă + 50 gr rădăcini sau frunze crude) combate contuziunile și ulcerările. Se mai poate administra și sub formă de praf, infusie etc.

Din rădăcinile acestei plante în industria farmaceutică se prepară: Tinctura et Spirtus Angelicae.

În alimentație înlocuiește adesea sparanghelul. Laponii fierb frunzele și rădăcinile de angelică în lapte, pregătind astfel o mâncare specială. În Europa apuseană tot din angelică se prepară dulcețurile și conservele cunoscute: Niort, Chateaubriant, precum și licheourile Vestpestro, Englishbitter etc. Se mai utilizează în fabricarea bomboanelor și vopsitorii, dând o culoare galbenă aurie.

Coriandrul - Coriandrum sativum L.

Culeandră

Descrierea: Plantă ierboasă anuală, înaltă de 30—70 cm, cu tulpina fin striată, dreaptă și ramificată spre vârf. Frunzele inferioare de obicei întregi (rar divizate), cordiforme, cele tulpinale 2—3 penate. Florile mici grupate în umbel, albe sau rozee se deschid în Iunie—August. Fructele globuloase sunt formate din 2 carpele gălbui-aurii. Planta întreagă verde răspândește un miros grețos de ploșniță, fructele coapte au din contră un miros plăcut.

Răspândirea: Plantă originară din regiunile mediteraniene, în România se află numai cultivată, foarte rar subsontană.

Organele folositoare: Fructele — Fructus Coriandri.

Cultura: Nu este pretențioasă față de sol. Semănatul se face în Martie, Aprilie la adâncime de 3—4 cm. În regiunile mai călduroase se poate semăna și toamna. Cantitatea de semințe la ha este de 16—18 kg (când se seamănă cu mașina în rânduri la distanța de 30—35 cm), sau 30—35 kg (când se dă prin împrăștiere). Reușește bine după prășitoare, cereale sau chiar plante furajere. O arătură de toamnă, trecerea cu cultivatorul și grapa în primăvară, pregătesc suficient terenul pentru însemnare. Îngrășămintele cari sunt necesare, se dau la plantele premurgătoare. Lucrările de întreținere constau din plivit și prășit. Producția la ha este de 1000—1800 kg semințe, 1800—2500 kg paie. Greutatea hl a semințelor este de 30—32 kg.

Recoltarea: Se face la începutul maturității definitive a fructelor. În stadiul de maturitate completă, fructele se scutură, producându-se astfel pierderi apreciable. Fructele recoltate înainte de maturitate reprezintă un drog de calitate mai inferioară. La maturitate fructele devin tari, galbene aurii, aromate (mirosul de ploșniță dispăre) datorită „linolului” care se înmagazinează în fructe odată cu procesul de maturizare. Recoltarea și treierarea se face întocmai ca la anason și chimion. Plantele recoltate trebuie ferite de ploi, deoarece acestea produc înnegrirea semințelor, ceea ce le scade valoarea comercială.

Întrebuințări: Substanța Oleum Coriandri pe care o conțin semințele, face ca drogul să fie apreciat pentru calitățile lui: aromatice, carminative, stimulente, stomacale, diuretice, excitante etc.

Ca medicament se administrează sub formă de ceai, praf, pilule etc. contra bolilor de stomac și colici. În alimentație se utilizează ca aromatizant și condiment, iar în industrie se folosește la fabricarea parfumurilor și licheurilor.

Feniculul - Foeniculum vulgare Mill.

Moluză, Anason mare, Chimen dulce, Anison dulce, Secărea de grădină
Pl. XIII, fig. 4

Descrierea: Plantă vivace, bisanulă mai rar anuală, cu rădăcina fusiformă, iar cu tulpina dreaptă, fin striată, galbenă albăstrui, înaltă de 90—200 cm. Frunzele 2—4 penate cu lăciunile înguste subulate. Înfloarește în Iunie—August. Florile sunt mici galbene dispuse în umbel compuse, 10—40 radiate. Involucru și involicelul

lipsesc. Fructele diachene lungărețe, de 5—6 mm lungime, de culoare brună, au miros plăcut și gust dulciu pișcător.

Răspândirea: Este originar din Europa sudică. La noi se află numai ca plantă cultivată, sau foarte rar subspontană.

Organele folositoare: În medicină și în industrie se folosesc fructele, din care se extrage: Oleum Foeniculi. Uneori se întrebuințează rădăcinile și chiar planta întreagă — *Fructus, Herba et Radix Foeniculi*.

Cultura: Preferă cam aceleași soluri și lucrări de pregătire a terenului ca și anasonul și chimionul. Rezistă bine la secetă. Reușește bine în soluri adânci, cu expoziția sudică, după prășitoare și păioase. Semănatul se face de-a-dreptul în câmp în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie. Cantitatea de semințe ce se dă la ha este de 5—6 kg (când se seamănă în cuiburi), 7—8 kg (când se seamănă în rânduri) și 14—15 kg (când se dă prin împrăștiere). Distanța între rânduri este de 30—60 cm, iar pe rând de 10 cm.

Lucrările de întreținere sunt: plivitul, prășitul și apărarea contra dușmanilor vegetali și animalii, dintre care cel mai periculos este Cuscuta. În regiunile călduroase cultura este rentabilă 2 ani. Producția cea mai mare se obține în primul an.

Un ha produce 1000—1800 kg semințe și 3000—5000 kg paie. Greutatea hl a semințelor este de 36—40 kg.

Recoltarea: Lucrările de recoltare, uscare și treierare se fac la fel ca și la anason și chimion.

Întrebuințări: Proprietățile fructului, asemănătoare cu ale anasonului și chimionului sunt: carminative, diuretice, aromatice, emenagoge, febrifuge, expectorante, stomahale, lactifere, sudorifice, laxative, galactogene etc.

Se utilizează la combaterea inflamațiilor tubului digestiv, vânturilor, gazelor și crampelor stomacale și intestinale. Facilitează urinarea și stimulează secrețiunea laptelui la femei (în cantitate mare la femei produce hemoragii uterine prea mari). Formele sub care se folosește sunt: ceai sau fiertură (20—30 gr semințe la 1 litru apă, se iau înainte de masă, în cantitate de un pahar), făină de semințe (în doză de 0,5 gr de 2—3 ori pe zi), suc stors din plantele crude (în cantitate de 20—40 gr pe zi).

Infusiile cu 15—20 gr semințe la 1 litru de apă, cataplasmele cu frunze crude ori vârfuri florale, așezate pe mamele umflate și

împietrite cu lapte, alină durerile, moaie umflăturile și împrăștie laptele la femele. Contra durerilor de rinichi și peritonitei sunt recomandabile fricțiunile și spălăturile cu fiertură de semințe în concentrație de 50—100 gr semințe la 1 litru apă.

În medicina veterinară, planta verde sub formă de fiertură servește la combaterea indigestiilor (gaze, colici etc.) și meteorizației. Făina provenită din semințele de fenicul excită facultatea de a oua a paserilor de curte.

În unele țări ca Italia, rădăcinile de fenicul se întrebuințează în alimentația omului la fel ca și cele de țelină. Semințele se mai întrebuințează la fabricarea parfumurilor, prăjiturilor, licheorurilor etc.

Cucuta - *Conium Maculatum* L.

Bucinis, Dudaie, Cucuta mare

Descrierea: Plantă ierboasă, bisanuală, cu tulpina rotundă, erectă, înaltă de de 1—2 m, de culoare verde sau brunie, goală la interior. Frunzele triplu-penate, cu foliolele lanceolate. Înflorște în Iulie, August. Florile mărunte albe formează o umbelă compusă. Fructul rotund oval lung de 2—4 mm.

Răspândirea: Crește pe lângă drumuri, garduri, gunoaie, terenuri necultivate etc.

Organele folositoare: Frunzele și fructele verzi — *Herba (Folia) et Fructus (Semen) Conii*.

Recoltarea: Frunzele se adună înainte de înflorire, iar fructele când sunt tinere, verzi; coapte n'au valoare. Uscarea se face la umbră.

Întrebuințări: Cucuta este o plantă veninoasă cu miros pene-trant, care conține o substanță otrăvitoare atât pentru oameni cât și pentru animale (Socrate a murit prin otrăvire cu Cucută). Are proprietăți sedative și antispasmodice. Se utilizează contra spasme-lor, anginei de piept, scrofurilor precum și în medicina veterinară.

Fiind o plantă otrăvitoare este bine să se folosească numai după prescripțiile medicului.

1. Angelica (*Angelica Archangelica*). — 2. Anasonul (*Pimpinella Anisum*). — 3. Scaiul vânat (*Eryngium planum*). — 4. Feniculul (*Foeniculum vulgare*).

Leuşteanul - *Levisticum officinale* Koch.

Buruiană de lungoare

Descrierea: Plantă perenă, înaltă de 80—200 cm, cu tulpina striată, ramificată şi glabră (nepăroasă). Frunzele inferioare dublu penate, cele superioare simplu penate, cu foliolele lat-ovate. Florile galbene-verzui, dispuse în umbel multiradiat se deschid în Iunie, Iulie. Fructul eliptic, galben-brun, lung de 3—7 cm.

Răspândirea: Originară din America sudică, la noi se cultivă ca plantă culinară şi medicinală.

Organele folositoare: În medicină se utilizează rădăcinile şi fructele — *Radix et Fructus Levistici*.

Recoltarea: Rădăcinile se adună în Septembrie, Octombrie. Fructele se culeg coapte.

Intrebuinţări: Frunzele aromatice sunt întrebuinţate ca verdeturi culinare. În medicină ceaiul de rădăcină şi praful de săminţă se folosea în trecut contra bolilor de inimă, durerilor nervoase, de rinichi, reumatismului şi idropiziei. Azi aproape că nu se mai foloseşte în medicină.

Scaul vânăt - *Eryngium planum* L.

Spin vânăt — Pl. XIII, fig. 3

Descrierea: Este o plantă perenă, ierboasă, ţepoasă, verde: în tinereţe şi vânătă-albăstrie spre maturitate, cu tulpina dreaptă, ramificată în partea superioară, înaltă de 20—100 cm. Frunzele inferioare întregi cu baza cordată. Infloreste în Iulie—Septembrie. Florile sunt dispuse într-o umbelă glomerulară de forma unui capitul. Fructele fără coaste, acoperite cu solzi ascuţi.

Răspândirea: Creşte spontan aproape în toată România cu deosebire în locurile nisipoase şi umede. În cultură reuşeşte bine înmulţindu-se direct prin seminţe.

Organele folositoare: Tulpinile înflorite — *Herba Eryngii*.

Recoltarea: Se adună tulpinile cu frunze în toată înfloritulul Iulie—Septembrie. Uscarea se face la umbră.

Intrebuinţări: Este o plantă medicinală nouă ce se caută tot mai mult în industria farmaceutică pentru pregătirea unor medica-

mente foarte eficace în combaterea tusei convulsive (măgărești) la copii. Se poate utiliza și în medicină casnică sub formă de ceai.

Pătrunjelul - *Petroselinum hortense* Hoffm.

Descrierea: Plantă ierboasă, bisanuală, cu rădăcina fusiformă. Tulpina erectă, striată, glabră, înaltă de 30—130 cm. Frunzele 3-penat compuse, cu foliolele lanceolate, întregi. Florile verzi-gălbui dispuse în umbelă compusă. Fructele oval-eliptice, lungi de 2—3 mm.

Răspândirea: Originară din regiunea mediteraneană, în România se cultivă mai mult pentru uzul culinar decât medicinal. Sporadic se află și sălbăticit în jurul culturilor.

Organele folositoare: Rădăcinile, frunzele și fructele — *Radix, Folia et Fructus Petroselini*.

Recoltarea: Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie, iar frunzele în tot timpul anului prim și în anul al doilea până la data înfloritului. Fructele se recoltează în Septembrie, Octombrie, când sunt mature. Se comercializează organele crude sau mai adesea uscate.

Intrebuințări: Rădăcina sub formă de ceai combatе bolile: bășicii udului, rinichilor și idropizia. Ceaiul, pudra și siropul din frunze și fructe combatе: icterul, frigurile zilnice, normalizează menstruația și funcționarea stomacului. Aceleași efecte îl are și uleiul extras din semințe.

Morcovul - *Daucus Carota* L.

Morcogă, Rușinea fetei

Descrierea: Plantă bisanuală, ierbacee cu rădăcina groasă, cărnoasă, roșie sau gălbue și dulce. Tulpina înaltă de (5) 20—80 (—150) cm, aspru-păroasă, frunzele 2—3 penate-partite cu foliolele penatifide și lobii lanceolați, ascuțiți. Florile albe sau rozee sunt dispuse în umbele multiradiate, însoțite de un involucru format din numeroase brațete penate-partite. Fructele lenticulare, spinoase pe coaste.

Răspândirea: Crește sălbatic prin fânețe, locuri ruderaie etc. Subspecia *sativus* se cultivă foarte mult pentru calitățile ei culinare.

Organele folositoare: Rădăcinile și semințele — *Radix et Semen Dauci*.

Recoltarea: Rădăcinile și frunzele se culeg după aceleași norme cu a celor ce se folosesc drept legume și zarzavat.

Intrebuințări: Rădăcina sub formă de infuzie etc. combatе: icterul, frigurile biliare și curăță sângele, semințele sub formă de praf (cu puțină apă) combat: idropizia în pânțe, durerile stomacale, pneumonia, bolile splinei, ale ficatului, ale pielii și canalului urinar.

În alimentație constituie o legumă foarte prețioasă.

Chimnul porcului - *Peucedanum Ostruthium* (L.) Koch.

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu rizom bine dezvoltat. Tulpina înaltă de 40—100 cm. Frunzele inferioare biternate, cele superioare simplu-ternate, cu foliolele mari (10—35 cm), late, bidințat serate. Florile mici, albe dispuse în umbelă multiradiată. Fructele lungi de 4—5 mm, lat-aripate.

Răspândirea: Plantă rară la noi. Se află cu certitudine numai în munții Banatului.

Organele folositoare: Rizomul, frunzele și fructele — *Rhizoma, Folia et Fructus Peucedani Ostruthii*.

Recoltarea: Rizomii se adună în Septembrie, Octombrie. Frunzele se adună înainte de înflorire în Mai, Iunie. Fructele se adună toamna, când sunt coapte.

Intrebuințări: Sub formă de praf, (un vârf de cuțit, de 3 ori pe zi în apă) stimulează pofta de mâncare, combatе catarul bronhial, catarul intestinal și stomacal. Sub formă de inhalatie se folosește contra inflamațiilor gurii și gâtului.

Sănișoara - *Sanicula europaea* L.

Cinci foi, Cinci foi mari, Sănicioară

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă. Tulpina dreaptă, lipsită de frunze sau cu 1—2 frunze mici, frunzele bazilare lung pețiolate, palmati-partite, cu lacinii trifide, neegal-încins-serate. Florile albe mici roșietice dispuse în umbelă compusă. Fructele subglobuloase, acoperite cu spini lungi încârligați.

Răspândirea: Crește prin păduri, în locuri umede și umbroase.

Organele folositoare: Planta înflorită și rizomul — *Herba et Rhizoma Saniculae europaeae*.

Recoltarea: Planta înflorită se adună în Aprilie, Mai; rizomii se adună în Septemvrie, Octomvrie.

Intrebuințări: Cu fiertură de sânișoară se fac spălări și gargară contra inflamațiilor gurii și gâtului. Tot sub formă de băi și spălări este recomandabilă și contra rănilor.

Anexă. Tot din fam. Umbelliferae mai fac parte: Stevia (*Astrantia major*) care (toată planta) sub formă de ceai ușurează digestia și stimulează acțiunea stomacului. Asmățuiul (*Anthriscus cerefolium*) care se bucură de proprietăți diuretice, emenagoge, antihemoroidale etc., Briola (*Meum athamanticum*) se folosește mai mult în medicina veterinară.

CORNACEAE

Cornul - *Cornus mas* L.

Descrierea: Arboraș înalt de 2—5 m, ramificat, cu frunze întregi, lung ascuțite, ovate sau eliptice. Infloresce în Martie, Aprilie, înainte de dezvoltarea frunzelor. Florile galbene, dispuse în mici umbеле simple. Fructele drupe roșii.

Răspândirea: Crește prin păduri, tufișuri, livezi etc.

Organele folositoare: Coaja — *Cortex Corni*.

Recoltarea: Se despoaie coaja de pe ramurile și rădăcinile tinere în Aprilie, Mai, după același procedeu ca și la crușan.

Intrebuințări: Coaja cornului constituie un febrifug apreciabil. Azi se mai întrebuințează numai în medicina populară sub formă de pudră, extract, fiertură etc.

ERICACEAE

Afinul - *Vaccinium Myrtillus* L.

Pl. XIV, fig. 2

Descrierea: Arbust înalt de 20—50 cm, cu ramuri anguloase, Frunze caduce, ovate, denticulate, verzi pe ambele fețe. Florile

verzui-roșietice dispuse câte 1—2 la subțioara frunzelor, se dezvoltă în Mai, Iunie. Fructul boabă de culoare albastră închisă sau neagră.

Răspândirea: Crește prin păduri, pășuni și stânci în regiunile muntoase.

Organele folositoare: Frunzele și fructele — *Folia et Fructus Vaccini Myrtillis*.

Recoltarea: Frunzele se adună împreună cu ramurile în Mai—Septemvrie, iar fructele când sunt coapte în Iulie—Septemvrie. Frunzele se usucă împreună cu ramurile, la umbră sau aer cald, iar după uscare se scutură și separă. Fructele se utilizează ori comercializează proaspete sau se usucă la soare, în etuve sau cuptoare.

Intrebuințări: Ceaiul din frunze vindecă diabetul. Fructele crude uscate, dulceața, siropul, fiertura și plămădeala de fructe în alcool combat cu foarte mare eficacitate diareea și desinteria. Plămădeala din fructe (1 lingură drog la două pahare apă, fierte 5 minute) combate sub formă de gargară inflamația gurii.

Merișorul - *Vaccinium Vitis idaea* L.

Descrierea: Arbust înalt de 15—25 cm, cu frunzele obovate lucitoare, totdeauna verzi. Florile albe sau roșietice dispuse câte 2—6 în ciorchine. Fructul o boabă roșie.

Răspândirea: Crește pe stânci și prin păduri umbroase în regiunea montană și subalpină.

Organele folositoare: Frunzele și mai rar fructele — *Folia et Fructus Vaccini Vitis idaeae*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Mai—Septemvrie și se usucă întocmai ca și cele ale afinului.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1/2 litru apă) combate bolile de rinichi, cistita etc.

Strugurii ursului - *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spr.

Descrierea: Arbust mic, cu tulpina târâtoare, lungă de 30—100 cm (—2 m). Frunzele pieleose, oblong-ovate. Florile roșietice carnee. Fructul o boabă roșie.

Răspândirea: Crește spontan în Munții Bucovinei, Transilvania (Muntele Belioara, Scărișoara).

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Uvae ursi*.

Recoltarea: Se adună în Mai—Iulie. Uscarea se face ca și la afin.

Intrebuințări: Drogul combate diabetul și idropizia, constituind în același timp un bun diuretic. Se ia sub formă de ceai, praf, fiertură etc.

PRIMULACEAE

Ciuboțica cucului - *Primula Veris* L.

Tâța vacii, Tâța oii, Anghicel — Pl. XIV, fig. 1

Descrierea: Plantă perenă, ierboasă, cu frunzele ovate, crispul crenate, adesea aproape cordate, repentin îngustate într'un pețiol lat aripat, care adeseori e mai scurt decât lamina. Inflorește în Martie—Mai. Florile galbene, infundibuliforme așezate în umbele. Fructul capsulă.

Răspândirea: Crește spontan din etajul inferior până în cel montan, prin fânețe, tăieturi de păduri, livezi.

Organele folositoare: Rădăcinile și florile — *Radix et Flores Primulae*.

Recoltarea: Rădăcinile se recoltează în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie. Spălate se usucă cât mai repede la soare, aer cald, sau în cuptor. Florile se culeg când plantele sunt complet înflorite în Martie—Mai. Uscarea se face cât mai repede în cuptor sau în locuri însorite ocoperindu-le cu hârtie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai sau fiertură, florile se folosesc contra bolilor de nervi (isterie, migrene) rinichi, bătăciei udului, reumatismului, pneumoniei, catarului pulmonar și la vindecarea inflamațiilor de pe pielea tubului digestiv. Rădăcinile sub formă de pudră combat guturaiul și durerile de cap pricinuite de răceală.

OLEACEAE

Frasinul - *Fraxinus excelsior* L.

Descrierea: Arbore înalt de 10—30 (—40) m, cu frunzele imparipenate compuse din 7—13 foliole sesile. Inflorește înainte de a se desvolta frunzele în Aprilie, Mai. Florile sunt lipsite de înveliș floral. Fructul este o samară.

Răspândirea: Crește spontan prin păduri, lunci etc., locuri umede.

Organele folositoare: Coaja și frunzele — *Cortex et Folia Fraxini excelsioris*.

Recoltarea: Coaja se despoaie în Aprilie, Mai de pe crengile și rădăcinile tinere (de cel mult 4 ani). Frunzele se adună în Mai, Iunie, dacă se folosesc imediat proaspete se pot recolta în orice timp al anului. Uscarea se face la umbră.

Intrebuințări: Se utilizează la combaterea: reumatismului, gutei, bolilor de piele și rinichi, iodropiziei, frigurilor intermitente și paludiene, scorbutului, desinteriei cronice, căderii părului etc. Se poate lua sub formă de plămădeală, ori ceai îndulcit cu miere (câte o ceașcă dimineața, înainte de mâncare și una seara, înainte de culcare). Contra frigurilor este mai eficace ceaiul din coajă.

Mojdreanul - *Fraxinus ornus* L.

Descrierea: Arbore înalt de 8—15 m, cu frunzele imparipenate, compuse din 7—9 foliole pețiolate. Inflorește în Aprilie, Mai. Florile cari se desvoltă după apariția frunzelor, au atât caliciu cât și corolă. Fructul este o samară.

Răspândirea: Originar din Asia, s'a sălbăticit și la noi în unele regiuni de ex. Dobrogea.

Organele folositoare: Se utilizează suc: *Mana Fraxini*, care se scurge.

Recoltarea: Se captează din înțepăturile făcute de insecte sau din găurile făcute de om. Găurile este recomandabil să se facă în serie începând de jos în sus, la distanța de 3—5 cm. Seriile noi (de găuri) se vor executa totdeauna diametral opus celor vechi. Copacii găuriți de jur împrejur se taie. Este recoman-

dabil să se facă numai o gaură pe zi. Perioada de captare a manei este sezonul de vară cu deosebire în Iulie și August. Același copac servește la extragere de mană mai mulți ani la rând. Adunată din găuri, mana se întinde pe mese sau scânduri, unde se întărește, apoi se împachetează.

Intrebuintări: Mana are proprietăți pectorale, purgative, laxative. Se ia singură ori cu lapte, cafea sau apă caldă. Ceaiul de mană combate gastrita. Din mană în farmacie se pregătesc pastilele de manită (principiul activ al manei) recomandabile în doze diferite atât pentru adulți, cât și pentru copii.

GENTIANACEAE

Ghințura - *Gentiana lutea* L.

Dințura, Entura, Ințura, Ochincea — Pl. XIV. fig. 3

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, înaltă de 40—140 cm, cu frunzele opuse, întregi, eliptice, late (—10 cm). Florile galbene, pe tipul 5, sunt dispuse în vârful tulpinei, la subțioara frunzelor. Fructul capsulă. Planta se desvoltă încet începând să înflorească numai din anul al 3-lea, sau uneori chiar numai din anul al 10-lea, o parte din tulpină se desvoltă în pământ, dând naștere unui rizom gros și lung până la 1 m. Rizomul la suprafață este încrețit și de culoare roșie brunie, iar la interior galbenă roșietică, chiar portocalie.

Răspândirea: Crește prin fânețele și pășunile din regiunea montană și subalpină.

Organele folositoare: Rizomele și rădăcinile — *Rhizoma (Radix) gentianae*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie. După ce se îndepărtează radicele subțiri și se curăță bine de pământ, materialul recoltat se usucă întreg sau tăiat în bucăți lungi de 2—3 cm. Nu se spală, căci spălarea îngreunează uscarea, care trebuie să se facă pe îndelete și numai la umbră, altfel se deteriorează valoarea drogului. Înainte de a le usca rădăcinile și rizomii se așează în grămăjoare. În felul acesta sufăr

1. Cioboțica cucului (*Primula Veris*). — 2. Afinul (*Vaccinium Myrtillus*). — 3. Ghințura (*Gentiana lutea*). — 4. Fierea pământului (*Centaureum umbellatum*). — 5. Limba mielului (*Borago officinalis*).

un soi de fermentație care dă o calitate mai superioară drogului. În timpul fermentării culoarea gălbuie a rădăcinilor devine gălbuie roșietică.

Întrebuințări: În farmacie din acest drog, care este foarte amar, se fabrică medicamente care combat bolile de stomac și ficat. Preparatele din ghințură sunt deasemeni tonice și febrifuge. Tot din acest drog se fabrică licheoruri și vinuri tonice-amare, care stimulează și facilitează digestia. În medicina casnică se folosește sub formă de macerație (20—30 gr la 1 litru apă) sau vin (30 gr rădăcină + 60 gr țuică, după 24 ore se adaugă 1 litru vin roșu, iar după 10 zile se filtrează).

Se întrebuințează și în medicina veterinară.

Notă: Tot același efect medicinal îl au și speciile: *Gentiana pannonica* Scop, cu flori purpurii închise, *Gentiana punctata* L. cu flori galbene, deschise și purpuriu punctate, *Gentiana asclepiadea* L. care crește prin păduri și *Gentiana cruciata* L. răspândită în toată România, în regiunea șesurilor.

Fierea pământului - *Centaurium umbellatum* Gilib.

Potroacă, Floare de friguri, Țintaură, Frigurică — Pl. XIV, fig. 4

Descrierea: Plantă ierboasă, bisanuală, înaltă de 10—50 cm, la vârf ramificată. Frunzele ovale, sunt opuse și sesile. Florile rozee, multe și mici, formează o inflorescență corimboasă (florile se ridică aproape toate la aceeași înălțime, cele inferioare fiind situate pe pedunculi mai lungi decât cele superioare). Fructul o capsulă lineară.

Răspândirea: Crește prin poieni și fânețe umede.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Centaurii*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului, în Iulie, August. Plantele se taie nu se smulg. Uscarea se face la umbră, pe cale naturală sau artificial prin aer cald, în care caz drogul are o valoare mai mare. Se pot usca și la soare.

Întrebuințări: Constituie un articol foarte căutat pentru eficacitatea mare pe care o are în vindecarea bolilor de ficat, de rinichi,

de stomac, anemiei, tuberculozei, viermilor intestinali și cu deosebire a frigurilor. Se ia sub formă de ceai (o ceașcă dimineața înainte de mâncare și una seara înainte de culcare) plămădeală în vin (3—6 gr drog zdrobit + 1 litru vin. După 10 zile se ia câte un păhărel înainte de masă), sirop, pudră, suc etc. În farmacie se pregătește o tinctură specială foarte amară.

Notă: Aceleași proprietăți, dar în măsură mai redusă, le au și rudele acestei plante: *Centaurium uliginosum* (W. et K.) Beck. cu frunzele lanceolate și puțin păroase. Crește prin locuri mlăștinoase. *Centaurium pulchellum* (Sw.) Druce. numită românește Frigurică, are tulpina dela bază ramificată. Crește prin locuri puțin sărate.

Trifoiște - *Menyanthes trifoliata* L.

Trei frați, Trifoi amar, Trifoi de baltă, Trifoi de leac

Descrierea: Plantă perenă, ierboasă, acvatică, lungă de 15—30 cm, cu rizom lung, cu frunze trifoliolate și obovate. Florile albicioase sau palid-roze, așezate într'un racem lung pedicelat, se desvoltă în Aprilie—Iunie. Fructul capsulă subglobuloasă.

Răspândirea: Crește pe marginea lacurilor, prin bălți, șanțuri cu apă etc.

Organele folositoare: Frunzele și vârfurile florale — *Herba (Folia) Trifolii fibrini* sau *Folia Menyanthis*.

Recoltarea: În cazul când se utilizează imediat, crude, se pot culege în tot timpul sezonului de vară. Drogul rezervat pentru uscare se adună în Aprilie—Iunie. Uscarea se face la umbră sau prin aer încălzit.

Intrebuințări: Se utilizează în combaterea scorbutului, reumatismului, scrofulozei dispepsiei, febrei și cu deosebire a boalelor stomacale. Se poate lua sub formă de praf, fiertură, ceai, sirop, plămădială în vin etc. În farmacie din acest drog se prepară *Extractum Menyanthis*, care facilitează secreția sucului gastric și are un rol binefăcător în vindecarea bolilor stomacale și abdominale.

ASCLEPIADACEAE

Iarba fiarelor - *Cynanchum Vincetoxicum* (L.) Pers.

Rânduniță, Brilioancă

Descrierea: Plantă perenă, ierboasă, cu tulpina dreaptă și frunze ovale (cele mijlocii cordat-ovale) pețiolate, opuse. Florile mici, albe sau albe-verzii, dispuse în glomerule se deschid în Mai-August.

Răspândirea: Plantă comună prin tufișuri, locuri pietroase, în regiunea câmpiei și cea montană.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Cynanchi* sau *R. Vincetoxici*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie. Se usucă în cuptor sau camere încălzite.

Intrebuințări: Fiertura cu rădăcină combate ulcerările sifilitice, bolile de ficat și piele. Drogul mai servește și la prepararea unui vin amar diuretic.

Notă: Din fam. Convolvulaceae face parte torțielul (*Cuscuta epythimum*), plantă parazită, care posedă calități laxative.

BORAGINACEAE

Limba mielului - *Borago officinalis* L.

Arățel, Boranță, Otrățel — Pl. XIV, fig. 5

Descrierea: Plantă anuală, ierboasă, înaltă de 30—80 cm, peste tot lung — și îndesuit — păroasă. Frunzele întregi, obtus eliptice. Infloresce în Mai—Iulie. Florile de culoare albastră cerulee rar albe, dispuse în panicule scorpioide. Fruct nuculiform.

Răspândirea: Originară din Sudul Europei, azi crește spontană și la noi prin locuri ruderaie, cu deosebire în Dobrogea. Este o foarte bună plantă meliferă. În cultură reușește pretutindeni. Semănatul se face primăvara cu mașina în rânduri la distanța de 30 cm.

Organele folositoare: Frunzele și florile — *Folia et Flores Boraginis*.

Recoltarea: Frunzele se culeg înainte de înflorire Aprilie—Iulie, iar florile se recoltează în toiul înfloritului (Mal—Iulie), putându-se aduna împreună cu ele chiar și vârfurile ramurilor sau chiar a tulpinelor. Uscarea se execută la umbră sau mai bine la aer încălzit; aerul obișnuit înnegrește și alterează drogul.

Întrebuințări: Drogul se întrebuințează la combaterea: tusei, reumatismului, gutei, guturaiului, gripei, febrei provocate de pojar și scarlatinei. Contra acestor boli se ia sub formă de ceai (2 linguri la 1 litru apă) sau fiertură din flori. Contra bolilor de splină, ficat și rinichi, se recomandă sucul din frunzele acestei plante amestecat cu suc din pădărie (*Taraxacum officinale*) și năsturel (*Nasturtium officinale*).

Alcana - Alkana tinctoria (L.) Tausch.

Descrierea: Plantă anuală, ierbacee, peste tot păroasă, de obicei culcată la pământ, lungă de 30—40 cm, cu frunzele lanceolate. Înfloarește în Aprilie—Iunie. Florile albastre-liliachii. Fructele ușor tuberculos-scabre.

Răspândirea: Este o plantă rară la noi. Crește spontan în locurile nisipoase din Moldova meridională și Sudul Olteniei.

Organele folositoare: În comerțul industrial și farmaceutic se caută rădăcina — *Radix Alkanæ*.

Recoltarea: Se adună în Septembrie, Octombrie și se usucă la aer încălzit.

Întrebuințări: Din acest drog se extrage un colorant tinctorial puternic, de un roșu carminiu. În farmacie se utilizează la colorarea albiilor și a pomadei de buze.

Cuscrișorul - Pulmonaria officinalis L.

Plumânărică, Iarba plămânei, Mierea ursului — Pl. XV, fig. 2

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă. Frunze ovale, lanceolate; cele inferioare lat cordate și pețiolate. Toate frunzele sunt moi, păroase și pronunțat pătate. Florile tubuloase, pe tipul 5, de culoare roșie la început, mai târziu albastre, sunt dispuse bostrixiform. Înfloarește în Martie, Aprilie. Este meliferă.

Răspândirea: Crește prin păduri, locuri umbroase și umede.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Pulmonariae*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului. Frunzele se pot aduna și după înflorire. Uscarea este bine să se facă cât mai repede la soare sau aer încălzit.

Întrebuințări: Sub formă de ceai sau fiertură (1—2 linguri la 1/2 litru apă) se întrebuințează la combaterea tusei, catarului pulmonar și chiar a tuberculozei.

Tătăneasa - Symphytum officinale L.

Iarba lui Tatin, Iarbă băloasă — Pl. XV, fig. 4

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu rădăcina bine formată, neagră. Tulpina ramificată, angulos aripată, înaltă de 30—100 cm, este peste tot aspru păroasă. Frunzele ovate sau oval-lanceolate, cele superioare fiind decurente (culcate pe tulpină sau rami) sunt deasemeni păroase. Florile purpurii, roșii sau albe sunt dispuse bostrixiform.

Răspândirea: Crește peste tot, în locuri umede, începând din regiunea maritimă până în cea submontană.

Organele folositoare: Rădăcinile — *Radix Symphyti*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie, Octombrie. Cele groase se despică în lungime și se scurtează în bucăți de 2—4 cm. Uscarea se execută la soare sau aer încălzit.

Întrebuințări: Se întrebuințează sub formă de comprese, contra fracturilor, umflăturilor, rănilor și catarului pulmonar, iar sub formă de ceai, fiertură, praf sau sirop contra: gutei, scurgerilor de sânge, inflamației venelor, diareei, desinteriei și chiar a cancerului.

În medicina veterinară se utilizează contra ulcerului stomacal, emoftiziei, emoragiilor interne, diareei și desinteriilor cronice.

Limba cânelui - Cynoglossum officinale L.

Arăriel, Plescață roșie

Descrierea: Plantă ierboasă, bisanuală, înaltă de 30—100 cm. Frunzele lanceolate sau liniar-lanceolate, lent îngustate spre vârf.

peste tot alipit-sur-păroase (tomentoase). Florile mici roșii sau rar albastrii, dispuse bostrixiform, se deschid în Mai, Iunie.

Răspândirea: Crește pe lângă drumuri, în fânețe uscate și pietroase.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Cynoglossi*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau Septemvrie, Octomvrie. Uscarea se face la soare sau aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de fiertură, sirop, praf etc. combate sau calmează catarul la plămâni și tusea; oprește emoragiile interne (scurgerile de sânge), vindecă iritațiile la intestine, insomnia etc.

VERBENACEAE

Verbina de câmp - *Verbena officinalis* L.

Sporici, Sporîș, Măturiță

Descrierea: Plantă anuală, ierbacee, cu tulpina dreaptă. Frunzele 3 fidate sau penat fidate, opuse. Infloresce în Iunie—Septemvrie. Florile sunt mici roșietice-albastrii, dispuse în spice lungi. Fructele nukuliforme.

Răspândirea: Crește pe lângă garduri, drumuri, pe locuri virane etc.

Organele folositoare: Planta întreagă, fără rădăcini — *Herba Verbenae*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului: Iunie—Septemvrie.

Intrebuințări: Se întrebuința în trecut la combaterea frigurilor, icterului, scorbutului etc. Azi se caută foarte puțin, cu toate, că după unii cercetători, în unele cazuri, drogul de verbină este superior chininei în combaterea frigurilor.

LABIATAE

Levențica - *Lavandula Spica* L.

Aspic, Levand, Livant, Spichinat — Pl. XV, fig. 5

Descrierea: Subarbust înalt de 30—100 cm, cu ramificații bogate 4 unghiulare. Tulpina lemnoasă dă naștere la ramuri ierboase, anuale. Frunzele oblong-lanceolate sau îngust-lanceolate,

sesile, la început sunt de culoare surie mai târziu devin verzii. Infloresce în Iunie—August. Florile de culoare albastră-violacee sunt dispuse într'un spiș lung, subțire și întrerupt. Fructele 4 nucule netede.

Răspândirea: Originară din Europa sudică, la noi se află numai cultivată.

Organele folositoare: Vârfurile plantei și florile — *Summitates et Flores Lavandulae*.

Cultura. Preferă terenurile uscate, pietroase, argilo-calcaroase, bogate în substanțe nutritive și cu expoziția sudică. În rotație este recomandabil să urmeze după o prășitoare, care a fost îngrășată cu băligar.

Înmulțirea se face prin sămânță și răsad. Mai recomandabil este procedeul al doilea. Răsadurile se obțin ca și cele de flori sau legume în paturi calde, semicalde, sau chiar straturi libere. Din 0,5—1 kg sămânță putem pregăti răsad suficient pentru plantarea unui ha. Distanța între rânduri la plantarea în locul definitiv, este de 60—100 cm, iar între plante pe rând de 40—60 cm. Indivizii astfel plantați formează tufe, care în primii 3—4 ani se tot îngroașă. Facultatea germinativă a semințelor e mică 45—50%. Germinația se poate stimula ținând semințele timp de 2 săptămâni într'un amestec de gheață și apă la temperatura de minus 1—3°C, după care timp se așează încă 2 săptămâni într'un mediu umed și la o temperatură de plus 25—30°C. Semințele astfel pregătite germinează mult mai repede decât în mod normal (d. Potlog). Stimularea germinabilității semințelor se face numai în cazul când semănatul, fie în câmp fie în paturi calde, are loc primăvara (nu toamna).

În primul an de vegetație nu vom lăsa să se desvolte flori. Plantele tinere, înainte de a intra în iarnă vor fi micșorate (prin rupere) puțin pentru a fi ferite de înghețul iernii. În localitățile cu ierni aspre este recomandabil, ca în fiecare iarnă să se îngroape plantele sub pământ sau băligar. Tot din 2 în 2 ani, toamna este bine să se gunoiască întreaga cultură, îngropând îngrășământul sub brazdă imediat ce s'a împrăștiat. Cam din 3 în 3 ani, este bine, ca plantele să se întinerească prin tăieri forțate a cioturilor de pe tulpină. Celelalte lucrări de întreținere se rezumă la menținerea curată a culturii, prin lucrări de plivire și prășire. Levențica suferă de pe urma atacului de Cuscută (*Cuscuta campestris* și *C. trifoli*) a putrezirii rădăcinilor (*Rosellinia necatrix*). O cultură bine întreținută durează circa 18 ani.

Producția la ha este de 3000—4000 kg inflorescențe proaspete. În Sudul Franței și Nordul Africei, unde se află culturi întinse, inflorescențele crude sunt duse imediat la distilării pentru a se extrage uleiul eteric pe care-l conțin. La noi neexistând aceste distilării materialul recoltat se usucă la umbră.

Recoltarea: Vârfurile florale se culeg în Iunie—August, în momentul înfloritului, începând cu anul al 2-lea. Tot în acest timp se culeg și florile separat (care în comerț sunt plătite mai scump) sau împreună cu vârfurile ramurilor. Plantele se taie cu secerea la distanță de cca 10 cm sub spicele florale. Recoltarea se va executa numai pe timp frumos și uscat (chiar roua depreciază valoarea drogului).

Intrebuințări: Levențița se bucură de proprietăți vulnerare, stomahale, vermifuge, antispasmodice, afrodisiace, diuretice, carminative, stimulente, topice, emenagoge, întăritoare de nervi (f. eficace), vermifuge.

Sub formă de ceai în doză de 5—10 gr flori uscate la 1 litru apă (câte 4—5 cești pe zi) se utilizează la combaterea tusei măgărești, astmei, gripei, tusei, constipației, bronșitei și stimularea menstruației. În doză mai mare de 25—50 gr flori uscate la 1 litru apă, ceaiul sau fiertura are proprietăți topice-vulnerare, cicatrizează rănilor pricinuite de păduchi și alți paraziți ai capului (se spală capul).

În industria farmaceutică se extrage un ulei special: *Oleum Lavandulae*, care în doză de 6—10 picături pe o bucată de zahăr, de două ori pe zi, stimulează pofta de mâncare, ușurează digestia, alină durerile de cap și amețelile pricinuite de acumularea de gaze la stomac și colici; combate melancolia, anemia, bolile mintale, migrenele cronice, paralizia limbii, gângăvenia, limfatismul etc. Din ulei se prepară tinctura alcoolică (amestecând 98 gr alcool de 90° cu 2 gr ulei) care în doză de 1—1,5 gr zilnic, luată într'un lichid oarecare sau pe o bucată de zahăr, are aceleași efecte ca și uleiul pur.

Băile cu levănțiță combat debilitatea la copii și fortifică corpul persoanelor slăbite de boale grele îndelungate.

În medicina veterinară uleiul de levănțiță se folosește la frecționarea articulațiilor pentru alinarea durerilor și la stimularea poftelor de mâncare, punându-se câteva picături de ulei în apa, care se dă animalelor.

Uleiul de levănțiță mai are căutare în industria lichiorurilor, parfumurilor, apelor de colonie, săpunurilor de toaletă, precum și

1. Cimbrisorul (*Thymus Serpyllum*). — 2. Cuscrișorul (*Pulmonaria officinalis*).
3. Isopul (*Hyssopus officinalis*). — 4. Tătăneasa (*Symphytum officinale*).
5. Levențița (*Lavandula Spica*). — 6. Salvia de grădină (*Salvia officinalis*).

la fabricarea unor insecticide. Florile de levănțică se utilizează (așezându-se printre haine) la combaterea moliiilor și desinfectarea localurilor (arzându-se pe jăratec).

Isopul - *Hyssopus officinalis* L.

Izop — Pl. XV, fig. 3

Descrierea: Arbust mic, cu tulpina lemnoasă, la bază înalt de 30—80 cm. Frunzele întregi, îngust lanceolate. Florile închis albastre, rar albe, dispuse în verticile îndesuite, terminale, formând spice unilaterale. Infloreste în Iulie, August. Fruct nuculiform.

Răspândirea: Acest arbust odorant, originar din regiunea mediteraneană și Asia centrală se cultivă la noi ca plantă ornamentală, meliferă și medicinală. În regiunile sudice ale României se sălbăticește ușor în jurul culturilor.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini sau numai vârfurile tulpinale — *Herba sau Summitates Hyssopi*.

Cultura: Preferă pământurile puțin vâroase, ușoare, uscate, cu expoziție sudică. Reușește bine și pe coastele sudice, foarte înclinate. Se seamănă toamna sau primăvara direct în câmp, de preferință după o prășitoare gunoită cu băligar sau o leguminoasă oarecare. Distanța între rânduri este de 50—70 cm, iar între plante pe rând de 30—40 cm. Se seamănă cu o plantă protectoare anuală, dat fiind că în primul an de vegetație isopul nu produce recoltă. Înmuițirea se poate face și prin răsad sau împărțirea tufelor mature.

Lucrările de întreținere a culturii sunt similare cu cele dela levănțică. Producția anuală la ha este de 2000—4000 kg drog uscat. O cultură de isop durează circa 15 ani.

Recoltarea: Se face tăind plantele cu secera în preajma înfloritului (pentru herba) sau în toiul înfloritului (pentru summitates). Începând din anul al 3-lea, se recoltează de 2 ori vârfurile florale și 3 ori iarba.

Uscarea are loc în umbră, la aer obișnuit (aerul cald provoacă pierderi în ulei).

Intrebuințări: Planta se bucură de proprietăți: antiseptice, diuretice, tonice, carminative, antispasmodice, aromatice, depurative, excitante, vermifuge, vulnerare, emenagoge, bechice etc.

Se utilizează la combaterea astmei, bronșitei, catarului cronic, bolilor de stomac, de intestine, de ficat, de rinichi, de piele, reu-

matismului și anemiei; stimulează pofta de mâncare. Formele sub care se ia sunt: ceaiul, fiertura, siropul, uleiul sau diferite preparate speciale.

Uleiul de isop se mai întrebuințează la fabricarea parfumurilor, lichiorurilor și în cosmetică.

Salbia de grădină - *Salvia officinalis* L.

Salbie, Jale, Jaleș, Jale de grădină — Pl. XV, fig. 6

Descrierea: Plantă lemnoasă la bază, (Subarbust) cu tulpina înaltă de 30—80 cm, cu frunze pețiolate, oblong ovate sau lanceolate. Florile albastre, violete mai rar albe sau roșii, sunt dispuse în verticile 6—12 floare. Înfloarește în Mai—Iulie. După culoarea, forma și mărimea frunzelor distingem mai multe varietăți. Cea mai căutată în medicină este *Salvia* cu frunze argintii. Planta întreagă are un miros puternic și gust pișcător.

Răspândirea: Originară din Sudul Europei, se cultivă la noi ca plantă ornamentală, meliferă, medicinală etc.

Organele folositoare: Frunzele, vârfurile florale și chiar întreaga plantă ierboasă, fără rădăcină — *Folia, Summitates et Herba Salviae*.

Cultura: Preferă solurile bogate, puțin vâroase, cu expoziție sudică. Semănatul se face direct în câmp, sau mai întâi în paturi calde (Februarie, Martie), răsadnițe reci (Martie) ori straturi simple (Aprilie), din cari răsadul se transplantează de 2 ori (pentru ca să se întărească). A 2-a transplantare se face la locul definitiv așezând în rânduri, câte 2—3 fire la un loc. Distanța între rânduri este de 50—60 cm, iar între plante, pe rând e de 30—40 cm. Îmulțirea prin răsad este mai costisitoare în schimb e sigură. Semănatul direct în câmp reușește deasemenea în multe regiuni ale țării, de ex. în Cluj (d. Dr. Potlog) au dat bune rezultate atât însemnările de primăvară (Martie, Aprilie) cât și cele de toamnă (Octombrie). Cantitatea de semințe necesară la însemnarea unui ha este de 8—10 kg. Pregătirea terenului se face la fel ca și la leventică și isop.

Lucrările de întreținere se rezumă la 2—3 prașile anuale, menținerea curată a culturii, reîntinerirea plantelor prin scurtarea ramurilor lemnoase, curățirea ramurilor ierboase rămase din anul precedent. În regiunile cu un climat mai aspru este recomandabil ca peste iarnă plantele să se acoperă cu băligar și paie, care se adună primăvara. O plantație bine întreținută poate dura până la 15 ani. Producția la ha este de 2000—4000 kg drog uscat.

Recoltarea: Recolta se face tăind plantele cu secera. Frunzele și planta întreagă (herba) se adună înainte de înflorire, vârfurile florale se adună în toiul înfloritului. Adunarea frunzelor este recomandabil să se facă tăind vârfurile ramurilor, de pe cari se separă apoi frunzele încă înainte de a se usca. Uscarea tuturor organelor se execută numai la umbră și la aer natural (neîncălzit).

Întrebuințări: Drogul posedă proprietăți: stomahale, astringente, antisudorifice, aromatice, antispasmodice, aperitive, carminative, diuretice, digestive, vulnerare, tonice-amare etc.

Se poate folosi sub formă de ceai (10—25 gr drog uscat la 1 litru apă), praf (1—4 gr pe zi) plămădeală în vin (10—25 gr drog uscat fierte încet, 8 ore în 1 litru vin). Aceste preparate combat: transpirațiile, bolile de piept, reumatismul, angina, tusea, catarurile cronice la plămâni, bolile de ficat și rinichi, dispepsia, diareea la tuberculoși, indigestiile, colicile, vânturile la stomac și intestine; normalizează secrețiunea ficatului și stimulează circulația sângelui. Cataplasmele cu frunze proaspete combat ulcerațiile și rănile sângerânde. Gargara cu ceai sau fiertură, în doză de 200—230 gr la 1 litru apă, vindecă bolile gurii ca: stomatita, inflamații de gingii etc. Eficacitatea este mai mare dacă la ceaiul de gargară adăugăm și puțin oțet și apă boricată. Băile cu drog de salvie împiedică paralizarea membrelor, cicatrizează ulcerațiile învechite. Din uleiul de salvie se prepară diferite medicamente antinevralgice.

Se poate utiliza și ca surogat al ceaiului.

Iarba Sfântului Ioan - *Salvia sclarea* L.

Șerlai

Descrierea: Plantă ierboasă, bisanuală sau perenă, cu tulpina dreaptă, înaltă de 30—110 cm, ramificată și lănos păroasă. Frunzele, ovale dublu crenate, tomentoase. Florile palid albastre (labii inferior al corolei este galben) dispuse câte 6 în verticile. Înfloarește în Iunie, Iulie.

Răspândirea: Originară din Africa nordică și Sudul Europei s'a sălbăticit și la noi în regiunile sudice ale țării (Dobrogea, Banat, Sudul Olteniei). Se cultivă ca plantă meliferă, industrială și

mai rar medicinală. Lucrările culturale sunt asemănătoare cu cele dela *Salvia de grădină*.

Organele folositoare: Vârfurile florale — *Summitates Sclareae*.

Recoltarea: Se face la începutul înfloriturii tăind ramurile florale la câțiva cm sub flori. Uscarea se face la umbră așezând materialul recoltat în straturi subțiri pe rogojini, pânze de sac etc. sau atârându-l pe frânghii ori sârme, legat în mici pachetele.

Întrebuințări: Drogul într'un grad mai redus se bucură de aceleași proprietăți ca și salvia, putându-se întrebuința în combaterea aceluiași boli.

Roinița - *Melissa officinalis* L.

Floarea stupilor, Iarba stupului, Iarba roilor, Mărăcină, Mintă turcească, Moloacă, Roiște — Pl. XVI, fig. 1

Descrierea: Plantă păroasă, ierboasă, perenă, cu tulpina patruunghiulară, înaltă de 30—80 (—120) cm, ramificată. Frunzele ovale, crenat-serate, pețiolate și cordate la bază. Florile albe sunt dispuse în verticile unilaterale la vârful tulpinii. Înflăcărește în Iunie — August. Înainte de înflăcăre, întreaga plantă răspândește un miros plăcut de lămâie, mai târziu mirosul devine respingător.

Răspândirea: Originară din țările sudice, crește spontan și în România prin păduri și tufișuri. Datorită excepționalelor ei calități melifere, industriale și medicinale, se ia și în cultură.

Organele folositoare: Frunzele, vârfurile florale sau chiar planta întreagă — *Folia, Summitates et Herba Melissae*.

Cultura. Preferă solurile ușoare, bogate, ferite de vânturi, cu expoziția sudică. Solurile prea grase micșorează calitatea drogului. Plantele premergătoare cele mai bune sunt prășitoarele, a căror cultură a fost îngrășată cu gunoi de grajd (îngrășarea directă nu-i recomandabilă). Roinița se poate semăna uneori direct în câmp, primăvara sau toamna. Mai sigură este însă înmulțirea prin răsad. Acesta se poate pregăti în paturi calde, în Februarie, Martie sau în straturi, sub cerul liber, în Martie sau chiar în Iunie—August. Plantarea la locul definitiv se face când plantele au înălțimea de cca 10 cm. În cultură, fie că însemințarea s'a făcut direct în câmp, fie că s'a pregătit mai întâi răsad, distanța între rânduri este de 40—50 cm. Semințele fiind mici se amestecă cu nisip sau pământ fin și se îngroapă numai puțin

în pământ. Cantitatea de semințe necesară însemințării unui ha, este de 10—12 kg. La început în locurile secetoase, răsadul tânăr plantat la locul definitiv trebuie udat până se prinde.

În timpul anului cultura se plivește și prășește de 2—3 ori. Cultura după fiecare recoltă se poate îngrășa cu urină, nitrat de sodiu sau gunoi de grajd. Aceasta din urmă se poate utiliza și ca mijloc de apărare contra gerurilor din iernile goloase, în care caz gunoiul nu se îngroapă sub brazdă decât în primăvara anului viitor. Durata unei culturi este de 5—6 ani. Producția la ha este de 1500—2500 kg material uscat.

Recoltarea: Recolta în primul an se face fărziu și este mică. Începând cu anul al 2-lea, se pot obține 2—3 recolte la an. Atât în cazul plantelor cultivate cât și al celor sălbatice, frunzele precum și planta întreagă fără rădăcină se adună totdeauna pe timp frumos (chiar roua micșorează valoarea drogului), încă înainte de înflăcăre. Florile și vârfurile florale (cari reprezintă drogul de calitate întâia) se adună în toiul înflăcăreului.

Uscarea se execută la umbră și aer natural. Materialul proaspăt recoltat expus la soare își micșorează valoarea.

Întrebuințări: Drogul are proprietăți: antispasmodice, stimulente, sedative, carminative, vulnerare etc. Constitue una din principalele noastre plante medicinale.

Se folosește în combaterea: durerilor de stomac (pricinuite de indigestii), migrenelor, dispepsiei, convulsiei, catarurilor cronice, sincopelor, amețelilor (produse de emoții), crizelor de nervi, spasmelor, ipocondriei, coreei, palpitațiilor inimii, surmenajului intelectual, debilității. Se ia sub formă de ceai sau fiertură în doză de 10—25 gr drog la 1 litru apă. În industria farmaceutică din roinița se prepară o apă specială, o tinctură și un ulei, cari în cantitate de 2—10 gr sunt deasemeni eficace în combaterea sus-amintitelor boli.

Cataplasmele cu roinița înmoaie umflăturile, îndepărtează durerile cauzate de gută la încheeturi și determină spargerea buboanelor. Uleiul se folosește la fabricarea lichiorurilor, parfumurilor, apelor de Colonia etc.

În apicultură (albinărit) se folosește la fixarea roilor, oprind vagabondajul albinelor.

Cimbrul - *Thymus vulgaris* L.

Lămâtoară, Cimbru bun, Cimbru adevărat, Cimbru de grădină, Lămâiță

Descrierea: Subarbust mic, înalt de 20—30 (40) cm, foarte ramificat, cu tulpina patruunghiulară. Frunzele mici, scurt pețiolate, oblongi sau liniare, cu marginile răsucite în jos, sunt acoperite cu peri scurți, moi și cenușii. Florile mici, așezate în verticile glomerulare, sunt de culoare roșietică. Infloresțe în Iunie—August. Planta întreagă răspândește un miros foarte penetrant. La noi se întâlnesc două forme: una f. *verticillatus* cu frunze mai late (3—4 mm), inflorescența alungită, întreruptă și alta f. *capitatus* cu frunzele mai înguste (1—2 mm) și inflorescența glomerată.

Răspândirea: Originară din Europa sudică, în România se află numai ca plantă cultivată.

Organele folositoare: În comerțul farmaceutic au căutare frunzele și florile — *Herba Thymi vulgaris*.

Cultura: Înmulțirea se face prin semințe. Însămânțările pot să se facă toamna în Octombrie, sau primăvara în Aprilie, Mai, direct în câmp sau în răsadnițe, de unde micile plante, încă în același an, se plantează la locul definitiv câte 2—3 la un loc. Distanța între rânduri este de 40—50 cm, iar între tufe pe rând de 20—30 cm. Cultura cimbrului seamănă mult cu a isopului. Durata culturii este de 6—7 ani. După acest interval ori cât am încerca să suplinim golurile care se ivesc, prin împărțirea tufelor nu reușim. Producția la ha este de 900—1500 kg drog uscat. Din 2—4 kg plante verzi obținem 1 kg drog uscat.

Recoltarea: Are loc în momentul înfloritului. Ea se execută tăind planta verde și ierboasă întreagă. Uscarea se va face la umbră, întinzând materialul ierbos în straturi subțiri sau legându-l în mici snopi, care se atârnă de cuie, frânghii, prăjini etc.

Intrebuințări: Aceasta plantă mult întrebuințată în gospodăriile rurale, spre scopuri culinare, se bucură de proprietăți: aromate, stomahale, stimulente, diuretice, emenagogice, tonice-amare astringente, antispasmodice, afrodisiace, sudorifice, antiseptice, vermifuge.

Se utilizează la combaterea reumatismului articular, bronșitei, gripei, tusei măgărești, anemoreei, frigurilor nevralgice, bolilor bășiceii udului, bolilor de stomac ca: dispepsia, colicile, gastroenterita etc.; stimulează de asemenea circulația sângelui. Se ia sub formă de

praf (0,5—1 gr în lapte, miere etc. de 2—3 ori pe zi) ceai (10—30 gr drog uscat la un litru de apă, câte o ceașcă după mâncare). Ceaiul sau fiertura, mai concentrată, în doză de 40—100 gr la 1 litru apă, sub formă de loțiuni vindecă ulceratiile, răia, rănile; sub formă de băi alină durerile reumatice, iar sub formă de injecții îndepărtează florile albe. Contra gazelor stomahale spre a ușura digestia, drogul de cimbru, se amestecă cu cel de mentă, anason, și coriandru (tot sub formă de ceai).

Pe cale industrială se obține uleiul volatil: *Oleum Thymi*, un foarte bun antiseptic vegetal, care în doză de 1 gr combate anemia, alină durerile nevralgice și dentare, precum și durerile sciatiche.

Se mai folosește la prepararea lichiorurilor, mâncărilor, săpunurilor, produselor antiseptice, pastelor și apelor pentru dinți.

Cimbrisorul - *Thymus Serpyllum* L.

Cimbru de câmp, Cimbrișor, Sărpun, Sărpunel, Schiduf, Timian

Pl. XV, fig. 1

Descrierea: Plantă subfrutescentă (lemnoasă la bază), odorantă și aromatică, cu tulpina ascendentă sau culcată, lungă de 10—15 cm. Frunzele lineare sau rotund eliptice. Florile roșii-purpuri, rar albe dispuse în verticile reunite în capitule sau raceme. Infloresțe în Iunie—Septembrie.

Răspândirea: Crește spontan prin pășuni, fânețe și coline uscate. Plantă comună.

Organele folositoare: Toată partea ierboasă și verde a plantei fără rădăcini — *Herba Serpylli*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului (Iunie—Septembrie). Uscarea se execută la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură sau praf, se folosește contra durerilor de stomac, reumatismului, răgușelilor, migrenelor etc.

Măgheranul - *Majorana hortensis* Mnch.

Pl. XVIII, fig. 4

Descrierea: Plantă ierboasă, anuală cu tulpina patru-unghiulară, ramificată, înaltă de 30—50 cm. Frunze pețiolate, mici, eliptice

sau oval oblongi, opuse și sur-păroase. Florile mici roșietice, dispuse în verticile, care formează spice în vârful tulpinii. Inflorește în Iunie—August.

Răspândirea: Originară din Sudul Europei și Africa de Nord, la noi se află numai cultivată.

Organele folositoare: Planta întreagă, fără rădăcini — *Herba Majoranae*.

Cultura: Preferă locurile grase și afânate. Insemințarea se face direct în câmp, sau în cele mai multe cazuri se pregătește primadată răsad, care mai târziu se plantează în locul definitiv ales pentru cultură. Sămânța fiind mică se amestecă cu nisip. Distanța între rânduri este de 20—30 cm, iar între plante pe rând de 15 cm. Cantitatea de semințe necesară pentru însămânțarea unui ha este de 2—4 kg. Lucrările de întreținere a culturii se rezumă la plivit și prășit.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Drogul conține uleiul volatil numit: *Oleum Majoranae*, care face ca ceaiul de magheran să poată fi utilizat cu succes în contra durerilor nervoase și răcelilor la mitră.

Isma bună - *Mentha piperita* L.

Mintă de grădină, Nintă de grădină, Giugiumă, Izmă de leac
Pl. XVI, fig. 5

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu tulpina patru-unghiulară, înaltă de 50—100 cm, de culoare verde închisă sau rozee. Frunzele pețiolate, opuse, ovate sau ovat-lanceolate cu marginile serate. Flori purpurii violacee dispuse în verticile, care la rândul lor formează spice întrerupte. Inflorește în Iulie, August.

Răspândirea: Originară din Anglia, unde s'a format pe cale de încrucișare (între *M. aquatica* și *M. viridis*), azi se află răspândită în cultură în aproape toate țările din lume, fiind una dintre cele mai căutate și apreciate plante medicinale.

Organele folositoare: Frunzele, vârfurile florale și chiar planta întreagă — *Folia, Summitates et Herba Menthae piperitae*.

1. Roinița (*Melissa officinalis*). — 2. Larba tăieturii (*Betonica officinalis*). — 3. Siliteul (*Glechoma hederaceum*). — 4. Talpa găștei (*Leonurus Cardiaea*). — 5. Isma bună (*Mentha piperita*).

Cultura: Preferă solurile adânci, humoase, de luncă și aluviuni, ferite de vânturi reci. În locușile de tot umede planta este ușor atacată de rugină. În rotația culturilor ocupă totdeauna locul după prășitoare. În același loc isma poate reveni în cultură numai după 3—4 ani. Pregătirea terenului constă dintr-o arătură adâncă de cel puțin 20 cm, executată la sfârșitul verii sau începutul toamnei, care precede culturii de ismă. Înainte de plantare se grapă terenul în lung și lat apoi se trece cu tăvălugul.

Isma bună fiind un corciu, nu se poate înmulți prin semințe, care se formează numai rar și de cele mai multe ori nu germinează, sau dă naștere la plante pipernicite. Înmulțirea se face pe cale vegetativă, prin rizomi, stoloni, butași și marcotaj. Rizomii dela tufele puternice, existente se taie în bucăți lungi de 10—20 cm, având grijă ca fiecare bucată să aibă câteva noduri cu rădăcini. Porțiunile de rizom astfel pregătite se plantează în rânduri toamna (Septemvrie-Octomvrie) sau primăvara (imediat ce se poate lucra terenul) la adâncime de 8—12 cm. Distanța între rânduri este de 30—50 cm, iar între plante pe rând de 15—25 cm.

După îngroparea rizomilor în pământ, tăvălugim din nou terenul. Un ha de ismă poate produce rizomii necesari pentru plantarea a 5—10 ha. Stolonii sunt tulpini târătoare sterile care se îmbucătățesc și plantează la fel ca și rizomii. Butașii se formează dela sine din rizomi ori stoloni sau se pot produce pe cale artificială în paturi calde. Butașii sub formă de tulpinițe înalte de 10—15 cm, purtând 5—6 frunze se transplantează primăvara în luna Aprilie. Pentru a stimula formarea butașilor pe cale naturală este recomandabil ca peste iarnă, plantele să se acopere cu un strat de băligar putred.

Atât rizomii, stolonii cât și butașii este bine să se pregătească numai în timpul plantării, păstrându-se muiați într-o soluție de apă cu lut întocmai ca și altoii. Marcotajul se utilizează vara cu deosebire pentru înlocuirea golurilor.

Printre lucrările de întreținere a culturii, cea mai importantă este menținerea curată a culturii. Se plivește și sapă cultura de 2—3 ori pe an. Înainte de recoltă avem grija ca întotdeauna mai întâi să fie îndepărtate toate buruienile, numai astfel se poate obține un drog de bună calitate. Rugina și cuscuta vor fi combătute chiar la prima apariție, smulgând și arzând plantele infectate. Înlocuirea golurilor și marcarea tufelor vrednice a fi utilizate în reproducere se execută deasemeni în fiecare an. Se aleg tufe mari, vânoase, cu frunze mari, cari au rezistat mai bine atacului ruginei și altor paraziți vegetali și animali.

Ingrășămintele în special cele azotoase, au o mare importanță asupra culturii atunci când sunt rațional aplicate și repartizate. Gunoirea terenului în timpul pregătirii terenului, iar în timpul culturii după fiecare recoltă, determină o creștere considerabilă a producției. O cultură de ismă durează circa 4 ani. Un ha produce 15.000—30.000 kg ismă verde.

Recoltarea: În primul an recolta este mai mică, în anii următori se pot obține 3—4 recolte la an. Pentru distilării în vederea extragerii de ulei (*Oleum Menthae*) plantele se cosesc sau seceră în toiu înfloritului (Iulie, August) sau chiar la sfârșitul perioadei de înflorire. Pentru scopurile farmaceutice planta se adună în ajunul înfloritului sau la apariția primelor flori. În distilării se prelucrează materialul verde. Pentru toate celelalte cazuri drogul înainte de comercializare se usucă.

Uscarea se execută la umbră și temperatură obișnuită, în snopuri mici, atârnați pe prăjini, frânghii, cuie etc. sau întinzând materialul în straturi subțiri. Pentru obținerea drogului: *Folia Menthae* se așează la uscat numai frunzele, rupându-le de pe tulpinile cosite. Din 3—3,5 kg se obține 1 kg drog uscat, iar din 400—500 kg frunze verzi se poate extrage 1 kg ulei-esență.

Intrebuințări: Uleiul care se extrage din această plantă conține 40—60% *methol*. Datorită acestei esențe precum și altor componenți, drogul se bucură de proprietăți: stimulente, stomahale, tonice, calmante, antispasmodice, antiseptice, afrodisiace, carminative, emenagoge, excitante, vermifuge etc.

Se folosește la combaterea: durerilor de stomac produse de colici, gaze, indigestii, intoxicații, durerilor de cap, diareei, durerilor de ficat, infecțiilor la intestine, catarurilor pulmonare, bolilor nervoase, gutei, spasmelor cronice, reumatismelor cronice; facilitează urinarea și stimulează circulația sângelui.

Aceste boli se combat prin: ceai, licheor, praf și ulei de *Mentha*. Ceaiul sau fiertura se pregătește din cca 30 gr frunze uscate la 1 litru apă, (câte 3—4 cești pe zi). Lichiorul se face din 200 gr frunze proaspete și 1 litru alcool absolut: să lase să plămădească împreună cca 14 zile, după care timp se filtrează și apoi se amestecă cu sirop de zahăr pregătit din 500 gr apă și 600 gr zahăr (se ia câte un pahărel înainte și după mâncare). Praful de ismă se ia cu miere, zahăr sau lapte. Uleiul: *Oleum Menthae piperitae* (esență) se ia câte 5 picături pe o bucată de zahăr sau în apă, de mai multe ori pe zi.

Cataplasmele cu frunze proaspete și opărite de ismă, înmoaie umflăturile, iar pușe pe mamelele împietrite de lapte alină durerile și le desumflă.

Uleiul de ismă se mai întrebuințează la prepararea pastelor și prafurilor de dinți, a parfumurilor, săpunurilor, în industria bomboanelor, a lichiorurilor etc.

Isma creată - *Mentha crispa* L.

Menta creată, Ninta creată

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, odorantă, caracterizată prin frunzele orbiculare, adânc dințate și foarte mult ondulate. Florile liliachii roșietice dispuse în spice axilare. Această plantă nu este altceva decât o varietate de cultură dela *Mentha aquatica* (Pe nedrept este considerată de unii drept specie aparte, iar de alții o formă culturală dela *Mentha piperita*).

Răspândirea: În România se cultivă după aceleași norme ca și isma bună, foarte rar se află sălbătăcită.

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Menthae crispae*.

Recoltarea: Se face la fel ca și la isma bună. Fiind o plantă puternic aromatică (aroma se transmite și la alte plante) se va cultiva, recolta și păstra separat. În mod deosebit se va respecta această normă față de isma bună, căreia îi imprimă mirosul ei caracteristic.

Intrebuințări: Drogul conține 40—60% *carvol* (nu menthol) prin ceea ce se deosebește de isma bună. Proprietățile carvolului sunt cu totul deosebite de ale mentolului.

Se întrebuințează cu deosebire în parfumerie și în industrie la aromatizarea diferitelor produse. Insușirile medicinale sunt de aceeași natură ca ale ismei bune, de o eficacitate însă mai redusă.

Busuiocul - *Ocimum basilicum* L.

Bosioc, Vășileac, Mălăcină

Descrierea: Plantă anuală ierbacee, foarte aromatică, cu rădăcina fibroasă și tulpina patruunghiulară, dreaptă, lungă de 20—45

cm, foarte ramificată și păroasă. Frunzele opuse, pețiolate, oval lanceolate. Florile mici, albe sau rozee, sunt dispuse câte 6, în verticile, ce formează spice terminale.

Răspândirea: Originară din China și Indii, se cultivă foarte mult prin grădinile noastre țărănești.

Organele folositoare: Intreaga plantă sau numai florile — *Herba et Flores Ocimi*.

Recoltarea: Se adună în tot timpul verii din Iunie până în Septemvrie.

Intrebuințări: Se întrebuințează de mult timp în medicina populară băbească, la farmece și descânțece, fiind socotită drept o plantă aducătoare de noroc. În biserică se întrebuințează la stropirea cu aghiasmă. În ultima vreme se întrebuințează și în medicina științifică. Florile sub formă de infusie, ceai, combat bolile de rinichi, poală albă, neputința de urinare etc.

Iarba tăieturii - *Betonica officinalis* L.

Vindecea, Crețșor, Frunza tăieturii, Iarba de rane, Sovârvarița
Pl. XVI, fig. 2

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu rizom bine dezvoltat. Tulpina înaltă de 2—6 cm, patruunghiulară, erectă, simplă, păroasă (hirsută) poartă una, rar două perechi de frunze, cari sunt oval-lanceolate, la bază cordiforme, iar pe margini pronunțat crenate. Florile purpurii, dispuse în spice oblongi la vârful tulpinei, se dezvoltă în Iunie—August.

Răspândirea: Crește prin fânețe uscate, tufișuri și poieni.

Organele folositoare: Toată planta chiar și rădăcina — *Herba et Radix Betonicae*.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf (luat cu vin, miere) combate catarul pulmonar, epilepsia, sciatica, răgușeala, durerile provocate de răceală etc.

Busuioc sălbatic - *Prunella vulgaris* L.

Busuioc de câmp, Busuioc roșu, Iarba neagră, Sopârlaiță

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, cu una sau mai multe tulpini, scurt și rar păroase, înaltă de 5—30 cm. Frunzele întregi

pețiolate, oblongi-ovale, rar penatífide cu lobii lineari sau oblongi. Florile albastre-violacee, roșietice rar albe, sunt dispuse spiciform la vârful tulpinii.

Răspândirea: Crește prin pășuni, tufișuri, păduri.

Organele folositoare: Părțile supratereștre ale plantei — *Herba Prunellae*.

Recoltarea: Se adună plantele în toiul înfloritului, Iunie—Septemvrie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură (pentru gargarisit) praf etc. combate diareea, bolile gâtului și gurei cum sunt: răgușeala, tusea, inflamațiile gingiilor, astma, amigdalita; cataplasmele din frunze se folosesc contra durerilor de cap.

Silnicul - *Glechoma hederaceum* L.

Coarda ielelor, Nejelmică, Prelungoasă, Rânunchioară, Olbalt
Pl. XVI, fig. 3

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, stoloniferă, târătoare, cu tulpina lungă de 2—4 (—6) dm. Frunzele pețiolate, reniforme sau cordiforme, au marginile crenate. Florile albastre sau violet, dispuse câte 2—6 la subțioara frunzelor, se dezvoltă în Martie—Mai.

Răspândirea: Foarte răspândită prin păduri, tufișuri, livezi cu pomi etc.

Organele folositoare: Părțile supratereștre ale plantei — *Herba Glechomae* sau *Herba Hederae terrestris*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloririi, în Martie—Mai.

Intrebuințări: Se folosește proaspătă sau uscată. Se bucură de calități stimulente, diuretice, emenagoge, tonice, vermifuge etc. Sub formă de ceai (1 lingură drog la 1 litru apă), praf, fiertură, plămădială în vin, sirop etc. combate bolile aparatului urinar, bolile de ficat, rinichi precum și bolile aparatului respirator și digestiv. Azi se folosește puțin.

Urzica moartă - *Lamium album* L.

Urzica creafă, Sugel alb

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu tulpina patruunghiulară, lungă de 20—40 cm, mai mult sau mai puțin păroasă. Frun-

zele pețiolate oval-cordiforme, acuminat, neegal crenat-serate, opuse. Florile albe sau albe gălbui, dispuse axilar la baza frunzelor, se desvoltă în Aprilie—Iulie.

Răspândirea: Crește prin păduri, tufișuri, livezi, pe lângă garduri și drumuri.

Organele folositoare: Planta întreagă sau numai florile (petalele) — *Herba et Flores Lamii albi*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului, în Aprilie—Iulie, și se usucă la umbră.

Întrebuințări: Sub formă de ceai (1 lingură la 1 litru de apă) fiertură, suc, praf etc. combate anemia, desenteria, catarele, scrofuloza, constipația, bolile de piept; normalizează menstruația și combate florile albe.

Talpa găștei - Leonurus Cardiaca L.

Cione, Coadă leului, Creasta cocoșului, Iarba flocoasă — Pl. XVI, fig. 4

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, înaltă de 50—150 cm, ramificată, de obicei păroasă. Frunzele inferioare palmat 5-fidate, cele superioare 3-lobate, cuneate spre bază. Florile mici, rozacee, dispuse în verticile multiflore, axilare, se desvoltă în Iunie—August.

Răspândirea: Crește pe marginea drumurilor, în locuri necultivate, pe lângă garduri.

Organele folositoare: Vârfurile florale și frunzele — *Summitates et Folia Leonuri Cardiacae* — cunoscute în trecut sub numele de *Herba Cardiacae*.

Recoltarea: Frunzele se adună înainte de înflorire, iar vârfurile înflorite în Iunie—August, în toiul înfloritului.

Întrebuințări: Sub formă de ceai, praf etc. combate: bolile de inimă, epilepsia, astma, boala lui Basedov; ușurează digestia.

Ungurașul - Marrubium vulgare L.

Cătușnică sălbatică, Bălătură — Pl. XVII, fig. 1

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu tulpina înaltă de 40—50 cm, albă, păroasă (tomentoasă), la bază ramificată. Frunzele ovale, aproape orbiculare, neegal-crenate, pe pagina inferioară

alb-tomentoase, florile albe, dispuse în verticile multiflore, axilare, se desvoltă în Iunie—Septembrie.

Răspândirea: Crește pe lângă drumuri, garduri, în locuri ruderaie, necultivate etc. În unele părți se cultivă.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Marrubii*.

Recoltarea: Se adună de timpuriu înainte de înflorire. Se usucă la umbră.

Întrebuințări: Sub formă de ceai (1 lingură la un litru apă) praf, plămădială etc. combate: bolile de piept (tuberculoza, bronșita), de inimă, de ficat, guta, reumatismul, hemoroizii, florile albe, febra tifoidă; stimulează pofta de mâncare.

Cătușnica - Nepeta Cataria L.

Iarba flocoasă, Iarba mafei, Iarba vântului, Mînta mafei
Pl. XVII, fig. 4

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, cu miros aromatic penetrant, înaltă de 50—100 cm. Tulpina patruunghiulară, dreaptă, verde cenușie, acoperită cu peri scurți. Frunze pețiolate ovale, la bază cordate și pe margini acut serate-crenate. Florile albe sau roșietice, dispuse în verticile terminale. Corola are buza inferioară purpurii punctată.

Răspândirea: Crește în locuri ruderaie, pietroase, pe lângă garduri și drumuri.

Organele folositoare: Vârfurile vegetative — *Summitates Nepetae Catariae*.

Recoltarea: Plantele folosite în fabricarea parfumurilor. Se adună în ajunul înfloririi și se comercializează proaspete. În scopuri medicinale florile se culeg atunci când sunt complet formate în Iulie, August și se usucă la umbră.

Întrebuințări: Are aproape aceleași întrebuințări ca și isma bună. Sub formă de ceai, praf, plămădială etc. se folosește cu deosebire contra ftiziei, răcelilor generale, spasmelor, gazelor stomacale etc. Pe cale industrială din planta proaspătă se prepară parfumuri.

Șovârvul - *Origanum vulgare* L.*Dost, Șolovâc, Șovovârc* — Pl. XVIII, fig. 1

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, aromatică cu tulpina rigidă, înaltă de 20—50 cm, ramificată în partea superioară, de culoare roșietică sau verde. Frunzele ovale ascuțite, aproape glabre, ușor dințate. Florile roșii purpurii, rar albe, sunt dispuse în spice reunite în corimb paniculat. Inflorește în Iunie—August.

Răspândirea: Crește prin fânețe, livezi, pe marginea pădurilor în tufișurile din regiunea câmpiei până în cea subalpină.

Organele folositoare: Planta întreagă neînflorită — *Herba Origani vulgaris*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului Iunie—August, se usucă la umbră.

Intrebuințări: În medicină și farmece este cunoscută de pe timpul lui Dioscoride. Poședă proprietăți purgative diuretice, emenagoge etc. Sub formă de ceai, praf, fiertură, plămădială în vin sau preparate speciale combat: desenteria, durerile de dinți, colicele, febra tifoidă, cloroza, astma, durerile de urechi, cațarurile, diareea etc. Se folosește și ca plantă aromatică extrăgându-se un ulei volatil.

Dumbățul - *Teucrium Chamaedrys* L.*Spulburătură, Buruiană de spulburături, Jugărel*

Descrierea: Plantă subfrutescentă, perenă, cu tulpina erectă sau culcată parțial la pământ, lungă de 15—30 cm. Frunzele pețiolate, oblongi sau ovale, obtuse, la bază cuneate. Florile purpurii, rozee, rar albe, dispuse câte 6 în verticile, ce formează un racem la vârful tulpinii. Inflorește în Iunie—Septemvrie.

Răspândirea: Crește prin tufișuri, marginea pădurilor, prin locuri aride și pietroase etc.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Teucrii Chamaedrys*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului, în Iunie—Septemvrie. Se usucă la umbră.

1. Ungurașul (*Marrubium vulgare*). — 2. Mătrăguna (*Atropa Belladonna*). — 3. Măslărița (*Hyoscyamus niger*). — 4. Cătușnica (*Nepeta Cataria*).

Întrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți stimulente tonice, diuretice, febrifuge, antitoxice. Sub formă de ceai, praf, fiertură combate: catarurile cronice, frigurile, guta, bolile de splină, hidropizia, junghiurile, florile albe, diareea; stimulează pofta de mâncare.

Anexă: Tot la aceasta familie aparține Rosmarinul (*Rosmarinus officinalis* L.), plantă ornamentală dela care frunzele se folosesc în combaterea reumatismului, migrenelor etc.

SOLANACEAE

Mătrăguna - Atropa Belladonna L.

Cireașa lupului, Doamna codrului, Doamnă mare, Impărăteasă, Impărăteasa buruienilor — Pl. XVII, fig. 2

Descrierea: Plantă ierboasă aproape subfrutescentă, vivace, cu rădăcina cărnoasă, groasă (—5 cm) și lungă (—15 cm), de culoare galbenă brunie la exterior și albă în interior. Tulpina ramificată înaltă de 50—200 cm, poartă frunze moi, alungit ovale, inegale, asemănătoare cu ale tutunului, dispuse altern; cele superioare sunt dispuse cu perechea, dintre care una e mai mică. Florile brun violete, singuratice sau așezate câte 2 la baza frunzelor, sunt alcătuite pe tipul 5 (5 sepale unite, 5 petale unite, 5 stamine, 1 pistil). Fructul este o boabă cu semințe negre. Toate părțile plantei sunt veninoase.

Răspândirea: Crește în locurile umbroase cu deosebire în tăieturile de păduri din regiunea montană.

Organele folositoare: Frunzele și rădăcinile: *Folia et Radix Belladonnae*.

Cultura: Nu se poate seamăna direct în câmp. Se pregătesc mai întâi răsaduri în straturi ori pături calde. Mai bine este a se aduna rásadurile (plantele tinere) direct din natură. Distanța între rânduri este de 40—80 cm. Transplantarea se poate face în Iunie sau Septemvrie, Octomvrie. Lucrările de întreținere se reduc la mușuroit și întreținerea curată a culturii. O cultură de mătrăgună durează mai mulți ani. În cultură pe lângă specia tipică *Atropa Belladonna* se mai află *A. flava* și *A. intermedia*, care sunt de calitate mai superioară. Producția la ha este de 1500—2000 kg.

Recolta : Recolta frunzelor se face metodic, putându-se aduna frunzele în 2—3 serii, înainte de înflorire (culese prea de vreme ori mai târziu n'au valoare), iar rădăcinile în Septemvrie, Octomvrie. Uscarea rădăcinilor se face la soare, cuptoare sau în uscătorii artificiale la 40—50°. Rădăcinile groase se crapă și taie în bucăți mici. Frunzele se usucă la umbră.

Intrebuințări : Planta este otrăvitoare datorită alcaloizilor : atropina, hioscimina, beladonina etc. pe care îi conține. Fiind o plantă veninoasă nu se va întrebuința decât după prescripția medicului. Preparatele din mătrăgună : pulvis, extractum, tincturae etc. sunt utilizate ca antinevralgice, sedative ; combat astma, epilepsia, intoxicările cu ciuperci, bolile nervoase, etc.

În caz de înveninări cu mătrăgună se vor da bolnavilor substanțe vomitive cum sunt : oțetul diluat, zeama de lămâie, cafeaua tare etc. și se vor spăla pe cap cu apă rece.

Măsălărița - Hyoscyamus niger L.

Nebunariță, Sunătoare, Măsalar — Pl. XVII, fig. 3

Descrierea : Plantă semisubfrutescentă bianuală, excepțional anuală, înaltă de 20—80 (—100) cm. Frunzele oval-oblongi, sinuat dințate sau aproape pinatifide ; cele inferioare pețiolate, iar cele superioare semiamplexicaule. Atât frunzele cât și tulpina sunt păroase (viscos lanate). Florile pe tipul 5 (5 sepale unite, 5 petale unite, 5 stamine, 1 pistil), sulfurii, dispuse glomerular la vârful tulpinii, sunt pătate cu vinișoare violete sau roșietice. Fructul este o pixidă.

Răspândirea : Crește prin locuri ruderaie, în pârloage, pe marginea drumurilor, a gardurilor etc. În unele părți se cultivă.

Organele folositoare : Frunzele și semințele — *Folia et Semen Hyoscyami*.

Recoltarea : Frunzele dela plantele de un an se vor aduna vara, iar dela plantele de 2 ani se adună înainte de înflorire. Semințele se adună la maturitatea fructelor. Uscarea se va face în locuri foarte uscate sau la temperaturi de 30—40°.

Intrebuințări : Are proprietăți asemănătoare cu mătrăguna însă cu o toxicitate mai redusă. Fiind o plantă veninoasă nu se va fo-

loși decât după recomandările medicului. Drogul conține mai mulți alcaloizi ca : hioscimina, hioscina, scolopalamina etc. din care se pregătesc medicamente ce combat afecțiunile spasmodice, nevralgiile, epilepsia, guta, hemoptisia, reumatismul etc.

Încă din cele mai vechi timpuri în medicina populară se folosește contra durerilor de măsele.

Ciumăfaia - Datura Stramonium L.

Bolândariță, Alaur, Laur, Ciumă fetei, Cornuță, Mărul porcului
Pl. XVIII, fig. 3

Descrierea : Plantă ierboasă, anuală, cu tulpina ramificată, înaltă de 30—120 (—180) cm. Frunzele pețiolate, ovale, sinuat și inegal dințate. Florile pe tipul 5 (5 sepale unite, 5 petale unite, 5 stamine, 1 pistil), mari, albe, dispuse singurate, se desvoltă în Iunie—August. Fructul este o capsulă țepoasă, de mărimea nucilor.

Răspândirea : Crește în locuri ruderaie, necultivate, pe marginea drumurilor, a gardurilor etc.

Organele folositoare : Frunzele — *Folia Stramonii*.

Cultura. După pregătirea terenului, se seamănă direct în câmp toamna sau primăvara. Distanța între rânduri este de 70—80 cm, iar între plante pe rând de 50—60 cm. Cantitatea de sămânță necesară însemințării unui ha este de 5—8 kgr ; în cazul semănatului prin împrăștiere cantitatea de semințe este mai mare.

Cultura reușește în aproape toate solurile, preferând cu deosebire solurile bogate în humus sau îngrășate cu băligar. Dacă semănatul se face primăvara (la epoca de semănare a porumbului) este recomandabil ca semințele să se înmoaie mai întâi în apă, în felul acesta se ușurează și grăbește germinarea. Lucrările de întreținere sunt reprezentate prin prașle și plivit. Producția la ha este de 1500—5000 kg frunze uscate. Pe lângă specia tipică *Datura Stramonium*, în cultură se mai află : *D. tatula* și *D. metel*. La noi cea mai potrivită este *D. Stramonium* forma fără țepi (*D. inermis*).

Deși este o plantă anuală, prin cultură se poate menține mai mulți ani în același loc, lăsând, din loc în loc plante semințiere ; de pe acestea nu se vor recolta frunzele astfel vor cădea dela sine semințele coapte, cari vor germina în primăvara viitoare, regenerându-se cultura în mod natural.

Recoltarea : Frunzele se culeg pe măsură ce se formează, de 2—4 ori în timpul verii, adunându-se cele mai mari ; cele mici se lasă să se desvolte complet. De preferință se adună dimineața

după ce s'a ridicat roua. Se usucă imediat, întinse în straturi subțiri în locuri bine aerisite. Mai bine se usucă în încăperi încălzite sau în cuptoare la temperatură de 50—60°.

Intrebuințări: După proprietăți stă foarte aproape de măsă-lariță și mătrăgună. Conține alcalozii: hiosciamina, artropina, datu-rina etc. care fac ca planta să fie veninoasă, drogul neputându-se folosi în medicină decât cu avizul medicului. Are proprietăți anti-spasmodice, narcotizante, calmante etc.

Pe cale industrială se prepară o serie de medicamente: pulvis extractum, tinctură, țigări etc. cari combat astma, spasmele, nevral-giile, reumatismul etc.

Lăsniciorul - Solanum dulcamara L.

Buruiană de daltac, Lesnicioasă, Vița evreilor

Descrierea: Plantă frutescentă sau semisubarbust, adesea ur-cător (sarmentos), lung da 50—200 cm. Frunzele ovale, acuminate, cordiforme, iar cele superioare hastate. Florile violete, lung pendun-culate, sunt dispuse în corimb ramificat. Fructele sunt boabe roșii, veninoase.

Răspândirea: Crește prin păduri, tufișuri, pe lângă garduri etc.

Organele folositoare: Tulpinile, drogul fiind cunoscut sub nu-mele de *Stipites dulcamarae* sau *Lignum dulcamarae*. Rar se fo-losesc și boabele — *Baccae dulcamarae*.

Recoltarea: Se adună în Martie—Mai sau Septembrie—No-emvrie și se usucă la aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, praf etc. în trecut se fo-losea la combaterea catarurilor cronice (intestinale și de altă natură) reumatismului articular, durerilor de piele (dermatozei sifilitice) astmei, nevralgiilor, trănșilor etc. Azi se întrebuințează mai puțin.

Zârna - Solanum nigrum L.

Umbra nopții — Pl. XVIII, fig. 2

Descrierea: Mică plantă ierboasă, anuală, înaltă de 10—15 cm, cu tulpina unghiulară și cu frunzele oval-romboidale și sinuat dințate. Florile mici, albe, dispuse în umbrele pedicelate. Fructul boabă neagră sau verzie.

Răspândirea: Crește prin locuri ruderaie, pe lângă drumuri, garduri etc.

Organele folositoare: Planta fără rădăcini — *Herba Solani nigri*.

Recoltarea: Se adună în toiu înfloritului: Iunie—Septembrie.

Intrebuințări: În trecut sub formă de ceai, cataplasme, fier-tură, praf etc. se folosea contra bolilor de ficat, de stomac, reu-matismului, bătăturilor, trănșilor, crăpăturilor de buze și sâni. Azi se întrebuințează foarte puțin.

Cireșa evreilor - Physalis Alkekengi L.

Păpălău, Beșicuri, Gogoșe, Buruiiană de bube

Descrierea: Plantă ierbacee, vivace, înaltă de 25—60 cm cu tulpina ramificată, pe care se află frunzele lung pețiolate, ovale, dispuse de obicei câte două. Florile albe gălbui, dispuse câte una la baza frunzelor, stau aplecate în jos. Fructul o boabă roșie de mărimea unei cireșe, stă închisă în învelișul floral (caliciu) roșu și umflat ca un balon.

Răspândirea: Crește prin păduri, tufișuri, vii, locuri ruderaie, pe lângă garduri, dărâmături, drumuri etc.

Organele folositoare: Fructele lipsite de învelișul umflat și frunzele — *Fructus (Baccae) et Folia Alkekengi*.

Recoltarea: Se adună atunci când fructele sunt mature (coapte). După îndepărtarea învelișului umflat se usucă la soare. Temperatura pe cale artificială se poate usca treptat până la 45° C.

Intrebuințări: Drogul are proprietăți diuretice, purgative, etc. Combate: guta, reumatismul, icterul, bolile canalului urinar, dropica, li-tiaza, bolile de ficat. Se utilizează sub formă de ceai, fiertură, plămă-dială în vin. Cataplasmele cu frunze combat nevralgiile și reumatismul.

Anexă: Tot la familia Solanaceae mai aparțin: Ardeul (*Capsicum annuum* L.) ale cărui fructe au proprietăți diuretice, stomahale, afrodisiace etc. Drogul *Fructus Capsici* combate dis-pepsia, vomitățile cronice, răul de mare, guta etc. — Mutilica (*Scopolia Carniolica* Jacq.), cunoscută în comerțul farmaceutic sub numele de „*Rhizoma Scopoliae Carniolicae*” se întrebuințează azi numai în medicina populară. — Cartoful (*Solanum tuberosum* L.) re-comandabil pentru alimentația celor cari sufer de fiere, scorbut și diabet.

Degețelul roșu - *Digitalis purpurea* L.*Degetar, Degetariță, Tâța oii* — Pl. XIX, fig. 3

Descrierea: Plantă ierboasă, bisanuală sau perenă, cu tulpina înaltă de 30—120 cm neramificată. Frunzele oval lanceolate, crenate păroase, (tomentoase) pe partea inferioară. Florile roșii purpurii, rar albe, lungi de 4—5 cm, punctate în interior, sunt dispuse într'un racem la vârful tulpinii: Infloarește în Iunie—August. Fructul o capsulă globuloasă, cu numeroase semințe ruginii, foarte mici.

Răspândirea: Originiară din Vestul Europei, în România se cultivă ca plantă ornamentală și medicinală.

Organele folositoare: Frunzele și semințele — *Folia (Herba) et Semen Digitalis purpureae*.

Cultura: Reușește bine în solurile bogate, adânci și reavene, nevăroase (în solurile văroase substanțele vindecătoare se dezvoltă în cantitate mai redusă). Se înmulțește prin răsaduri pregătite în Martie, Aprilie, în paturi calde, încăperi încălzite, lăzi, strachine, sau straturi în aer liber. Este recomandabil să se mai transplanteze odată în straturi înainte de a se planta la locul definitiv, ceea ce se face de obicei în luna Mai, în rânduri la distanțe de 40—50 cm între rânduri și 20—25 cm între plante pe rând. Cantitatea de semințe necesară pregătirii răsadului pentru un ha este de cca 150 gr, iar suprafața necesară în răsadniță, straturi etc. de cca 500 m p. Degețelul se poate semăna și direct în câmp, dar la noi în România nu reușește totdeauna. În acest din urmă caz sunt necesare 5—6 kg sămânță la ha. Sămânța fiind mică se amestecă cu nisip, iar răspândirea pe teren se face cu mașinile de semănat, dela ale căror tuburi (de conducere a semințelor) se iau greutatea pentru a nu le îngropa prea adânc.

Intrucât în primul an de vegetație nu se produc decât mici rozete de frunze, iar degețelul în primele luni de vegetație se dezvoltă mai bine la umbră, se poate cultiva intercalar o altă plantă cu vegetație scurtă de ex. muștarul, coriandrul, chimionul sau chiar o legumă. Lucrările de întreținere constau în menținerea curată a culturii. Tulpinile florifere care se dezvoltă în primul an de vegetație trebuie rupte. În anul al doilea, când plantele au ajuns la dezvoltarea normală, se ciupesc toate vârfurile tulpinale din regiunea în care se dezvoltă florile (se exceptează plantele producătoare de semințe); prin această operație se mărește recolta de frunze. Pentru obținerea de semințe bune este recomandabil să rărim numărul florilor pe o plantă. O cultură se poate menține în același loc în mai mulți ani, lăsând, din distanță în distanță, plante semințiere (producătoare de semințe), care la maturitate prin

scuturarea semințelor vor regenera cultura pe cale naturală. Producția medie la ha este de 1000 kg frunze uscate.

Recolta: În primul an se adună frunzele o singură dată, prin tăiere, atunci când sunt complet formate. În al doilea an, se adună frunzele în tot timpul verii, de mai multe ori. Calitatea cea mai superioară se obține în lunile Iulie și August din frunzele recoltate seara. Fructele se recoltează când sunt complet coapte. Uscarea frunzelor se execută cât mai repede la umbră sau mai bine la aer încălzit.

Intrebuințări: Datorită substanțelor: digitoxina, digitalina etc. pe care le conține, drogul se bucură de proprietăți cardio-tonice excelente, diuretice, calmante, narcotice, purgative etc. Este una dintre plantele cele mai renumite ce se folosește în combaterea bolilor de inimă și la normalizarea circulației. Se mai poate folosi și în combaterea: astmei, anginei pectorale, pleureziei, febrei tifoide, reumatismului.

Se va folosi numai cu avizul medicului. Se dă bolnavilor sub formă de infuzie (40 gr drog pulverizat + 120 gr apă) pilule, tinctură etc.

Aceleași calități medicinale, dar cu o acțiune mai redusă au și speciile: *Digitalis lanata* Ehrh., *D. ferruginea* L., *D. Ambigua* Murr.

Iarba neagră - *Scrophularia nodosa* L.*Buberic, Brânca porcului, Frunză de bubă rea, Poală, Urzică neagră*

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu rizom umflat tuberculos. Tulpina ascuțit patruunghiulară, nepăroasă (glabră). Frunzele glabre, opuse, oval-oblongi sau cordiforme, ascuțite, pețiolate, dublu serate dințate. Florile verzi-măslinii și brune pe dos, sunt dispuse în panicule terminale.

Răspândirea: Crește prin păduri, tufișuri, locuri umede, pe lângă garduri, râuri, bălți, părae etc.

Organele folositoare: Planta întreagă, fără rădăcini — *Herba Scrophulariae nodosae*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului, în Iunie—August. Uscarea se execută la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (15 gr la 1 litru apă), fiertură combate: scrofuloza, angina difterică. Sub formă de tinctură sau alifie pregătită după rețete „băbești“ se folosește la sate contra bubelor. Azi se utilizează numai în medicina populară.

Lumânărica - *Verbascum phlomoides* L.

Coadă Vacii, Corovaiță, Coadă boului, Coadă lupului, Lumânare, Lumânărica Domnului, Lipan — Pl. XIX, fig. 5

Descrierea: Plantă, bisanuală, cu tulpina ierbaceu-lemnoasă (cotoroasă), înaltă de 60—200 (—300) cm. Frunzele mari, eliptice sau oblongi, crenate, scurt decurente, pe ambele fețe sunt acoperite cu peri gălbui și deși (tomentoși). Florile mari (3—5 cm) galbene, dispuse într'un spic lung (—100 cm) și dens, se deschid în Iunie—Octomvrie.

Răspândirea: Crește pe colinele și șesurile aride, pe câmpii nisipoase, necultivate, pietrișuri, coaste, marginea pădurilor și prin văile râurilor.

Organele folositoare: Florile — *Flores Verbasci* și mai rar frunzele — *Folia Verbasci*.

Cultura: Preferă terenurile nisipoase și expuse soarelui. Înmulțirea se face prin semințe care se seamănă toamna sau primăvara, îngropându-se la o adâncime de cel mult 0,5 cm. Distanța între rânduri este de 50—60 cm, iar pe rând, plantele se răresc între ele la o distanță de 40—50 cm. În primul an se dezvoltă numai o rozetă de frunze la baza tulpinei. Florile se dezvoltă numai în anul al 2-lea, când se și culeg. Cultura se reface din nou după al 2-lea an. Tot timpul perioadei de vegetație cultura va fi întreținută curată prin lucrările de plivire și prășire (2—3 la an).

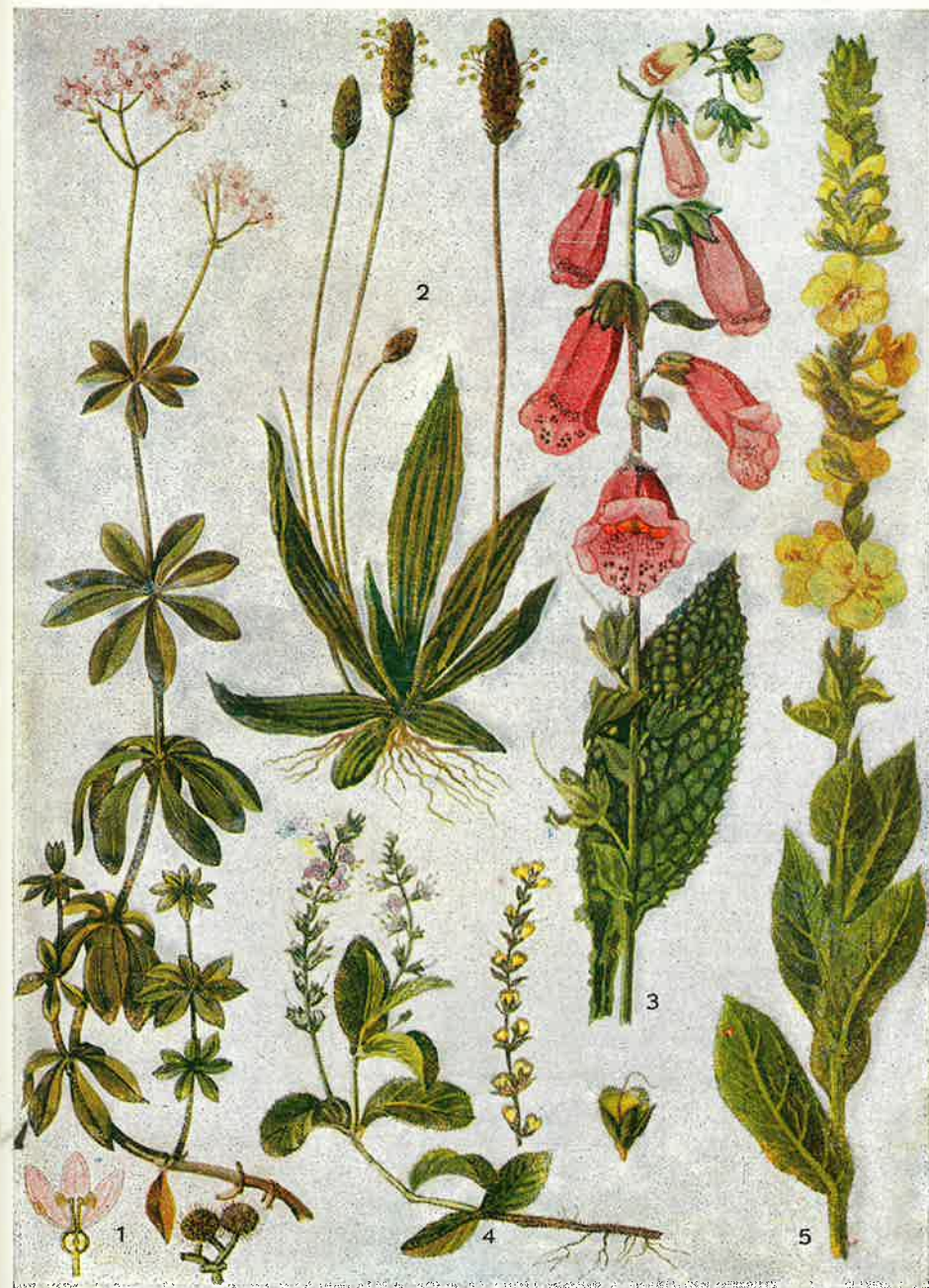
Recoltarea: Nu toate florile de la o plantă se deschid odată, ci succesiv începând dela baza înflorescenței spre vârf. Adunarea lor se face în aceeași ordine treptat, numai în toiul înfloritului, în Iunie—Octomvrie. Se culeg pe timp frumos numai petalele galbene-aurii și se usucă la umbră în încăperi foarte bine aerisite sau în aer încălzit la temperatură de 35—40° C. Frunzele se adună în Mai—August și se usucă la fel ca și florile.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură (1—2 linguri la 1 litru apă) combate în primul rând: catarele bronchiale și tusea,

1. Sovârvul (*Origanum vulgare*). — 2. Zârna (*Solanum nigrum*). — 3. Ciumăfaia (*Datura Stramonium*). — 4. Măgheranul (*Majorana hortensis*).

1. Vinarița (*Asperula odorata*). — 2. Pătlagina îngustă (*Plantago lanceolata*).
 3. Degețelul roșu (*Digitalis purpurea*). — 4. Ventrilica (*Veronica officinalis*).
 5. Lumânărica (*Verbascum phlomoides*).

apoi astma, gripa, inflamațiile stomacului și a mășelor, bolile de rinichi, scuipările de sânge (provocate de răceli) bolile canalului urinar și ale bășicii udului.

Aproape aceleași întrebuințări are și drogul provenit dela speciile: *Verbascum Thapsus* L., *V. thapsiforme* Schrad., *V. speciosum* Schrad. etc.

Veninarița - Gratiola officinalis L.

Avrâmbiasă, Mila Domnului, Milostivă, Crestâneasă

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, cu tulpina nepăroasă, înaltă de 10—35 cm, în partea superioară tetragonală. Frunzele opuse, sesile, lanceolate, trinervate, fin serate, la bază semiamplexicaule. Florile albe, gălbenui, rozee, sau violet-deschise, pedunculate, sunt dispuse axilar la subțioara frunzelor. Fructul capsular.

Răspândirea: Crește prin bălți, șanțuri cu apă, malul apelor, locuri umede.

Organele folositoare: Planta întreagă chiar și rădăcina — *Herba et Radix Gratiolae*.

Recoltarea: Plantele înflorite se adună în Iunie—August, rădăcinile se recoltează în Martie, Aprilie sau în Septembrie, Octombrie. Uscarea se execută la umbră sau aer încălzit.

Întrebuințări: Se folosește ca diuretic și purgativ precum și în combaterea bolilor de inimă, a gutei, idropiziei etc. Se ia sub formă de ceai, extract etc.

Veninarița este o plantă veninoasă, deci se va întrebuința numai cu avizul medicului.

Ventrilica - Veronica officinalis L.

Buruiană de cel pierit, Strătorică — Pl. XIX, fig. 4

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, cu tulpina lungă de 20—45 cm culcată la pământ (prostrată) având vârfurile sau chiar jumătatea superioară a tulpinei îndreptată în sus (erectă). Frunzele obovate, cuneate, îngustate într'un pețiol scurt, au marginile serate dințate. Florile albastre-deschise, liliachii, albe-rozee, rar albe, sunt

dispușe în raceme multiflore. Fructul o capsulă triunghiular-obcordată, obtus emarginată și glandulos păroasă.

Răspândirea: Crește prin păduri, poieni, pășuni și locuri umbroase.

Organele folositoare: Planta întreagă, verde sau uscată, fără rădăcină — *Herba Veronicae*.

Recoltarea: Se adună în momentul înfloririi, în Mai—Iulie, se usucă la umbră, în mănunchiuri atârșate sau întinse în straturi subțiri.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (2 linguri de drog la $\frac{1}{2}$ litru apă) sau suc proaspăt combate: catarul bronchial, idropizia, (efect puțin) bolile de fiere, tusea, icterul, nisipul la rinichi. Sub formă de băi se folosește la combaterea erupțiilor pielii și în vindecarea rănilor.

Bobornicul - Veronica Beccabunga L.

Blobornică, Bobâlnic, Bobovnic, Bribolnic

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, nepăroasă (glabră). Tulpina este roșietică, cilindrică, cu porțiunea inferioară culcată la pământ, iar cu cea superioară îndreptată în sus (erectă). Frunzele opuse, scurt pețiolate, eliptice sau oblong-obtuse, puțin cărnoase și crenat-serat-denticulate. Florile albastre, sunt dispuse în raceme laxe. Fructul o capsulă aproape rotundă.

Răspândirea: Crește prin mlaștini, ape stagnante, pe lângă păraie, izvoare și malul apelor.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină, verde sau uscată — *Herba Veronicae Beccabungae*.

Recoltarea: Se adună plantele înflorite, în Mai—August și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, salată verde sau suc proaspăt se folosește contra neputinței de urinare, idropiziei și la curățirea sângelui.

Silurul - Euphrasia Rostkoviana Hayne.

Buruieniță, Dragoste fetei, Floare de ochi, Mângăierea apelor

Descrierea: Plantă mică, anuală, ierbacee, glandulos-păroasă, cu tulpina ramficată îndreptată în sus (erectă). Frunzele sesile, ovale, scurt ascuțite, de ambele laturi, 3—6 dințate. Florile albe, cu linii violetă și cu o pată galbenă la buza inferioară a corolei, sunt dispuse în raceme spiciforme, frunzoase.

Răspândirea: Crește prin pășuni și fânețe, cu deosebire în regiunea montană.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Euphrasiae Rostkovianae*.

Recoltarea: Se face în toiul înfloritului, în Iunie—Septembrie. Se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă, de ceai, comprese, băi etc. se folosește în combaterea aprinderilor de ochi (blefarită). Este recomandat să se folosească numai după indicațiile medicului.

PLANTAGINACEAE

Pătălina îngustă - Plantago lanceolata L.

Limba oii, Pătălină — Pl. XIX, fig. 2

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu tulpina scapiformă (lipsită de frunze) dreaptă cilindrică, neramificată, înaltă de 20—50 cm. Frunzele dispuse în rozetă la baza tulpinei, sunt lanceolate, pe margini slab dințate, păroase sau glabre (nepăroase). Florile mici grupate într'un spic terminal, compact oval sau oval-cilindric. Fructul o capsulă ovată, lungă de 3—4 mm.

Răspândirea: Crește prin pășuni, fânețe, locuri uscate, pe lângă drumuri etc.

Organele folositoare: Frunzele și semințele — *Folia et Semen Plantaginis*.

Cultura: Reușește aproape în toate terenurile. Recolta cea mai mare se obține însă numai în solurile bogate. Înmulțirea și reproducerea se face prin sămânță, care se seamănă direct în câmp, toamna sau primăvară, în rânduri, la distanță de 40—45 cm. Lucrările de întreținere se reduc la men-

ținerea curată a culturilor, ceea ce se realizează prin prașile (2—3 la an) și plivit. După 2 ani, de obicei cultura trebuie refăcută.

Recolta: Culturile se plivesc înainte de recoltă pentru a se îndepărta buruienile, apoi se cosesc (de 2—3 ori la an). Recolta atât la plantele sălbatice cât și cele cultivate se face când frunzele sunt complet formate, înainte de înflorire, care se petrece în Aprilie—August. Uscarea se face cât mai repede posibil la soare sau la umbră, la aer cald de 30—50°C. Uscarea înceată înnegrește frunzele, deprecind valoarea drogului; semințele se recoltează complet coapte.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (2 linguri drog la 1 litru apă) combate cu foarte multă eficacitate tusea măgărească. Se mai folosește la combaterea catarului bronchial și la curățirea sângelui (pentru aceasta se pot folosi și frunze proaspete).

Semințele (2—3 lingurițe lăsate să se macereze 2 ore în $\frac{1}{2}$ pahar de apă) constituie un purgativ ușor, combătând în același timp diareele ușoare.

Aceleași proprietăți medicinale, dar cu o acțiune mai redusă au și celelalte specii de pătlagină cum sunt: *Plantago major* L. care are frunzele ovate și lung pețiolate. *Plantago media* L. are frunzele lanceolate sau oblongi, scurt pețiolate și spicul cilindric, lung de cca 4 cm. În medicina populară se utilizează cu deosebire frunzele dela aceste două specii sub formă de cataplasme la vindecarea rănilor produse de tăieturi.

RUBIACEAE

Sânzienele galbene - *Galium verum* L.

Drăgaică, Floarea lui Sft. Ion, Sânziene

Descrierea: Sunt plante ierbacee, perene, cu tulpina tare, rotundă sau 4 muchiată, înaltă de 20—80 cm. Frunzele îngust lineare (lungi de 15—25 cm și late de 0,5—2 mm), ascuțite, mucronate, cu marginile răsucite, pe fața inferioară sunt acoperite cu peri scurți și moi, sunt dispuse verticilat, câte 8—12 într'un verticil. Florile mici, galbene aurii, plăcut mirositoare sunt dispuse în panicule bogate și îndesuite. Fructele mici uscate și netede.

Răspândirea: Este foarte comună prin livezi, poieni, pășuni, fânețe etc.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Galii veri*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloririi, în Mai—Septemvrie și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Ceaiul (1—2 linguri la 1 litru apă) din sânzienele galbene combate: neputința de urinare, idropizia, bolile de rinichi, bolile beșicii udului, erupțiunile pielii. Pentru aceasta din urmă boală se poate folosi și sub formă de băi. Spălările cu fiertură dela acest drog ajută la vindecarea rănilor.

Din sânzienele galbene, înflorite se fac la sate buchete și cununi, care în ajunul sărbătorii Sânzienelor (Nașterea Sft. Ion Botezătorul) se așează la ferestre sau pe acoperișul caselor, fiind legate de ele o serie de superstiții. Printre altele în popor există credința că sunt aducătoare de noroc și-l feresc pe om de toate relele.

Turița - *Galium aparine* L.

Asprișoară, Cornățel, Lipici, Lipicioasă, Scai mărunt

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală, cu tulpina înaltă de 20—125 cm patruunghiulară, acoperită cu peri rigizi și aspri, îndreptați în jos. Frunzele linear-lanceolate, uninervate, pe fața inferioară retrors-scabre (aspru păroasă), sunt dispuse câte 6—8 într'un verticil. Florile albe sau verzii, foarte mici, dispuse în cime laxe pauciflore. Fructele lungi de 4—7 mm, acoperite cu peri rigizi.

Răspândirea: Crește prin locuri cultivate, pe lângă garduri, prin păduri și tufișuri.

Organele folositoare: Planta înflorită, întreagă, fără rădăcină — *Herba Galii aparinis*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului (Iunie—Septemvrie) și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (15 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă), suc proaspăt, combate: durerile de piept (junghiurile), gălbinarea, idropizia pectorală, neputința de urinare, scorbutul, bolile de rinichi, de splină, de ficat și ale beșicii udului, etc.

Vinarița - *Asperula odorata* L.

Mama pădurii, Sânziene de pădure — Pl. XIX, fig. 1

Descrierea : Plantă ierboasă, perenă cu rizom dezvoltat și ramificat. Tulpina simplă, înaltă de 10—25 cm, tetragonală, îndreptată în sus (erectă) și netedă. Frunzele lanceolate, lucitoare, nepăroase (glabre), cu marginile și nervura mediană aspru păroase (scabre), sunt dispuse verticilat, câte 6—8 într'un verticil. Florile albe, pedicelate, dispuse în corimbe terminale, au "corola campanulată, lungă de 3—5 mm, prin ceace se deosebește de sânziene (*Galium*). Fructul uscat este acoperit cu peri tari și recurbați (la vârf în formă de cârlig).

Răspândirea : Crește prin locuri umbroase, în păduri, poieni, cu preferință în pădurile de fag.

Organele folositoare : Planta întreagă fără rădăcină — *Herba Asperulae odoratae*.

Recoltarea : Se adună în toiul înfloritului în Mai—Iulie și se usucă la umbră, dar cât mai rapid posibil.

Intrebuințări : Sub formă de ceai, plămădeală în vin etc. combat bolile de splină, de ficat, cum sunt icterul, nisipul etc.

CAPRIFOLIACEAE

Socul - *Sambucus nigra* L.

Pl. XX, fig. 2

Descrierea : Arboraș înalt de 1—8 m ramificat, cu măduva groasă albă și scoarța cenușie. Frunzele glabre, penate cu 3—7 foliole ovale sau lanceolate, ascuțite și serate dințate. Florile mici albe sau verzii-gălbunii, tetramere (5 sepale, 5 petale, 5 stamine) dispuse în corimbe ramificate, indesuite, mai adesea cu 5 ramuri principale, au un miros caracteristic. Fructul este o boabă neagră, lucitoare.

Răspândirea : Crește prin păduri, pe lângă garduri, mărăcișiuri etc.

Organele folositoare : Florile, fructele și coaja — *Flores, Fructus et Cortex Sambuci nigrae*.

Recoltarea : Florile se adună în Mai, Iunie, atunci când sunt complet formate. Se taie inflorescența întreagă, se usucă la umbră sau la soare acoperite cu hârtie, apoi florile se scutură și se cern prin sită. Se păstrează în lăzi căptușite cu hârtie și ferite de umezeală. Fructele se adună coapte, în Septembrie, Octombrie, după ce se lasă puțin la aer, se usucă în încăperi încălzite. Se pot usca foarte bine în cuptoare, după ce s'a scos pâinea.

Intrebuințări : Florile sub formă de ceai (1—2 linguri la 1 litru apă), fiertură, plămădeală în vin combat bolile care se manifestă prin febră, în special influența, gripa, junghiurile, răcelile cronice. Coaja sub formă de ceai (2 linguri la 1 litru apă) combate: neputința de urinare, idropizia, reumatismul. Fructele sub formă de dulceață, sirop, suc, plămădeală în vin vindecă: catarele bronchiale, bolile aparatului digestiv, reumatismele cronice; curăță sângele, constituind în același timp și un purgativ.

Bozul - *Sambucus Ebulus* L.

Boj, Bozie

Descrierea : Plantă ierbacee sau subarbust cu tulpina bătoasă dar nelemnoasă înaltă de 50—200 cm, sulcată (prevăzută în lungime cu mici jghiaburi). Frunzele penat-compuse din 5—9 foliole oval lanceolate și dințate pe margini. Pețiolul frunzelor poartă 2 stipele (frunzișoare bazale) foliacee, lanceolate și dințate. Florile albe-roze sunt dispuse umbeliform în pleiochazii cu 3 ramuri principale. Fructul este o boabă neagră, rar verzie.

Răspândirea : Crește pe locuri necultivate, pe lângă garduri, drumuri, prin păduri, tufișuri, câmpii.

Organele folositoare : Rizomii și rădăcinile și rar fructele — *Rhizoma, Radix et Fructus Sambuci Ebuli*.

Recoltarea : Rizomii și rădăcinile se adună în Septembrie, Octombrie, iar fructele în toamnă când sunt complet coapte. Se usucă la soare sau mai bine la aer încălzit.

Intrebuințări : Rădăcinile și rizomii sub formă de ceai (1 lingură la 1/2 litru apă) combat: neputința de urinare, idropizia, reumatismul și constituie, în același timp, un purgativ puternic.

Odoleanul - Valeriana officinalis L.*Gușa porumbului, Iarba pisicilor, Odoleană — Pl. XX, fig. 1*

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu rizom bine dezvoltat, vertical. Tulpina dreaptă, fistuloasă, goală în interior, striată (are sănțulețe în lungime), înaltă de 50—200 cm. Frunzele imparipenate, 7—13 perechiate (jugate), cu foliolele lineare sau linear-lanceolate, deobicei întregi sau serate dințate; foliola terminală este mai mare decât cea laterală. Florile rozee sau albe, dispuse în raceme corimbiforme, terminale, au un miros plăcut de vanilie. Pentru proprietățile ei medicinale importante, adesea se ia și în cultură, înmulțindu-se prin răsad și împărțirea tufelor.

Răspândirea: Crește prin fânețe, tufișuri, pe lângă pâraie, în locuri umede, în regiunea câmpiei, a dealurilor și cea montană.

Organele folositoare: Rădăcinile — *Radix Valerianae*.

Recoltarea: Rădăcinile se adună primăvara, în Martie, Aprilie sau toamna în Septembrie, Octombrie. Se vor aduna pe cât posibil rădăcinile plantelor mai viguroase, prezentând o valoare mai mare. Se taie în bucăți scurte, se curăță bine de pământ și resturi de tulpini fistuloase, apoi se spală bine și se usucă. Se pot usca în straturi groase de 2—3 degete, la soare, aer cald sau chiar la umbră, în locuri foarte uscate și bine aerisite. În timpul uscării nu se întorc căci se sfarmă.

Rădăcinile adunate din locuri uscate au o valoare mai mare decât cele din locuri umede. Verde, drogul n'are miros, uscat, răspândește un miros neplăcut de urină dela pisică.

Intrebuințări: Odoleanul este una dintre cele mai căutate plante medicinale atât în România cât și în alte țări cu deosebire pentru calitățile lui în vindecarea bolilor de inimă.

Sub formă de ceai (1 linguriță drog la 1 litru apă), tinctură combate: nervozitatea, insomnia și mai ales bolile de inimă.

În lumea satelor noastre, în legătură cu această plantă, se află o serie de superstiții și credințe.

Floarea Văduvelor - Succisa pratensis Mch.*Ruin*

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, cu rizom vertical, scurt, cu tulpina înaltă de 50—100 cm, acoperită cu peri rigizi, în partea superioară deobicei lipsită de frunze. Frunzele inferioare oval-oblongi, îngustate în pețiol, cele mediane oblong-lanceolate, cu margini întregi subtil-serate, foarte rar pinatifide. Florile albastre, rar albe, dispuse în capitule globuloase, izolate la vârful ramurilor.

Răspândirea: Crește prin fânețe umede din regiunea montană.

Organele folositoare: Părțile supratereștre ale plantei și rădăcina — *Herba et Radix Succisae*.

Recoltarea: Părțile supratereștre se adună când planta este în plină floare, în Iulie—Septembrie. Se folosesc uscate sau verzi. Uscarea se execută la umbră. Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie sau Septembrie—Noembrie; uscarea acestora se face numai la aer cald, în cuptor, camere încălzite, etc.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (15—20 gr rădăcini la 1/2 litru apă) și tinctură combate: bolile de ficat, epilepsia, idropizia, bolile de piele, tusea, astma, scurgerile albe, diareea, pojarul, durerile de mîtră. Fiertura sub forma de băi, spălări, combate inflamațiile la ochi, iar sub formă de gargară combate inflamațiile din gât, din gură și dela gingii.

Mutătoarea - Bryonia dioica Jacq.*Mutătoare cu poame roșii — Pl. XX, fig. 5*

Descrierea: Plantă ierboasă, agățătoare prin cârcei, veninoasă, cu rădăcină groasă și carnoasă. Frunzele pețiolate, cordiforme, aspre (scabre), compus-palmate, cu 3—5 lobi anguloși, slab dințați sau întregi. Florile albe gălbui, cu vinișoare verzii, sunt dioice (florile bărbătești se află pe o plantă, iar cele femeiești pe alta) fiind dispuse în cime corimbiforme; cele masculine sunt lung pedunculate,

iar cele femele aproape sesile (nepedunculate). Fructul este o boabă roșie, globuloasă.

Răspândirea : Crește pe lângă garduri, prin tufișuri, pe lângă vii, etc.

Organele folositoare : Rădăcina — *Radix Bryoniae*.

Recoltarea : Se adună în Martie, Aprilie sau în Septemvrie—Noemvrie. Rădăcinile adunate primăvara, se crede că sunt mai valoroase. Se poate folosi verde sau uscată. Rădăcinile verzi se păstrează în pivnițe, în nisip. Uscarea se face la aer cald, în cuptoare sau camere încălzite.

Intrebuințări : Drogul dela mutătoare este eficace în combaterea reumatismului articular și a altor boli. Planta fiind veninoasă se va întrebuința numai după indicațiile medicilor.

Bostanul - Cucurbita Pepo L.

Dovlete alb, Curcubătă porcească, Dovleac, Lubă, Lubenită

Descrierea : Plantă ierbacee, anuală, cu tulpina lungă de 2—10 m, culcată la pământ, agățătoare (cu numeroși cârcei) peste tot acoperită cu peri rigizi. Frunzele cordat-ovate, 3—7 lobate, aspre la pipăit; lobii sunt acuți, cu sinusurile dintre ei marcanți. Florile mari, galbene, singuratice, dispuse monoic (pe aceeași plantă se află și florile masculine și cele femele). Fructele lucii, foarte mari sau mai mici, rotunde sau lungărețe, de culoarea galbenă, verde, albă, etc. Semințele lungi de 7—15 mm, de obicei albe, late sau îngust-ovate.

Răspândirea : Originară din America, în România se află numai ca plantă cultivată pentru scopuri alimentare, medicinale și melifere.

Organele folositoare : Semințele — *Semen Cucurbitae*, din care se extrage *Oleum Cucurbitae*, care se bucură de calități medicinale.

Recoltarea : Se adună toamna, când semințele sunt coapte. Uscarea se face pe cât e posibil la aer cald.

Intrebuințări : Se bucură de proprietăți vermifuge. Combate viermii intestinali, cu deosebire panglicele comune precum și cele cu inele largi. Semințele se pot lua cu apă (20 gr semințe decor-

ticate + 20 gr zahăr), miere, cacao, etc. Drogul nu este toxic și nici iritant, deaceia se poate folosi fără pericol în doză cât de mare. Gustul dulceag și plăcut îl face ușor folosibil la copii.

COMPOSITAE

Cânepa codrului - Eupatorium Cannabinum L.

Cânepioară, Căipoală, Dumbravnic

Descrierea : Plantă ierbacee, perenă, cu tulpina rigidă, dreaptă, înaltă de 50—150 (—170) cm. Frunzele scurt pețiolate, 3—5 partite (lobate), cu lăciunile lanceolate, serate; cea intermediară mai lungă. Florile roșietice, purpurii deschise, rareori albe, dispuse în capitule (5—6 flore), care la rândul lor formează corimbe dense,

— **Răspândirea :** Comună prin locuri umede și mocirloase.

Organele folositoare : Părțile supratereștre ale plantei, fără porțiunile inferioare ale tulpinelor și uneori rădăcinile — *Herba (Folia) et Radix Eupatorii*.

Recoltarea : Frunzele și tulpinele superioare se adună până în momentul înfloritului inclusiv (Iulie, August). Se folosesc verzi, proaspete sau uscate. Uscarea se execută la umbră. Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie sau în Septemvrie, Octomvrie; uscarea se face la soare sau aer încălzit.

Intrebuințări : Sub formă de ceai (15—20 gr la ½ litru apă) decoctie, combate: difteria, bolile de ficat, de splină și fiere, rănilor interne, tusea, catarele cronice, idropizia, viermii intestinali.

Splinuță - Solidago Virga aurea L.

Smăoică, Vargă de aur, Splinuțe de aur

Descrierea : Plantă ierboasă, perenă, păroasă înaltă de 20—100 cm, la vârf paniculat-racemos-ramificată. Frunzele radicale, ovale, cele superioare lanceolate, aproape sesile, dințate. Florile galbene, formează capitule, dispuse racemiform. Fructele sunt achene cilindrice.

Răspândirea : Crește prin păduri, tufișuri, pe coline, cu deosebire în regiunea montană.

Organele folositoare: Vârfurile tulpinale înflorite — *Summitates Solidaginis Virgae-aureae*.

Recoltarea: Se taie jumătățile superioare ale tulpinelor în toiul înfloritului, în Iulie, August, Se leagă în mici mănunchiuri și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1 litru apă), fiertură, plămădeală în vin, combate: bolile bășicei udului, nepuțința de urinare, bolile rinichilor, reumatismul, diareea, inflamațiile tubului digestiv. Sub formă de băi și șpălări cu fiertură din acest drog, este recomandabil a trata rănila de pe corp și chiar a ulcerațiile din gură.

Talpa mâței - *Antennaria dioica* (L.) Gärtn.

Porpian

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, mică, de 6—20 (—35) cm, cu stoloni (tulpini sterile) întinși pe pământ și tulpinele simple. Frunzele inferioare oval-spatulate, cele superioare linear-lanceolate, toate pe dos alb păroase (tomentoase). Florile zac dioic (florile masculine și femele nu se află pe una și același plantă ci pe indivizi separați), dispuse în capitule, albe sau roz. Foliiolele involucale (care învelesc capitulele) de obicei albe la plantele masculine și rozate la cele femele.

Răspândirea: Crește prin locuri sterile, pășuni uscate din regiunea montană până în cea alpină,

Organele folositoare: Florile și vârfurile tulpinale înflorite — *Flores et Summitates Antennariae dioicae*. În vechime drogul era cunoscut sub numele de *Flores Pediscati*.

Recoltarea: Se adună numai în Mai—August, florile roșietice, nepedicelate (au calitate mai superioară), sau vârfurile tulpinale, înflorite. Se usucă la umbră sau mai bine la aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (o lingură la $\frac{1}{2}$ litru apă), combate: diareea, tusea, bronșita, catarele cronice bronchiale.

Lacrimile Elenei - *Înula Helenium* L.

Iarbă mare, Oman

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, înaltă de 50—200 cm, cu tulpina robustă, păroasă și ramificată în partea superioară. Frunzele tulpinale foarte mari (până la 50 cm lungime) cordat-ovate, amplexicaule, acuminate, inegal seraf dințate, pețiolate, pe pagina inferioară păroase (tomentoase). Florile galbene sunt dispuse în capitule mari (—7 cm), frumoase și puțin numeroase, reunite în corimbe la vârful tulpinei. Fructele achene cu patru muchii.

Răspândirea: Crește prin fânețe umede pe lângă părae și pe marginea pădurilor.

Organele folositoare: Rădăcina — *Radix Inulae Helenii*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie și Septembrie, Octombrie. Dat fiind că rădăcinile se rup ușor, se va săpa în jurul lor pe întreaga adâncime și lungime a lor, fără a le rupe trăgându-le. Materialul recoltat se taie în bucăți scurte și despicate în lungime dacă e nevoie, apoi se spală și clasează. Uscarea se face la umbră sau mai bine la soare ori aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de ceai sau fiertură (1—2 linguri la $\frac{1}{2}$ litru apă) combate: bronșita, catarele bronchiale, astma, anemia, cloroza, bolile bășicii udului. Stimulează digestia și pofta de mâncare. Se mai poate lua sub formă de tinctură, sirop, praf, plămădeală în vin etc.

Coadă șoricelului - *Achillea Millefolium* L.

Alunele, Șorocine

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, înaltă de 20—50 cm cu frunzele mai mult sau mai puțin păroase, alungit-lanceolate, de 1—4 cm late, fin pinatisectate. Florile albe sau roze sunt dispuse în mici capitule reunite în corimb. Fructul o achenă mică.

Răspândirea: Crește prin livezile și pășunile din cursul râurilor, prin poieni, câmpuri, urcându-se până în regiunea montană.

Organele folositoare: Frunzele și florile — *Folia (Herba) et Flores Achilleae Millefolii*.

Recoltarea: Frunzele se adună înainte de înflorire, iar florile fără pediceli în Mai—August, în toiul înfloritului. Uscarea se face la umbră, aer încălzit sau la soare; în acest din urmă caz se acopăr cu hârtie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (2—3 linguri la 1 litru de apă) vindecă: durerile de stomac, diareea, răcelile generale, hemoroizii; stimulează digestia, desvoltă pofta de mâncare, normalizează menstruația. Drogul se mai poate folosi sub formă de fiertură, sirop, praf, suc proaspăt etc. Sub formă de spălări și băi este recomandabil în tratarea rănilor. Aproape aceleași calități medicinale au și speciile: *Achillea setacea* W. et K., *A. Collina* Becker etc.

Mușețelul - *Matricaria Chamomilla* L.

Romaniță, Romaniță-bună, Mătricea, Morună, Mușățel — Pl. XXI, fig. 1

Descrierea: Plantă ierboasă, anuală, cu tulpina ramificată spre vârf și înaltă de 20—30 cm. Frunzele nepăroase (glabre) de 2 ori penat-compuse (bipenat-partite), cu foliolele (segmentele) lineare. Flori mici grupate în capitule (calathidii) mici de 1,5—2 cm la vârful ramurilor. Florile de pe margini (radiale) sunt albe și ligulate (petalele sunt unite în forma unei limbi sau ligule), iar cele din mijloc sunt galbene și tubuloase (petalele sunt reunite într'un tub cincidințat la partea superioară). Mușețelul bun are un miros caracteristic și penetrant deosebindu-se de celelalte specii înrudite prin aceea că are receptaculul (extremitatea superioară a pedunculului, pe care sunt situate florile bombat) conic, gol în interior (fistulos), iar printre flori care se desfac ușor de pe receptacul nu există bractee sau paiete (frunzișoare mici solzoase).

Răspândirea: Foarte comun prin locuri cultivate și necultivate, pe marginea drumurilor, în pârloage etc.

Organele folositoare: Capitulele florale (florile) — *Flores Chamomillae*.

Recoltarea și uscarea: Culegerea se face în Mai—August, în toiul înfloritului (florile ofilite nu se adună). Recoltarea se face cu piepteni speciali sau cu mâna, adunând capitulele florale fără pediceli. Uscarea se face la umbră, în camere bine aerisite, întinzând

florile în straturi subțiri, pe rogojini sau pânze. Pentru a nu mucegăi se vor întoarce din când în când.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1 lingură la 1 litru apă fierbinte, fără a se fierbe se lasă împreună 10 minute) combate gazele dela stomac și intestine, ușurează digestia, stimulează pofta de mâncare. Constitue deasemeni un bun calmant în contra menstruațiilor dureroase și inflamațiilor bășicei udului. Sub formă de băi, spălări și comprese se folosește contra bolilor de ochi (inflamații, răceli, ulcioare, etc.), inflamațiilor pielii, hemoroizilor. Ca gargarisant fierbinte se folosește contra inflamațiilor gurii, gingiilor și gâtului. Alături de tei și soc, este una dintre cele mai populare plante medicinale în lumea satelor noastre.

Buruiana de ceas rău - *Tanacetum vulgare* L.

Vetricea, Ferecea, Măruncă-neagră, Iarba raiului

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, aromatică, cu tulpina înaltă de 40—100 cm, corimbos-ramificată spre vârf. Frunzele alterne, 1—2 penat-sectate (bipenatifide), cu segmentele oblong-lanceolate, pe margini serat dințate. Florile galbene, aurii, dispuse în capitule, care la rândul lor formează un corimb la vârful tulpinei.

Răspândirea: Crește pe marginea pâraelor, pe malul râurilor, prin livezi și locuri umede.

Organele folositoare: Plante înflorite fără rădăcină — *Herba Tanacetii*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului, Iunie—August; se leagă în mici mănunchiuri, care se atârnă spre uscarea în cuie sau de frânghii, în locuri bine aerisite. Uscarea este bine să se execute cât mai rapid (în aer cald dacă e posibil), altfel plantele se înnegresc, depreciindu-se astfel valoarea drogului.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1 linguriță la 1/2 litru apă), praf (câte un vârf de cuțit, cu apă, de 3 ori pe zi) combate viermii intestinali ca limbricii și alți viermi filiformi, mai mici.

Pelinul - *Artemisia Absinthium* L.

Pelinul alb, Pelinul bun, Pelin de Rusalii — Pl. XX, fig. 4 •

Descrierea : Plantă ierboasă, perenă, foarte mirositoare, cu tulpina puțin lemnoasă, dreaptă, în partea superioară ramificată, înaltă de 50—170 cm, albicios-păroasă. Frunzele radicale 3-penat-fidate, cele tulpinale bipenatfidate sau numai penat fidate, cu laci-niile lanceolate, obtuse, late de 2—5 mm ; toate sunt mătășos-pă-roase, cenușiu-verzui, pe fața superioară și alb-cenușii pe fața inferioară. Florile foarte mirositoare, galbene dispuse în mici ca-pitule globuloase, grupate în mari raceme, terminale. Inflorește în Iulie—Septemvrie. Frunzele achene lungi de cca 1,5 mm. Intreaga plantă argintiu surie, alipit și lucitor păroasă (tomentoasă) are un gust foarte amar.

Răspândirea : Crește prin locuri necultivate și uscate, livezi, câmpuri, dealuri, pe lângă locuințe, garduri, drumuri etc.

Organele folositoare : Frunzele și vârfurile tulpinale înflorite—*Folia et Summitates (Herba) Absinthii*. Porțiunile inferioare ale tulpinii înlemnoșate n'au valoare.

Recoltarea : Frunzele se culeg înainte de înflorire în Mai, Iunie, iar ramurile florifere în Iulie, August, când sunt complet în-florite. Uscarea se face la umbră în locuri uscate și bine aerisite.

Intrebuințări : Sub formă de ceai (1—2 lingurițe la 1 litru apă fierbinte fără a se fierbe) e tonic, stimulează pofta de mâncare, combate stările de indigestie, neurastenia, colicele stomahale, florile albe, anemia, cloroza, viermii intestinali (în acest caz doza se du-blează). Se mai poate lua sub formă de praf în vin, bere etc. Cu fiertură de pelin se spală rănilor greu vindecabile.

Pe vremuri în unele țări (Franța, Belgia, etc.) se pregătea din acest drog băutura alcoolică *absinthe*. În prezent această băutură este oprită din cauză că este otrăvitoare, produce boala cunoscută sub numele de *absintism*. Azi din pelin se prepară : vinul de Mai numit „*Pelin*” și vinul „*Wermuth*”. Mirosul pătrunzător constituie un insecticid, potrivit a se folosi în alungarea insectelor din case.

Aceleași proprietăți medicinale dar cu o acțiune mai redusă are și pelinița (*Artemisia pontica* L.).

1. Odoleanul (*Valeriana officinalis*). — 2. Socul (*Sambucus nigra*). — 3. Arnica (*Arnica montana*). — 4. Pelinul (*Artemisia Absinthium*). — 5. Mutațoarea (*Bryonia dioica*).

Pelinarița - Artemisia vulgaris L.

Pelin negru

Descrierea : Plantă ierbacee, subfrutescentă (cu tulpina la bază lemnoasă) înaltă de 50 — 200 cm cu tulpina dreaptă, ramificată. Frunzele penati-lobate sau penat-fidate, cu laciunile lanceolate, late de 2—10 mm întregi, serate sau fidate; toate pe partea inferioară sunt alb-păroase (tomentoase). Florile galbene, dispuse în capitule oblongi sau ovale, 5—10 floare, păroase, grupate și ele într'un racem terminal. Inflorește în Iulie—Septemvrie.

Răspândirea : Plantă comună, crește prin pârlaoage, locuri necultivate, dărâmături, pe marginea drumurilor, pe lângă garduri și ogoare.

Organele folositoare : Frunzele, vârfurile tulpinale, înflorite și mai rar rădăcinile — *Folia, Summitates (Herba) et Radix Artemisiae vulgaris*.

Recoltarea : Frunzele se adună înainte de înflorire, în Mai—Iulie, iar vârfurile tulpinale înflorite se recoltează în Iulie—Septemvrie, în toiul înfloritului. Se usucă la umbră, în locuri bine aerisite. Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie. Se usucă la aer cald.

Intrebuințări : Drogul se bucură de proprietăți tonice, excitante, antispasmodice, emenagoge. Sub formă de ceai (1—2 linguri la $\frac{1}{2}$ litru de apă) stimulează pofta de mâncare, combate: indigestiile, spasmele, epilepsia și normalizează menstruația. Se poate folosi și sub formă de infuzie, praf sau pilule special fabricate.

Încă de pe vremea lui Plinius și Dioscoride în medicina populară se folosește ca febrifug la înlăturarea temperaturilor ridicate.

Tarhonul - Artemisia Dracunculus L.

Tarahon, Tarcon

Descrierea : Plantă ierbacee, perenă, înaltă de 60—120 cm, plăcut mirositoare, cu tulpina, erectă (întreptată în sus) și ramificată. Frunzele întregi, glabre (nepăroase) linear-lanceolate, lungi de 2—10 cm și late de 2—10 mm, cu marginile deobicei întregi,

numai cele radicale (dela baza tulpinei) au vârful trilobat. Florile galbene, roșietice sau alburii, dispuse în mici capitule, aproape globuloase, late de 2—3 mm, verzii, aplecate în jos, formând raceme paniculate. Fructele mici achene obovale, comprimate.

Răspândirea: Plantă de origine asiatică; în România se cultivă pentru trebuințe culinare și mai puțin medicinale. Cultura durează mai mulți ani, se înmulțește prin transplantarea tufilor. Rar se întâlnește și în stare subspontană.

Organele folositoare: Planta întreagă fără rădăcini — *Herba Artemisiae Dracunculi*.

Recoltarea: Se adună plantele înflorite, în Iunie—August și se usucă la umbră, în locuri bine aerisite.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (8—10 gr la 1/2 litru apă) are proprietatea de a întări stomacul, combate bolile de ficat, de rinichi, gâlbănirea, scorbutul, idropizia.

Intrebuințarea principală a tarhonului este însă de ordin culinar. În alimentație se întrebuințează verde ca salată sau ca aromatizant al mâncărilor.

Romanița nobilă - *Anthemis nobilis* L.

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, în formă de tufă, înaltă de 20—40 cm. Frunzele de 2 ori aripate. Florile albe sau galbene dispuse în capitule pline sau de jumătate pline. Varietatea veritabilă medicinală are capitulele pline, cu flori albe, plăcut mirositoare sterile. Varietatea fertilă are în mijlocul capitulului flori mici galbene, producătoare de semințe. Inflorește în Iunie—Septembrie. Toată planta răspândește un miros plăcut.

Răspândirea: În România se află numai ca plantă cultivată, odorantă, medicinală sau ornamentală, fiind introdusă la noi din Sud-Vestul Europei unde crește sălbatică.

Organele folositoare: În medicină se utilizează capitulele florale, drogul fiind cunoscut în comerțul farmaceutic și medicinal sub numele de *Chamomillae romanae*.

Cultura: Lucrările de pregătire a terenului sunt cele obișnuite tuturor plantelor medicinale cultivate. Preferă terenurile de luncă reavene și afânate. Nu se reproduce prin semințe, varietatea medicinală cea mai căutată nici nu produce semințe.

Se înmulțește prin împărțirea tufelor. Dintr'o tufă normală de 4 ani se pot obține 8—12 bucăți potrivite pentru plantare. Plantarea se poate face toamna sau primăvara, câte 2 bucăți la un loc, în șanțulețe adânci de 8—15 cm. Distanța între șanțulețe este de 35—45 cm, iar între plante pe rând de 25—30 cm.

Lucrările de întreținere a culturilor se reduc la menținerea curată a culturii, care în mod normal durează 4—5 ani, după care timp plantele degenează și se răresc. Producția la ha este de 800—1000 kg flori uscate.

Pentru reproducere alegem tufele cele mai viguroase, cu flori pline, bine dezvoltate, bogate în ulei, pe care le mușuroim pentru a se forma lăstari cât mai numeroși.

Recoltarea: Se recoltează în Iunie—August, când florile sunt complet formate (înainte de a începe să se ofilească) atunci petalele sunt în întregime albe și cele dela margini încep să se aplece. Se adună numai pe vreme frumoasă, tăindu-se capitulele fără pediceli (codițe). Florile, cari sunt deja veștejite la recoltare sau nu sunt încă complet formate, sunt de calitate inferioară.

Se pot aduna cu mâna sau cu piepteni speciali ca și mușetelul. Uscarea se face la umbră în locuri uscate și bine aerisite sau la soare acoperind drogul, cu hârtie.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: sedative, aromatice, antispasmodice, tonice, aperitive, antiseptice, emenagoge, calmante, carminative, digestive, vermifuge, febrifuge, stimulente etc.

Are aceleași întrebuințări ca și mușetelul (vezi pag 158). Cu predilecție se folosește în combaterea durerilor pricinuite de menstruație.

Podbealul - *Tussilago Farfara* L.

Podbal, Podval

Descrierea: Mică plantă ierboasă, perenă, înaltă de 10—20 cm. Din rizomul, care iernează în pământ, primăvara se dezvoltă de timpuriu (în Februarie, Martie) 4—20 tulpini florifere, roșietice acoperite cu numeroase frunzișoare mici, scvamiforme. Florile gal-

bene dispuse în capitule terminale, involucrate cu 1—2 rânduri de foliole (bractee); cele centrale (florile) sunt bărbătești, tubuloase și puține la număr, iar cele marginale (periferice) numeroase, ligulate sunt dispuse pe mai multe rânduri. Florile se deschid numai pe vreme frumoasă, pe vreme urâtă se închid și se apleacă în jos. Fructul este o achenă prevăzută cu peri (papus). După înflorire pe la începutul lui Mai apar și frunzele adevărate care sunt pețiolate, rotund-cordiforme, cu marginea colțurată, fiind dispuse în rozete, câte 5—7 laolaltă.

Răspândirea: Crește prin locuri argiloase, pe lângă drumuri, pâraie, izvoare și uneori prin sămănături.

Organele folositoare: Florile și frunzele — *Flores et Folia Farfarae*.

Recoltarea: Florile se culeg fără codițe, primăvara, înainte de a ajunge la maturitate completă. Uscarea se face rapid, la umbră, în locuri uscate și foarte bine aerisite, în încăperi încălzite sau la soare, acoperindu-le cu hârtie. Uscarea înceată innegrește drogul deprecindu-i valoarea. Frunzele se adună fără codițe în Mai, Iunie și se usucă la umbră în locuri suficient de aerisite, având grijă să nu se păteze.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1 litru apă) combate: tusea, răceala, catarul bronchial, scrofulozele, erupțiunile pielii. Constituie deasemenea un tonic pentru convalescenții din gripă. Sub formă de băi și spălări se folosește în vindecarea diferitelor răni. Frunzele se folosesc și în alimentație ca sălățică sau surogat al frunzelor de varză. După unii cercetători consumarea frunzelor de podbal constituie cel mai bun remediu contra rachi-tismului la tineret (copii, mânji, viței).

Căptălanul - Petasites hybridus (L.) G. M. Sch.

Brustur, Cucuruz, Brustur dulce, Căptălaci, Rădăcina ciumei, Sudoarea laptelui

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă, mirositoare, cu rădăci-nile lungi, groase, cărnoase. Tulpina dreaptă, simplă acoperită cu numeroși peri moi (tomentoasă), poartă mici frunzișoare (solzi) roșietice. Frunzele radicale, dispuse în rozetă, sunt pețiolate, late,

mari, cordat-reniforme, inegal-dințate, cu dinți scurți triunghiulari, lanat-sur păroase, mai târziu glabre pe dos, iar pe fața superioară sunt nepăroase, verzii-închise. Florile purpurii, rozee (de culoarea cărnii) reunite în capitule, dispuse racemiform, apar înaintea frun-zelor. Fructul achenă, cu papus alb murdar.

Răspândirea: Crește pe lângă pâraie, izvoare, în locuri umede, în păduri; din regiunea șesurilor până în cea montană.

Organele folositoare: Frunzele și rădăcinile — *Folia et Radix (Rhizoma) Petasitidis*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Mai—Iulie, când sunt com-plet formate și se usucă la umbră. Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie, sau mai bine în Septembrie, Octombrie. După ce se curăță de pământ, rădăcinile cele subțiri se taie în bucăți scurte de 10—30 cm, se despică în lungime dacă e nevoie și se usucă la soare sau aer încălzit.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: pectorale, sudorifice, diuretice, emenagoge.

Sub formă de ceai (5 gr la 1 ceașcă apă) combate guta, durerile produse de menstruație, răcelile generale, guturaiul, cata-rele generale și în special cele pectorale, neputința de urinare, durerile membrelor, bolile de nervi, reumatismul etc. Se mai poate lua sub formă de vin (10 gr la 1/2 litru vin), praf, ulei. Cata-plasmele cu frunze verzi se folosesc în tratarea rănilor și furun-culilor (buboielor).

Arnica - Arnica montana L.

Carul pădurilor, Carul zânelor, Podbeal de munte, Cujdă — Pl. XX, fig. 3

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, cu rizom bine dezvoltat, cu tulpina puțin ramificată, glandulos-păroasă (pubescentă), înaltă de 20—70 cm. Frunzele radicale de obicei în număr de 4, formează o rozetă, iar pe tulpină stau 2 perechi de frunze opuse; toate sunt sesile, oblong lanceolate, întregi, cărnoase, pe fața su-perioară puțin păroase, pe dos glabre (nepăroase). Florile galbene portocalii, reunite în capitule (1—5 pe o plantă) mari, frumoase, dispuse în vârful ramurilor. Florile marginale (dela periferia recep-

taculului) sunt ligulate și femele, cele din centru tubuloase și hermafrodite (organele femele și masculine în aceeași floare). Involu-lucru capitulului cu 2 rânduri de foliole glandulifere. Infloresțe în Iunie, Iulie. Fructul este o achenă ovală, negricioasă, lungă de 5 mm, păroasă.

Răspândirea: Crește în pășunile și fânețele umede din regiunea montană și alpină.

Organele folositoare: Rădăcina, frunzele și florile — *Radix, Folia et Flores Arnicae*.

Recoltarea: Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie și în Septemvrie, Octomvrie. Curățate bine de pământ și spălate, se usucă în aer încălzit sau chiar la soare. Frunzele se adună înainte de înflorire și se usucă la umbră. Florile se culeg în Iunie, Iulie, când sunt complet formate. Se usucă la umbră sau la soare acoperite cu hârtie.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură, tinctură alcoolică, etc. combate: bolile sistemului nervos, ale aparatului digestiv, reumatismele; sub formă de comprese combate vânătăile, rănilor, buboalele, iar sub formă de gargară se folosește contra inflamațiilor gurii și a gâtului.

Planta fiind veninoasă este recomandabil să se folosească numai cu avizul medicului.

Filimica - Caledula officinalis L.

Călinică, Filimină, Gălbinele, Hilimică, Roșioară, Rujuliță, Rusnică
Pl. XXI, fig. 3

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală, cu tulpina ramificată, tufoasă, înaltă de 20—60 cm. Frunzele inferioare aproape spatulate, cele superioare oblongi, lanceolate, atenuate în pețiol, lungi de 5—12 cm, mai mult sau mai puțin păroase pe ambele fețe, pe margini ușor dințate sau aproape întregi. Florile galbene-portocalii sau galbene-roșietice sunt dispuse în capitule. Infloresțe în Iunie—Septemvrie. Fructele sunt achene, arcuite, îndoit și spinoase pe dos.

Răspândirea: Originară din Sudul Europei, în România se află numai cultivată pentru scopuri ornamentale, industriale și medicinale.

Organele folositoare: Florile — Flores Calendulae.

Cultura: Se cultivă de preferință în soluri bogate în substanțe nutritive, permeabile și afânate cum sunt de exemplu aluviunile. În solurile sărace și prea uscate produce flori mici și de culoare galbenă deschisă, care dau un drog de proastă calitate. Se seamănă direct în câmp, în Martie—Mai, prin împrăștiere, cu mașina, în rânduri sau în cuiburi. Distanța între rânduri este de 40—50 cm, iar între tufe pe rând de 30—40 cm. Cantitatea de sămânță necesară la ha este de 2—10 kg (variază cu metoda de semănare). Intrucât culegerea florilor se face tot timpul verii, pentru a nu bătători cultura, este de preferat sistemul de cultură în straturi lungi și înguste de 1—1,5 m. În felul acesta culegătorii vor putea umbla numai pe potecile ce despart straturile.

În timpul perioadei de vegetație se vor prăși și plivi culturile oridecâteori este nevoie. Cu această ocazie se vor rări și plantele, dacă e cazul, la distanța reglementară, susamintită. Într-o tufă se vor lăsa cel puțin 3—4 tulpini. Producția la ha este de 400—800 kg flori uscate; un kg flori uscate se obține din 6—10 kg flori proaspete (depinde dacă sunt capitule florale sau flori singuratiche).

Recoltarea: Florile se adună pe timp uscat (să nu fie atinse nici de rouă), zi de zi, pe măsură ce ajung la maturitate și se deschid, când au culoarea portocalie. Se taie capitulele și usucă la umbră sau la soare, acoperite cu hârtie. Uscarea trebuie să se facă rapid, fără a se decolora drogul. Se comercializează capitulele sau numai florile care se desfac de pe capitule după uscare, frecându-le între degete și cernându-le.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți: emenagoge, depurative, antispasmodice, stimulente, sudorifice, tonice, topice, vulnerare. Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1/2 litru apă) combate gălbănirea și mai ales normalizează menstruația cu deosebire la nevropate și anemice, combatând și durerile menstruale. Se mai folosește în combaterea: bolilor de piept, tumorilor scrofuloase. Se poate lua și sub formă de tinctură, infusie, etc. Băile și spălăturile cu fiertură mai concentrată (50—70 gr. la 1 litru apă) precum și cataplasmele cu frunze vindecă inflamațiile la ochi, arsurile, ulcerațiile, degerăturile, rănilor.

Sucul proaspăt din flori se folosește la colorarea brânzeturilor, untului, vinurilor, licheourilor. Adesea cu acest drog se falsifică șofranul.

Turta - *Carlina acaulis* L.

Ceapă ciorască, Cioropar, Ciurul zânelor, Punga babei, Sita zânelor, Tătăișe

Descrierea: Mică plantă ierbacee, spinoasă, fără tulpină (sau aceasta este foarte scurtă). Frunzele glabre adânc-penatífide, cu segmente angulos-lobate și spinoase. Florile toate tubuloase, alburii, formează un câpîtul mare, înconjurat de un involuclu, compus din mai multe rânduri de foliole (bractae) late de 3—4 mm, lineare până la mijloc, lanceolate la vîrf, cele externe țepos dințate, cele interioare alungite, uscat membranoase, de culoare albă strălucitoare. Capitulu deschi are aspectul unei stele argintii.

Răspîndirea: Crește pe coastele uscate și pășunile pietroase din munți.

Organele folositoare: Rădăcinile — *Radix Carlinae*.

Recoltarea: Se adună în Martie, Aprilie sau în Septemvrie, Octomvrie. Rădăcinile spălate și curățate de impurități se usucă la umbră, în încăperi încălzite sau la soare.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1 litru apă) sau praf (2—4 vîrfuri de briceag) combate: idropizia, neputința de urinare, febrele, catarele bronchiale etc.

Brusturul - *Arctium Lappa* L.

Lăpuc, Lipan, Scaiul oii — Pl. XXI, fig. 4

Descrierea: Plantă bisanuală (uneori trăiește 3 ani), ierboasă cu rădăcina cărnoasă, puternic îngroșată, brun închisă la exterior și alb-gălbuie la interior. Tulpina unghiuloasă, ramificată, înaltă de 25—65 (—130) cm. Frunzele alterne, cele inferioare (radicale) foarte mari (—50 cm lungi și —30 cm late), lung pețiolate, rotunjite la bază sau cordiforme; cele superioare sunt mici și ovale. Florile hermafrodite (organele masculine și femele în aceeași floare), tubuloase, regulate, purpurii, formează capitule groase de 3—4 cm, dispuse în corimb. Bracteele involuclului capitar sunt verzi, aproape glabre (nepăroase) și încovoiate la vîrf în formă de cârlige, mai lungi decât florile. Fructele achene lungi de cca 6 mm.

Răspîndirea: Crește prin locuri necultivate, prin pârloage, pe lângă drumuri, garduri, ziduri, dărâmături etc.

1. Mușetelul (*Matricaria Chamomilla*). — 2. Cicoarea (*Cichorium Intybus*). — 3. Fili-mica (*Calendula officinalis*). — 4. Brusturul (*Arctium Lappa*). — 5. Sofrănașul (*Carthamus tinctorius*).

Organele folositoare: Rădăcina, mai rar frunzele și fructele. *Radix, Folia et Fructus Arctii* (= *Bardanae*).

Recoltarea: Rădăcinile se scot în Martie, Aprilie (an. II) și Septembrie, Octombrie (an. I) se curăță de pământ (nu se spală), se taie în bucăți lungi de 2—6 cm, iar cele mai groase se despică în lungime. Se usucă în încăperi încălzite sau chiar la soare. Frunzele care se întrebuințează crude, se pot culege în tot timpul verii, cele care se usucă, se vor aduna în Iunie—August, în toiul înfloritului; se usucă la umbră. Fructele, care se formează numai în anul al 2-lea, se recoltează coapte și se usucă în locuri uscate, și bine aerisite.

Intrebuințări: Drogul sub formă de ceai (2—3 linguri la 1/2 litru apă) fiertură, praf, tinctură, infusie, suc etc. combate: bolile de piele (pecinginile, eczemele, buboaiile), guta, bolile aparatului urinar, ale tubului respirator, crampele și colicele dela stomac, bolile de ficat. Articol mult căutat la export. La noi se folosește mai puțin.

Armurariul - *Silybum Marianum* L. Gärtn.

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală sau bisanuală, cu tulpina dreaptă, ramificată, înaltă de 60—150 cm. Frunzele alterne, mari, lucitoare, glabre (nepăroase) și cu vinișoare alburii; cele inferioare lungărețe, sinuate, colțuroase, dințate și cu spini galbeni; cele mijlocii sesile, amplexicaule și penatifide. Florile purpurii, dispuse în capitule globuloase, singuratice, mari de 4—5 cm. Foliiolele involucrului capitular, pe margini setos-fimbriate, iar la vârf terminate într'un spinișor lung și solid. Fructele achene anguloase, comprimate și glabre.

Răspândirea: Originară din Sudul Europei, la noi se află cultivată prin grădini și sălbătică în jurul culturilor.

Organele folositoare: Rădăcina, frunzele și fructele — *Radix, Folia et Fructus Silybi Mariani*.

Recoltarea: Rădăcinile se adună în Martie, Aprilie. Se curăță de pământ, se mărunțesc dacă e nevoie și se usucă la aer cald

sau la soare. Frunzele se adună în Mai, Iunie, înainte de înflorire; se usucă la umbră. Fructele se recoltează în Iulie—Octombrie, când sunt complet coapte. Se usucă la umbră, în locuri bine aerisite.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (10 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă, o ceașcă pe zi) combate: poala albă, gălbănirea, idropizia, pneumonia, pleurezia, bolile de piept, de ficat, de splină, ischiasul, tusea. Se mai poate lua sub formă de praf, tinctură etc.

Albăstrița - Centaurea Cyanus L.

Vinețel, Floarea grâului, Corobașică, Dioc, Sglăvoc

Descrierea: Plantă ierboasă anuală, cu tulpina ramificată, puțin alburii păroasă, înaltă de 40—100 cm. Frunzele linear-lanceolate, cele inferioare dințate la bază sau 3 laciniate, late de 3—10 mm, toate alburii și mățâșos păroase. Florile albastre ca cerul, rar roșii sau albe, frumoase, dispuse în capitule, ovate, singuratice, lungi de cca 14 mm și late de cca 7 mm. Foliiolele involucriului cu margini negre, serat fimbriate. Fructele achene suriu-pubeșcente (păroase) lungi de cca 3 mm.

Răspândirea: Buruiană caracteristică culturilor de cereale în special de grâu, mai crește pe lângă drumuri, locuri uscate etc.

Organele folositoare: Florile — *Flores Gyani*.

Recoltarea: Se adună în Mai—Iulie, în toiul înfloritului. Se recoltează capitulele în întregime (drog de calitate II) sau numai florile (drog de calitate I) care se smulg ușor de pe receptacul. Uscarea se face la umbră, în locuri foarte bine aerisite, sau chiar la soare în care caz se acopăr cu pânză sau hârtie. Este necesar ca uscarea să se facă cât mai repede având grijă să nu se decoloreze, ceea ce produce o devalorizare a drogului.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, plămădeală în vin, bere combate: neputința de urinare, reumatismul. La noi se folosește mai mult în medicina populară, fiind legate de ea mai multe credințe deșarte. Este recomandabil să se folosească cu avizul medicului.

Șofrănașul - Carthamus tinctorius L.

Sofrănel, Sofran neadevărat — Pl. XXI, fig. 5

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală, cu tulpina glabră, ramificată spre vârf, înaltă de 20—60 (—150) cm. Frunzele întregi, alterne, oblong-ovate, cu baza cordată, amplexicaule, pe margini spinos dințate. Florile galbene, portocalii, dispuse în capitule mari, ovale, lungi de 3 cm, sunt dispuse corimbifer. Involucriul capitular format din bractee polimorfe, cele exterioare foliacee, întinse, cele interioare sunt erecte și imbricate (se acopăr întocmai ca șindrilele pe casă) țepoase sau nețepoase. Fructele achene periforme, lungi de 6—8 mm, patruunghiulare lipsite de papus (peri).

Răspândirea: Originară din Indii sau Egipt. În România se cultivă pentru scopuri industriale și medicinale.

Organele folositoare: Florile și semințele — *Flores et Semen Carthami*.

Cultura: În cultură se ia mai ales varietatea la care involucriul capitular nu este țepos. Preferă terenurile argilo-nisipoase cu expoziție sudică. Se înmulțește prin sămânță, care se răspândește direct în câmp, primăvara, în Martie, Aprilie, cu mașina la distanță de 30—50 cm între rânduri, distanța între plantă pe rând este de 10—12 cm. Cantitatea de sămânță necesară la ha este de 8—12 kg. Lucrările de întreținere a culturii se reduc la plivit și prășit. Sămânța pentru înmulțire se va recolta numai dela plantele lipsite de țepi. Producția la ha este de 250—400 kg flori uscate sau 800—1200 kg semințe.

Recoltarea: Florile se culeg în Iulie, August, când sunt complet formate și au culoare portocalie. Se taie capitulele dimineața după ce dispare roua. Uscarea se face la umbră, iar separarea florilor de receptacul se face mărunțindu-le și cernându-le prin site. Semințele se recoltează toamna când sunt definitiv coapte și se usucă în încăperi bine aerisite.

Intrebuințări: Drogul posedă proprietăți purgative, laxative, amare etc. Sub formă de ceai combate dropica, constipațiile ușoare. Fricțiunile cu ulei de șofronaș alină durerile reumatice.

Din flori se prepară vopsele galbene și roșii care se întrebuințează în colorarea brânzeturilor, untului, vinurilor, licheourilor,

supelor etc. Fardul roșu, folosit atât de mult de cucoanele noastre se prepară tot din florile acestei plante.

Cicoarea - Cichorium Intybus L.

Cicorie — Pl. XXI, fig. 2

Descrierea: Plantă ierboasă, perenă cu tulpina anguloasă, erectă, ramificată, înaltă de 40—180 cm. Frunzele inferioare runcinate, cele superioare întregi, oblongi, iar cele dela baza florilor sunt lanceolate. Florile albastre (de culoarea cerului) rar rozee sau albe, toate ligulate, dispuse în capitule sesile, lipsite de codițe (reunite câte 2 sau mai multe la baza frunzelor. Fructele achene, cu papus (peri) de 8—10 ori mai scurt decât ele.

Răspândirea: Crește prin fânețe, locuri virane, margini de drumuri și ogoare. Adesea se cultivă pentru scopuri industriale.

Organele folositoare: Rădăcinile și frunzele — *Radix et Folia Cichorii*.

Cultura: Se înmulțește prin sămânță care se răspândește direct în câmp cu mașina la distanța de 30—35 cm între rânduri. Cântitatea de sămânță necesară la 1 ha este de 5—8 kg. În primul an se dezvoltă numai o rozetă de frunze la baza tulpinei. Rădăcinile se afundă în pământ la 40—50 cm. Lucrările de întreținere se reduc la menținerea curată a culturii.

Recoltarea: Rădăcinile se scot în Martie, Aprilie și Septembrie, Octombrie. Se usucă în încăperi încălzite sau se păstrează în pivniță, în nisip ca și legumele rădăcinoase. Frunzele se culeg înainte de înflorire, în Aprilie, Mai; se folosesc crude sau se usucă la umbră.

Intrebuințări: Rădăcinile sub formă de ceai (10—20 gr la 1 litru apă, 2 cești pe zi, una seara și alta dimineața, înainte de mâncare) combat: nervozitățile, histeria, icterul, bolile de rinichi și splină; stimulează funcționarea regulată a stomacului și ficatului. Frunzele au proprietăți: purgative, laxative, depurative. Sub formă de suc proaspăt sau preparate speciale ele combat bolile de piele, în special la copii și curăță sângele.

Din rădăcinile de cicoare se prepară un surogat al cafelei: cafeau de cicoare sau „Frank“-cafeaua.

Păpădia - Taraxacum officinale Web.

Părăsita găinilor, Păpălungă

Descrierea: Mică plantă ierboasă, perenală, cu rădăcina groasă, cărnoasă, îndreptată vertical în pământ, albă la interior și neagră brunie la exterior, tăiată dă un suc lăptos alb. Frunzele toate radicale, dispuse în rozetă, sunt lanceolate, runcinate (cu mari adâncituri distanțate), îngustate în pețiol, cu lobii inegali, triunghiulari ascuțiți, dințați sau întregi. Din mijlocul rozetei de frunze se ridică tulpina scapiformă (lipsită de frunze), fistuloasă (goală în interior) tubulară, care în vârf poartă un capitul floral mare de 2—2,5 cm, înconjurat de involucrul verde, compus din 3 rânduri de bractee (cele 2 rânduri externe stau aplecate în jos, cele interne sunt strânse spre flori). Florile sunt toate ligulate (petalele în număr de 5 sunt unite în formă de limbă sau ligulă), galbene. Fructele achene cu rostrul (ciocul) de 2—3 ori mai lung decât ele, poartă un papus alb, lung.

Răspândirea: Foarte comună prin livezi, pășuni, pe lângă garduri, drumuri, în pârloage etc.

Organele folositoare: Rădăcinile și frunzele — *Radix et Folia Taraxaci*.

Recoltarea: Rădăcinile se scot în Martie, Aprilie și Septembrie—Noembrie. Se curăță de pământ, se despică în lungime și taie în bucăți dacă sunt lungi. Uscarea se face la umbră, în încăperi încălzite sau la soare. Se pot păstra și proaspete în pivnițe, în nisip. Frunzele se adună în Martie—Iunie, înainte de înflorire; se usucă la umbră.

Intrebuințări: Frunzele sub formă de salată curăță sângele. Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1/2 litru apă) praf, fiertură, suc proaspăt etc. atât rădăcinile cât și frunzele combat: bolile cronice de piele, de ficat, de splină și de fiere.

Din rădăcini pe cale industrială se mai prepară un fel de cafea asemănătoare celei de cicoare.

Lăptuca veninoasă - *Lactuca virosa* L.

Descrierea: Plantă ierbacee, bisanuală, dreaptă ramificată în partea superioară, robustă (adesea mai înaltă de 2 m), verde, fragedă. Frunzele inferioare îngrămădite la baza tulpinei, întinse orizontal, întregi, oval-oblongi, neregulat sau sinuat-sublobate; cele tulpinale sesile, sagitate auriculate, amplexicaule, toate sunt de un verde-glauc, cu nervurile pe partea dorsală acoperite cu ghimpișori moi, iar marginile sunt neregulat și ușor dințate (cu dinți ghimpoși). Florile palid galbene, reunite în capitule cilindrice, sunt dispuse paniculiform. Fructele achene, purpuriu-negre, lungi de cca 3 mm. Toate părțile verzi ale plantei conțin un suc lăptos.

Răspândirea: Plantă rară în România, crește sălbatică în Moldova și Dobrogea, prin locuri necultivate, pietroase, marginea ogoarelor.

Organele folositoare: Toate părțile verzi ale plantei — *Herba Lactucae virosae*.

Recoltarea: Se adună cu deosebire în stadiul tânăr de vegetație (Iunie—August).

Intrebuințări: Se folosește planta proaspătă, din care prin incisiuni (tăieturi) se extrage suc al lăptos, care prin concentrare dă o pastă moale numită *lactucarium*. Aceasta se întâlnește în comerțul farmaceutic sub formă de turtișoare de 30—50 gr, oacheșe roșii-închise, cu miros neplăcut ca de opium și gust foarte amar. *Lactucarium* este un narcotic ușor, care produce somn și liniște; constituie un prețios hipnotic în medicina infantilă (nu produce turburările cauzate de opium). În farmacii din *lactucarium* se prepară un sirop special ușor de întrebuințat. Nu se va folosi decât cu avizul medicului.

Aceeași substanță (*lactucarium*) se poate extrage și din Creștătea (*Lactuca Scariola* L.)

Schinul - *Cnicus Benedictus* L.

Descrierea: Plantă ierboasă, anuală, lănoasă și spinoasă, cu tulpina unghiulară, erectă, ramificată, înaltă de 30—60 cm. Frunzele sinuat spinos dințate, cu dinții aristați. Florile galbene, toate

tubuloase, dispuse în capitule mari la vârful ramurilor. Involucrul capitular format din bractee spinoase. Fructele achene cilindrice, striate, roșcate, provăzute cu papus (peri) dublu (biserial).

Răspândirea: Originară din Indii, se cultivă în România pentru scopuri industriale și medicinale.

Organele folositoare: În medicină se folosesc toate organele suprapământene, drogul fiind cunoscut în comerțul medical sub numele de *Herba Cardui Benedicti*.

Cultura: Reușește bine în terenurile fertile, permeabile și sorite, de preferință după o prășitoare. Se seamănă primăvara, îndată ce a trecut pericolul înghețului, direct în câmp, cu mașina, la 40—50 cm distanță între rânduri, iar plantele mai târziu, pe rând se răresc la 18—20 cm. Când voim să obținem semințe se seamănă în cuiburi (câte 3—4 semințe) la adâncime de 4—6 cm și la 40—50 cm distanță în toate direcțiile. Cantitatea de sămânță necesară la 1 ha este de 25—45 kg când se seamănă cu mașina în rânduri și de 7—8 kg când se dă în cuiburi. Înainte de sămânare semințele trebuiesc curățate de papus, cu mâna sau instrumente speciale. Schinul crește chiar în locurile infectate de buruieni, pe care cultura acestei plante le distruge. După fiecare recoltă (sunt mai multe într'un an) se prășesc în față. Producția la ha este de 2000—4000 kg drog uscat. Din 3—5 kg plante verzi obținem 1 kg drog uscat.

Recolta: Se secără sau se cosesc înainte de formarea florilor, în felul acesta se obțin mai multe recolte la an (3—5). Uscarea se execută la umbră, în locuri uscate și foarte bine aerisite.

Intrebuințări: Drogul posedă proprietăți stimulente, tonice, amare, aperitive, depurative, stomahale, febrifuge, vermifuge, emetice etc. Sub formă de ceai (1—2 linguri la 1/2 litru apă) fiertură, plămădială în vin, praf, desvoltă pofta de mâncare, combate: anemie, amețelile, febrele catarele și bronchiale, viermii intestinali etc.

Vulturica - *Hieracium Pilosella* L.

Calcușul vacii, Gălbioare, Hultenioală, Iarba ieretei, Ureche șoarecelui, Vulturoancă

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu stoloni (tulpini sterile) numeroși, alungiți, alb-păroși (tomentoși). Tulpina scapiformă (lipsită de frunze) înaltă de 5—30 cm. Frunzele oboval-lanceolate,

verzi-glaucescențe, acoperite cu peri lungi, pe fața superioară sur păroase (tomentoase), sunt dispuse la baza tulpinei. Florile galbene sulfurii sau roșietice, dispuse în capitule solitare (singuratic) la vârful tulpinei. Fructele achene mici, de culoare roșie închisă, caracterele morfologice ale acestei plante variază mult.

Răspândirea: Crește prin pășuni uscate, pe coline ierboase, urcându-se până în regiunea montană.

Organele folositoare: Toate organele plantei — *Herba et Radix Hieracii Pilosellae*.

Recoltarea: Plantele înflorite se adună în Mai—Septembrie și se usucă la umbră. Rădăcinile se adună în Septembrie, Octombrie și se usucă la aer cald.

Intrebuințări: Sub formă de ceai, fiertură (10 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) infusie etc. combate: diareele cronice, bolile de piept, piatra la rinichi, catarele intestinale, poluțiile, scurgerile de sânge, rănila interne (ulcerul). Cu fiertură din acest drog se poate gargarisi combătându-se astfel amigdalita, rănila și inflamațiile din gât și gură.

Cruciulița - *Senecio vulgaris* L.

Petinbroasă, Cel — perit, Spălăcioasă

Descrierea: Mică plantă ierbacee, anuală, cu tulpina erectă (îndreptată în sus). Frunzele lănos-păroase, penatificate sau numai sinuat dințate; cele superioare auriculate, la bază amplexicaule. Florile galbene, toate tubuloase, dispuse în mici capitule reunite în corimb compact. Fructele achene păroase.

Răspândirea: Crește prin locuri necultivate, nisipoase pe lângă drumuri, șanțuri etc.

Organele folositoare: Planta întreagă, fără rădăcină — *Herba Senecionis vulgaris*.

Recoltarea: Se adună plantele în toiul înfloritului, în Februarie—Octombrie și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Combate atrie, durerile legate de period la femei, regulând și debitul menstrual. Se poate lua sub formă de ceai, praf, extract etc. Cataplasmele cu frunze vindecă rănila și inflamațiile dureroase.

ADDENDA

Sparanghelul - *Asparagus officinalis* L.

Sparangă, Spargă, Umbra cucului, Umbra iepurelui — (LILIACEAE p. 43)

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, cu rizom bine dezvoltat, cu tulpină cilindrică, erectă (îndreptată în sus), foarte ramificată, înaltă de 50—125 cm. Frunzele alterne, foarte mici, de forma unor solzi membranoși, poartă la subțioara lor ramuri mici, filiform aciculare, flexibile, nepăroase și netede, având înfățișarea de frunze (cladodii). Florile albe-verzi, dispuse în cime multi — sau uniflore. Fructul o boabă (baccă) roșie.

Răspândirea: Crește pe coline și prin tufișuri uscate. Adesea se ia în cultură pentru trebuințe culinare.

Organele folositoare: Rizomii și tulpinile tinere — *Rhizoma et Cauli Asparagi*.

Recoltarea: Se adună primăvara, în Aprilie—Iunie. Se utilizează proaspăt, verde sau uscat.

Intrebuințări: Drogul posedă proprietăți diuretice, folosindu-se la înlesnirea eliminării udului. Combate: idropizia, gălbănirea (icterul), guta, bolile de rinichi, de plămâni, de ficat, de urină, colicele la stomac etc. Se poate lua sub formă de salată crudă, ceai (10—15 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă), decoctie (60 gr la 1 litru apă), tinctură, extract, praf etc. Ramurile aeriene, tinere ale plantei sunt comestibile, constituind un aliment ușor și sănătos.

Leurda - *Allium ursinum* L.

Aiu de pădure, Leoardă — (LILIACEAE p. 43)

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă, înaltă de 20—50 cm, bulboasă, cu 2—3 frunze bazilare, eliptic-lanceolate, lung-pețiolate, late de 2—5 (—8) cm. Tulpina scapiformă (lipsită de frunze),

poartă în vârf florile albe, dispuse umbeliform, lung pedunculate, care răspândesc un miros puternic de usturoi. Infloarește în Aprilie—Iunie.

Răspândirea: Crește prin păduri umede, în regiunea șesurilor și cea montană.

Organele folositoare: Toată planta — *Herba Alli ursini*.

Recoltarea: Se adună în timpul înfloritului (Aprilie—Iunie) și se usucă la umbră sau la aer cald. Plantele care se folosesc proaspete se pot recolta în tot timpul verii, până toamna.

Intrebuințări: Se poate folosi sub formă de salată verde, ceai etc. Combate tensiunea ridicată, diareea și curăță sângele. Cataplasmele cu frunze sunt bune contra furunculilor (buboaielor).

Fagul - *Fagus silvatica* L.

(FAGACEAE p. 51)

Descrierea: Copac înalt de 20—40 m, drept ramificat cu scoarța tulpinei netedă, alburie sau cenușie. Frunzele alterne, ovale, în tinerețe păroase (pubescente), mai târziu nepăroase (glabre), lucitoare, lungi de 4—10 (15) cm și late de 2,5—7 (—10) cm. Florile unisexuate, dispuse monoic (pe același arbore se află florile femele și cele masculine). Fructul cunoscut sub numele de jir stă închis în involucru feliaceu, (cupula), care devine lemnos la maturitate și este acoperit cu peri țepoși.

Răspândirea: Formează păduri întinse, cu deosebire în regiunea montană.

Organele folositoare: Frunzele, scoarța și lemnul — *Folia, Cortex et Lignum Fagi*.

Recoltarea: Frunzele se adună, când sunt tinere, în Aprilie, Mai și se usucă la umbră. Coaja se despoaie de pe ramurile tinere în timpul când se adună frunzele și se usucă la umbră, la soare sau în încăperi încălzite.

Intrebuințări: Sub formă de decoctie (15 gr scoarță uscată sau 30 gr proaspătă la $\frac{1}{4}$ litru apă) se recomandă contra frigurilor. Frunzele uscate, sub formă de praf, se recomandă contra rănilor deschise. Praful de cărbune provenit din lemnul de fag se folosește contra otrăvirilor cu stricnină, mătrăgună, cucută, arseniu și cupru.

Castanul bun - *Castanea vesca* Gaertn.

(FAGACEAE p. 51)

Descrierea: Arborea înalt de 10—30 m, cu tulpina groasă și scoarța crepată longitudinal. Frunzele mari, lucitoare, oblong-lanceolate, lungi de 1—2 (—3) dm, cu margini egal-aristat-dințate. Florile gălbenui, unisexuate, dispuse monoic (florile femele și masculine se află pe același individ). Fructele comestibile singuratic, sau câte 2—3, închise într'un involucru (cupulă) țepos.

Răspândirea: Originar din Asia și Sudul Europei, în România se află spontan numai în jurul localităților: Tismana (Gorj), Cerneț (Mehedinți), Baia-Mare. Prin parcuri adesea se cultivă.

Organele folositoare: Frunzele și scoarța — *Folia et Cortex Castaneae vescae*.

Recoltarea: Frunzele se adună în Mai, Iunie, înainte de înflorire și se usucă la umbră. Scoarța se despoaie la aceeași dată cu frunzele, dar numai de pe ramurile tinere; se usucă la soare sau aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de fiertură (20 gr la un litru apă) combate catarul pulmonar și tusea convulsivă. Fructele sunt comestibile, folosindu-se în cura de îngrășare.

Involucrul fructelor (cupula) se folosește în vopsitorie, iar scoarța se mai utilizează în fabricarea cernelii și tăbăcitul pieilor.

Ulmul - *Ulmus campestris* L.

(ULMACEAE)

Descrierea: Arbore înalt de 10—30 (—40) m, cu scoarța netedă, ramificat. Frunzele ovale, mari (—10 cm), scurt ascuțite, dublu — serat dentate pieleose, groase, la bază neegale (nesimetrice), acoperite cu peri moi sau nepăroase (nu sunt nicicând aspru păroase). Florile hermafrodite (complete), aproape sesile, de culoare purpurie, dispuse în fascicule laterale, apar înaintea frunzelor. Fructul samară obovală sau orbiculară, la vârf, divizată.

Răspândirea: Crește spontan prin pădurile și tufișurile noastre. Se cultivă adesea prin parcuri.

Organele folositoare: Scoarța — *Cortex Ulmi*.

Recoltarea: Scoarța se desprinde primăvara, dar numai de pe ramurile tinere și se usucă la umbră, în locuri bine aerisite sau în încăperi încălzite.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (10—15 gr la $\frac{1}{4}$ litru apă) praf, fiertură, combate: diareea, hemoroizii, inflamațiile gurii și a gâtului; curăță sângele. Cu fiertura concentrată (30—100 gr la 1 litru apă) se spală rănilor, buboalele, erupțiile pielose.

Voinicica - *Sisymbrium officinale* L.

Sămeuță, Brâncuță, Frunza voinicului — (CRUCIFERAE p. 68)

Descrierea: Plantă ierbacee, anuală cu tulpina înaltă de 15—30 (—50) cm. Frunzele runcinat-penatipartite, cu 2—3 părechi de lacinii oblonge, dințate, lacinia terminală mai mare și hastată. Florile mici, galbene, dispuse în racem, Fructele silicve lineare, lungi de 10—15 mm, scurt pedicelate, subulate (de forma sulei), păroase (pubescente) stau strâns alipite de tulpină.

Răspândirea: Crește prin pârloage, locuri ruderaie, pe câmpuri și coline sterile, pe lângă garduri, drumuri etc.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Herba Sisymbrii*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului, în Mai—August. Plantele adunate din locuri sorite dau un drog de calitate mai superioară, decât cele adunate din locuri umbrite. Uscarea se execută la umbră. Se folosește adesea și crudă (neuscată).

Intrebuințări: Sub formă de ceai îndulcit cu miere, sau infusie (6 gr la 1 ceașcă de apă) combate cu multă eficacitate răgușeala. Spre menținerea vocii se recomandă celor cari vorbesc sau cântă timp îndelungat în public.

Dracila - *Berberis vulgaris* L.

Acriș-rocu, Drăgină, Lemn galben, Măcriș de râu, Măcriș iepuresc, Măcriș spinos — (BERBERIDACEAE)

Descrierea: Arbust spinos (spinii tripartiți) înalt de 1—3 m, cu scoarța cenușie și lemnul galben. Frunzele ovate, pe margini ciliat serate, dispuse în fascicule. Florile galbene, cu miros neplă-

cut, dispuse în raceme care atârnă în jos. Fructele boabe oblonge, roșii, acre.

Răspândirea: Crește prin tufișuri lunci, marginea pădurilor. Uneori se cultivă, făcându-se garduri vii.

Organele folositoare: Scoarța — *Cortex Berberidis*.

Recoltarea: Se adună numai de pe ramurile tinere, în Aprilie—Iunie. Se usucă la soare sau aer încălzit.

Intrebuințări: Sub formă de infusie (40 gr la un litru apă), ceai sau extract combate dispepsia cronică, stimulează pofta de mâncare. Inlesnește acțiunea chininei în combaterea malariei și se mai folosește în operațiile de demorfinizare.

Șopârlaița albă - *Parnassia palustris* L.

(SAXIFRAGACEAE p. 73)

Descrierea: Mică plantă, ierbacee, perenă, cu tulpina erectă (îndreptată în sus), simplă. Frunzele oval-cordiforme, cele inferioare, lung pețiolate, cele tulpinale amplexicaule. Florile albe, mari (—1 cm), dispuse câte una (solitare) în vârful tulpinei. Fructul capsulă.

Răspândirea: Crește prin pășunile umede și marginea torenților din regiunea montană.

Organele folositoare: întreaga plantă — *Herba Parnassiae*.

Recoltarea: Se adună în toiul înfloritului, în Iunie—August. Uscarea se execută la umbră, în locuri bine aerisite.

Intrebuințări: Sub formă de fiertură (8 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) combate epilepsia și bătăile nervoase ale inimii.

Moșmonul - *Mespilus germanica* L.

(ROSACEAE p. 73)

Mostochin, Moșmol, Născală, Scoruș-nemțesc — (Rosaceae)

Descrierea: Arboraș înalt de 3—5 m, dela bază ramificat. Frunzele oblong-lanceolate, întregi sau puțin dințate spre vârf, pe dos păroase (tomentoase). Florile mari, albe sau spălăcit-rozee, dispuse terminal, singurate. Fructul scurt-periform, fin păros.

Răspândirea: Crește prin păduri și tufișuri, uneori se cultivă prin grădini.

Organele folositoare: Fructele — *Fructus Mespili*.

Recoltarea: Se adună în Octomvrie, Noemvrie, numai după ce au fost atinse de brumă. În felul acesta fructele, cari în mod normal sunt tari și acre, devin moi și dulci. Se folosesc proaspete sau uscate. Se păstrează ca și merele.

Intrebuințări: Fiertura și praful din semințe vindecă dezerterile cronice. Compotul din fructe (1 kg fructe, 800 gr hazăr, $\frac{1}{2}$ litru apă) are același efect.

Salcâmul - Robinia Pseudacacia L.

Acăț, Băgrin, Dafin — (LEGUMINOSAE p. 80)

Descrierea: Arbore, drept, înalt de 10—25 m, cu ramurile spinoase (stipelele transformate în spini). Frunzele imparipenate-compuse, cu 9—27 foliole, scurt pițiolate, oblong-ovale, întregi nepăroase. Florile albe, foarte odorante (plăcut mirositoare), dispuse în raceme lungi, lung-pedunculat, atârinate în jos. Fructele legume cu numeroase semințe.

Răspândirea: Originar din America, în România este mult cultivat.

Organele folositoare: Scoarța și florile — *Cortex et Flores Robiniae Pseudacaciae*.

Recoltarea: Scoarța se adună numai de pe ramurile tinere în Martie și Septemvrie, se usucă la soare sau aer încălzit. Florile se adună complet formate, dar nevestezite, în Mai, Iunie; uscarea lor se face la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de ceai combate durerile reumatice și de dinți, durerile de stomac provocate de supraaciditate, migrenele și nevralgiile (prin gargară).

Florile constituie o valoroasă pășune pentru albine.

Trifoiul roșu - Trifolium pratense L.

(LEGUMINOSAE p. 80)

Descrierea: Plantă ierbacee, perenă cu tulpina înaltă de 15—40 cm. Frunzele trifoliate, cu foliolele ovale sau eliptice, întregi sau ușor denticulate. Florile roșii-purpurii, rar albe, dispuse în capitule globuloase, singuratic.

Răspândirea: Crește prin fânețe, pășuni. Adesea se cultivă fiind o excelentă plantă de nutreț și meliferă.

Organele folositoare: Capitulele florale — *Flores Trifolii pratensis*.

Recoltarea: Se adună în toiu înfloritului, în Mai—Septemvrie și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de decoctie (50 gr flori proaspete sau 20—25 gr flori uscate la $\frac{1}{2}$ litru apă) sau praf (3 gr în vin sau apă) combate tusea cronică, colicele, scurgerile albe, astma; regulează menstruația etc. În România se întrebuințează foarte puțin.

Bucsăul - Sarothamnus scoparius (L.) Wimm.

(LEGUMINOSAE p. 80)

Descrierea: Arboraș, înalt de 1—2 m, cu tulpina brăzdată și ramuri verzi, care se innegresc ușor. Frunzele simplu-penate cu foliolele superioare oblonge, iar cele inferioare obovate. Florile galbene, lungi de cca 2,5 cm, sunt dispuse într'un racem fals. Fructul o legumă plană, lineară, alungită, neagră-brunie sau neagră, adesea păroasă.

Răspândirea: Pe dealurile din jurul localităților Reșița, Oravița, Săvârșin (Arad) etc.

Recoltarea: Se adună în toiu înfloritului, în Mai, Iunie și se usucă la umbră.

Organele folositoare: Florile — *Flores Sarothamni*.

Intrebuințări: Drogul se bucură de proprietăți tonice, cardiace și diuretice. Se utilizează contra bolilor de inimă, dar numai după indicațiile medicului.

Măcrișul iepurelui - *Oxalis Acetosella* L.

Măcriș pășăresc, Măcriș trifolios — (OXALIDACEAE)

Descrierea: Mică plantă ierbacee, lipsită de tulpină, cu rizon târător. Frunzele trifoliolate cu foliolele obovate. Florile lung pendunculate, dispuse singular, sunt albe sau alb-roșietice, cu vinișoare roșii-purpurii. Fructul o capsulă oblongă.

Răspândirea: Crește prin locuri umede și umbroase din regiunea montană și subalpină.

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Oxalidis*.

Recoltarea: Se adună plantele întregi, în epoca înfloririi Aprilie, Mai, se alege apoi frunzele care se folosesc de obicei proaspete, deoarece prin uscarea își pierde multe calități medicinale.

Intrebuințări. Fiertura din frunze proaspete (19—20 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) combate: scorbutul, piatra la fiere; curăță sângele. Gargara cu asemenea fiertură combate ulcerările din gât. Este recomandabil de asemenea contra înveninărilor cu arseniu și mercur.

Cu anasonul împreună, sub formă de ceai combate gălbănirea.

Inul - *Linum usitatissimum* L.

(LINACEAE)

Descrierea: Planta anuală, ierbacee, cu tulpina simplă. Frunzele înguste sau linear-lancelate, 3 nervate, late de 2—4 mm. Florile albastre, azurii, rar albe, lungi de 12—15 mm sunt dispuse în pleiochazii. Fructele capsule.

Răspândirea: În România se cultivă ca plantă textilă și oleiaginoasă. Rar se află și sălbatică.

Organele folositoare: În medicină se folosesc semințele — *Semen Lini*.

Recoltarea: Semințele se adună când sunt complet coapte.

Intrebuințări: Semințele luate cu apă constituie un bun purgativ (1—2 lingurițe semințe în $\frac{1}{2}$ pahar apă se lasă să se macezeze 2—4 ore). Praful din semințe sub formă de comprese calde combate inflamațiile, buboalele purioase, vânătăile.

Frâsinelul - *Dictamnus albus* L.

(RUTACEAE p. 84)

Descrierea: Plantă ierbacee, la bază subfrutescentă, tulpina, ramurile și inflorescența sunt acoperite cu peri glanduloși. Frunzele alterne, imparipenate cu foliolele ovale sau lanceolate. Florile mari, sau rozee, cu vinișoare roșii-purpurii, sunt dispuse în raceme terminale.

Răspândirea: Crește pe lângă mărăcinișuri, tufișuri, în locuri uscate, prin poieni etc.

Organele folositoare: Rizomul cu rădăcini — (*Radix*) *Rhizoma Dictamni*.

Recoltarea: Se adună în Septembrie, Octombrie și se usucă la soare sau în încăperi încălzite.

Intrebuințări: Sub formă de decoctie (10 gr la 1 litru apă câte o ceașcă mică, de câte trei ori pe zi) combate scurgerile albe, piatra la bășica udului, histeria, febrele intermitente, crampele.

Iarba neagră - *Calluna vulgaris* Salisb.

(ERICACEAE p. 108)

Descrierea: Mic subarbust, înalt de 30—80 cm; frunzele mici (2 mm), lineare, dispuse pe patru rânduri, se acopăr una pe alta. Florile rozee, rar albe, sunt dispuse unilateral în spice racemoase. Fructul capsular.

Răspândirea: Crește în locuri pietroase și nisipoase din pădurile munților.

Organele folositoare: Planta întreaga — *Herba Callunae*.

Recoltarea: Se adună plantele în August, Septembrie, când sunt complet înflorite. Se usucă la umbră, în locuri uscate și bine aerisite.

Intrebuințări: Sub formă de ceai (15—20 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) combate: reumatismul, piatra la rinichi, tusea, inflamațiile gâtului, neputința de urinare. Frunzele sub formă de infuzie (15—20 gr la $\frac{1}{2}$ litru apă) se recomandă contra durerilor la ficat, catarului bășicii udului. Compresele calde cu acest drog alină durerile produse de gută.

Condurul Doamnei - Tropaeolum majus L.

Colțunaș, Floare cu două cozi, Lopidrag, Lopăstani, Nemțoaice

(TROPAEOLACEAE)

Descrierea: Mică plantă ierbacee, anuală, agățătoare, cu frunzele subrotunde, peltate (pețiolul este prins de mijlocul limbului foliar), surii-verzi pe dos. Florile mari, galbene-roșietice, pincate.

Răspândirea: Originar din Peru, în România se cultivă ca plantă ornamentală.

Organele folositoare: Planta întreagă — *Herba Tropaeoli*.

Recoltarea: Se recoltează plantele în timpul verii, când sunt înflorite și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Sub formă de fiertură (15—30 gr la 1 litru apă) se folosește în combaterea bronșitei și emfizemiei.

Castanul sălbatic - Aesculus Hippocastanum L.

Castan porcesc, Castanul calului — (HIPPOCASTANACEAE)

Descrierea: Copac înalt, puternic ramificat cu mugurii mari, cleioși. Frunzele opuse, digitat compuse din 5—7 foliole obovale, cuneiforme, ascuțite și neregulat-dințate. Florile albe cu pete roșii sau galbene, sunt dispuse în panicule erecte (îndreptate în sus). Fructul o capsulă spinoasă.

Răspândirea: În România se cultivă în parcuri, grădini și pe lângă drumuri.

Organele folositoare: Scoarța, florile și fructul — *Cortex, Flores et Fructus Hippocastani*.

Recoltarea: Coaja se despoaie primăvara de pe ramurile de 2—5 ani și se usucă în încăperi încălzite sau la soare. Florile se adună în Mai, Iunie când sunt complet formate; se usucă la umbră. Fructele se adună când sunt coapte.

Intrebuințări: Coaja sub formă de ceai combate: diareea, disenteria; ușurează mistuirea. Din flori se prepară o tinctură cu care se fac fricțiuni contra reumatismului, degerăturilor, pecinginiilor. Fructele servesc ca surogat de cafea. În medicină se folosesc la combaterea diareei, colicilor, catarelor intestinale etc.

Saschiul - Vinca minor L.

(APOCYNACEAE)

Bărbănoc, Cununiță, Foaie în fir, Merișor

Descrierea: Plantă, ierbacee, perenă, cu tulpina întinsă pe pământ (prostrată) semifrutescentă și radicanță. Frunzele opuse lanceolat — eliptice. Florile albastre lung pedicelate dispuse la subsuara frunzelor. Fruct folicular.

Răspândirea: Crește prin păduri și tufișuri.

Organele folositoare: Frunzele — *Folia Vincae*.

Recoltarea: Se pot aduna în tot timpul verii și se usucă la umbră.

Intrebuințări: Drogul conține tanin și substanțe pectice. Datorită acestor substanțe se folosește în farmacie ca tonic, astrigent și hemostatic.

CALENDARUL plantelor noastre medicinale

Numele plantei	Organele folosi- toare	Timpul când se recol- tează	Pag.
Afinul <i>Vaccinium Myrtillus</i>	Frunzele Fructele	Mai—Septemvrie Iulie—Septemvrie	108
Albăstrița <i>Centaurea Cyanus</i>	Florile	Mai—Iulie	170
Alcana <i>Alkanna tinctoria</i>	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	116
Amăreala <i>Polygala amara</i>	Planta întreagă	Iunie—August	85
Anasonul <i>Pimpinella Anisum</i>	Fructele	August, Septemvrie	98
Aninul negru <i>Alnus glutinosa</i>	Scoarța Frunzele	Februarie—Aprilie și Septemvrie—Noemvrie Aprilie—Iunie	51
Angelica <i>Angelica Archangelica</i>	Rădăcinile Frunzele Fructele	Septemv.—Noemvrie și Martie, Aprilie Aprilie—Iunie August, Septemvrie	100
Armurariu <i>Silybum Marianum</i>	Rădăcinile Frunzele Fructele	Martie, Aprilie Mai, Iunie Iulie—Octomvrie	169
Arnica <i>Arnica montana</i>	Rădăcinile Frunzele Florile	Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie Mai, Iunie Iunie, Iulie	165
Bobornicul <i>Veronica Beccabunga</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Mai—August	146
Bostanul <i>Cucurbita Pepo</i>	Semințele	August—Octomvrie	154

Numele plantei	Organele folosi- toare	Timpul când se recol- tează	Pag.
Bozul <i>Sambucus Ebulus</i>	Rizomii și rădă- cinile Fructele	Septemvrie, Octomvrie August—Octomvrie	151
Bradul alb <i>Abies alba</i>	Mugurii și ramurile tinere	Ianuarie—Aprilie	40
Brânca <i>Lobaria Pulmonaria</i>	Planta întreagă	În tot timpul anului	35
Brândușa de toamnă <i>Colchicum autumnale</i>	Semințele Cepele	Mai, Iunie Iunie—August	43
Brusturul <i>Arctium Lappa</i>	Rădăcinile Frunzele Fructele	Martie, Aprilie și Sep- temvrie, Octomvrie Iunie—August August—Octomvrie	168
Bucșăul <i>Sarothamnus scopar- ius</i>	Florile	Mai, Iunie	183
Buruiană de ceas rău <i>Tanacetum vulgare</i>	Planta, întreagă	Iunie—August	159
Busuiocul <i>Ocimum basilicum</i>	Planta întreagă	Iunie—Septemvrie	131
Busuiocul sălbatec <i>Prunella vulgaris</i>	Planta întreagă	Iunie—Septemvrie	132
Castanul bun <i>Castanea vesca</i>	Frunzele și scoarța	Mai, Iunie	179
Castanul sălbatec <i>Aesculus Hippo- castanum</i>	Scoarța Florile Fructele	Aprilie, Mai Mai, Iunie August—Octomvrie	186
Cașul popii <i>Malva rotundifolia</i>	Frunzele Florile	Mai, Iunie Iunie—Septemvrie	90
Căptălanul <i>Petasites hybridus</i>	Frunzele Rădăcinile	Mai—Iulie Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie	164

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Cătușnica <i>Nepeta Cataria</i>	Vârfurile vegetative	Iulie, August	135
Cânepa codrului <i>Eupatorium Cannabinum</i>	Organele suprapământene	Mai—August	155
	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie	
Cerențelul <i>Geum urbanum</i>	Vârfurile înflorite	Mai—Iulie	75
	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	
Cetina de negi <i>Juniperus Sabina</i>	Fructele	Septemvrie—Noemvrie	39
	Ramurile înflorite	Aprilie, Mai	
Chimionul porcului <i>Peucedanum Ostruthium</i>	Rizomii	Septemvrie, Octomvrie	107
	Frunzele	Mai, Iunie	
	Fructele	Septemvrie, Octomvrie	
Chimionul <i>Carum Carvi</i>	Semințele	Mai—Iulie	96
Cicoarea <i>Cichorium Intybus</i>	Rădăcinile	Martie, Apr. și Sept. Oct.	172
	Frunzele	Aprilie—Mai	
Cimbrisorul <i>Thymus Serpyllum</i>	Organele suprapământene	Iunie—Septemvrie	127
Cimbrul <i>Thymus vulgaris</i>	Organele suprapământene	Iunie—August	126
Cinci degete <i>Potentilla reptans</i>	Planta întreagă	Mai—Septemvrie	77
Cireșa evreilor <i>Physalis Alkekengi</i>	Frunzele	Aprilie, Mai	141
	Fructele	August, Septemvrie	
Cireșul <i>Prunus avium</i>	Codițele fructelor	Mai—Iunie	74
Ciuboșica cucului <i>Primula Veris</i>	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Sept. Octomvrie	110
	Florile	Martie—Mai	
Ciumăfaia <i>Datura Stramonium</i>	Frunzele	Aprilie—Iulie	139

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Ciumarea <i>Galega officinalis</i>	Vârfurile înflorite	Iunie—August	82
Coada calului <i>Equisetum arvense</i>	Tulpinile verzi (sterile)	Iulie, August	37
Coada racului <i>Potentilla Anserina</i>	Planta întreagă	Mai—Septemvrie	76
Coada șoricelului <i>Achillea Millefolium</i>	Frunzele	Aprilie, Mai	157
	Florile	Mai—August	
Condurul doamnei <i>Tropaeolum majus</i>	Planta întreagă	Iunie—August	186
Coriandrul <i>Coriandrum sativum</i>	Fructele	August, Septemvrie	101
Coroniștea <i>Coronilla varia</i>	Frunzele	Mai—Iulie	82
Cornul <i>Cornus mas</i>	Scoarța	Aprilie, Mai	108
Cornul secării <i>Claviceps purpurea</i>	Tot corpul ciupercii	Iunie—August	33
Crețușca <i>Filipendula Ulmaria</i>	Vârfurile înflorite	Mai—August	78
Cruciulița <i>Senecio vulgaris</i>	Planta întreagă	Februarie—Octomvrie	176
Crușanul <i>Frangula Alnus</i>	Scoarța	Aprilie, Mai	87
Cucuta <i>Conium Maculatum</i>	Frunzele	Aprilie—Iulie	104
	Fructele	Aprilie—Septemvrie	
Cuscrișorul <i>Pulmonaria officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Martie—Mai	116
Degețelul roșu <i>Digitalis purpurea</i>	Frunzele	Iunie—August	142
	Semințele	August—Octomvrie	

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Dracila <i>Berberis vulgaris</i>	Scoarța	Aprilie—Iunie	180
Dumbățul <i>Teucrium Chamaedrys</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—Septemvrie	136
Fagul <i>Fagus silvatica</i>	Frunzele	Aprilie, Mai	178
	Scoarța	Aprilie, Mai	
	Lemnul	Tot timpul anului	
Feciorica <i>Herniaria glabra</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Mai, Iunie	60
Feniculul <i>Foeniculum vulgare</i>	Fructele	Iulie—Septemvrie	102
Fereguța <i>Polypodium vulgare</i>	Rizomul și rădăcinile	Februarie—Aprilie și Sept.—Noemvrie	37
Feriga <i>Dryopteris Filix mas</i>	Rizomul	Februarie—Aprilie și Sept.—Noemvrie	35
Fierea pământului <i>Centaurium umbellatum</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iulie, August	113
Filimica <i>Calendula officinalis</i>	Florile	Iunie—Septemvrie	166
Floarea văduvelor <i>Succisa pratensis</i>	Organele supra-pamântene	Iulie—Septemvrie	153
	Rădăcina	Martie, Aprilie și Sept.—Noemvrie	
Fluerătoarea <i>Tamus communis</i>	Rădăcina	Martie, Aprilie și Sept.—Noemvrie	46
Fragii <i>Fragaria vesca</i>	Frunzele și tulpinile	Iunie—August	75
	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Sept.—Octomvrie	
	Fructele	Iunie—August	
Frăsinelul <i>Dictamnus albus</i>	Rizomul și rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	185

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Frasinul <i>Fraxinus excelsior</i>	Scoarța	Aprilie, Mai	111
	Frunzele	Mai, Iunie	
Fumarița <i>Fumaria officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Mai—Septemvrie	67
Ghimpele <i>Ruscus aculeatus</i>	Rizomul	Martie, Aprilie și Sept.—Noemvrie	44
Ghințura <i>Gentiana lutea</i>	Rizomul	Martie, Aprilie și Sept., Octomvrie	112
Gorunul <i>Quercus Robur</i>	Scoarța	Martie, Aprilie	51
Greghetinul <i>Geranium pratense</i>	Rădăcina	Sept., Octomvrie	83
Hameiul <i>Humulus Lupulus</i>	Ramurile cu inflorescența femelă	Iulie, August	52
Hreanul <i>Cochlearia armoracia</i>	Rădăcina	Octomvrie, Noemvrie	71
Iarba de șoaldină <i>Sedum acre</i>	Planta întreagă	Mai—Iulie	72
Iarba fiarelor <i>Cynanchum Vincetoxicum</i>	Rădăcina	Martie—Aprilie și Sept., Octomvrie	115
Iarba neagră <i>Scrophularia nodosa</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	143
Iarba neagră <i>Calluna vulgaris</i>	Planta întreagă	August, Septemvrie	185
Iarba Sft. Ioan <i>Salvia sclarea</i>	Ramurile florifere	Iunie, Iulie	123
Iarba tăieturii <i>Betonica officinalis</i>	Planta întreagă	Iunie—August	132
Ienupărul <i>Juniperus communis</i>	Fructele	Septemvrie—Decemvrie	38

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Inul <i>Linum usitatissimum</i>	Semințele	Iulie, August	184
Ipcăriștea <i>Gypsophila paniculata</i>	Rădăcina	Martie, Aprilie și Sept., Octomvrie	59
Isma bună <i>Mentha piperita</i>	Planta întreagă	Iulie, August	128
Isma creștă <i>Mentha crispa</i>	Frunzele	Iunie—August	131
Isopul <i>Hyssopus officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	121
Lăcrimile Elenei <i>Inula Hellenium</i>	Rădăcina	Martie, Aprilie și Sept., Octomvrie	157
Laurul <i>Ilex aquifolium</i>	Frunzele	Tot timpul anului	87
Lăcrămioarele <i>Convallaria majalis</i>	Rădăcina Frunzele și florile	Februarie—Aprilie și Sept., Octomvrie Aprilie—Iunie	45
Lăptuca veninoasă <i>Lactuca virosa</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	174
Lăsniciorul <i>Solanum dulcamara</i>	Tulpinele Fructele	Martie—Mai August, Septemvrie	140
Lemnul dulce <i>Glycyrrhiza glabra</i>	Rădăcina	Septemvrie, Oct.	80
Leușteanul <i>Levisticum officinale</i>	Rădăcina Fructele	Sept., Octomvrie Iulie—Septemvrie	105
Laurda <i>Allium ursinum</i>	Întreaga plantă	Aprilie—Iunie	177
Levențica <i>Lavandula Spica</i>	Ramurile florifere	Iunie—August	118
Limba cânelui <i>Cynoglossum officinale</i>	Rădăcina	Martie, Aprilie și Septemvrie Octomv.	117

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Limba mielului <i>Borago officinalis</i>	Frunzele Florile	Aprilie—Iulie Mai—Iulie	115
Lumânărica <i>Verbascum phlomoides</i>	Florile	Iunie—Octomvrie	144
Macul de grădină <i>Papaver somniferum</i>	Semințele Opiumul	Iulie—Septemvrie Mai—Septemvrie	65
Macul roșu <i>Papaver Rhoeas</i>	Florile	Iunie, Iulie	66
Măcieșul <i>Rosa canina</i>	Florile Fructele	Mai, Iunie Iulie—Noemvrie	78
Măcrișul iepurelui <i>Oxalis Acetosella</i>	Frunzele	Aprilie, Mai	184
Măgeranul <i>Majorana hortensis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	127
Măselarița <i>Hyoscyamus niger</i>	Frunzele Semințele	Iunie—August Iulie—Septemvrie	138
Mătrăguna <i>Atropa Belladonna</i>	Rădăcinile Frunzele	Sept., Octomvrie Mai, Iunie	137
Merișorul <i>Vaccinium Vitis idaea</i>	Frunzele Fructele	Mai—Septemvrie Iulie—Septemvrie	109
Mesteacănul alb <i>Betula pubescens</i>	Mugurii Scoarța Frunzele	Martie Martie, Aprilie Mai, Iunie	50
Mojdreanul <i>Fraxinus ornus</i>	Sucul	Iulie, August	111
Morcovul <i>Daucus Carota</i>	Rădăcinile Frunzele Fructele	Sept.—Noemvrie Iunie—Septemvrie August—Octomvrie	106
Moșmonul <i>Mespilus germanica</i>	Fructele	Octomvrie, Noemvrie	181

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Murul <i>Rubus fruticosus</i>	Frunzele	Mai, Iunie	79
	Fructele	Iulie—Noemvrie	
Mușchi de munte <i>Cetraria islandica</i>	Planta întreagă	Tot timpul anului	34
Mușetelul <i>Matricaria Chamomilla</i>	Florile	Mai—August	158
Muștarul alb <i>Sinapis alba</i>	Semințele	Iulie—Septemvrie	69
Muștarul negru <i>Brassica nigra</i>	Semințele	Iulie—August	69
Mutătoarea <i>Bryonia dioica</i>	Rădăcina	Martie, Aprilie și Sept.—Noemvrie	153
Nalba <i>Malva silvestris</i>	Frunzele	Mai, Iunie	89
	Florile	Iunie—August	
Nalba de grădină <i>Althaea rosea</i>	Florile	Iunie—August	92
Nalba mare <i>Althaea officinalis</i>	Frunzele	Mai, Iunie	90
	Florile	Iunie—August	
	Rădăcinile	Septemvrie, Oct.	
Năprasnica <i>Geranium Robertianum</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	83
Năsturelul <i>Nasturtium officinale</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Aprilie—Noemvrie	70
Năvalnicul <i>Phyllitis Scolopendrium</i>	Frunzele	Iulie—Septemvrie	36
Negrilica <i>Nigella sativa</i>	Semințele	Iunie—August	62
Nemțisorul de câmp <i>Consolida regalis</i>	Florile	Mai—Septemvrie	64

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Nucul <i>Juglans regia</i>	Frunzele	Iunie, Iulie	50
	Scoarța	August—Noemvrie	
	Fructele	August—Octomvrie	
Nufărul alb <i>Nymphaea alba</i>	Rizomii	Septemvrie, Oct.	61
Nufărul galben <i>Nuphar luteum</i>	Rizomii	Septemvrie, Oct.	61
Obligeana <i>Acorus Calamus</i>	Rizomii	Martie, Aprilie și Sept. Octomvrie	41
Odoleanul <i>Valeriana officinalis</i>	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Septemvrie, Oct.	152
Omagul <i>Aconitum Napellus</i>	Frunzele	Iunie	64
	Tuberii	Martie Aprilie și Sept. Octomvrie	
Osul iepurelui <i>Ononis spinosa</i>	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Sept. Noemvrie	81
Parachernița <i>Parietaria officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—Septemvrie	54
Păducelul <i>Crataegus Oxyacantha</i>	Florile	Aprilie—Iunie	74
	Fructele	Septemvrie—Noemvrie	
Pătlagina îngustă <i>Plantago lanceolata</i>	Frunzele	Aprilie—August	147
	Semințele	August, Septemvrie	
Păpădia <i>Taraxacum officinale</i>	Rădăcinile	Martie Aprilie și Sept.—Noemvrie	173
	Frunzele	Martie—Iunie	
Pătrunjelul <i>Petroselinum hortense</i>	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	106
	Frunzele	Tot timpul verii	
	Fructele	Septemvrie, Octomvrie	
Pecetea lui Solomon <i>Polygonatum odoratum</i>	Rizomii	Martie, Aprilie și Septemvrie, Oct.	44

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Pedicuța <i>Lycopodium clavatum</i>	Sporii (Praful din spic)	Iunie—August	38
Pelinarița <i>Artemisia vulgaris</i>	Frunzele	Mai—Iulie	161
	Ramurile înflorite	Iulie—Septemvrie	
Pelinul <i>Artemisia Absinthium</i>	Frunzele	Mai, Iunie	160
	Ramurile înflorite	Iulie, August	
Petrinjeii de câmp <i>Pimpinella saxifraga</i>	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Sept., Octomvrie	99
	Fructele	August—Octomvrie	
Pirul <i>Agropyron repens</i>	Rizomii	Martie, Aprilie și Sept. Octomvrie	40
Plopul negru <i>Populus nigra</i>	Mugurii	Februarie—Martie	48
	Scoarța	Martie—Iunie	
Pochivnicul <i>Asarum europaeum</i>	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	55
	Frunzele	Aprilie, Mai	
Pojarnița <i>Hypericum perforatum</i>	Florile	Iunie, Iulie	93
	Ramurile înflorite	Iunie—August	
Poroinicul <i>Orchis morio</i>	Tuberii	Martie, Aprilie și Sept., Octomvrie	47
Porumbul <i>Zea Mays</i>	Stigmatele (barba porumbului)	Iunie—August	41
Porumbarul <i>Prunus spinosa</i>	Florile	Martie, Aprilie	73
Potbealul <i>Tussilago Farfara</i>	Florile	Martie, Mai	163
	Frunzele	Mai, Iunie	
Puhaiul <i>Lycoperdon bovista</i>	Intreaga ciupercă	Tot timpul anului	34
Răculeț <i>Polygonum Bistorta</i>	Rizomii	Februarie—Aprilie și Sept. Noemvrie	56
Reventul <i>Rheum officinale</i>	Rizomii	Septemvrie, Octomvrie	56

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Ricinul <i>Ricinus communis</i>	Semințele	August, Septemvrie	85
Rodul pământului <i>Arum maculatum</i>	Frunzele	Mai—Iulie	42
	Tuberii	Septemvrie, Octomvrie	
Roinița <i>Melissa officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	124
Romanița nobilă <i>Anthemis nobilis</i>	Florile	Iunie—August	162
Rostopasca <i>Chelidonium majus</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Mai—August	67
Roaua cerului <i>Drosera rotundifolia</i>	Planta întreagă	Iulie, August	71
Ruscuța primăvăratecă <i>Adonis vernalis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Martie—Mai	62
Salcâmul <i>Robinia Pseudacacia</i>	Scoarța	Martie—Septemvrie	182
	Florile	Mai, Iunie	
Salcia albă <i>Salix alba</i>	Scoarța	Martie, Aprilie	49
Salbia de grădină <i>Salvia officinalis</i>	Frunzele	Mai, Iunie	122
	Ramurile înflorite		
Saschiul <i>Vinca minor</i>	Frunzele	Tot timpul verii	187
Sânișoara <i>Sanicula europaea</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Aprilie, Mai	107
	Rizomii	Septemvrie, Oct.	
Sânziencele galbene <i>Galium verum</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Mai—Septemvrie	148
Săpunărița <i>Saponaria officinalis</i>	Frunzele și ramurile florale	Iunie, Iulie	60
	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	
Scaiul vânat <i>Eryngium planum</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—Septemvrie	105

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Schinul <i>Cnicus Benedictus</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	174
Sclipeții <i>Potentilla erecta</i>	Rizomii	Septembrie—Noembrie	76
Silnicul <i>Glechoma hederaceum</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Martie—Mai	133
Silurul <i>Euphrasia Rostkoviiana</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—Septembrie	147
Smeurul <i>Rubus idaeus</i>	Frunzele	Mai, Iunie	79
	Fructele	Iulie—Septembrie	
Socul <i>Sambucus nigra</i>	Florile	Mai, Iunie	150
	Fructele	Septembrie, Octombrie	
Spanacul tămăios <i>Chenopodium ambrosioides</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iulie, August	58
	Semințele	August, Septembrie	
Sparanghelul <i>Asparagus officinalis</i>	Rizomii și tulpinile tinere	Aprilie—Iunie	177
Splinuța <i>Solidago Virga aurea</i>	Ramurile florifere	Iulie, August	155
Spânzul <i>Helleborus purpurascens</i>	Rizomii	Februarie—Aprilie și Iulie—Octombrie	63
Stirigoala <i>Veratrum album</i>	Rizomii	Martie, Aprilie și Septembrie—Noembrie	43
	Frunzele	Mai—August	
Strugurii negri <i>Ribes nigrum</i>	Fructele	Septembrie, Octombrie	73
	Frunzele	Mai, Iunie	
Strugurii ursului <i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	Frunzele	Mai, Iunie	110
Sulfina <i>Melilotus officinalis</i>	Ramurile florifere	Mai—August	81

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Șofrânașul <i>Carthamus tinctorius</i>	Florile	Iulie, August	171
	Semințele	August—Octombrie	
Șofranul <i>Crocus sativus</i>	Stigmatul floral	Aprilie—Iunie	47
Șopârlaița albă <i>Parnassia palustris</i>	Planta întreagă	Iunie—August	181
Șovârșul <i>Origanum vulgare</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Iunie—August	136
Talpa găstei <i>Leonurus Cardiaca</i>	Frunzele	Aprilie—August	134
	Ramurile florifere	Iunie—August	
Talpa mâței <i>Antennaria dioica</i>	Florile și ramurile florifere	Mai—August	156
Tarhonul <i>Artemisia Dracunculus</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—August	161
Tătăneasa <i>Symphytum officinale</i>	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Septembrie, Octombrie	117
Teiul alb <i>Tilia tomentosa</i>	Florile	Mai, Iunie	88
Traista ciobanului <i>Capsella Bursa-pastoris</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Mai—Septembrie	68
Trei frați pătași <i>Viola tricolor</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Mai—Octombrie	94
Trestia <i>Phragmites communis</i>	Rizomii	Aprilie, Mai și Septembrie, Octombrie	41
Trifoiul roșu <i>Trifolium pratense</i>	Florile	Mai—Septembrie	183
Trifoiste <i>Menyanthes trifoliata</i>	Frunzele și vârfurile florale	Aprilie—Iunie	114
Troscotețul <i>Polygonum aviculare</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Mai, Iunie	55

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Turița <i>Galium aparine</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—Septemvrie	149
Turița mare <i>Agrimonia Eupatoria</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—August	77
Turta <i>Carlina acaulis</i>	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie	168
Ulmul <i>Ulmus campestris</i>	Scoarța	Aprilie, Mai	179
Ungurașul <i>Marrubium vulgare</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—Septemvrie	134
Urechelnița <i>Sempervivum tectorum</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—August	72
Urzica mare <i>Urtica dioica</i>	Frunzele	Martie—Iunie	53
	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	
Urzica mică <i>Urtica urens</i>	Frunzele	Martie—Iunie	53
	Rădăcinile	Septemvrie, Octomvrie	
Urzica moartă <i>Lamium album</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Aprilie—Iunie	133
Văcălia moliftului <i>Polyporus officinalis</i>	Ciuperca întreagă	Tot timpul anului	34
Vâscul <i>Viscum album</i>	Planta întreagă	Tot timpul anului	54
Veninarița <i>Gratiola officinalis</i>	Organele verzi	Iunie—August	145
	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie	
Ventrilica <i>Veronica officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcină	Mai, Iunie	145
Verbina de câmp <i>Verbena officinalis</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—Septemvrie	118
Verigariu <i>Rhamnus cathartica</i>	Fructele	Septemvrie, Octomvrie	88

Numele plantei	Organele folositoare	Timpul când se recoltează	Pag.
Vinarița <i>Asperula odorata</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Mai—Iulie	150
Virnanțul <i>Ruta graveolens</i>	Frunzele și tulpinile	Mai—Iulie	84
Vioreaua mirositoare <i>Viola odorata</i>	Frunzele	Martie, Aprilie	95
	Florile	Aprilie, Mai	
	Rădăcinile	Martie, Aprilie și Septemvrie, Octomvrie	
Voinicica <i>Sisymbrium officinale</i>	Planta întreagă	Mai—August	180
Vulturica <i>Hieracium Pilosella</i>	Planta întreagă	Mai—Septemvrie	175
Zârna <i>Solanum nigrum</i>	Planta întreagă fără rădăcini	Iunie—Septemvrie	140
Zanacardeaua <i>Narcissus Pseudo-narcissus</i>	Florile	Martie, Aprilie	46

INDEXUL

alfabetic al numirilor românești de plante

Acriș-roșu	180	Barba împăratului... ..	94
Acu pământului	37	Barba lui Aron	42
Acăț	182	Barba lupului	63
Afin	30, 108	Barba Sasului... ..	37
Agrîș... ..	73	Barba șarpelui	36
Agrîș negru	73	Barba ursului... ..	37
Aișoară	68	Bădean	98
Aiu	45	Bălură	43
Aiu de pădure	177	Bălțătură	134
Alaur... ..	139	Băgrin	182
Alcana	116	Bărbănog... ..	187
Albăstriță	170	Beșicuri	141
Alunele	157	Blobornică	146
Amăreală	31, 85	Bobâlnic	70, 146
Amură	79	Bobornic	146
Anason	24, 30, 98	Bobovnic	146
Anason mare	102	Boj	151
Angelică... ..	24, 30, 100	Bojotei	63
Angelină	100	Bolândariță	139
Anghelină	100	Boranță	115
Anghicel	110	Bosioc	131
Aninul negru	51	Bostan	30, 154
Anis	98	Boz	151
Anison	98	Bozie	151
Anison dulce	102	Bradul alb	31, 40
Arâriel	117	Brâncă	35
Arățel	115	Brâncă porcului	143
Arborele Boabab	93	Brâncă ursului	38
Ardei... ..	141	Brâncuța	31, 180
Arinul negru	51	Brândușă de toamnă 15, 31, 32, 43	
Armură	79	Brândușă morților... ..	43
Armurariu	169	Bribolnic	146
Arnica	31, 47, 165	Brilioanca	115
Asmățui	108	Brioală	108
Aspic... ..	118	Brustur	29, 164, 168
Asprișoară	149	Brustur dulce	164
Asudul calului	81	Buberi	143
Așasiu	65	Buciniș	100, 104
Avrămeasă	145	Bucsău	31, 183
Barba caprei	78	Bujor	47

Buruiană de dalac...	140	Cel pierit...	176
Buruiană de bube...	141	Cerențel...	75
Buruiană de ceas rău	159	Cerceluși...	44
Buruiană de cel pierit...	145	Cerceluș...	45
Buruiană de făcut copii	64	Cernușcă...	62
Buruiană de friguri	41	Cetină...	38
Buruiană de lungoare...	105	Cetină de negi	39
Buruiană de spulburături	136	Chedicută...	38
Buruiană de trânji...	72	Chimen dulce...	102
Buruieniță...	147	Chimen negru...	62
Busuioc	131	Chiminul porcului	107
Busuioc de câmp...	132	Chimion...	96
Busuioc roșu...	132	Chimion de câmp...	96
Busuioc sălbatic	132	Chimion sălbatic...	96
Calm...	41	Chimișor...	96
Capilaria...	37	Chiperul lupului	55
Cartof...	141	Chiparos...	30
Carul pădurilor...	165	Chrean...	71
Carul zanelor...	165	Cicoare	172
Caș...	90	Cicorie...	172
Cașul popii	90	Cimbru	126
Castanul bun	179	Cimbrul adevărat...	126
Castanul calului...	186	Cimbrul bun...	126
Castan porcesc...	186	Cimbrul de câmp...	30, 127
Castan sălbatic	186	Cimbrul de grădină...	126
Cănepa codrului	155	Cimbrisorul	127
Cănepioară...	155	Cimișirul...	29, 87
Cărligați...	56	Cinci degete	77
Căcădar...	78	Cinci foi...	107
Căipoală...	155	Cinci foi mari...	107
Călințar...	42	Ciocărlan...	82
Călinică...	166	Ciocul berzei...	83
Căprine...	46	Cione...	134
Căpușe...	85	Ciorăpar...	168
Căptălaci...	164	Cireașa evreilor	141
Căptălan	164	Cireașa lupului...	137
Cătușnică	135	Cireșul	29, 74
Cătușnică sălbatică...	134	Ciuboțica cucului	31, 110
Ceai de Mexic...	58	Ciuma fetei...	139
Ceapă...	29, 45	Ciumarea	82
Ceapa cioarei...	43	Ciumăfaia	32, 139
Ceapă ciorască...	168	Ciurul zanelor...	168
Cebarea...	30	Clonțul babei...	33

Clopoțele...	44, 45	Cruciuliță	31, 176
Coacăz...	73	Cruști...	87
Coacăz negru...	73	Crușan	29, 87
Coadă boului...	144	Cucuruz...	164
Coadă calului	29, 37	Cucută	32, 104
Coadă cocoșului...	44	Cucută mare...	104
Coadă iepei...	37	Cuișoriță...	75
Coadă leului...	134	Culeandă...	101
Coadă lupului...	144	Culcușul vacii...	175
Coadă mânzului...	—	Cujdă...	165
Coadă racului	76	Cunună...	82
Coadă șoricelului	157	Cununiță...	82, 187
Coadă vacii...	144	Cupa vacii...	29
Coarda ielelor...	133	Curcubătă porcească...	154
Cocoș...	44	Curpen de pădure...	65
Cocoșoaică...	42	Cuserișor	116
Codăie...	37	Cuscuța mică...	29
Coif...	64	Dafin...	182
Colăceii babei...	89	Dediței...	31
Colăceii popii...	89	Dediței galbeni...	62
Colțari...	33	Degetar...	31, 142
Colțunaș...	186	Degetel roșu	62, 142
Condurul Doamnei	186	Degetariță...	142
Coprine...	46	Dințură...	112
Coriandru	101	Dintele dracului...	30
Corn	108	Dioc...	170
Cornățel...	149	Doamna codrului...	137
Cornul secării	31, 33	Doamnă mare...	137
Cornișor...	38	Dormotin...	81
Cornuță...	139	Dost...	136
Coroniștea	82	Dovleac...	154
Corobațică...	170	Dovlete alb...	154
Corovaiță...	144	Dracilă	30, 180
Coțobrel...	73	Dragavei...	58
Craști...	87	Dragină...	180
Crâncieș...	75	Dragostea fetei...	147
Crășie...	87	Drăgaică...	148
Creasta cocoșului...	134	Dudaie...	104
Creson...	70	Dumbăț	136
Crestăneasă...	145	Dumbravnic...	155
Crețșor...	132	Ențură...	112
Crețușcă	29, 78	Făgul	178
Crinul de stânci...	40	Fasolea...	83

Fasolea soia	83	Ghiociei de grădină	46
Feciorică	60	Gispariță	59
Fenicul	20, 102	Giurgiumă	128
Ferecea	159	Gliceriză	80
Feriga	30, 35	Gogoașe	34, 141
Ferigă dulce	37	Gorun	30, 51
Fereguța	29, 37	Grăul potârnicilor	54
Fierea pământului	113	Grăușor	65
Filimică	166	Greghetin	83
Filimină	166	Gușa porumbului	152
Filuță	36	Gutui	30
Floare cu două cozi	186	Hamei	30, 52
Floare de friguri	113	Hilimică	31, 166
Floare de ochi	147	Hioară	95
Floare de trânji	82	Hirean	71
Floarea grăului	170	Hrean	30, 71
Floarea lui Sf. Ion	148	Hreniță	70
Floarea stupilor	124	Hultenioală	175
Floarea turcului	45	Ialovăț	38
Floarea văduvelor	153	Iarba boierului	85
Fluerătoare	31, 46	Iarba băloasă	117
Foaie în fir	187	Iarba ciumei	82
Fragi	75	Iarba ciutei	72
Fragi de pădure	75	Iarba de boale	68
Frasin	29, 111	Iarbă de cositor	37
Frâsinel	184	Iarbă de curcă	67
Frigurică	113	Iarbă de dureri	44
Frunză de bubă rea	143	Iarba degetelor	77
Frunza tăieturii	132	Iarbă de lingoare	68
Frunza voinicului	68, 180	Iarbă de negi	67
Fumărița	30, 67	Iarbă de piatră	81
Fumul pământului	67	Iarbă de rane	132
Gâlceavă	64	Iarbă de șoldină	72
Gâltane	47	Iarbă de urechi	72
Gălbioare	175	Iarbă de vătămătură	83
Gălbinare de germe	77	Iarbă dulce	80
Gălbinele	166	Iarbă dulce de munte	37
Georgițe	45	Iarba fiarelor	115
Germânariță	47	Iarbă flocoasă	134, 135
Gheorghin	74	Iarba fecioarei	60
Ghimpe pădureț	44	Iarbă groasă	72
Ghimpele	44	Iarba ieretei	175
Ghințură	30, 112	Iarbă lăptoasă	85

Iarba lui Sf. Ion	93	Lăcrămioare	31, 45
Iarba lui Tatin	117	Lămăioară	126
Iarbă mare	31, 157	Lămâiță	126
Iarba mâței	135	Lăptucă veninoasă	174
Iarba nebunilor	63	Lăpuc	168
Iarbă neagră	132, 143, 145, 185	Lăsnicior	29, 140
Iarba plămănei	116	Lăsnicioasă	140
Iarba pisicilor	152	Lemn cănesc	87
Iarba raiului	159	Lemn dulce	31, 80
Iarba roilor	124	Lemn galben	180
Iarba roșie	56	Leoardă	177
Iarba Sf. Ion	123	Leurdă	177
Iarba surpăturii	60	Leuștean	105
Iarba stupului	124	Levant	118
Iarba tăieturii	132	Leventică	118
Iarba tunului	72	Limba cânelui	117
Iarba ursului	38	Limba cerbului	36
Iarba vântului	135	Limba mielului	29, 115
Ienupăr	29, 38	Limba oii	147
Împărăteasă	137	Limba vacii	36
Împărăteasa buruienilor	137	Limba vecinei	36
In	184	Limbar	36
Închiegătoare	83	Lingura popii	55
Înibahar	38	Lipan	144, 168
Întură	112	Lipici	149
Ipcăriga	59	Lipicioasă	149
Ipchegătoare	83	Lobodă tămăloasă	58
Iperige	59	Lopăștani	186
Ipsoriță	59	Lopidrag	186
Irean	71	Lubă	154
Isma bună	30, 128	Lubeniță	154
Isma creață	131	Luminare	144
Isma de leac	128	Lumânărică	15, 31, 144
Isop	121	Lumânărica Domnului	144
Izop	121	Mac cultivat	31, 65
Jale	122	Mac de câmp	31, 65
Jale de grădină	122	Mac de grădină	16, 47, 65
Jales	30, 122	Mac iepuresc	66
Jebghiu de munte	34	Mac mare	65
Jintură	72	Mac roșu	66
Jugărel	136	Mac sălbatec	15, 66
Lacrimile Elenei	157	Mama pădurii	150
Laur	87, 139	Mana jidovului	79

Mângâierea apelor	147	Morcogi	106
Măcieș	78	Morună	158
Măcriș	58	Morună neagră	159
Măcriș de baltă	70	Mostochin	181
Măcriș de răuri	180	Moșmon	30, 158
Măcriș iepuresc	180	Mur	79
Măcrișul iepurelui	184	Mușățel	158
Măcriș păsăresc	184	Mușchiu creț	34
Măcriș spinos	180	Mușchiu de munte	31, 34
Măcriș trifolios	184	Mușțel	17, 158
Măgheran	31, 127	Muștar alb	31, 69
Mălăcină	131	Muștar bun	69
Mărăcine	73	Muștar de câmp	69
Mărăcin alb	74	Muștar negru	31, 69
Măraru câmpului	64	Mutătoare	153
Mărgăritărele	45	Mutătoare cu poame roșii	153
Măr	29	Mutilică	141
Mărul lupului	64	Nalba	89
Mărul porcului	139	Nalba de grădină	92
Măsalar	138	Nalba de luncă	90
Măsălarită	20, 32, 138	Nalba mare	31, 90
Mătăcină	124	Nalba mare de grădină	92
Mătricea	158	Nalba mică	89, 90
Mătrăgună	15, 20, 32, 137	Nalba roșie	92
Măturită	118	Nalba rumenă	93
Mentă creață	131	Napi porcești de pădure	46
Merișor	109, 187	Napii porcului de pădure	46
Mesteacăn alb	29, 50	Năprasnica	83
Mesteacăn pendul	50	Năsturelul	70, 116
Micșunea	95	Născală	181
Mierea ursului	116	Năvalnic	36
Mila Domnului	145	Nebunariță	138
Milostivă	145	Negulariță	67
Mintă de grădină	128	Negrilică	62
Minta măței	135	Negroaică	62
Mintă turcească	124	Negrușcă	62
Mojdrean	111	Nejelmică	133
Molift	40	Nemțisor de câmp	64
Moloacă	124	Nemțoaice	186
Molotru	81	Nintă de grădină	128
Molotru galben	81	Nintă creață	131
Moluză	102	Nodurariu	56
Morcov	29, 106	Nucul	30, 50

Nufărul alb	61	Petinbroasă	176
Nufărul galben	61	Petrânjei de câmp	99
Nuscele	43	Petrânjei sălbateci...	98
Obligeană	41	Piciorul vițelului	42
Odogaci	47, 60	Pin	31, 40
Odolean	31, 152	Pintenar	64
Odoleană	152	Pintenul secării	33
Olbalț	133	Pir	29, 40
Oman	157	Plămână albă...	61
Omag	15, 32, 64	Plescaită roșie	117
Omeac	64	Pliscul cucoarei	83
Onchicea	112	Plop negru	48
Osul iepurelui	81	Plumânărică	116
Orbanț	65	Plută...	61
Otrățel	115	Poală	143
Ouăle popii	63	Pochivnicul	55
Panseluțe de câmp	94	Podbal	163
Paracherniță	29, 54	Podbeal	31, 163
Paștele cailor	68	Podbeal de munte	165
Pasachină	87	Podval	163
Pațachină	87	Pojarniță	31, 93
Păducel	31, 74	Pomnițe	75
Păpădie	15, 116, 173	Popilnic	55
Păpălău	142	Poroinic	15, 47
Păpălungă	173	Porpian	156
Păpăruie	66	Portocale	31
Părăsita găinelor	173	Porumb	21, 41
Părul ciutei	88	Porumbar	73
Părul porcului	37	Porumbul cucului	42
Pătlagină	147	Potroacă	113
Pătlagină îngustă	147	Prelungoasă	133
Pătrunjel	29, 31, 106	Priboi căpresc	83
Pecetea lui Solomon	31, 44	Primăvăratecă	62
Pedică	38	Prunul	29
Pedicuță	38	Puhai	34
Pelin	30, 160	Punga babei	168
Pelin alb	160	Punga ciobanului	68
Pelin bun	160	Rababură	56
Pelin de Rusalii	160	Rapiță bună	69
Pelin negru	161	Rapiță de muștar	69
Pelinariță	31, 161	Rânduniță	115
Peliniță	160	Răchită albă	49
Pepeneauă	78	Răchită verde	49

Răchitan	30	Salcâm	182
Răculeț	30, 56	Salcie albă	49
Rădăcina ciumei	164	Salvia albă	93
Rădăcină dulce	80	Saschiu	187
Rădăcină sălbatică	71	Sânziene	148
Rădăcina șerpilor	56	Sânziene de pădure	150
Rădicioară	75	Sânzâiene galbene	148
Rănunchioară	133	Sămăchiște	82
Rășin	95	Sămeuță	180
Revent	56	Sănicioară	107
Ricin	85	Sănătatea corpului	70
Rișin	85	Sănișoară	107
Rodu pământului	42	Săpunărița	29, 60
Roiniță	31, 124	Sărpântă	72
Roște	124	Sărpăriță	72
Romaniță	31, 158	Sărpun	127
Romaniță bună	158	Sărpunel	127
Romaniță nobilă	162	Scai mărunț	149
Rosmarin	137	Scaiul oii	168
Roșioară	166	Scai vânăt	105
Rostopască	31, 67	Schiduf	127
Rostopast	67	Schinel	174
Roua cerului	31, 71	Sclipeții	76
Rug	78	Scorombar	73
Rug de munte	79	Scorusc nemțesc	181
Rugul jidovilor	79	Scrântitoare	76, 82
Rug de smeură	79	Sculătoare	47
Ruin	153	Scumpie	87
Rujalină	92	Secărea	96
Ruje	78	Secărea de grădină	102
Rujuliță	166	Secărică	96
Ruscea	43	Serapăriță	85
Ruscuță primăvăratecă	31, 62	Sglăvoc	170
Rusnică	166	Silnic	31, 133
Rușinea fetei	106	Silur	147
Ruta	84	Sita zânelor	168
Sabină	39	Smântânică	78
Salată	31	Smăoaică	155
Săftărea	67	Smeurar	79
Sălășitoare	81	Smeur	79
Salbă moale	88	Smochin	53
Salbie	122	Smorodin	73
Salbie de grădină	122	Somnișor	65

Soc	29, 150	Sulcină	81
Spanacul ciobanului	59	Sulfina	81
Spanac tămâios	58	Sunătoare	93, 138
Spanac turcesc	58	Supariță	72
Spargă	177	Șerlai	122
Sparangă	177	Șoaldină	72
Sparanghel	177	Șofran	31, 47
Spata dracului	35	Șofran fals	47
Spân	63	Șofran neadevărat	171
Spânt	63	Șofran sălbatec	47
Spânz	20, 63	Șofrănel	171
Spânz neadevărat	62	Șofronaș	171
Spălăcioasă	176	Solovâc	136
Speribană	41	Șopârlaiță	85, 132
Spichinat	118	Șopârlaiță albă	73, 181
Spin	73	Șorocine	157
Spin vânăt	105	Șovârv	136
Spinul cerbului	88	Șovârvariță	132
Spilcuțe	30	Șovovârc	136
Splinuță	155	Talpa găștei	134
Splinuțe de aur	155	Talpa mâței	156
Sporici	118	Tarahon	161
Sporiș	55, 118	Tarhon	161
Spulburătură	136	Tarcon	161
Stânjenei	47	Taulă	78, 161
Stejar	51	Târsoacă	55
Stereogoie	43	Tămăioară	95
Stevie	58, 108	Tămăioară sălbatică	94
Stirigoaie	20, 32, 43	Tămăiță	59
Straița popii	68	Tăsculiță	68
Strătorică	145	Tătăișe	168
Strigoaie	43	Tătăneasă	30, 117
Strugurași roșii	73	Teiul alb	88
Struguri negri	29, 73	Teiul argintiu	88
Strugurii ursului	110	Teiul mare	89
Stuf	41	Teiul pădureț	89
Stuh	41	Timian	127
Stupiniță	48	Titva apelor	61
Sudoarea calului	81	Toadea	64
Sudoarea capului	81	Toporașii	95
Sudoarea laptelui	164	Torțiel	115
Sugel alb	133	Traista ciobanului	30, 68
Sufletele	45	Trandafir sălbatic	78

Trânjănă	72	Urzică iute	53
Trei frați	114	Urzică mare	30, 53
Trei frați pătați	94	Urzică moartă	30, 133
Trepădătoare	29, 86	Urzică mică	53
Trestie	41	Urzică neagră	143
Trestie mirositoare	41	Urzicea	53
Trifoi amar	114	Usturoi	30, 45
Trifoi de baltă	114	Usturoiță	68
Trifoi de leac	114	Vargă de aur	155
Trifoi mare	81	Varză de stâncă	62
Trifoi roșu	183	Vâsc	30, 54
Trifoiște	114	Vâsc alb	54
Troscățelul	30, 55	Văcălia moliftului	34
Tulcină	95	Vasileac	131
Turicioară	77	Veninariță	29, 145
Turiță	149	Ventrilică	145
Turiță mare	77	Ventricea	159
Turta	168	Verbină de câmp	118
Țăța oii	110, 142	Verigariu	29, 88
Țăța vacii	110	Vinarită	150
Țintaură	113	Vindecea	31, 132
Ulm	179	Vindecuță	68
Umbra cucului	177	Vinețele	170
Umbra iepurelui	29, 177	Viorea	29
Umbra nopții	140	Vioreaua mirositoare	95
Unghia găinei	82	Virnanțul	84
Unguraș	30, 134	Vița evreilor	140
Unguroaică	42	Vița neagră	46
Untu vacii	47	Vițelar	41
Ură	48	Voinică	180
Urechelniță	72	Vulturică	175
Urechea șoarecelui	175	Vulturoancă	175
Urzică creată	133	Zanacardeaua	46
		Zârna	32, 140

INDEXUL

alfabetic al numirilor științifice (latinești) de plante

<i>Abies alba</i> Mill.	31, 40	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	31, 161
<i>Achillea Millefolium</i> L.	157	<i>Arum maculatum</i> L.	42
<i>Achillea setacea</i> W. et K.	158	<i>Asarum europaeum</i> L.	55
<i>Achillea Collina</i> Becker.	158	<i>Asparagus officinalis</i> L.	29, 177
<i>Aconitum Anthora</i> L.	64	<i>Asperula odorata</i> L.	150
<i>Aconitum moldavicum</i> Hacq.	64	<i>Asplenium Trichomanes</i> L.	37
<i>Aconitum Napellus</i> L.	15, 32, 64	<i>Astrantia major</i> L.	108
<i>Aconitum variegatum</i> L.	64	<i>Atropa Belladonna</i> L.	15, 20, 32, 137
<i>Acorus Calamus</i> L.	41	<i>Berberis vulgaris</i> L.	30, 180
<i>Actaea spicata</i> L.	65	<i>Betonica officinalis</i> L.	31, 132
<i>Adansonia digitata</i> L.	93	<i>Betula pendula</i> Roth.	50
<i>Adiantum capillus Veneris</i> L.	37	<i>Betula pubescens</i> Ehrh.	29, 50
<i>Adonis vernalis</i> L.	31, 62	<i>Borago officinalis</i> L.	29, 115
<i>Aesculus Hippocastanum</i> L.	30, 186	<i>Brassica nigra</i> (L.) Koch.	31, 69
<i>Agrimonia Eupatoria</i> L.	77	<i>Bryonia dioica</i> Jacq.	29, 153
<i>Agropyron repens</i> (L.) Beauv.	29, 40	<i>Buxus sempervirens</i> L.	29, 87
<i>Alchemilla vulgaris</i> L.	80	<i>Calendula officinalis</i> L.	31, 166
<i>Alkanna tinctoria</i> (L.) Tausch.	116	<i>Calluna vulgaris</i> (L.) Hull.	185
<i>Alliaria officinalis</i> Andr.	68	<i>Calystegia sepium</i>	29
<i>Allium Cepa</i> L.	29, 45	<i>Capsella Bursa pastoris</i> (L.) Medic.	30, 68
<i>Allium sativum</i> L.	30, 45	<i>Capsicum annuum</i> L.	141
<i>Allium ursinum</i> L.	177	<i>Carlina acaulis</i> L.	168
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn.	51	<i>Carum Carvi</i> L.	24, 96
<i>Althaea officinalis</i> L.	31, 90	<i>Carthamus tinctorius</i> L.	47, 171
<i>Althaea pallida</i> W. et K.	93	<i>Castanea vesca</i> Gaertn.	179
<i>Althaea rosea</i> (L.) Cav.	92	<i>Centaurea Cyanus</i> L.	170
<i>Angelica Archangelica</i> L.	30, 100	<i>Centaureum umbellatum</i> Gilib.	113
<i>Anemone Pulsatilla</i>	31	<i>Centaureum pulchellum</i> (Sw.) Druce	114
<i>Antennaria dioica</i> (L.) Gaertn.	156	<i>Centaureum uliginosum</i> (W. et K.) Beck.	114
<i>Anthemis nobilis</i> L.	31, 162	<i>Cerasus avium</i> Mch.	29
<i>Anthoxanthum odoratum</i> L.	41	<i>Cetraria islandica</i> (L.) Achar.	31, 34
<i>Anthriscus Cerefolium</i> (L.) Hoffm.	108	<i>Chelidonium majus</i> L.	31, 67
<i>Anthyllis vulneraria</i> L.	83	<i>Chenopodium ambrosioides</i> L.	58
<i>Arctium Lappa</i> L.	29, 168	<i>Chenopodium Bonus Henricus</i> L.	59
<i>Arctostaphylos Uva ursi</i> (L.) Spr.	110	<i>Chenopodium Botrys</i> L.	59
<i>Archangelica officinalis</i> Hoffm.	24	<i>Chephaelis ipecacuanha</i>	55
<i>Arnica montana</i> L.	31, 47, 165	<i>Cichorium Intybus</i> L.	172
<i>Artemisia Absinthium</i> L.	30, 160	<i>Citrus aurantium</i> L.	31
<i>Artemisia Dracunculus</i> L.	161		
<i>Artemisia pontica</i> L.	160		

<i>Claviceps purpurea</i> (Fries) Tull.	33	<i>Fraxinus excelsior</i> L.	29, 111
<i>Clematis vitalba</i> L.	65	<i>Fraxinus ornus</i> L.	111
<i>Cnicus Benedictus</i> L.	30, 174	<i>Fumaria officinalis</i> L.	30, 67
<i>Cochlearia armoracia</i> L.	30, 71	<i>Galega officinalis</i> L.	82
<i>Colchicum autumnale</i> L.	15, 32, 43	<i>Galium aparine</i> L.	149
<i>Conium Maculatum</i> L.	32, 104	<i>Galium verum</i> L.	148
<i>Consolida regalis</i> S. F. Gray.	64	<i>Gentiana asclepiadea</i> L.	113
<i>Convallaria majalis</i> L.	31, 45	<i>Gentiana cruciata</i> L.	113
<i>Coriandrum sativum</i> L.	101	<i>Gentiana lutea</i> L.	30, 112
<i>Cornus mas</i> L.	108	<i>Gentiana pannonica</i> Scop.	113
<i>Coronilla varia</i> L.	82	<i>Gentiana punctata</i> L.	113
<i>Cotinus Coggygria</i> Scop.	87	<i>Geranium pratense</i> L.	83
<i>Crataegus Oxyacantha</i> L.	31, 74	<i>Geranium Robertianum</i> L.	83
<i>Crocus vernus</i> Wulf. em. Kern.	47	<i>Geum urbanum</i> L.	75
<i>Crocus sativus</i> L.	31, 47	<i>Glechoma hederaceum</i> L.	31, 133
<i>Cucurbita Pepo</i> L.	30, 154	<i>Glycyrrhiza echinata</i> L.	81
<i>Cupressus sempervirens</i> L.	30	<i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	31, 80
<i>Cuscuta epithymum</i> Murr.	29, 115	<i>Gratiola officinalis</i> L.	29, 145
<i>Cydonia vulgaris</i> Pers.	30, 80	<i>Gymnadenia</i> sp.	48
<i>Cynanchum Vincetoxicum</i> (L.) Pers.	115	<i>Gypsophila paniculata</i> L.	59
<i>Cynoglossum officinale</i> L.	117	<i>Helleborus purpurascens</i> W. et K.	29, 63
<i>Daphne Mezereum</i> L.	95	<i>Herniaria glabra</i> L.	60
<i>Datura Stramonium</i> L.	32, 139	<i>Hieracium Pilosella</i> L.	175
<i>Daucus Carota</i> L.	29, 106	<i>Himantoglossum</i> sp.	48
<i>Dictamnus albus</i> L.	185	<i>Humulus Lupulus</i> L.	30, 52
<i>Digitalis Ambigua</i> Murr.	143	<i>Hyoscyamus niger</i> L.	20, 32, 138
<i>Digitalis ferruginea</i> L.	143	<i>Hypericum perforatum</i> L.	31, 93
<i>Digitalis lanata</i> Ehrh.	143	<i>Hyssopus officinalis</i> L.	121
<i>Digitalis purpurea</i> L.	31, 62, 142	<i>Ilex aquifolium</i> L.	87
<i>Drosera rotundifolia</i> L.	31, 71	<i>Inula Helenium</i> L.	31, 157
<i>Dryopteris Filix mas</i> (L.) Schot.	30, 35	<i>Iris Germanica</i> L.	47
<i>Equisetum arvense</i> L.	29, 37	<i>Iris florentina</i> L.	47
<i>Eryngium planum</i> L.	105	<i>Juglans regia</i> L.	30, 50
<i>Eupatorium Cannabinum</i> L.	155	<i>Juniperus communis</i> L.	29, 38
<i>Euphrasia Rostkoviana</i> Hayne.	147	<i>Juniperus Sabina</i> L.	39
<i>Fagus silvatica</i> L.	178	<i>Lactuca sativa</i> L.	31
<i>Ficus Carica</i> L.	53	<i>Lactuca Scariola</i> L.	174
<i>Filipendula hexapetala</i> Gilib.	78	<i>Lactuca virosa</i> L.	174
<i>Filipendula Ulmaria</i> (L.) Maxim	29, 78	<i>Lamium album</i> L.	30, 133
<i>Foeniculum vulgare</i> Mill.	24, 29, 102	<i>Larix decidua</i> Mill.	40
<i>Fragaria vesca</i> L.	75	<i>Lavandula Spica</i> L.	118
<i>Frangula Alnus</i> Mill.	87	<i>Lavathera thuringiaca</i> L.	93
		<i>Leonurus Cardiaca</i> L.	134

<i>Levisticum officinale</i> Koch.	105	<i>Pimpinella Anisum</i> L.	24, 30, 98
<i>Linum usitatissimum</i> L.	184	<i>Pimpinella saxifraga</i> ...	99
<i>Lobaria Pulmonaria</i> (L.) Hoffm. ✓	35	<i>Pinus montana</i> Mill.	40
<i>Lolium perenne</i> L.	40	<i>Pinus silvestris</i> L.	31, 40
<i>Lycopodium clavatum</i> L.	38	<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	83
<i>Lycoperdon bovista</i> L.	34	<i>Physalis Alkekengi</i> L.	141
<i>Lythrum Salicaria</i> L.	30	<i>Phragmites communis</i> Trin.	41
<i>Majorana hortensis</i> Mnch.	31, 127	<i>Phyllitis Scolopendrium</i> (L.) Newm.	36
<i>Malus communis</i> Lam.	29	<i>Plantago lanceolata</i> L.	147
<i>Malva rotundifolia</i> L.	90	<i>Plantago major</i> L.	148
<i>Malva silvestris</i> L.	29, 89	<i>Plantago media</i> L.	148
<i>Marrubium vulgare</i> L.	30, 134	<i>Platanthera</i> sp.	48
<i>Matricaria Chamomilla</i> L.	17, 158	<i>Polygala amara</i> L.	31, 85
<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Lam.		<i>Polygala comosa</i> Schk.	85
em. Thuill.	81	<i>Polygala vulgaris</i> L.	31, 85
<i>Melissa officinalis</i> L.	31, 124	<i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce.	31, 44
<i>Mercurialis annua</i> L.	29, 86	<i>Polygonum aviculare</i> L.	30, 55
<i>Mentha crispa</i> L.	131	<i>Polygonum Bistorta</i> L.	30, 56
<i>Mentha piperita</i> L.	30, 128	<i>Polygonum Hydropiper</i> L.	30, 56
<i>Mentha viridis</i> L.	30	<i>Polypodium vulgare</i> L.	29, 37
<i>Menyanthes trifoliata</i> L.	114	<i>Polyporus officinalis</i> (Will.) Fr.	30, 34
<i>Mespilus germanica</i> L.	30, 181	<i>Populus nigra</i> L.	48
<i>Meum athamanticum</i> Jacq.	108	<i>Potentilla Anserina</i> L.	76
<i>Narcissus Pseudonarcissus</i> L.	46	<i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch.	76
<i>Nasturtium officinale</i> R. Br.	70, 116	<i>Potentilla reptans</i> L.	77
<i>Nepeta Cataria</i> L.	135	<i>Primula Veris</i> L.	31, 110
<i>Nigella sativa</i> L.	62	<i>Prunella vulgaris</i> L.	132
<i>Nuphar luteum</i> (L.) Sibth. et Sm.	61	<i>Prunus avium</i> L.	74
<i>Nymphaea alba</i> L.	61	<i>Prunus Cerasus</i> L.	74
<i>Ocimum basilicum</i> L.	131	<i>Prunus domestica</i> L.	29
<i>Ononis spinosa</i> L.	81	<i>Prunus spinosa</i> L.	73
<i>Orchis morio</i> L. ✓	15, 47	<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	116
<i>Origanum vulgare</i> L.	136	<i>Quercus Robur</i> L.	30, 51
<i>Oxalis Acetosella</i> L.	184	<i>Ranunculus Ficaria</i> L.	65
<i>Papaver Rhoeas</i> L.	15, 31, 66	<i>Rhamnus Cathartica</i> L.	29, 88
<i>Papaver somniferum</i> L.	16, 31, 47, 65	<i>Rhamnus Frangula</i> L.	29
<i>Parietaria officinalis</i> L.	29, 54	<i>Rheum Emodi</i> Wall.	58
<i>Parnassia palustris</i> L.	73, 181	<i>Rheum officinale</i> Baill.	56, 58
<i>Petroselinum hortense</i> Hoffm.	29, 31, 106	<i>Rheum palmatum</i> var. <i>tanguticum</i> Rgl.	58
<i>Petasites hybridus</i> (L.) G. M. Sch.	164	<i>Rheum Rhaponticum</i> L.	58
<i>Peucedanum Ostruthium</i> (L.) Koch.	107	<i>Ribes Grossularia</i> L.	73
<i>Phaseolus vulgaris</i> L.	85		
<i>Picea excelsa</i> (Lem.) Lk. ✓	40		

<i>Ribes nigrum</i> L.	29, 73	<i>Solidago Virga aurea</i> L.	155
<i>Ribes rubrum</i> L.	73	<i>Succisa pratensis</i> Mch.	153
<i>Ricinus communis</i> L.	85	<i>Symphytum officinale</i> L.	30, 117
<i>Ricinus sanguineus</i> L.	86	<i>Tamus communis</i> L.	31, 46
<i>Robinia Pseudacacia</i> L.	182	<i>Tanacetum vulgare</i> L.	30, 159
<i>Rosa Canina</i> L.	78	<i>Taraxacum officinale</i> Web. 15, 116, 173	
<i>Rosmarinus officinalis</i> L.	137	<i>Teucrium Chamaedrys</i> L.	136
<i>Rubus fruticosus</i> L.	79	<i>Tilia cordata</i> Mill.	89
<i>Rubus idaeus</i> L.	79	<i>Tilia platyphyllos</i> Scop.	89
<i>Rumex Acetosa</i> L.	58	<i>Tilia tomentosa</i> Mch.	88
<i>Rumex alpinus</i> L. ✓	58	<i>Thymus Serpyllum</i> L.	30, 127
<i>Rumex crispus</i> L.	58	<i>Thymus vulgaris</i> L.	30, 126
<i>Rumex Patientia</i> L.	58	<i>Trifolium pratense</i> L.	183
<i>Ruscus aculeatus</i> L.	44	<i>Tropaeolum majus</i> L.	186
<i>Ruta graveolens</i> L.	84	<i>Tussilago Farfara</i> L.	31, 163
<i>Salix alba</i> L.	49	<i>Ulmus campestris</i> L.	179
<i>Salix fragilis</i> L.	49	<i>Urtica dioica</i> L.	30, 53
<i>Salvia officinalis</i> L.	30, 122	<i>Urtica urens</i> L.	53
<i>Salvia sclarea</i> L.	123	<i>Valeriana officinalis</i> L.	31, 152
<i>Sambucus Ebulus</i> L.	151	<i>Vaccinium Myrtillus</i> L.	30, 108
<i>Sambucus nigra</i> L. ✗	29, 150	<i>Vaccinium Vitis idaea</i> L.	109
<i>Sanicula europaea</i> L.	107	<i>Veratrum album</i> L.	20, 32, 43
<i>Sanguisorba minor</i> Scop.	30	<i>Verbascum phlomoides</i> L.	15, 144
<i>Saponaria officinalis</i> L.	29, 47, 60	<i>Verbascum speciosum</i> Schrad.	145
<i>Sarothamnus scoparius</i> (L.)		<i>Verbascum Thapsus</i> L.	31, 145
Wimm.	31, 183	<i>Verbascum thapsiforme</i> Schrad.	145
<i>Scopolia Carniolica</i> Jacq.	141	<i>Verbena officinalis</i> L.	118
<i>Scrophularia nodosa</i> L.	143	<i>Veronica Beccabunga</i> L.	146
<i>Sedum acre</i> L.	72	<i>Veronica officinalis</i> L.	145
<i>Sempervivum tectorum</i> L.	72	<i>Vinca minor</i> L.	30, 187
<i>Senecio vulgaris</i>	31, 176	<i>Viola arvensis</i> Kit.	95
<i>Sinapis alba</i> L.	31, 69	<i>Viola luteola</i> Schur.	95
<i>Silybum Marianum</i> (L.) Gärtn.	169	<i>Viola odorata</i> L.	95
<i>Sisymbrium officinale</i> L.	30, 31, 180	<i>Viola saxatilis</i> Schur.	95
<i>Soia hispida</i> Mch.	83	<i>Viola tricolor</i> L.	29, 94
<i>Solanum dulcamara</i> L.	29, 140	<i>Viscum album</i> L.	31, 54
<i>Solanum nigrum</i> L.	32, 140	<i>Zea Mays</i> L.	29, 41.
<i>Solanum tuberosum</i> L.	141		

CUPRINSUL

	Pag.
Introducere	3
Tălmăcirea termenilor tehnici folosiți în această lucrare	7

I. INDRUMĂRI GENERALE

A) CULEGEREA, USCAREA, CONSERVAREA ȘI INTREBUINȚAREA

Cunoașterea plantelor și a organelor întrebuințate în medicină	13
Când se adună plantele medicinale?	14
Recoltarea	16
Uscarea	17
Recoltarea și uscarea plantelor otrăvitoare	20
Păstrarea, împachetarea și expedierea plantelor uscate	20
Intrebuințarea	21

B) CULTURA PLANTELOR MEDICINALE

Sămânța	23
Solul și clima	23
Pregătirea terenului	24
Însămânțarea	25
Lucrările de îngrijire a culturilor	26
Îngrășămintă, asolament, rotație	27

C) CLASIFICAREA PLANTELOR MEDICINALE

Gruparea chimico-fiziologică	29

II. INDRUMĂRI SPECIALE

FUNGI

Cornul secării — <i>Claviceps purpurea</i> (Fries) Tul.	33
Văcălia moliftului — <i>Polyporus officinalis</i> (Will) Fr.	34
Puhaiul — <i>Lycoperdon bovista</i> L.	34

LICHENES	Pag.
Mușchi de munte — <i>Cetraria islandica</i> (L.) Achar. ...	34
Brânca — <i>Lobaria Pulmonaria</i> (L.) Hoffm. ...	35
POLYPODIACEAE	
Feriga — <i>Dryopteris Filix-mas</i> (L.) Schot. ...	35
Năvalnicul — <i>Phyllitis Scolopendrium</i> (L.) Newm. ...	36
Fereguța — <i>Polypodium vulgare</i> L. ...	37
EQUISETACEAE	
Coadă calului — <i>Equisetum arvense</i> L. ...	37
LYCOPODIACEAE	
Pedicuța — <i>Lycopodium clavatum</i> L. ...	38
ABIETACEAE	
Ienupărul — <i>Juniperus communis</i> L. ...	38
Cetina de negi — <i>Juniperus Sabina</i> L. ...	39
Bradul alb — <i>Abies alba</i> Mill. ...	40
GRAMINEAE	
Pirul — <i>Agropyron repens</i> (L.) Beauv. ...	40
Trestia — <i>Phragmites communis</i> Trin. ...	41
Porumbul — <i>Zea Mays</i> L. ...	41
ARACEAE	
Obligeana — <i>Acorus Calamus</i> L. ...	41
Rodu pământului — <i>Arum maculatum</i> L. ...	42
LILIACEAE	
Stirgoaia — <i>Veratrum album</i> L. ...	43
Brândușa de toamnă — <i>Colchicum autumnale</i> L. ...	43
Ghimpele — <i>Ruscus aculeatus</i> L. ...	44
Pecetea lui Solomon — <i>Polygonatum odoratum</i> (Mill.) Druce. ...	44
Lăcrămioarele — <i>Convallaria majalis</i> L. ...	45
DIOSCOREACEAE	
Fluerătoarea — <i>Tamus communis</i> L. ...	46
AMARYLLIDACEAE	
Zanacardeaua — <i>Narcissus Pseudonarcissus</i> L. ...	46
IRIDACEAE	
Șofranul — <i>Crocus sativus</i> L. ...	47

ORCHIDACEAE	Pag.
Poroinicul — <i>Orchis morio</i> L. ...	47
SALICACEAE	
Plopul negru — <i>Populus nigra</i> L. ...	48
Salcia albă — <i>Salix alba</i> L. ...	49
JUGLANDACEAE	
Nucul — <i>Juglans regia</i> L. ...	50
BETULACEAE	
Mesteacănul alb — <i>Betula pubescens</i> Ehrh. ...	50
Aninul negru — <i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaertn. ...	51
FAGACEAE	
Gorunul — <i>Quercus Robur</i> L. ...	51
MORACEAE	
Hameiul — <i>Humulus Lupulus</i> L. ...	52
URTICACEAE	
Urzica mare — <i>Urtica dioica</i> L. ...	53
Urzica mică — <i>Urtica urens</i> L. ...	53
Parachernița — <i>Parietaria officinalis</i> L. ...	54
LORANTHACEAE	
Vâscul — <i>Viscum album</i> L. ...	54
ARISTOLOCHACEAE	
Pochivnicul — <i>Asarum europaeum</i> L. ...	55
POLYGONACEAE	
Troscoteiul — <i>Polygonum aviculare</i> L. ...	55
Răculețul — <i>Polygonum Bistorta</i> L. ...	56
Reventul — <i>Rheum officinale</i> Baill. ...	56
CHENOPODIACEAE	
Spanacul tămăios — <i>Chenopodium ambrosioides</i> L. ...	58
CARYOPHYLLACEAE	
Ipcârigea — <i>Gypsophila paniculata</i> L. ...	59
Săpunărița — <i>Saponaria officinalis</i> L. ...	60
Feciorica — <i>Herniaria glabra</i> L. ...	60
NYMPHAEACEAE	
Nufărul galben — <i>Nuphar luteum</i> (L.) Sibth. et Sm. ...	61
Nufărul alb — <i>Nymphaea alba</i> L. ...	61

RANUNCULACEAE	Pag.
Ruscuța primăvărată — <i>Adonis vernalis</i> L.	62
Negrilica — <i>Nigella sativa</i> L.	62
Spânzul — <i>Helleborus purpurascens</i> W. et K.	63
Omagul — <i>Aconitum Napellus</i> L.	64
Nemțșorul de câmp — <i>Consolida regalis</i> S. F. Gray	64
PAPAVERACEAE	
Macul de grădină — <i>Papaver somniferum</i> L.	65
Macul roșu — <i>Papaver Rhoeas</i> L.	66
Rostopasca — <i>Chelidonium majus</i> L.	67
Fumarița — <i>Fumaria officinalis</i> L.	67
CRUCIFERAE	
Traista ciobanului — <i>Capsella Bursa-pastoris</i> (L.) Medik	68
Usturoița — <i>Alliaria officinalis</i> Andr.	68
Muștarul alb — <i>Sinapis alba</i> L.	69
Muștarul negru — <i>Brassica nigra</i> (L.) Koch	69
Năsturelul — <i>Nasturtium officinale</i> R. Br.	70
Hreanul — <i>Cochlearia armoracia</i> L.	71
DROSERACEA	
Roua Cerului — <i>Drosera rotundifolia</i> L.	71
CRASSULACEAE	
Iarba de șoaldină — <i>Sedum acre</i> L.	72
Urechelnița — <i>Sempervivum tectorum</i> L.	72
SAXIFRAGACEAE	
Struguri negri — <i>Ribes nigrum</i> L.	73
ROSACEAE	
Porumbarul — <i>Prunus spinosa</i> L.	73
Cireșul — <i>Prunus avium</i> L.	74
Păducelul — <i>Crataegus Oxyacantha</i> L.	74
Cerențelul — <i>Geum urbanum</i> L.	75
Fragii — <i>Fragaria vesca</i> L.	75
Scilipeții — <i>Potentilla erecta</i> (L.) Raeusch	76
Coadă racului — <i>Potentilla Anserina</i> L.	76
Cinci degete — <i>Potentilla reptans</i> L.	77
Turița mare — <i>Agrimonia Eupatoria</i> L.	77
Crețușca — <i>Filipendula Ulmaria</i> (L.) Maxim	78
Măcieșul — <i>Rosa canina</i> L.	78
Murul — <i>Rubus fruticosus</i> L.	79
Smeurul — <i>Rubus idaeus</i> L.	79

LEGUMINOSAE	Pag.
Lemnul dulce — <i>Glycyrrhiza glabra</i> L.	80
Sulfina — <i>Melilotus officinalis</i> (L.) Lam. em. Thuill	81
Osul iepurelui — <i>Ononis spinosa</i> L.	81
Coroniștea — <i>Coronilla varia</i> L.	82
Ciumarea — <i>Galega officinalis</i> L.	82
GERANIACEAE	
Greghetin — <i>Geranium pratense</i> L.	83
Năprasnica — <i>Geranium Robertianum</i> L.	83
RUTACEAE	
Virnanțul — <i>Ruta graveolens</i> L.	84
POLYGALACEA	
Amăreala — <i>Polygala amara</i> L.	85
EUPHORBIACEAE	
Ricinul — <i>Ricinus communis</i> L.	85
AQUIFOLIACEAE	
Laurul — <i>Ilex aquifolium</i> L.	87
RHAMNACEAE	
Crușanul — <i>Frangula Alnus</i> Mill.	87
Verigariu — <i>Rhamnus cathartica</i> L.	88
TILIACEAE	
Teiul alb — <i>Tilia tomentosa</i> Mnch.	88
MALVACEAE	
Nalba — <i>Malva silvestris</i> L.	89
Cașul popii — <i>Malva rotundifolia</i> L.	90
Nalba mare — <i>Althaea officinalis</i> L.	90
Nalba de grădină — <i>Althaea rosea</i> (L.) Cav.	92
GUTTIFERAE	
Pojarnița — <i>Hypericum perforatum</i> L.	93
VIOLACEAE	
Trei frați pătași — <i>Viola tricolor</i> L.	94
Vioreaua mirositoare — <i>Viola odorata</i> L.	95

UMBELLIFERAE	Pag.
Chimionul — <i>Carum Carvi</i> L. ...	96
Anasonul — <i>Pimpinella Anisum</i> L. ...	98
Petrinjeii de câmp — <i>Pimpinella saxifraga</i> L. ...	99
Angelica — <i>Angelica Archangelica</i> L. ...	100
Coriandrul — <i>Coriandrum sativum</i> L. ...	101
Feniculul — <i>Foeniculum vulgare</i> Mill. ...	102
Cucuta — <i>Conium Maculatum</i> L. ...	104
Leuşteanul — <i>Levisticum officinale</i> Koch. ...	105
Scaiul vânăt — <i>Eryngium planum</i> L. ...	105
Pătrunjelul — <i>Petroselinum hortense</i> Hoffm. ...	106
Morcovul — <i>Daucus Carota</i> L. ...	106
Chiminul porcului — <i>Peucedanum Ostruthium</i> (L.) Koch. ...	107
Sănişoara — <i>Sanicula europaea</i> L. ...	107
 CORNACEAE	
Cornul — <i>Cornus mas</i> L. ...	108
 ERICACEAE	
Afinul — <i>Vaccinium Myrtillus</i> L. ...	108
Merişorul — <i>Vaccinium Vitis idaea</i> L. ...	109
Strugurii ursului — <i>Arctostaphylos uva-ursi</i> (L.) Spr. ...	110
 PRIMULACEAE	
Ciuboţica cucului — <i>Primula Veris</i> L. ...	110
 OLEACEAE	
Frasinul — <i>Fraxinus excelsior</i> L. ...	111
Mojdreanul — <i>Fraxinus ornus</i> L. ...	111
 GENTIANACEAE	
Ghinţura — <i>Gentiana lutea</i> L. ...	112
Fierea pământului — <i>Centarium umbellatum</i> Gilib. ...	113
Trifoişte — <i>Menyanthes trifoliata</i> L. — ...	114
 ASCLEPIADACEAE	
Iarba fiarelor — <i>Cynanchum Vincetoxicum</i> (L.) Pers. ...	115
 BORAGINACEAE	
Limba mielului — <i>Borago officinalis</i> L. ...	115
Alcana — <i>Alkana tinctoria</i> (L.) Tausch ...	116
Cuscărişorul — <i>Pulmonaria officinalis</i> L. ...	116
Tătăneasa — <i>Symphytum officinale</i> L. ...	117
Limba cânelui — <i>Cynoglossum officinale</i> L. ...	117

VERBENACEAE	Pag.
Verbina de câmp — <i>Verbena officinalis</i> L. ...	118
 LABIATAE	
Leventica — <i>Lavandula Spica</i> L. ...	118
Isopul — <i>Hyssopus officinalis</i> L. ...	121
Salvia de grădină — <i>Salvia officinalis</i> L. ...	122
Iarba Sfântului Ioan — <i>Salvia sclarea</i> L. ...	123
Roiniţa — <i>Melissa officinalis</i> L. ...	124
Cimbrul — <i>Thymus vulgaris</i> L. ...	126
Cimbrisorul — <i>Thymus Serpyllum</i> L. ...	127
Măgheranul — <i>Majorana hortensis</i> Mnch. ...	127
Isma bună -- <i>Mentha piperita</i> Huds. ...	128
Isma creată — <i>Mentha crispa</i> L. ...	131
Busuiocul — <i>Ocimum basilicum</i> L. ...	131
Iarba tăieturii — <i>Betonica officinalis</i> L. ...	132
Busuioc sălbatic — <i>Prunella vulgaris</i> L. ...	132
Silnicul — <i>Glechoma hederaceum</i> L. ...	133
Urzica moartă — <i>Lamium album</i> L. ...	133
Talpa găstei — <i>Leonurus Cardiac</i> L. ...	134
Unguraşul — <i>Marrubium vulgare</i> L. ...	134
Cătuşnica — <i>Nepeta Cataria</i> L. ...	135
Şovârvul — <i>Origanum vulgare</i> L. ...	136
Dumbăţul — <i>Teucrium Chamaedrys</i> L. ...	136
 SOLANACEAE	
Mătrăguna — <i>Atropa Belladonna</i> L. ...	137
Măsălarita — <i>Hyoscyamus niger</i> L. ...	138
Ciumăfaia — <i>Datura Stramonium</i> L. ...	139
Lăsniciorul — <i>Solanum dulcamara</i> L. ...	140
Zărna — <i>Solanum nigrum</i> L. ...	140
Cireşa evreilor — <i>Physalis Alkekengi</i> L. ...	141
 SCROPHULARIACEAE	
Degeţelul roşu — <i>Digitalis purpurea</i> L. ...	142
Iarba neagră — <i>Scrophularia nodosa</i> L. ...	143
Lumânărica — <i>Verbascum phlomoides</i> L. ...	144
Veninarita — <i>Gratiola officinalis</i> L. ...	145
Ventrilica — <i>Veronica officinalis</i> L. ...	145
Bobornicul — <i>Veronica Beccabunga</i> L. ...	146
Silurul — <i>Euphrasia Rostkoviana</i> Hayne ...	147
 PLANTAGINACEAE	
Pătălina îngustă — <i>Plantago lanceolata</i> L. ...	147

RUBIACEAE	Pag.
Sânzienele galbene — <i>Galium verum</i> L. ...	148
Turița — <i>Galium aparine</i> L. ...	149
Vinarița — <i>Asperula odorata</i> L. ...	150
CAPRIFOLIACEAE	
Socul — <i>Sambucus nigra</i> L. ...	150
Bozul — <i>Sambucus Ebulus</i> L. ...	151
VALERIANACEAE	
Odoleanul — <i>Valeriana officinalis</i> L. ...	152
DIPSACACEAE	
Floarea văduvelor — <i>Succisa pratensis</i> Mnh. ...	153
CUCURBITACEAE	
Mutătoarea — <i>Bryonia dioica</i> Jacq. ...	153
Bostanul — <i>Cucurbita Pepo</i> L. ...	154
COMPOSITAE	
Cânepa codrului — <i>Eupatorium Cannabinum</i> L. ...	155
Splinuța — <i>Solidago Virga aurea</i> L. ...	155
Talpa mâței — <i>Antennaria dioica</i> (L.) Gaertn. ...	156
Lacrimile Elenei — <i>Inula Helenium</i> L. ...	157
Coadă șoricelului — <i>Achillea Millefolium</i> L. ...	157
Mușetelul — <i>Matricaria Chamomilla</i> L. ...	158
Buruiană de ceas rău — <i>Tanacetum vulgare</i> L. ...	159
Pelinul — <i>Artemisia Absinthium</i> L. ...	160
Pelinarîța — <i>Artemisia vulgaris</i> L. ...	161
Tarhonul — <i>Artemisia Dracunculus</i> L. ...	161
Romanița nobilă — <i>Anthemis nobilis</i> L. ...	162
Podbealul — <i>Tussilago Farfara</i> L. ...	163
Căptălanul — <i>Petasites hybridus</i> (L.) G. M. Sch. ...	164
Arnica — <i>Arnica montana</i> L. ...	165
Filimica — <i>Calendula officinalis</i> L. ...	166
Turta — <i>Carlina acaulis</i> L. ...	168
Brusturul — <i>Arctium Lappa</i> L. ...	168
Armurariul — <i>Silybum Marianum</i> (L.) Gaertn. ...	169
Albăstrița — <i>Centaurea cyanus</i> L. ...	170
Sofrânașul — <i>Carthamus tinctorius</i> L. ...	171
Cicoarea — <i>Cichorium Intybus</i> L. ...	172
Păpădia — <i>Taraxacum officinale</i> Web. ...	173
Lăptuca veninoasă — <i>Lactuca virosa</i> L. ...	174
Schinul — <i>Cnicus Benedictus</i> L. ...	174
Vulturica — <i>Hieracium Pilosella</i> L. ...	175
Cruciulița — <i>Senecio vulgaris</i> L. ...	176

ADDENDA	Pag.
Sparanghelul — <i>Asparagus officinalis</i> L. ...	177
Leurda — <i>Allium ursinum</i> L. ...	177
Fagul — <i>Fagus silvatica</i> L. ...	178
Castanul bun — <i>Castanea vesca</i> Gaertn. ...	179
Ulmul — <i>Ulmus campestris</i> L. ...	179
Voinicica — <i>Sisymbrium officinale</i> L. ...	180
Dracila — <i>Berberis vulgaris</i> L. ...	180
Șopârlaița albă — <i>Parnassia palustris</i> L. ...	181
Moșmonul — <i>Mespilus germanica</i> L. ...	181
Salcâmul — <i>Robinia Pseudacacia</i> L. ...	182
Bucșaul — <i>Sarothamnus scoparius</i> (L.) Wim. ...	183
Trifoiul roșu — <i>Trifolium pratense</i> L. ...	183
Măcrișul iepurelui — <i>Oxalis Acetosella</i> L. ...	184
Inul — <i>Linum usitatissimum</i> L. ...	184
Frâsinelul — <i>Dictamnus albus</i> L. ...	185
Iarba neagră — <i>Calluna vulgaris</i> Salisb. ...	185
Condurul Doamnei — <i>Tropaeolum majus</i> L. ...	186
Castanul sălbatic — <i>Aesculus Hippocastanum</i> L. ...	186
Saschiul — <i>Vinca minor</i> L. ...	187
* * *	
Calendarul plantelor noastre medicinale ...	188
Bibliografia ...	204
Indexul alfabetic al numirilor românești de plante ...	209
Indexul alfabetic al numirilor științifice (latinești) de plante ...	219